

วารสารนิสิตวัง
JOURNAL OF NISITWANG
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

Approved by TCI during 2022 - 2024

ISSN : 3056-9184 (ONLINE)

ปีที่ 26 | ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

วารสารนิสิตวัง (JOURNAL OF NISITWANG)

ISSN : 3056-9184 (Online)

ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน กรกฎาคม-ธันวาคม 2567 Vol.26 No.2 (July-December 2024)

กำหนดออกวารสารทุก 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ)

ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษา ตลอดจนบุคคลทั่วไป มุ่งเน้นทางด้านศาสนศึกษา ปรัชญา ภาษาและภาษาศาสตร์ จิตวิทยา การศึกษา สังคมวิทยาและรัฐศาสตร์ กฎหมาย บริหารธุรกิจ การศึกษาเชิงประยุกต์ด้านสังคมศาสตร์

กองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดทำวารสารตั้งแต่การคัดเลือกบทความ และมีผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองอย่างน้อย 3 ท่าน ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการ และเปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยบทความต้องเป็นงานที่ไม่เคยถูกนำไปพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่น ๆ มาก่อน

ที่ปรึกษา

พระกิตติสารสุธี,ดร.	รองอธิการบดีวิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระครูสิริเมธากร	ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขต วิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูสุนทรธรรมนิเทศ	วิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการ

พระครูสุภัทรรสโรจน (สายันท์ เปมสีโล), ผศ.ดร.

รองบรรณาธิการ

พระครูสังฆรักษ์ สุธารักษ์ ธรรมารักษ์

กองบรรณาธิการ

พระสุเมธีธรรมภาณ, ดร.

พระครูธรรมธรมะลิน กิตติปาโล, ผศ.

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

พระครูปลัดสุวัฒนวิสุทธิสารคุณ (มขวินทร์ ปริสุตโตโม), ผศ.ดร. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาดวงเด่น ฐิตญาโณ, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระชินกร สุจิตโต, ดร.
ศาสตราจารย์ระพีพรรณ คำหอม
ศาสตราจารย์ศศิพัฒน์ ยอดเพชร
รองศาสตราจารย์เล็ก สมบัติ
รองศาสตราจารย์ ดร.จินณวัตร ปะโคทั้ง
รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมพันธ์ พิษณุประเสริฐ
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ บัวสุข
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารินทร์ พันเพื่องฟู
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรต์มน์ แสงแก้ว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณรายณ์ ทรัพย์แสนดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ พจนอารีย์วงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร บุญใช้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ ปิยมาตย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมกฤษฎี ศรีนนท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร เกษจ้อย
ดร.กฤตสุขิน พลเสน
ดร.ธณวีร์ พาผล
ดร.สรวิษฐ์ เผ่าดี
ดร.กำธร ขวัญเสน่ห์
ดร.อมรชญา ชินศรี
ดร.สุริยา แสงอินตา
ดร.ไพฑูรย์ ตรงเที่ยง
Professor Cliff Wendell B. Lilangan

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกประเมินบทความ

พระเจริญ จิริปญโญ, ดร.
ศาสตราจารย์ระพีพรรณ คำหอม
ศาสตราจารย์ศศิพัฒน์ ยอดเพชร
รองศาสตราจารย์เล็ก สมบัติ
รองศาสตราจารย์ ดร.จินณวัตร ปะโคทั้ง
รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมพันธ์ พิษณุประเสริฐ
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเหลือ ใจมโน
เรือเอก รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ บวรวัฒนเศรษฐ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ภารเวช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ วัฒนนะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรต์มน์ แสงแก้ว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารินทร์ พันเพื่องฟู
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณรายณ์ ทรัพย์แสนดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรัสญะ พริกบุญจันทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บารมี อริยะเลิศเมตตา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิชัญพัชร บพิธปรมัต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร พงษ์พิบูล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
นักวิชาการอิสระ
สำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมฯ กลุ่มที่ 14
มหาวิทยาลัยนเรศวร
Holy Angel University, Pampanga, Philippines

โรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
โรงเรียนนายเรือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
โรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจศักดิ์ เจริญมหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์โกเมนทร์ ชินวงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธน วงศ์แดง

ดร.ภาวิ ศรีรัตน์

ดร.อมรชญา ชินศรี

ดร.วรภรณ์ วราธิพร

ดร.กำธร ขวัญเสน่ห์

ดร.สุริยา แสงอินตา

ดร.พลิงชาติ เหมือนแก้ว

ว่าที่ ร.ต.ดร.เอกรินทร์ ศิโรรัตนชัย

ดร.พิบูลย์ ตัญญูบุตร

Professor Cliff Wendell B. Lilangan

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สถาบันนวัตกรรมการศึกษา สมาคมส่งเสริมการศึกษา
ทางเลือกสถาบันเทคโนโลยีภาคตะวันออกแห่งสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

นักวิชาการอิสระ

นักวิชาการอิสระ

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมฯ กลุ่มที่ 14

กรมสอบสวนคดีพิเศษ

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยรังสิต

Holy Angel University, Pampanga, Philippines

ผู้ทรงคุณวุฒิภายในประเมินบทความ

พระครูปลัดสุวัฒนวิสุทธิสารคุณ (มฆวินทร์ ปริสุตฺตโม), ผศ.ดร. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูธรรมธรมะลิน กิตติปาโล, ผศ.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

พระราชเมธีวรดิศ (ไพจิตร อุดมธมโม), ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ บัวสุข

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ ศรีคำมูล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนัด ดั่งวลี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรชัย อุทาพันธ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร เกษจ้อย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ดร.กฤตสุขิน พลเสน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.อารดา นิมมากร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.ณัฐภัทร อยู่เมือง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.มนตรี รอดแก้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้จัดการวารสาร

ผศ.อาทิตย์ ชูชัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยผู้จัดการวารสาร

นายอัศวิน คงขำนาญ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน

อาจารย์สนธิ วงปลั่งมศิริณ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

อาจารย์ไชยยา เรืองดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

อาจารย์ณฤมล ชุ่มเจริญสุข

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

อาจารย์วรวิมล สุขสมบูรณ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

อาจารย์ชาญพัฒน์ ขำขัน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ฝ่ายจัดรูปเล่ม

นางสาวอุไร เรืองดาว นางประทีน อุปนันท์ และนายณัฐชัยภูษิต ศรีมาลี

สำนักงาน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ตำบลสนับทึบ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

โทรศัพท์ 0-3574-5038, 081-044-7961, 082-614-7358, 087-852-3886

โทรสาร 0-3574-5037

E-mail : journalnw@gmail.com

เว็บไซต์วารสาร <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jonw/index>

บทบรรณาธิการ

วารสารนิสิตวัง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน กรกฎาคม-ธันวาคม 2567 มีบทความวิจัยและบทความวิชาการที่มีคุณภาพ โดยผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และสาขาอื่น ๆ

ในนามของกองบรรณาธิการของวารสารนิสิตวัง ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการประเมินบทความและให้คำแนะนำกับบทความที่ดีพิมพ์ในวารสาร ตลอดจนขอขอบคุณผู้เขียนและผู้อ่านบทความทุกท่านที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของวารสารอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ กองบรรณาธิการมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพสูงยิ่ง ๆ ขึ้นไป เพื่อเกิดประโยชน์แก่วงการการศึกษา แวดวงวิชาการ และเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ต่าง ๆ และนวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
บทความวิจัย	
ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร นภัทร ชัยทวีพรภัทร์ และ กัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์	1
แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ชลธิชา บัวทอง, ภูวดล จุลสุคนธ์ และ เสริมทรัพย์ วรปัญญา	14
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง ศศิธร บัวศรี, ธนาตล สมบูรณ์ และ สมภาพร มณีอ่อน	26
การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 นฤพนธ์ เดชบุญพบ, ธนาตล สมบูรณ์ และ วีระ วงศ์สรรค์	39
การวิจัยยืมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไพโรจน์ ใจแก้ว, และ วรณัฐ แทยมแสง	51
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์กร เชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร วรภรณ์ ทวีกุล และ กัลยาณน อินทุสุต	62
การพัฒนาชุดสื่อการเล่นลูกสฟารต์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของ เด็กปฐมวัย โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ พินิตา ขอบทำกิจ, อรพรรณ บุตรกตัญญู และ เพ็ญศรี แสงเงาเจริญ	75
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) กนกกลดา อังกินนุทน์, กัญญ์ภัทร หุ่นสุวรรณ และ นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์	86
ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี วรรณนิศา นนทศักดิ์, และ สุทธิพงศ์ บุญผดุง	98
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิค ผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 จิรนนท์ เจ็ญเจริญ และ ประยูร บุญใช้	109
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทยสำหรับ นักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เมธี อนันต์	122
การเรียนรู้เรื่องการชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย โดยใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวการศึกษา วอลดอร์ฟเป็นฐาน ร่วมกับการออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นสากลในเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระยะแรกเริ่ม ปรีวัตร ส่างหญ้านาง	134

แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1	147
นปภา สกุลพิทักษ์	
รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชน มหาวิทยาลัยรังสิต	160
ชาตรี รุ่งดำรงค์ และ กฤษณพงศ์ พุตระกูล	
บทความวิชาการ	
การบริหารจัดการเรียนรู้ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ แบบ New Normal	173
พระมหาไชยธนอม ทาระสาย	
ภาคผนวก	183

**ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร**
**THE CONTEMPORARY LEADERSHIP OF EDUCATIONAL ADMINISTRATORS
AFFECTING INTERNAL SUPERVISION WITHIN EDUCATIONAL INSTITUTIONS
UNDER THE EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE, BANG BON DISTRICT,
BANGKOK**

นภัทร ชัยทวีพรภัทร์* และ กัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Naphat Chaitaweepornphat* and Kanratchakarn Lertamornsak

Educational Administration Program, Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University

and Suan Sunandha Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail : s64561802081@ssru.ac.th

(วันที่รับบทความ : กุมภาพันธ์ 24, 2567 ; วันที่แก้ไขบทความ : เมษายน 9, 2567 ; วันที่ตอบรับบทความ : เมษายน 17, 2567)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษานิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร 4) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำนวน 194 คน จากกลุ่มประชากรทั้งหมด 391 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.859 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหาร โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก
- 2) การนิเทศภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก
- 3) ความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงเท่ากับ 0.923 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- 4) ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จากตัวแปรทั้งหมด 4 ตัวแปร ตัวแปรทั้ง 4 ตัว ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) การสร้างแรงบันดาลใจ ร้อยละ 77.10 2) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ร้อยละ 81.80 3) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ร้อยละ 84.30 และ 4) การกระตุ้นทางปัญญา ร้อยละ 85.30 ตามลำดับ โดยร่วมกันพยากรณ์การนิเทศภายในของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 85.30 ($R^2 = 0.853$)

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำร่วมสมัย, ผู้บริหารสถานศึกษา, การนิเทศภายในของสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the contemporary leadership of educational administrators under the Educational Service Area Office, Bang Bon District, Bangkok, 2) to study internal supervision within educational institutions under the Educational Service Area Office, Bang Bon District, Bangkok, 3) to study the correlation between academic the contemporary leadership of

educational administrators and internal supervision within educational institutions under the Educational Service Area Office, Bang Bon District, Bangkok, 4) to study the contemporary leadership of educational administrators affecting internal supervision within educational institutions under the Educational Service Area Office, Bang Bon District, Bangkok. The sample groups used in this research are educational institution administrators and teachers in the Bang Bon Educational Service Area, Bangkok, numbering 194 people from a total population of 391 people. The instrument used was a questionnaire. It has a reliability value of 0.859. Statistics used in data analysis include percentage, mean, standard deviation, pearson's correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis.

The results of the research found that :

- 1) Contemporary leadership of executives overall every aspect is at a high level.
- 2) Internal supervision within educational institutions overall, it was at a high level.
- 3) The relationship between contemporary leadership of educational administrators and internal supervision within educational institutions. There is a positive relationship at a high level of 0.923 with statistical significance at the .01 level.

4) The contemporary leadership of educational administrators affecting internal supervision within educational institutions under the Educational Service Area Office, Bang Bon District, Bangkok from a total of 4 variables, all 4 variables affect supervision within the educational institution. Significant at the .01 level, arranged from highest to lowest as follows 1) inspiration, 77.10 percent, 2) consideration of individuality, 81.80 percent, 3) having influence with ideology, 84.30 percent, and 4) Intellectual stimulation, 85.30 percent, respectively, together predicting the internal supervision of educational institutions at 85.30 percent ($R^2 = 0.853$).

Keywords : Contemporary Leadership, Educational Administrators, Internal Supervision within Educational Institutions

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสถานการณ์ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาอย่างรวดเร็ว และมีการพลิกผันเป็นอย่างมากตามความเปลี่ยนแปลงของเงื่อนไขต่าง ๆ ในการพัฒนาของประเทศไทยส่งผลให้บริบทและปัจจัยต่าง ๆ นั้นต้องมีการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) การพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา จำเป็นต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพทางด้านวิชาการ เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการปฏิบัติอย่างหลากหลาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 14) ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ คือ กระบวนการบริหารกระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน กระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารและครูร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตร จัดการเรียนการสอน วัดและประเมินผล ส่วนกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ รู้ทันสถานการณ์ นโยบายการจัดการศึกษาหลักสูตรและองค์ประกอบต่าง ๆ สำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องอาศัยการจัดการนิเทศอย่างเป็นระบบ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะสนับสนุน ส่งเสริมการศึกษาอย่างจริงจัง ในสังคมปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าการเปลี่ยนแปลงของการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและต้องมีการวางแผนดูแลควบคุมบุคลากรในองค์กรในการปฏิบัติงานต่าง ๆ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จการศึกษา ซึ่งจัดเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพการจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในด้านการดำรงชีวิตที่สามารถอาศัยอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขการพัฒนาของมนุษย์นั้นต้องควบคู่กับการปฏิรูปการศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำควบคู่กันจัดอยู่ในการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 คือการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัด

การศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 6) ซึ่งสามารถสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนทุกคนเป็นกำลังของชาติให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายจิตใจอารมณ์และสติปัญญาควบคู่กับความรู้ด้านคุณธรรมมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นทักษะพื้นฐานรวมทั้งจำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิตได้ด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 11) ซึ่งบุคลากรทุกฝ่ายจะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องมีภาวะผู้นำที่ดีในการส่งเสริมการบริหารและการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นแนวทางที่ช่วยปรับปรุงคุณภาพการศึกษาแก้ไขสิ่งที่บกพร่องด้านการพัฒนาให้มีความสามารถที่สามารถส่งเสริมให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน

ภาวะผู้นำร่วมสมัยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยตามแนวคิดของ Gardiner (2006 : 560-584) กล่าวว่า ความสัมพันธ์เชื่อมโยงถึงวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของทฤษฎีภาวะผู้นำภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคมและรูปแบบขององค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ องค์กรอย่างก้าวกระโดดตลอดเวลาผ่านด้านสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ค่านิยมข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศและเรื่องอื่น ๆ ที่ส่งผลการเปลี่ยนแปลงทั้งทางบวกและทางลบ และยังคงส่งกับผลกระทบอย่างต่อเนื่องมาถึงปัจจุบันนี้ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ได้บังคับบัญชาให้เกิดแรงจูงใจและความพึงพอใจในการทำงานรวมถึงสมรรถนะและศักยภาพของผู้ได้บังคับบัญชาที่เป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความยอมรับว่ามีอิทธิพลมาก คือ ภาวะผู้นำและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง Burns (1978 : 20) ได้กล่าวถึง ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เชื่อว่าผู้บริหารควรมีลักษณะความเป็นผู้นำเชิงเป้าหมายจูงใจผู้ตามให้ปฏิบัติตามตามที่คาดหวังไว้ระบุข้อกำหนดงานอย่างชัดเจนเพื่อให้รางวัลการแลกเปลี่ยนความพยายามที่จะบรรลุผลตามเป้าหมายให้สมาชิกพอใจในการทำงานตระหนักถึงความต้องการของผู้ตามพยายามให้ผู้ตามได้รับความต้องการและการตอบสนองที่สูงขึ้นเน้นพัฒนากระตุ้นและยกย่องซึ่งกัน สามารถปฏิรูปการศึกษาระบบการเรียนการสอนให้ทันสมัยตามการเปลี่ยนแปลงภายใต้เงื่อนไขการแข่งขันเพื่อสร้างข้อได้เปรียบและความมุ่งมั่นของสังคมที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็วและรุนแรงในปัจจุบันให้เกิดความหลากหลายที่จะนำไปเปลี่ยนแปลงบริบทและโครงสร้างของการบริหารจัดการศึกษาให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงยึดหลักความมีเอกภาพเชิงนโยบายหลากหลายในการปฏิบัติเพื่อส่งผลต่อประสิทธิภาพสูงสุดของระบบการบริหารจัดการศึกษารูปแบบใหม่ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จของกระบวนการปฏิรูปการศึกษาของไทยได้ในอนาคตทำให้ส่งผลต่อการศึกษาและการนิเทศการศึกษาที่มีการช่วยเหลือและปรับปรุงจากความเป็นผู้นำ

การนิเทศภายในสถานศึกษานั้นแต่ดั้งเดิมในสมัยก่อนจะดำเนินการโดยศึกษานิเทศก์และผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งในปัจจุบันการนิเทศภายในสถานศึกษาจะดำเนินการโดยผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกระบวนการที่สามารถนำมาพัฒนาครูเพื่อให้ครูนั้นได้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ได้วางไว้ การนิเทศภายในถือเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สามารถนำมาชี้แนะและช่วยเหลือครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุดที่ตั้งอยู่บนหลักการของประชาธิปไตย ได้แก่ การเคารพซึ่งกันและกัน การนิเทศการศึกษานั้นจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพทั้งยังส่งเสริมประสานงานในด้านวิชาการในโรงเรียนเพื่อพัฒนาหลักสูตรและคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนปรับปรุงและประเมินการสอนผลการเรียนตลอดจนให้เกิดความงอกงามทางวิชาชีพครูสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและในปัจจุบันบุคลากรในโรงเรียนส่วนมากมีความรู้ความสามารถเพียงพอจึงสามารถใช้ประโยชน์และทรัพยากรเหล่านี้ให้สามารถเกิดประโยชน์ได้อย่างสูงที่สุดจึงมีความจำเป็นต้องใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการแทนเพื่อลดงานของผู้นิเทศการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของผู้บริหารสถานศึกษาให้เหมาะสมกับภาวะผู้นำร่วมสมัยที่มีความทันสมัยกับปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามวิวัฒนาการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ได้ให้นโยบายการศึกษาและกลยุทธ์วิสัยทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาที่จะสามารถเสริมสร้างพัฒนาสมรรถนะของนักเรียน โดยการจัดทำตามแผนปฏิบัติงานราชการกรุงเทพมหานคร ปี 2566 สอดคล้องกับแผนตามหลักเกณฑ์แนวทางปฏิบัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีการแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 2) ในการบริหารจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานสากลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตยกระดับคุณภาพการศึกษา สู่ความเป็นเลิศตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพที่ได้วางไว้โดยมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ

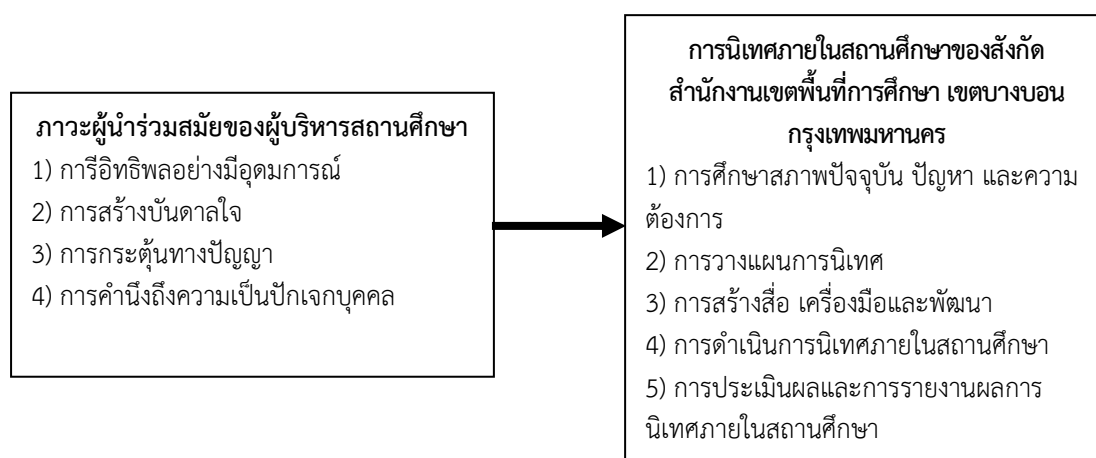
เพื่อพัฒนาสู่อัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครที่พร้อมด้วยคุณธรรมที่จะสามารถนำนโยบายเหล่านี้มาพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนได้เพื่อให้เด็กได้มีประสิทธิภาพโดยมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ความเสียสละในการปฏิบัติงานช่วยเหลือและพัฒนาครูนักเรียนให้มีประสิทธิภาพให้ส่งผลกลับตามพันธกิจและนโยบายที่ทางสำหรับนักการศึกษาได้ตั้งเอาไว้

จากความสำคัญของภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ที่มีการส่งเสริมให้เกิดภาวะผู้นำเพื่อเสริมสร้างการนิเทศภายในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร และความสัมพันธะระหว่างภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ที่สามารถแก้ไขได้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ได้วางไว้เพื่อช่วยชี้แนะแนวทางให้ครูได้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสมบูรณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการนิเทศภายในสถานศึกษา ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร
2. ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ด้านที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร
3. ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพยากรณ์การนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต บางบอน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2565 จำนวน 9 โรงเรียน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 24 คน และครู จำนวน 367 คน รวมทั้งสิ้น 391 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งหมด 194 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน และครู จำนวน 182 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ Krejci and Morgan (1970 : 607-608) การที่ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ทำวิจัยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียน การเลือกกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเทียบจำนวนประชากรแต่ละขนาดกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย รายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 จำแนกสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ออกเป็น 3 ขนาด คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก ประชากรจำนวน 89 คน สถานศึกษาขนาดกลาง ประชากร จำนวน 161 คน และ สถานศึกษาขนาดใหญ่ ประชากร จำนวน 142 คน

ขั้นที่ 2 นำมาเทียบสัดส่วนขนาดตัวอย่างจากการคำนวณโดยใช้สูตรการคำนวณของเครซีเมอร์แกน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 194 คน เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 44 คน สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 80 คน สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 70 คน

ขั้นที่ 3 เทียบสัดส่วนจากกลุ่มตัวอย่างของสถานศึกษาแต่ละขนาด ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาและครู ดังนี้

1. สถานศึกษาขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครู จำนวน 40 คน
2. สถานศึกษาขนาดกลาง กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน ครู จำนวน 74 คน
3. สถานศึกษาขนาดใหญ่ กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครู จำนวน 68 คน รายละเอียด

ดังตาราง

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดโรงเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร	ครู	รวม	ผู้บริหาร	ครู	รวม
เล็ก	7	81	88	4	40	44
กลาง	12	149	161	6	74	80
ขนาดใหญ่	5	137	142	2	68	70
รวม	24	367	391	12	182	194

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับภาวะผู้นำร่วมสมัยที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ตำแหน่ง 4) ประสบการณ์ในการทำงาน 5) ขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 40 ข้อ

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของ Likert's Scale ในเกณฑ์การให้คะแนนมี 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติในระดับมาก

3 หมายถึง ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษาการปฏิบัติในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษาการปฏิบัติในระดับน้อย

1 หมายถึง ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษาการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 50 ข้อ จำแนกเป็น 5 ด้าน

โดยแบบสอบถามตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของ Likert's Scale เกณฑ์การให้คะแนนมี 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง การนิเทศภายในสถานศึกษามีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง การนิเทศภายในสถานศึกษามีการปฏิบัติมีการปฏิบัติในระดับมาก

3 หมายถึง การนิเทศภายในสถานศึกษามีการปฏิบัติมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

2 หมายถึง การนิเทศภายในสถานศึกษามีการปฏิบัติมีการปฏิบัติในระดับน้อย

1 หมายถึง การนิเทศภายในสถานศึกษามีการปฏิบัติมีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการตั้งข้อคำถามและสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่ยื่นข้อเสนอแนะแล้วนำแบบสอบถามฉบับจริงไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.983

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 194 คน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากภาควิชาบริหารการศึกษาเพื่อส่งถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

2. ดำเนินการจัดส่งลิงค์แบบสอบถาม (Google form) ไปยังผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร และได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์กลับคืนมา จำนวน 194 ฉบับ

3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาเพื่อนำมาลงรหัสข้อมูล และนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์เรียบร้อยของแบบสอบถามทุกฉบับ และนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

นำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) พร้อมนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษา

นำข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำและการนิเทศภายในสถานศึกษา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้านและภาพรวม ซึ่งพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนน ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล เพื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์ของ Best (1981 : 482 อ้างใน สุวิมล ติรภานันท์, 2557 : 185) ดังนี้

ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษา

ค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำร่วมสมัยอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50–4.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำร่วมสมัยอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50–3.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำร่วมสมัยอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50–2.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำร่วมสมัยอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำร่วมสมัยอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การนิเทศภายในสถานศึกษา

ค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 หมายถึง การนิเทศภายในอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50–4.49 หมายถึง การนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50–3.49 หมายถึง การนิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50–2.49 หมายถึง การนิเทศภายในอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 หมายถึง การนิเทศภายในอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำร่วมสมัยกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient's) สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 144) ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่าง 0.80 ขึ้นไป อยู่ในระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.60–0.79 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.40–0.59 อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.20–0.39 อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ต่ำกว่า 0.20 อยู่ในระดับต่ำ

การวิเคราะห์ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 194 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 53.61 เป็นเพศชาย จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 46.39 มีตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครู จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 93.81 และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.19 มีประสบการณ์ในการทำงานสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 11–15 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 26.29 ประสบการณ์ในการทำงานในช่วง 1–5 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 25.26 ประสบการณ์ในการทำงานในช่วง 16 ปีขึ้นไป จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 24.74 และประสบการณ์ในการทำงานในช่วง 6–10 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 23.71 มีวุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาปริญญาโท จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 53.09 และปริญญาตรี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 46.91 มีขนาดสถานศึกษาส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 41.24 สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 36.08 และเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 22.68

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยรวม

ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 194		ระดับภาวะผู้นำร่วมสมัย
	$\bar{X}$	S.D.	
1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.02	0.59	มาก
2. การสร้างบันดาลใจ	4.03	0.57	มาก
3. การกระตุ้นทางปัญญา	4.11	0.48	มาก
4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.15	0.46	มาก
รวม	4.08	0.48	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากจำนวน 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = 4.15$, S.D = 0.46) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{X} = 4.11$, S.D = 0.48) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.03$, S.D = 0.57) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X} = 4.02$, S.D = 0.59)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยรวม

การนิเทศภายในสถานศึกษา	n = 194		ระดับการนิเทศภายในสถานศึกษา
	$\bar{X}$	S.D.	
1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ	4.17	0.48	มาก
2. ด้านการวางแผนการนิเทศ	4.07	0.50	มาก
3. การสร้างสื่อ เครื่องมือผลการพัฒนาสื่อ	4.07	0.47	มาก
4. ด้านการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา	3.97	0.60	มาก
5. ด้านการประเมินผลและการรายงานผลนิเทศภายในสถานศึกษา	4.07	0.41	มาก
รวม	4.07	0.45	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ($\bar{X} = 4.17$, S.D = 0.48) ด้านการวางแผนการนิเทศ ($\bar{X} = 4.07$, S.D = 0.50) ด้านการสร้างสื่อเครื่องมือและการพัฒนาสื่อ ($\bar{X} = 4.07$, S.D = 0.47) ด้านการประเมินผลและการรายงานผลนิเทศภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.07$, S.D = 0.41) ด้านการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.97$, S.D = 0.60)

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	Y	ระดับความสัมพันธ์
X ₁	1.000	-	-	-	.841**	สูง
X ₂	.840**	1.000	-	-	.878**	สูง
X ₃	.694**	.787**	1.000	-	.817**	สูง
X ₄	.702**	.769**	.814**	1.000	.814**	สูง
X	-	-	-	-	.923**	สูง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงเท่ากับ 0.923 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r = 0.814 - 0.878$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงลำดับจากด้านที่มีความสัมพันธ์สูงไปหาต่ำ ได้แก่ X_2 มีความสัมพันธ์ที่ระดับ 0.878 X_1 ความสัมพันธ์ที่ระดับ 0.841 X_3 ความสัมพันธ์ที่ระดับ 0.817 และ X_4 ความสัมพันธ์ที่ระดับ 0.814

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

โมเดล	ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	F	P
1	X_2	.878	.771	647.548	.000
2	$X_2 X_4$	.904	.818	429.080	.000
3	$X_2 X_4 X_1$	.918	.843	339.482	.000
4	$X_2 X_4 X_1 X_3$	.924	.853	272.967	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษา X_2 เป็นตัวพยากรณ์ สามารถพยากรณ์การนิเทศภายในสถานศึกษา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ได้ดีที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 77.10 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ X_4 เข้าไป มีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 81.80 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 4.70 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ X_1 เข้าไป จะมีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 84.30 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 2.50 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ X_3 เข้าไป จะมีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 85.30 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 1.00

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน วิเคราะห์ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

ตัวแปรพยากรณ์	การนิเทศภายในสถานศึกษา				
	b	SE _b	β	t	p-value
1. X_2	.256	.048	.327	5.313	.000
2. X_4	.191	.050	.198	3.822	.000
3. X_1	.219	.039	.291	5.598	.000
4. X_3	.184	.050	.196	3.694	.000
R = .924, R ² = .853, a = 0.616					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า ในการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ X_2 , X_4 , X_1 และ X_3 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ .256, .191, .219 และ .184 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ .327, .198, .291 และ .196 ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้งสี่รวมกันพยากรณ์ความแปรปรวนของการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 85.30 เขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์การนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยใช้คะแนนดิบ

$$Y' = 0.616 + 0.256X_2 + 0.191X_4 + 0.219X_1 + 0.184X_3$$

สมการพยากรณ์การนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z'_y = 0.327ZX_2 + 0.198ZX_4 + 0.291ZX_1 + 0.196ZX_3$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้พบข้อประเด็นที่น่าสนใจ และควรนำมาอภิปรายและนำเสนอต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารในปัจจุบันต้องมีทักษะร่วมสมัยใหม่เพื่อให้เป็นกระบวนการใช้สิทธิพลต่อกิจกรรมของกลุ่มในองค์กรให้ได้ใช้พลังงาน หรือความพยายามไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งเอาไว้เป็นการสร้างอิทธิพลร่วมกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในปัจจุบันนั้นทักษะภาวะผู้นำร่วมสมัยจะต้องมีการประยุกต์เข้ากับโลกเพื่อให้เกิดความทันสมัยมากขึ้นมีการสร้างวิสัยทัศน์ของผู้นำที่มีเป้าหมายเป็นอุดมการณ์ในการปฏิบัติ งานอย่างชัดเจนสร้างแรงจูงใจให้เกิดแรงบันดาลใจกับผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ร่วมงานมีเจตนาที่ดีที่มีการคิดในแง่บวกเพื่อวิสัยทัศน์และการกิจของสถานศึกษาลำทำในสิ่งใหม่ใหม่เพื่อแสดงให้เห็นคุณค่าของตนเองในทุกอิริยาบถ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างตามโมเดลสำหรับผู้ตามเป็นผู้นำที่นายกองเคาเรนบับถือศรัทธาไว้วางใจและทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจที่จะร่วมปฏิบัติงานด้วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับรัตติกรณ์ จงวิศาล (2559 : 14) ผู้บริหารเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษาคุณภาพและประสิทธิภาพทางการศึกษามักขึ้นอยู่กับผู้นำเสมอ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะบริหารให้ได้ผลดีนั้นจำเป็นต้องมีการเสริมพลังให้ผู้บริหารได้มีโอกาสฝึกและใช้ความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำได้อย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสมที่จะเป็นผู้นำซึ่งจะต้องใช้รูปแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมและมีสมรรถนะในการบริหารงานผู้นำหรือผู้บริหารต้องเสริมสร้างค่านิยมที่ดีให้กับบุคลากรของตนเองเพื่อให้มีเป้าหมายร่วมกันคือการทำงานแบบมีส่วนร่วมโดยร่วมกันคิดร่วมกันวางแผนและร่วมกันปฏิบัติความสำเร็จของการบริหารยุคปฏิรูปการศึกษานั้นจะขึ้นอยู่กับสภาพของการบริหารสถานศึกษาและปัจจัยคุณภาพของผู้บริหารเป็นสำคัญซึ่งปัจจัยหนึ่งที่สำคัญก็คือพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ฝึกฝนพัฒนาและเรียนรู้ได้เพื่อให้เป็นผู้นำหรือผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุพันธ์ พูลเพิ่ม (2563 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 มี 3 ตัวแปรหลัก คือ ด้านภาวะผู้แบบแลกเปลี่ยน ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และด้านภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น ซึ่งสอดคล้องกันในตัวแปรของด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในตัวแปรย่อยคือ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

2. การนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากปัจจุบันมีความสำคัญในการนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และตอบสนองกับผู้เรียนในการพัฒนาวิชาชีพครู พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การช่วยเหลือครูโดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ เปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนปัญหาในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงและทันสมัยต่อโลกปัจจุบันมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกับณัฐพร วัตถุ (2560 : บทคัดย่อ) การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งศิริ นุ่มศิริ (2564 : บทคัดย่อ) ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตส่งเสริมสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตส่งเสริมสามัคคีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตส่งเสริมสามัคคีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมและราย

ด้านไม่แตกต่างกันส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนิเทศภายในของผู้บริหาร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จากตัวแปรทั้งหมด 4 ตัวแปร มีตัวแปรที่ทดสอบแล้วส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 2 ตัวแปร ตามลำดับ ได้แก่ 1) การสร้างแรงบันดาลใจ 2) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 3) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 4) การกระตุ้นทางปัญญา อภิปรายได้ดังนี้

3.1 ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษา การสร้างแรงบันดาลใจ เป็นตัวแปรแรกที่เข้าสู่สมการพยากรณ์ มีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 77.10 แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องร่วมกับครูในการส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจ เพื่อกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานมีความสุข สบายใจในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรรณรงค์การสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานมีกำลังใจในการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Oke, et al. (2009) ได้พัฒนาการสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation) ผู้นำจะต้องกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นเกิดความเข้าใจกับสิ่งที่ท้าทายในองค์กรโดยจะต้องทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นและคาดหวังทางที่ดีและทำการเชื่อมระหว่างความคาดหวังกับความรับผิดชอบวิสัยทัศน์ร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Bass and Avolio (1994) กล่าวว่า การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation : IM) หมายถึง ผู้นำประพฤติในทางที่จูงใจให้เกิดแรงบันดาลใจกับผู้ตามโดยการสร้างแรงจูงใจภายในการให้ความหมายและท้าทายในเรื่อง งานของผู้ตาม ผู้นำจะกระตุ้นจิตวิญญาณของทีม (Team Spirit โดยการสร้างเจตคติที่ดีและการคิดบวก ผู้นำจะทำให้ผู้ตามสัมผัสกับภาพที่งดงามของอนาคต ผู้นำจะสร้างและสื่อความหวังที่ผู้นำต้องการอย่างชัดเจน ผู้นำจะแสดงการอุทิศตัว หรือความผูกพันต่อเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน ผู้นำจะแสดงความเชื่อมั่นและแสดงให้เห็นความ ตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ผู้นำจะช่วยให้ผู้ตามมองข้ามผลประโยชน์ของตน เพื่อวิสัยทัศน์และการกิจขององค์กร ผู้นำจะช่วยให้ผู้ตามพัฒนาความผูกพันของตนต่อเป้าหมายระยะยาว

3.2 ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษา การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเป็นตัวแปรที่สองที่เข้าสู่สมการพยากรณ์ มีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 81.80 แสดงให้เห็นถึงจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้อง Bass and Riggio (2006) ผู้นำจะมีดูแลเอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคล และทำให้ผู้ตามรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญผู้นำจะเป็นที่ปรึกษา เพื่อการพัฒนาผู้ตาม โดยจะเอาใจใส่ในด้านความต้องการของปัจเจกบุคคล เพื่อผลสัมฤทธิ์และความเติบโตของแต่ละคน ผู้นำจะพัฒนาศักยภาพของผู้ตามและเพื่อนร่วมงานให้สูงขึ้น และยังปฏิบัติต่อผู้ตามโดย ให้โอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ สร้างบรรยากาศของการให้ ความสนับสนุน คำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคลในด้านความจำเป็นและความต้องการ ผู้นำมีการส่งเสริมการสื่อสารสองทาง มีการปฏิสัมพันธ์กับผู้ตามเป็นการส่วนตัว และให้ความสนใจในความกังวลของผู้ตาม รวมทั้งยังมองบุคคลเป็นบุคคล มีการเอาใจเขามาใส่ใจเรา เปิดโอกาสให้ผู้ตามได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่ท้าทายความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชานาญ คำปัญโญลีโนทัย (2559 : 24) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เน้นพัฒนาศักยภาพคน เป็นที่เลี้ยงและที่ปรึกษา เปิดโอกาสการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสผู้มี ความสามารถ สนับสนุนความเจริญก้าวหน้า พัฒนาสู่ความเป็นเลิศ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ที่ยึดมั่น มีความสามารถในการมองการณ์ไกล กล้าเผชิญปัญหาและใช้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างดี ไม่ใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตน พร้อมจะอุทิศเพื่อปฏิบัติงานให้ถึงเป้าหมาย

1.2 จากการวิจัยพบว่า การนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ด้านการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้นการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรจะดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ได้วางไว้เพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ร่วมปฏิบัติงานและดำเนินข้อมูลต่อไปได้อย่างถูกต้อง

1.3 ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษา การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลและการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ส่งผลต่อการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำที่มีความน่าเคารพนับถือ ไม่ใช่อำนาจในการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อเข้าข้างผลประโยชน์ มีการชี้แนะ ชี้แนะแนวทาง ผลักดันเพื่อให้ครูหรือบุคลากรมีความเต็มใจในการปฏิบัติงาน กระตือรือร้นในสิ่งต่าง ๆ ตามความต้องการ รับฟังความคิดเห็น และมีการจำแนกงานอย่างชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดความสับสนและสามารถทำงานได้อย่างบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในของสถานศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อผู้รับผิดชอบสถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น และเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในของสถานศึกษา โดยศึกษาจากสถานศึกษาที่มีความพร้อมและความเข้าใจทางการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

2.3 ควรมีการนำเอาองค์ประด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลของภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษามาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 และ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร
- _____. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชำนาญ คำปัญญาสินชัย. (2559). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในฝัน : พหุกรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต มหาวิทยลัยราชภัฏสกลนคร.
- ณัฐพร วัฒน. (2560). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยลัยบูรพา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2559). ภาวะผู้นำ : ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งศิริ นุ่มศิริ. (2564). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตส่งเสริมสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยลัยรามคำแหง.
- สุวิมล ตีรณานนท์. (2557). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการประเมินและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยลัยรามคำแหง.
- อนุพันธ์ พูลเพิ่ม. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 5 (1), 74-89.
- Bass, B. M., and Riggio, R. E. (2006). *Transformational Leadership*. New York : Psychology.
- Bass, B. M. and Avolio. (1994). *Transformational leadership: Industrial, military, and education*. New Jersey : Lawrence Erlbaum.
- Burns, J. M. (1978). *Leadership*. New York : Harper and Row.

- Gardiner. (2006). Urban School Principals and Their Role as Multicultural Leader. **Urban Education**, 41 (6), 560-584.
- Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**, 30 (3), 607-608.
- Oke, Adegoke., et al. (2009). "The Influence of Leadership on Innovation Processes and Activities". **Organizational Dynanics**, 38 (1), 64-72.

แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

GUIDELINES FOR DEVELOPING THE ADMINISTRATOR'S CHARACTERISTICS UNDER LOPBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ชลธิชา บัวทอง*, ภูวดล จุลสุคนธ์ และ เสริมทรัพย์ วรปัญญา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

และ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Cholticha Buathong*, Phuwadon Cunlasukhont and Sermsap Vorapanya

Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

and Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail : aomcholticha1234@gmail.com

(วันที่รับบทความ : กุมภาพันธ์ 18, 2567 ; วันที่แก้ไขบทความ : เมษายน 4, 2567 ; วันที่ตอบรับบทความ : เมษายน 17, 2567)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 2) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 306 คน คำนวณโดยใช้สูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดโรงเรียน จำนวน 130 โรงเรียน โดยกำหนดให้ร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครู 30 : 70 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.980 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ที่มีค่าเชื่อมั่น 0.975 และแบบการประชุมสนทนากลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลโดยหรร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและการวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้การเขียนบรรยาย

ผลการวิจัยพบว่า

(1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก และมากที่สุดตามลำดับ

(2) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ลำดับแรก คือ ส่งเสริมให้กล้าเสี่ยงลำดับที่สอง คือ ให้พลังอำนาจครูและปลูกฝังทักษะภาวะผู้นำและลำดับที่สาม คือ การเข้าใจความสำคัญของการสร้างชุมชน

(3) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ทั้ง 3 คุณลักษณะมีขั้นตอนและกระบวนการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ครบถ้วน

คำสำคัญ : แนวทาง, การพัฒนา, คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objective of this research were to 1) study the current and desirable conditions of the characteristics of the school administrators of the Educational under Lopburi Primary Educational Service Area Office 2, 2) to analyze the needs of the characteristics of school administrators of the under Lopburi Primary Educational Service Area Office 2 and 3) propose guidelines to develop school administrators' characteristics under Lopburi Primary Educational Service Area Office 2. The 306 samples of school administrators and teachers under Lopburi Primary Educational Service Area Office 2 were calculated by using Yamane's formula and selected by using stratified random sampling method. The proportion of school administrators per teachers was 30 : 70 percent. The research

instrument consisted of the current condition questionnaire with a reliability value of 0.980, the desirable conditions questionnaire with a reliability value of 0.975, and group discussion meeting format. The data were analyzed by using percentage, average, standard deviation, PNI modified and content analysis together with narrative writing.

The results showed that :

(1) The current conditions and desirable conditions of the characteristics of the school administrators under Lopburi Primary Educational Service Area Office 2 were rated at high and the highest level, respectively.

(2) Considering to the needs for developing the characteristics of the school administrators under Lopburi Primary Educational Service Area Office 2, The first is to encourage risk-taking. The second is to empower teachers and cultivate leadership skills, and Third is understanding the importance of building community.

(3) Three Characteristics which had procedures and processes could be applied as a guideline for developing the Characteristics of the school administrators of the under Lopburi Primary Educational Service Area Office 2.

Keywords : Guidelines, Developing, Administrator's Characteristics

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความท้าทายและความเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ทำให้พฤติกรรมของประชากรปรับเปลี่ยนไป ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาไทยทำให้เกิดปัญหาหลายประการ ได้แก่ ด้านคุณภาพของคนไทย คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาบุคลากร การบริหารจัดการศึกษา ความเหลื่อมล้ำโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา คุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะของคนไทย ซึ่งระบบการศึกษาไทยต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : ง) ศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง และเป็นเรื่องที่ท้าทายโจเซฟ ลาทัน (Lathan Joseph, 2021 : Online) กล่าวถึง 10 คุณลักษณะของผู้นำโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ (10 Traits of Successful School Leaders) ประกอบด้วย 1) เข้าใจความสำคัญของการสร้างชุมชน 2) ให้พลังอำนาจครูและปลูกฝังทักษะภาวะผู้นำ 3) ใช้ประโยชน์จากข้อมูลและทรัพยากร 4) มีวิสัยทัศน์และมี การวางแผน 5) สร้างความร่วมมือสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบร่วมกัน 6) มีความรักต่อการทำงาน 7) ส่งเสริมให้กล้าเสี่ยง 8) นำด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี 9) มีความวิริยะอุตสาหะ บริหารโรงเรียนอย่างน้อย 5 ปี 10) เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งสอดคล้องกับเบนนิส (Bennis, 2000 : 23) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะทางการบริหาร ย่อมนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย เนื่องจากคุณลักษณะทางการบริหารเป็นสิ่งที่ทำหน้าที่กระตุ้น การทำงานของบุคลากรให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณลักษณะผู้นำที่ดีและเหมาะสม ประกอบด้วย ความเฉลียวฉลาด ความกล้าหาญ ความกระตือรือร้น ลักษณะท่าทางดีสง่างามน่าเลื่อมใส ยุติธรรมมีคุณธรรม จริยธรรม และ สุขภาพแข็งแรง

ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงบทบาทความเป็นผู้นำที่มีความสามารถในการปรับตัวให้เหมาะสมกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสภาวะสังคมปัจจุบัน คือ มีความรู้ความสามารถหรือทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นของผู้บริหารในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จสูงกว่าเดิม (นุชนรา รัตนศิริระประภา, 2557 : 507-528) ผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นผู้ที่มียุทธศาสตร์สำคัญที่สุดในการนำพาสถานศึกษาให้เป็นไปตามจุดหมายของการศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เป็นผู้อำนวยความสะดวกและประสานงานกับครูและบุคลากรในสถานศึกษา อีกทั้งเป็นกลไกสำคัญในการกำกับ ติดตาม และนิเทศการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมาย (สจตุติ จีระออน, 2561 : 1) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสวนสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จึงต้องมีทักษะที่หลากหลาย ต้องเป็นนักบริหารมืออาชีพ (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559 : 1) ที่สามารถนำพาและกำกับติดตามให้ครูผู้สอนสามารถจัดการสอนได้สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21

จากงานวิจัยของเฉลิมเกียรติ สุ่มเงิน (2562 : 94) ผลการวิจัยได้เสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 ประกอบด้วย ด้านการมีภาวะผู้นำ ด้านการยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม ด้านการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม ด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ด้านความสามารถในการบริหารสถานศึกษา ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ และด้านการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่รับผิดชอบสถานศึกษาในระดับประถมและขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 130 โรงเรียนมีจำนวนผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการในสังกัดจำนวน 1,298 คนในแผนปฏิบัติการประจำปี 2566 มีเป้าประสงค์ให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มีความรู้และจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรีเขต 2 ได้กำหนดกลยุทธ์เชิงนโยบายในการดำเนินงาน 4 กลยุทธ์ 16 จุดเน้น โดยกลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาคุณภาพสู่มาตรฐานสากล และมีตัวชี้วัดมิติที่ 4 ระบบบริหารและการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ งบประมาณบริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป ประกอบด้วยการพัฒนาทรัพยากร และการพัฒนาผู้นำและผู้บริหารการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2, 2565 : ออนไลน์) ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีส่วนเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

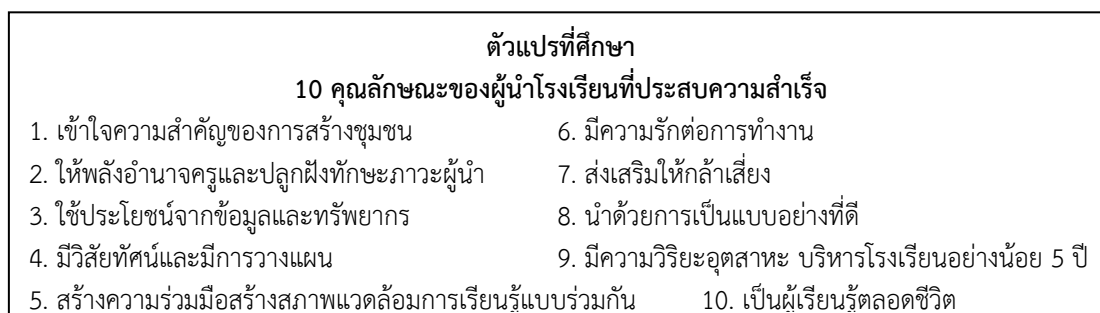
ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ขึ้น เนื่องจากยังไม่พบการศึกษาวิจัยในลักษณะนี้กับกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว เพื่อให้ทราบถึงทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา และค้นคว้าแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศ จากการศึกษาไปเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ในการวางแผนพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา และเพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะผู้นำ สำหรับพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

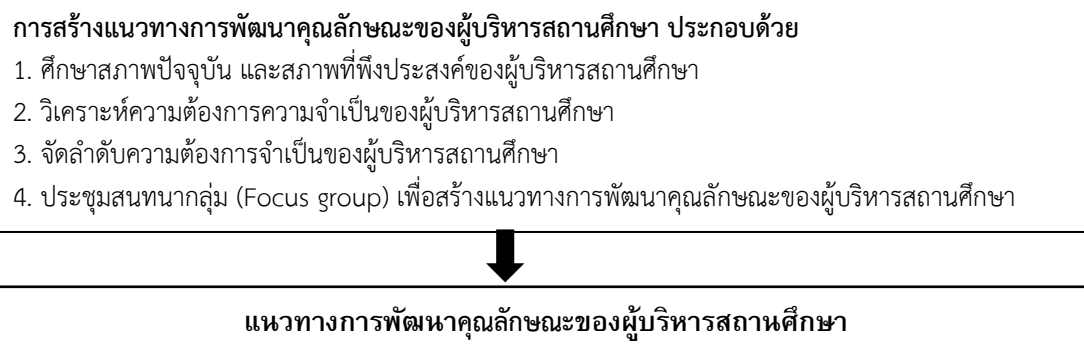
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2
2. เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับ 10 คุณลักษณะของผู้นำโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ (10 traits of successful school leaders) ของโจเซฟ ลาธาน (Lathan Joseph, 2021 : ออนไลน์) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำแนกเป็นผู้อำนวยการ จำนวน 107 คน ครู จำนวน 1,191 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,298 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2, 2565 : ออนไลน์)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ในปีการศึกษา 2566 โดยทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973 : 727) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 306 คน จากนั้นดำเนินการแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ทั้งหมดจำนวน 130 โรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกกำหนดสัดส่วนของผู้บริหารต่อครู 30 : 70 โดยเมื่อคำนวณแล้วจะได้จำนวนผู้บริหาร 92 คน และครู 214 คน รวมทั้งสิ้น 306 คน ตามสัดส่วน

3. ผู้วิจัยได้ดำเนินการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยจะประกอบด้วยผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำนวน 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษาดำรงตำแหน่งอย่างน้อย 10 ปี จำนวน 4 คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 2 คน และผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างนี้ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive random sampling) โดยโครงสร้างคำถามได้มาจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของงานวิจัยเพื่อใช้ในการประชุมสนทนากลุ่ม

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ 10 คุณลักษณะของผู้นำโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย

1. เข้าใจความสำคัญของการสร้างชุมชน
2. ให้ความสำคัญกับครูและปลูกฝังทักษะภาวะผู้นำ
3. ใช้ประโยชน์จากข้อมูลและทรัพยากร
4. มีวิสัยทัศน์และมีการวางแผน
5. สร้างความร่วมมือ สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบร่วมกัน
6. มีความรักต่อการทำงาน
7. ส่งเสริมให้กล้าเสี่ยง
8. นำด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี
9. มีความวิริยะอุตสาหะ บริหารโรงเรียนอย่างน้อย 5 ปี
10. เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย ตำแหน่ง ระดับการศึกษาขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นำมาประกอบในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ก่อนนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็น

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อกำหนดตัวแปรและข้อรายการ

1.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาและตัวแปรที่ศึกษา

1.3 สร้างแบบสอบถามและนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำการปรับปรุงร่างแบบสอบถาม

1.4 การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ทำการพัฒนาขึ้น และมีการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รอบรู้เฉพาะเรื่อง (Subject matter specialists) จำนวน 5 คน ประกอบด้วย รองคณบดีคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ฝายวิชาการ คณบดีคณะครุศาสตร์ รองคณบดีฝายวิชาการ และอาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จำนวน 2 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ครอบคลุมความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ซึ่งแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.60-1.00

1.5 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและมีบริบทใกล้เคียงกัน กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha coefficient method) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน 0.980 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ 0.975

1.6 นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไข เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิจัย

2. การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group)

2.1 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์หาดัชนีความต้องการจำเป็น

2.2 ศึกษา วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ได้จากการเก็บข้อมูลในแบบสอบถาม

2.3 นำร่างประเด็นที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการประชุมกลุ่ม ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำร่างประเด็นที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา ความถูกต้องของเนื้อหา โดยคัดเลือกแต่เฉพาะข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่ามีประโยชน์ โดยใช้เกณฑ์ยอมรับของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 3 ท่านขึ้นไป นำไปใช้เป็นข้อคำถาม เพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับนิยามศัพท์ ตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

2.5 นำประเด็นที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปดำเนินการจัดประชุมกลุ่ม (Focus group) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำแบบบันทึกเสนอคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ออกหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2
2. นำหนังสือที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เห็นชอบ และแนบหนังสือที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีขออนุญาตไปยังโรงเรียนโดยตรง ส่งไปยังโรงเรียนในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และประสานกับผู้อำนวยความสะดวกสถานศึกษาโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ (google form) จำนวนทั้งสิ้น 306 คน
3. เมื่อได้รับแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลผ่าน Google form เรียบร้อยแล้ว จึงตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา
4. นำข้อมูลลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา จากแบบสอบถาม มาสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม
5. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอเชิญเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม
6. ผู้วิจัยดำเนินการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน โดยกำหนดเกณฑ์การสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้
 - 6.1 ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำนวน 1 คน
 - 6.2 ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 1 คน
 - 6.3 ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 2 คน
 - 6.4 ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยมีกระบวนการ ดังนี้
 ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และมีเกณฑ์ในการกำหนดระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 103)

4.51–5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51–4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.51–3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

1.51–2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1.00–1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นที่ 2 นำผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI modified) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นที่ 3 นำผลจากการจัดลำดับความต้องการจำเป็นมาสร้างร่างประเด็นที่สร้างขึ้น เพื่อใช้ในการประชุมกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ทำการวิเคราะห์เนื้อหาจากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ดังนี้

สภาพปัจจุบัน

สภาพปัจจุบันของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ 1) สร้างความร่วมมือ สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบร่วมกัน 2) เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต และ 3) มีวิสัยทัศน์และมีการวางแผน

สภาพที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ 1) ส่งเสริมให้กล้าเสี่ยง 2) สร้างความร่วมมือ สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบร่วมกัน 3) ให้พลังอำนาจครูและปลูกฝังภาวะผู้นำ และมีความวิริยะอุตสาหะ บริหารโรงเรียนอย่างน้อย 5 ปี

2. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ 1) ส่งเสริมให้กล้าเสี่ยง 2) ให้พลังอำนาจครูและปลูกฝังทักษะภาวะผู้นำ 3) การเข้าใจความสำคัญของการสร้างชุมชน 4) มีความรักต่อการทำงาน 5) มีความวิริยะอุตสาหะ บริหารโรงเรียนอย่างน้อย 5 ปี 6) ใช้ประโยชน์จากข้อมูลและทรัพยากร 7) นำด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี 8) มีวิสัยทัศน์และมีการวางแผน 9) เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต 10) สร้างความร่วมมือ สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบร่วมกัน

3. การเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และสรุปผลจากการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยใช้ข้อคำถามหลังจากการเก็บข้อมูลในแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ได้แนวทางดังนี้

3.1 แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะ “ส่งเสริมให้กล้าเสี่ยง” ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 มีการวางแผนในการพัฒนาคุณลักษณะด้านส่งเสริมให้กล้าเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมและวางแผนเพื่อให้ครูและบุคลากรได้รับรู้และเข้าใจมองเห็นภาพการทำงานที่ชัดเจน โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อให้งานออกมามีศักยภาพ ควรมีการจัดประชุมเพื่อได้สะท้อนการทำงานบ่อย ๆ เพื่อมาระดมความคิดเห็นว่าจะแก้ปัญหาได้อย่างไร มีการพบปะพูดคุยกับครูและผู้บริหารเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และปัญหาอยู่เสมอ และมีการจัดทำแผนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสามารถกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรและสามารถควบคุมการเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปตามแผนได้ ดังนั้น ผู้บริหารมีความสามารถในสื่อสารให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนักรู้ เข้าใจและยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เลือกใช้คนได้เหมาะสมกับงาน สามารถสร้างกระบวนการสื่อสารเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลงการส่งเสริมและสนับสนุนครูในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ครูมีการแสวงหาความรู้และลงมือทำอะไรใหม่ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นนวัตกรรมใหม่ๆ ในการเรียนรู้ รวมถึงส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเข้ามาใช้ประโยชน์ในการทำงาน และมีประสิทธิภาพสูงสุด

3.2 แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะ “ให้พลังอำนาจครูและปลูกฝังทักษะภาวะผู้นำ” ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 มีการวางแผนในการพัฒนาคุณลักษณะด้านให้พลังอำนาจครูและปลูกฝังทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำกิจกรรมตามความสนใจและอยากเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการใหม่ หากมีการอบรมเรียนรู้ เมื่อพัฒนาตนเองมาแล้วก็นำทักษะและความรู้มาถ่ายทอดแก่ผู้ร่วมงาน ฝึกการเป็นผู้นำตนเอง ครูและบุคลากรความรู้และความเชี่ยวชาญด้านที่ถนัดทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะเชิญเป็นกรรมการและวิทยากร โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะมอบหมายงานครูมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน จะสนับสนุนอะไรได้บ้าง ให้ขวัญกำลังใจ คือ ความภาคภูมิใจในตัวเอง ขึ้นเงินเดือน เกียรติบัตร โล่รางวัล ประกาศให้สาธารณชนรับทราบ การประชุมผู้บริหาร ครู

จะเกิดความมั่นใจ และภาคภูมิใจ ก่อนอื่นต้องสร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมในการทำงาน กระจายอำนาจ สร้างทีมงานเพื่อให้งานเข้มแข็ง และมีบุคลากรที่หลากหลาย

3.3 แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะ “การเข้าใจความสำคัญของการสร้างชุมชน” ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 มีการวางแผนในการพัฒนาคุณลักษณะด้านการเข้าใจความสำคัญของการสร้างชุมชน โดยผู้บริหารควรศึกษาและเรียนรู้บริบทของสภาพภายในและภายนอกขององค์กร วางแผนและพัฒนากลยุทธ์ เพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้ตรงตามสภาพสังคมและความต้องการของชุมชน และในส่วนของทฤษฎีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคนั้น ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินการและการตัดสินใจ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญในการศึกษาขององค์กร เพื่อหาสาเหตุของปัญหาโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ปัญหาให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนส่งเสริมการมีส่วนร่วม และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อประสานงานในการพัฒนาองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพพร้อมทั้งมีนโยบายในการพัฒนาองค์กรที่ต่อเนื่องให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความต้องการของชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

1.1 สภาพปัจจุบันของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เนื่องจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในแผนปฏิบัติการประจำปี 2565 มีเป้าประสงค์ให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มีความรู้และจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ได้กำหนดกลยุทธ์เชิงนโยบายในการดำเนินงาน 4 กลยุทธ์ 16 จุดเน้น โดยกลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาคุณภาพสู่มาตรฐานสากล และมีตัวชี้วัด มิติที่ 4 ระบบบริหารและการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ งบประมาณบริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป ประกอบด้วย การพัฒนาทรัพยากร และการพัฒนาผู้นำและผู้บริหารการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2, 2565) สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ซึ่งกำหนดในด้านที่ 3 ด้านคุณภาพพัฒนา ส่งเสริม ผู้บริหาร การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งบุคลากรสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิชาชีพ ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของเฉลิมเกียรติ สุ่มเงิน (2562 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับวอลส์เตอร์ม และหลุยส์ (Wahlstrom and Louis, 2008 : 458-495) ที่ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของผู้นำหลัก ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของครูใหญ่เป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการเรียน และสร้างความร่วมมือด้านอาชีพกับชุมชน ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้นส่งเสริมและการเน้นการเรียนการสอนแบบปฏิบัติโดยร่วมมือกับชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนจะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของคุณลักษณะทุกด้านว่าสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จ ช่วยให้องค์กรใช้ทรัพยากรทั้งงบประมาณและเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดดังที่กุลจิรา รักนกร (2563 : 330) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญที่สุดต่อการบริหารจัดการการศึกษา เนื่องจากการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาจะเกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจะ

ดำเนินงานจนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ มากน้อยเพียงใด ศูนย์กลางขององค์กรทั้งหมด ความสำเร็จขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพ ความตื่นตัว ความมียุทธวิธีประสพการณ์ ความคิด ความเป็นเลิศทางวิชาการ และอุทิศตน ความเสียสละและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา และสอดคล้องกับฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel, 1991 : 144) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพมีความสำคัญต่อการบริหารงานของสถานศึกษาเนื่องจากมีบทบาทหน้าที่ในการเสริมสร้างความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา การสร้างสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้การเสริมสร้างความเป็นองค์การวิชาชีพ การตัดสินใจร่วมและการมีส่วนร่วม การเสริมสร้างกลุ่มบริหารตนเอง การเสริมสร้างการติดต่อสื่อสาร การเสริมสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การ การมุ่งใจในการทำงาน การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การบริหารการเปลี่ยนแปลง การบริหารหลักสูตรและการสอน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ จะเห็นได้ว่าการเป็นผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องมีคุณลักษณะทางบุคลิกภาพ คุณลักษณะทางแรงจูงใจ และคุณลักษณะทางทักษะการบริหาร จึงจะทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ

2. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของคุณลักษณะที่มากที่สุดลำดับแรกคือ ด้านการส่งเสริมให้กล้าเสี่ยง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารตระหนักถึงการส่งเสริมให้กล้าเสี่ยงน้อยกว่าองค์ประกอบของการบริหารงานด้านอื่น ๆ หรืออาจเนื่องมาจากผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีโอกาสใช้ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย ผู้บริหารขาดการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และตัดสินใจร่วมกัน ผู้บริหารต้องมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง มีส่วนช่วยผลักดันให้บุคลากรริเริ่มลงมือปฏิบัติ ส่งเสริมการกล้าลองผิดลองถูกซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้และพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพสอดคล้องกับกุสซลี จงเจริญ (2562 : 195) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการแสดงความกล้าเสี่ยงและกล้าคิดกับความคิดที่คิดนอกกรอบที่สามารถปฏิบัติได้จริงโดยอยู่บนฐานของข้อมูลและการศึกษาวิจัยสนับสนุน มีความกล้าเผชิญปัญหาและกล้าเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่ท้าทายและกล้าคิดและตัดสินใจอย่างสร้างสรรค์รวมทั้งมีความกล้ายอมรับความเสี่ยงด้วยนวัตกรรมและความคิดใหม่ ๆ และกล้ายอมรับในความผิดพลาดของตนสอดคล้องกับสุนทรรัตน์ อัครกุล (2557: 10–11) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถในการแนะนำหรือให้คำปรึกษากับบุคลากรในองค์กร มีความคิดก้าวหน้า รอบคอบ ทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นให้ผู้อื่นคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และช่วยสร้างสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงและความปลอดภัยแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความกล้าคิดและกล้าทำสิ่งใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นสอดคล้องกับ Pfeffer and Sutton (2000 : 125) กล่าวว่า การเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยงเป็นสิ่งที่ควรพิจารณา และคำนึงถึงอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากความกล้าเสี่ยงนั้นจะทำให้บุคลากรและองค์กรเกิดการเรียนรู้ พัฒนาและนำไปสู่ความสำเร็จ

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของคุณลักษณะที่มากเป็นลำดับที่สองคือ ด้านให้พลังอำนาจครูและปลูกฝังทักษะภาวะผู้นำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารไม่ได้ตระหนักถึงการให้พลังอำนาจครูและปลูกฝังทักษะภาวะผู้นำอย่างแท้จริงผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้และได้ค้นพบความสามารถของตนและใช้ความสามารถให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน โดยผู้นำจะให้อำนาจแก่ผู้ตามทำงานให้กับหน่วยงานหรือองค์การได้อย่างเต็มความสามารถ การเป็นผู้นำควรเริ่มจากการเปิดโอกาสให้ผู้ตามสามารถเป็นผู้นำตนเอง โดยการกระตุ้นให้ผู้ตามมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทำงาน โดยมีการตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ให้รางวัลตนเองเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้นำที่มีทักษะความรอบรู้ ทักษะความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมมาใช้ในการนำพาองค์กรไปสู่ความก้าวหน้าสอดคล้องกับศักดิ์พันธ์ ดันวิมลรัตน์ (2563 : 241) กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้สามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพโดย ช่วยให้ผู้บุคคลเปลี่ยนโลกทัศน์เกี่ยวกับการมองเห็นตนเองและงานอย่างสร้างสรรค์ คือ รู้สึกรู้ว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถ และสามารถเปลี่ยนแปลงการทำงานของตนให้ดีขึ้น เพื่อเกิดประโยชน์ต่อองค์การ ผู้บริหารสามารถใช้การเสริมสร้างพลังอำนาจแก่พนักงานเพื่อให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานได้ดีสอดคล้องกับโจเซฟ ลาธาน (Lathan Joseph, 2021 : Online) กล่าวว่า ผู้บริหารไม่สามารถทำทุกอย่างคนเดียว ผู้นำต้องสนับสนุนครูและบุคลากรอย่างเต็มที่ ด้วยการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง และที่สำคัญที่สุดคือการเป็นผู้นำด้วยตัวเองส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการเติมเต็มและได้รับโอกาสในการเติบโตในสายอาชีพ มีอิสระและมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพมากขึ้น และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องยูพิน ภูมิช่วง (2562 : 13) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะกระทำ หรือจัดกระทำโดยการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ครูมีการ

พัฒนาความสามารถ เพิ่มพูนศักยภาพในการปฏิบัติงานเพื่อรับผิดชอบต่อความก้าวหน้าของตน และช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ส่งผลให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน และดำเนินงานได้บรรลุตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของคุณลักษณะที่มากเป็นลำดับที่สามคือ ด้านการเข้าใจความสำคัญของการสร้างชุมชนทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน เป็นงานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษา หากไม่มีการเข้าใจความสำคัญของการสร้างชุมชนจะส่งผลต่อสถานศึกษารวมถึงการจัดการเรียนการสอนอีกด้วย ผู้บริหารควรเล็งเห็นความสำคัญของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ และเปิดโอกาสให้ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ส่งเสริม สนับสนุนคุณภาพของการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนและชุมชนเป็นหนึ่งเดียวกันมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นสอดคล้องกับอนวัช รัสสรค์ และพนมพร จันทรปัญญา (2561 : 118) กล่าวไว้ว่า การบริหารความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นหนึ่งในภารกิจทางการบริหารการศึกษาของผู้บริหารการศึกษา เป็นการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับชุมชนซึ่งเป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคลากรในสถานศึกษา เช่น ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการสถานที่ราชการ องค์กรเอกชน และสถาบันอื่น ๆ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสในประชาชนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียนสอดคล้องกับรณกร ไชนาค และคณะ (2562 : 134) กล่าวไว้ว่า สถานศึกษามีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาที่อยู่ในชนบท ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษา กับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพสอดคล้องกับโจเซฟ ลาทัน (Lathan Joseph, 2021 : Online) กล่าวไว้ว่า ผู้นำโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพสร้างและรักษาความเป็นส่วนหนึ่งในครอบครัวและชุมชนซึ่งกันและกัน และใช้ประโยชน์จากความร่วมมือเหล่านั้น เพื่อปลูกฝังชุมชนโรงเรียนที่มีส่วนร่วม เอาใจใส่ และตอบสนองต่อวัฒนธรรม ในการสร้างเครือข่ายชุมชน จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำโรงเรียนจะต้องปรากฏตัวในโรงเรียนและชุมชนของตน พัฒนาความไว้วางใจและสร้างความรู้สึกโปร่งใสและมีวัตถุประสงค์ร่วมกันกับผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ สมาชิกในชุมชน และนักเรียน

3. แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ได้มาโดยการเก็บข้อมูลการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) ของผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารการศึกษา ทำให้ได้แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ได้แก่ 1) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านการส่งเสริมให้กล้าเสี่ยง คือควรมีการประชุมและวางแผนเพื่อให้ครูและบุคลากรได้รับรู้และเข้าใจมองเห็นภาพการทำงานที่ชัดเจน โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อให้งานออกมามีศักยภาพ ควรมีการจัดประชุมเพื่อได้สะท้อนการทำงานบ่อย ๆ เพื่อมาระดมความคิดว่าจะแก้ปัญหาได้อย่างไร มีการพบปะพูดคุยกับครูและผู้ปกครอง เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และปัญหาอยู่เสมอ และมีการจัดทำแผนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสามารถกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรและสามารถควบคุมการเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปตามแผนได้ ดังนั้นผู้บริหารมีความสามารถในการสื่อสารให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนักรู้ เข้าใจและยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เลือกใช้คนได้เหมาะสมกับงาน สามารถสร้างกระบวนการสื่อสารเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลงการส่งเสริมและสนับสนุนครูในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ครูมีการแสวงหาความรู้และลงมือทำอะไรใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการเรียนรู้ รวมถึงส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเข้ามาใช้ประโยชน์ในการทำงาน และมีประสิทธิภาพสูงสุด 2) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านให้พลังอำนาจครูและปลูกฝังทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำกิจกรรมตามความสนใจและอยากเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการใหม่ หากมีการอบรมเรียนรู้ เมื่อพัฒนาตนเองมาแล้วก็นำทักษะและความรู้มาถ่ายทอดแก่ผู้ร่วมงาน ฝึกการเป็นผู้นำตนเอง ครูและบุคลากรความรู้และความเชี่ยวชาญด้านที่ถนัดทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะเชิญเป็นกรรมการและวิทยากร โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะมอบหมายงานครูมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน จะสนับสนุนอะไรได้บ้าง ให้ขวัญกำลังใจ คือความภาคภูมิใจในตัวเอง ขึ้นเงินเดือน เกียรติบัตร โล่รางวัล ประกาศให้สาธารณชนรับทราบ การประชุมผู้บริหาร ครูจะเกิดความมั่นใจ และภาคภูมิใจ ก่อนอื่นต้องสร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมในการทำงาน กระจายอำนาจ สร้างทีมงานเพื่อให้งานเข้มแข็ง และมีบุคลากรที่หลากหลาย 3) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านการเข้าใจ

ความสำคัญของการสร้างชุมชนผู้บริหารครูศึกษาและเรียนรู้บริบทของสภาพภายในและภายนอกขององค์กร วางแผน และพัฒนากลยุทธ์ เพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้ตรงตามสภาพสังคมและความต้องการของชุมชน และในส่วนของการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคนั้น ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินการและการตัดสินใจ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญในการศึกษาองค์กร เพื่อหาสาเหตุของปัญหาโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ปัญหาให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อประสานงานในการพัฒนาองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพพร้อมทั้งมีนโยบายในการพัฒนาองค์กรที่ต่อเนื่องให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความต้องการของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 คุณลักษณะที่ควรพัฒนาสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมให้กล้าเสี่ยง ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ควรพัฒนาคุณสมบัติที่เหมาะสมของผู้บริหาร โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมและวางแผนเพื่อให้ครูและบุคลากรได้รับรู้และเข้าใจมองเห็นภาพการทำงานที่ชัดเจน โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อให้งานออกมามีศักยภาพ ควรมีการจัดประชุมเพื่อได้สะท้อนการทำงานบ่อย ๆ เพื่อมาระดมความคิดเห็นว่าจะแก้ปัญหาได้อย่างไร

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ควรนำผลการวิจัยการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะเพื่อให้ทราบถึงทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะผู้นำ สำหรับพัฒนาการจัดศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา

2.2 ควรมีการวิจัย เพื่อติดตามผลการนำแนวทางการพัฒนาศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กุลจิรา รักชนคร. (2563). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *Journal of Modern Learning Development*, 5 (3), 328-344.
- กุลชลี จงเจริญ. (2562). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*, 12 (1), 189.
- เฉลิมเกียรติ สุ่มเงิน. (2562). การศึกษาคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร*.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติคุรุศาสตร์ ครั้งที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน : ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21* วันที่ 28 กรกฎาคม 2567. ภาพสนธิ์ : มหาวิทยาลัยภาพสนธิ์.
- นุชนรา รัตนศิริประภา. (2557). สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 7 (3), 507-528.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ยุพิน ภูมิช่วง. (2562). การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างพลังอำนาจครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- ธนากร ไช้นาค และคณะ. (2562). แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.

- วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์, 6 (1), 133-144.
- ศักดิ์พันธ์ ตันวิมลรัตน์. (2563). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษา (Human Resource Management in Education). นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สตุดี จีระออน. (2561). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษายุคประเทศไทย 4.0 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2. (2565). แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2566-2570). [Online]. Available : <http://lopburi2.go.th/web/%e0%b9%81%e0%b8%9c%e0%b8%99%e0%b8%9e%e0%b8%b1%e0%b8%92%e0%b8%99%e0%b8%b2%e0%b8%81%e0%b8%b2%e0%b8%a3%e0%b8%a8%e0%b8%b6%e0%b8%81%e0%b8%a9%e0%b8%b2-%e0%b8%9e-%e0%b8%a8-2566-2570/> [2566, January 9].
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. กรุงเทพฯ : พรินทวาทกรฟิค.
- สุมนรัตน์ อัครกุล. (2557). รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ตามภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่การเป็นประชาคมอาเซียน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อนวัช รังสรรค์ และพนมพร จันทระปัญญ. (2561). กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยพาร์อีสเทอร์น, 12 (2), 115-130.
- Bennis, W. (2000). **Creative leadership**. (Abi). Bangkok : Chulalongkorn University.
- Hoy, W.K., and Miskel, C.G. (1991). **Educational administration : Theory research and practice**. 4thed. New York : Harper Collins.
- Lathan, Joseph, (2021). **10 Traits of successful school leaders**. [Online]. Available : <https://onlinedegrees.sandiego.edu/effective-educational-leadership/>. [2022, August 10].
- Pfeffer, J., and Sutton, R.I. (2000). **The knowing-doing gap**. Boston, MA : Harvard Business School Press.
- Wahlstrom, K, and Louis, K.S.L. (2008). **Learning from leadership : Investigating the Links to Improved Student Learning**. Final Report of Research to the Wallace Foundation. Minneapolis : University of Minnesota.
- Yamane, T. (1973). **Statistic : An introductory analysis**. New York : Harper & Row.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง

DEVELOPMENT OF ACADEMIC ACHIEVEMENT IN SUBJECT GROUPS : SOCIAL STUDIES,
RELIGION AND CULTURE IN THE TOPIC OF BASIC ECONOMICS THROUGH CIPPA LEARNING
MANAGEMENT FOR PRATHOMSUKSA 3 STUDENTS AT BAN THA MUANG SCHOOL

ศศิธร บัวศรี*, ธนาตล สมบูรณ์ และ สมภาพร มณีอ่อน

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์และการสอน มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Sasitorn Bouasri*, Tanadol Somboon and Samaporn Maneeoon

Student of Curriculum and Instruction, Bangkokthonburi University, Bangkokthonburi University and Bangkokthonburi University

*Corresponding Author E-mail : amiboua.ami@gmail.com

(วันที่รับบทความ : มีนาคม 18, 2567 ; วันที่แก้ไขบทความ : เมษายน 16, 2567 ; วันที่ตอบรับบทความ : เมษายน 22, 2567)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 (2) ศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา กระบวนการวิจัยนี้มี 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการทบทวนความรู้เดิม 2) ขั้นการแสวงหาความรู้ใหม่ 3) ขั้นการศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 4) ขั้นการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม 5) ขั้นการสรุปและการจัดระเบียบความรู้ 6) ขั้นการแสดงผลงาน และ 7) ขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง จำนวน 31 คน และในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น แผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 22.23 ($\mu = 22.23$) คิดเป็นร้อยละ 74.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

2) ความก้าวหน้าทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง พบว่า มีค่าความก้าวหน้าทางการเรียนโดยใช้วิธี Normalized Gain $0.57 (<g> = 0.57)$ อยู่ในระดับปานกลาง หรือคิดเป็นร้อยละ 57 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง ที่มีต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย $\mu = 4.33$, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $\sigma = 0.67$)

คำสำคัญ : การพัฒนา, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา, เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น

Abstract

This research uses a research and development process with the objectives to (1) develop academic achievement in the social studies, religion and culture learning subject group on the subject of basic economics by organizing CIPPA learning of Prathomsuksa 3, to meet the specified criteria of 70 percent, (2) study the academic progress of the social studies, religion and culture learning group on the subject of basic economics by organizing CIPPA learning of students Prathomsuksa 3, (3) study the satisfaction of students in Prathomsuksa 3 with learning about basic economics by organizing CIPPA learning, This research process has seven steps : 1) reviewing previous knowledge; 2) seeking new knowledge; 3) studying and understanding new information and knowledge and connecting new knowledge with previous knowledge; 4) conducting research. Exchange knowledge and understanding with the group, 5) the summarizing and organizing knowledge step; 6) the displaying work step; and 7) the knowledge application step. The population is 31 Prathomsuksa 3 students at Ban Tha Muang School. The tools used in research, consisting of content and learning activities in the Social Studies, Religion, and Culture subject group on the subject of basic economics, Learning management plan, Learning achievement test, Questionnaire on student satisfaction with teaching and learning using the CIPPA learning management method. Statistics used in data analysis include percentage, mean, and standard deviation.

The research results found that :

1. Academic achievement in the Social Studies, Religion, and Culture subject group on basic economics by organizing CIPPA learning of the Prathomsuksa 3 students at Ban Tha Muang School, it was found that the students had an overall average score of 22.23 ($\mu = 22.23$), or 74.11 percent, which is higher than the 70 percent threshold.

2. Learning progress in the Social Studies, Religion and Culture subject group : basic economics by organizing CIPPA learning of students in Grade 3 at Ban Tha Muang School. It was found that the learning progress value using the Normalized Gain method was 0.57 ($\langle g \rangle = 0.57$), which was at a moderate level or equivalent to 57 percent, which is in line with the assumptions set.

3. Satisfaction of Prathomsuksa 3 students at Ban Tha Muang School that has an impact on learning the social studies, religion and culture learning group on the subject of basic economics by organizing CIPPA learning overall, it was at a high level ($\mu = 4.33$, standard deviation $\sigma = 0.67$).

Keywords : Development, Academic Achievement, CIPPA Learning Management, Basic Economics

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติในเรื่องแนวทางการจัดการศึกษาหมวด 4 ตามมาตรา 22 ไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดในกระบวนการเรียนรู้ ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ ตามสติปัญญาและความสามารถของตนการจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 23) จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จะเห็นได้ว่า ต่อไปนี้ผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม มีส่วนกระทำลงสู่ภาคปฏิบัติให้มากที่สุด นั่นคือการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดเนื้อหาสาระต้องสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำว่า ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการศึกษาที่จะต้องให้ความสำคัญต่อผู้เรียนมากที่สุด มิใช่

จัดตามใจผู้สอนและยึดหลักสูตรเป็นสำคัญเท่านั้น ดังนั้น ผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ปรับแนวความคิดของตนเองใหม่ จากผู้บอกผู้อธิบาย มาเป็นผู้เตรียมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญให้ถือว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะพัฒนาตนเองตามเอกัตภาพ หรือความสามารถเฉพาะตนได้ ผู้สอนต้องมีเทคนิควิธีการที่หลากหลายที่จะถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความหมายให้เขาเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาแห่งชาติ (สาลี รักสุธี, 2554 : 1) การจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น มีหลายวิธีการ หรือหลายกิจกรรม ซึ่งผู้สอนสามารถนำมาจัดการเรียนการสอนได้ แต่ละกิจกรรมล้วนยึดผู้เรียนเป็นสำคัญทั้งนั้น เช่น เกมการศึกษา สถานการณ์จำลอง กรณีตัวอย่าง โครงการการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นต้น (อรัญญ์ มูลคำ, 2553 : 30) แนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่น่าค้นคว้าวิจัยอีกรูปแบบหนึ่งคือการสอนแบบชิปปา ซึ่งทศนา แคมมณี (2542 : 4-13) ได้เสนอแนวคิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาเป็นอีกรูปแบบหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่พัฒนาโดยรองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา แคมมณี กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับให้มากที่สุด ในกระบวนการเรียนการสอน เป็นการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนชัดเจน ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่หรือมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ทั้งทางกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เป็นแนวคิดที่ช่วยอำนวยความสะดวกแก่ครูในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้เสนอแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา โดยกล่าวว่า ชิปปา (CIPPA) ย่อมาจาก C มาจากคำว่า Construction of knowledge หลักการสร้างความรู้ I Interaction หลักการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น P Process Learning หลักการเรียนรู้กระบวนการ P Physical participation/ Involvement หลักการมีส่วนร่วมทางร่างกาย A (Application) การนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมที่ให้โอกาสผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประสานแนวคิดหลัก 5 แนวคิด เมื่อนำไปใช้เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างประสานกันแล้วสามารถช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ครบตามพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของมนุษย์ กล่าวคือ กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้หรือค้นพบความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) และได้เรียนรู้ฝึกฝนทักษะกระบวนการต่าง ๆ (Process learning) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสติปัญญา ส่วนกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางอารมณ์นับได้ว่าช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางสังคมของผู้เรียน สำหรับการทำให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ กิจกรรมต่าง ๆ อย่างหลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียน เวลา และเนื้อหา ถือได้ว่าช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางกาย ส่วนกิจกรรมการประยุกต์ใช้ความรู้ นั้น สามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทุกด้าน หรือในด้านใดด้านหนึ่งเป็นพิเศษขึ้นกับสาระและวัตถุประสงค์ในการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้อีกกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นวิชาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต รวมถึงศาสนา ศิลปกรรม และจริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจว่า มนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร และเข้าใจถึงการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ตามกาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและเข้าใจผู้อื่น ยอมรับในความแตกต่าง มีคุณธรรม มีความอดทน อดกลั้น สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต มีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก อันเป็นเป้าหมายที่แท้จริงของการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดังนั้น การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และพัฒนาแนวคิดโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามหลัก 3R และ 7C เพราะเป็นสาระการเรียนรู้ที่เน้นการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองดี ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา การเห็นคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีความรักชาติ และภูมิใจในความเป็นไทย แม้สังคมศึกษาจะเป็นเพียงวิชาหนึ่งในหลักสูตร แต่มีสาระและหน่วยการเรียนรู้ ที่ครอบคลุมการพัฒนาผู้เรียนที่สนองตอบจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หากกระบวนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีประสิทธิภาพก็จะแก้ปัญหาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้ และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทรัพยากรอันทรงคุณค่าเพื่อพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 4.0 ภายใน 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) อย่างแน่นอน

ดังนั้น เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเข้าใจ มีความสุข สนุกสนานในการเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้พัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์ มาร่วมดำเนินการวิจัย ในครั้งนี้ด้วย เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ในทางการเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านท่าม่วง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 ถึงปีการศึกษา 2563 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 52.44, 54.89 และ 57.45 ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาพูนพิณที่กำหนดไว้ร้อยละ 68 (โรงเรียนบ้านท่าม่วง, 2563 : 59) ประกอบกับการเรียนในช่วงปลายปีการศึกษา 2563 ถึงปีการศึกษา 2564 เกิดโรคระบาดจึงทำให้นักเรียนหยุดการเรียนและจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ปีการศึกษา 2565 นักเรียนกลับมาเรียนในโรงเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ถดถอย ไม่เข้าใจเนื้อหาตามสมควรที่จะได้รับ และจากการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้นที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นเนื้อหาและความจำมากกว่ากระบวนการ นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้และทักษะไม่เพียงพอ ขาดสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน การเรียนการสอน เรื่อง เศรษฐศาสตร์ มุ่งให้นักเรียนได้เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ารวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ ให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ตอบสนองความต้องการและความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต เพราะมนุษย์มีความต้องการและความจำเป็นที่ไม่จำกัด ในขณะที่ต้องดำรงชีวิตอยู่ในสังคมท่ามกลางทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม แบบเดิมที่เน้นการบรรยาย ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย วิธีการสอนที่เน้นการบรรยายนั้นขาดเทคนิค และกระบวนการที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ทำให้ส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การใช้หลักการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปา เป็นเทคนิคกระบวนการสอนที่มีกระบวนการและขั้นตอนเป็นระบบ และสามารถนำมาปรับใช้ในการสอนเพื่อดึงดูดผู้เรียนและกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา (Intellectual Participation) เกิดความเคลื่อนไหว ความท้าทายในการคิด เกิดการจดจ่อในการเรียน เนื้อหาที่เรียนไม่ง่ายและไม่ยากจนเกินไป ผู้เรียนมีบทบาทในชั้นเรียน มีส่วนร่วมในการเรียนมากยิ่งขึ้น

เนื่องจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่นักการศึกษาของไทยเป็นผู้คิดค้นขึ้น จึงยังไม่มีงานวิจัยต่างประเทศ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลที่ใกล้เคียงกับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา เพื่อการทำวิจัยในครั้งนี้

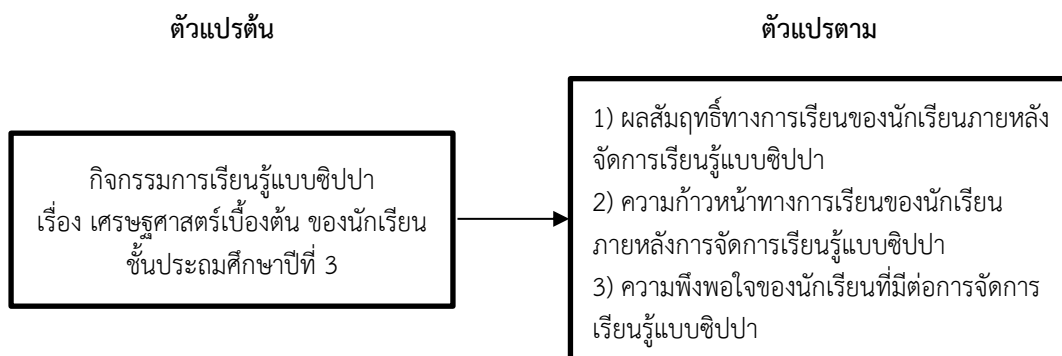
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70
- 2) เพื่อศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง
- 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง ที่มีต่อการเรียนรู้เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา มีสมมติฐาน ดังนี้

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70
- 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา มีความก้าวหน้าทางการเรียนมากกว่าร้อยละ 50
- 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ในระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านท่าม่วง อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 31 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น กิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น

ตัวแปรตาม ได้แก่

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
- 2) ความก้าวหน้าทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
- 3) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียน เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น
2. แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา
3. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. เนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น

วิธีการสร้าง

1) ศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ชุดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องตามเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น

2) สร้างชุดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วยแผนดังต่อไปนี้

แผนที่ 1 เรื่อง สินค้าและบริการในการดำรงชีวิต

แผนที่ 2 เรื่อง หลักการเลือกซื้อสินค้าที่จำเป็นในการดำรงชีวิต

แผนที่ 3 เรื่อง การใช้จ่ายของตนเอง

แผนที่ 4 เรื่อง สินค้าและบริการที่ภาครัฐจัดหาและให้บริการแก่ประชาชน

3) ได้ชุดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้

4) นำเสนอเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้แก่ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย (1) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา (2) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และ (3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

5) ปรับปรุงและแก้ไขเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ตามการตรวจสอบและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6) นำเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ที่สมบูรณ์แล้วไปใช้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

2. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา

1) ศึกษาเอกสารชุดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องตามเนื้อหาแบบแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ตามเรื่องที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้ ตามลำดับ

2) ออกแบบการเรียนการสอน และสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา จำนวน 4 แผนการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการสอน โดยผ่านกระบวนการ 7 ขั้นตอน คือ (1) การทบทวนความรู้เดิม (2) การแสวงหาความรู้ใหม่ (3) การศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม (4) การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม (5) การสรุปและการจัดระเบียบความรู้ (6) การแสดงผลงาน และ (7) การประยุกต์ใช้ความรู้

3) นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย (1) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาสาระ (2) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และ (3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ว่ามีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยกำหนดคะแนนประเมินด้วยมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) ได้ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.92) ตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 70-71)

4) ปรับปรุงและแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามคำแนะนำและข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามหัวข้อต่าง ๆ ที่กำหนดในแบบประเมิน และนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

3. แบบทดสอบผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง

1) ศึกษาเอกสารชุดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องตามเนื้อหาตามเรื่องที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้ และวิธีการสร้างแบบทดสอบผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น เพื่อกำหนดเป็นกรอบ ในการสร้างข้อคำถาม

2) สร้างแบบทดสอบผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยกำหนดให้แบบทดสอบที่มีคะแนนข้อที่ถูกต้องเท่ากับ 1 คะแนนและค่าคะแนนข้อที่ผิดเท่ากับ 0 คะแนน

3) นำแบบทดสอบผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ประกอบด้วย (1) ผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหาสาระ (2) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และ (3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบทดสอบว่าสอดคล้องตามเนื้อหาและ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือเมื่อนำผลการตรวจสอบประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC ทุกข้อมีค่าเท่ากับ 1.00

4) นำแบบทดสอบการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาความยากง่าย ได้ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20-0.63 เมื่อนำคะแนนมาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อคำถาม ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-0.72 และเมื่อนำคะแนนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นแบบ KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79

5) ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามของแบบทดสอบให้มีความสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้จริงต่อไป

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง ที่มีต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา

1) ศึกษาชุดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องตามเนื้อหาตามเรื่องที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจเพื่อกำหนดเป็นกรอบในการสร้างข้อคำถาม

2) สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยผู้วิจัยกำหนดให้คะแนนในแบบประเมินความพึงพอใจอยู่ในรูปแบบของมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) เป็นคะแนนความพึงพอใจ 5 ระดับ

3) นำแบบสอบถามความพึงพอใจให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามว่าสอดคล้องตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยคำนวณค่าคะแนนเป็นรายข้อคำถาม โดยนำผลการตรวจสอบประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC ทุกข้อมีค่าเท่ากับ 1.00

4) นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.79

5) ปรับปรุงแบบสอบถามความพึงพอใจเป็นฉบับสมบูรณ์ สำหรับนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลและการทดลองงานวิจัยเป็นไปตามขั้นตอนผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตเข้าทำการเก็บทดลองจากคณะศึกษาศาสตร์ ดำเนินการขออนุญาตเพื่อทำการทดลองและการวิจัย

2. ทำความเข้าใจกับนักเรียนถึงวิธีการดำเนินการทดลอง จุดประสงค์การทดลอง และวิธีการประเมินผลการเรียน

3. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 หน่วยการเรียนรู้ตามลำดับ จากนั้น ชี้แจงการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาแก่นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง

4. ให้นักเรียนใช้แบบทดสอบผลการเรียนรู้ก่อนเรียนชุดเดียวกันกับหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ละ 10 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ

5. ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ในนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง

6. นำข้อมูลและคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

7. สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

8. นำเสนอผลการวิจัยและจัดทำรูปเล่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย (μ)

2. ความก้าวหน้าทางการเรียนทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง วิเคราะห์โดยใช้สูตรการหาความก้าวหน้าตามวิธี Normalized Gain

3. ความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง ที่มีต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังกล่าว สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย โดยรวมเท่ากับ 22.23 ($\mu = 22.23$) คิดเป็นร้อยละ 74.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70

2. ความก้าวหน้าทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง พบว่า มีค่าความก้าวหน้าทางการเรียนเท่ากับ 0.57 ($<g >= 0.57$) อยู่ในระดับปานกลาง หรือคิดเป็นร้อยละ 57 ซึ่งสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง ที่มีต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33$, S.D. = 0.67)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน บ้านท่าม่วง สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง พบว่านักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.68 ($\mu = 21.68$) คิดเป็นร้อยละ 72.25 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ที่เน้นการทำงานร่วมกันโดยสมาชิกของกลุ่ม ที่มีความสามารถและความถนัดต่างกันได้แสดงบทบาทหน้าที่ที่ตนถนัดได้อย่างเต็มที่ ผู้เรียนที่เก่งได้ช่วยเหลือเพื่อน ที่เรียนอ่อน นักเรียนในกลุ่มสามารถเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีโอกาสปรึกษาหารือกันในระหว่างการทำ กิจกรรมร่วมกัน ทำให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ช่วยให้บรรยากาศในการเรียนมีความสนุกสนานและมีความ เป็นกันเอง แม้ว่าในระยะแรกของการทดลองนักเรียนต้องปรับตัวกับรูปแบบและวิธีการเรียนเนื่องจากยังไม่คุ้นเคย กับกิจกรรม แต่เมื่อนักเรียนได้เรียนก็เข้าใจ และเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนทำให้นักเรียนมีความสนุกสนาน และกระตือรือร้นในการเรียนมากยิ่งขึ้น ข้อเสนอที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา เนื่องจากการเรียนการสอนที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ในการวิจัยครั้งนี้ แต่ละขั้นตอนมีการใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ทั้งหมด ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 7 ขั้น ดังนี้ 1) ขั้นทบทวนความรู้เดิม 2) ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่

3) ขั้นศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 4) ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม 5) ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ 6) ขั้นแสดงผลงาน และ 7) ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของเรณู ครีกครั้น (2563 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง เศรษฐศาสตร์กับชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การศึกษาค้นคว้ามีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนรู้เรื่อง เศรษฐศาสตร์กับชีวิต ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐศาสตร์กับชีวิต ก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เอกสารประกอบการเรียน และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง เศรษฐศาสตร์กับชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1) ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง เศรษฐศาสตร์กับชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 เล่ม มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.22/85.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง เศรษฐศาสตร์กับชีวิต มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง เศรษฐศาสตร์กับชีวิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ Jason A. Orozco and Rosanelia T. Yangco (2016 : 9) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การเรียนรู้ตามปัญหา : ผลกระทบต่อความสำคัญและความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดในวิชาชีววิทยา ซึ่งการศึกษานี้ได้ กำหนดผลกระทบจากการเรียนรู้จากปัญหา (Cippa Model) ต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความคิดสร้างสรรค์ทักษะของนักเรียนชีววิทยาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในฟิลิปปินส์ การวิจัยกึ่งทดลอง การออกแบบโดยใช้ pre-test-posttest หนึ่งชั้นเรียนได้รับคำแนะนำกับ (Cippa Model) ในขณะที่ชั้นอื่น ๆ ได้รับการสอนแบบเดิม (Non-Cippa Model) นักเรียนที่ได้รับการสอนมีคะแนนเฉลี่ยในการทดสอบทักษะการคิด วิचारณญาณที่สูงกว่าและทักษะการคิดสร้างสรรค์ การทดสอบมากกว่าผู้ที่ได้รับการสอนโดยไม่มี (Cippa Model) นอกจากนี้ยังมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นตัวทำนายเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญในด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น จึงขอแนะนำให้ครูใช้วิธี (Cippa Model) ในชั้นเรียนชีววิทยาเพื่อเพิ่มทักษะการคิดที่สำคัญและมีความคิดสร้างสรรค์ให้กับนักเรียน

2) ผลการศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง พบว่า มีค่าความก้าวหน้าทางการเรียนเท่ากับ 0.57 ($<g> = 0.57$) คิดเป็นร้อยละ 57 ซึ่งสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้มากกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไป ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามแนวการสอน ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ (1) การทบทวนความรู้เดิม (2) การแสวงหาความรู้ใหม่ (3) การศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม (4) การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม (5) การสรุปและการจัดระเบียบความรู้ (6) การแสดงผลงาน และ (7) การประยุกต์ใช้ความรู้ ซึ่งสอดคล้องจากผลการศึกษาของวรารัตน์ กลมคุณากร และ ลัดดา ศิลาน้อย (2556 : 154-156) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระภูมิศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบซิปปา (CIPPA Model) ผลการวิจัยพบว่า 1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบซิปปา มีทั้งหมด 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นการทบทวนความรู้เดิม 2) ขั้นการแสวงหาความรู้ใหม่ 3) ขั้นการศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 4) ขั้นการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม 5) ขั้นการสรุปและจัดระเบียบความรู้ 6) ขั้นการแสดงผลงาน 7) ขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้ มีการพัฒนาด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ด้วยการแบ่งแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซิปปา (CIPPA Model) เป็น 3 วงจรปฏิบัติการและใช้กระบวนการสะท้อนผลด้วยแบบบันทึกการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แบบสังเกต พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน แบบบันทึกการสัมภาษณ์นักเรียนและแบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการ ในแต่ละวงจรปฏิบัติการ หลังจากครบทั้ง 3 วงจร ประเมินผลการปฏิบัติด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดทักษะการทำงานกลุ่ม ด้วยกระบวนการดังกล่าวจึงทำให้ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริม นักเรียนมีบทบาทในการร่วมการเรียนรู้ มีส่วนร่วมทั้งทางร่างกาย สติปัญญาอารมณ์และสังคม นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมกัน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจสิ่งที่เรียนทั้งด้านเนื้อหา กระบวนการ การ

นำเสนองาน การนำไปประยุกต์ใช้ นำความรู้และทักษะการทำงานกลุ่มที่ได้ประยุกต์ใช้จริงในชีวิตประจำวัน 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.89 และนักเรียนจำนวน 12 คน ผ่านเกณฑ์จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 91.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ นักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 ขึ้นไป 3. ทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 81.25 ของคะแนนเต็ม นักเรียนทั้งหมด 12 คน ผ่านเกณฑ์ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือนักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 ขึ้นไป และผลจากแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน พบว่า พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.55 อยู่ในระดับมากที่สุด และงามตา หุ่น และคณะ (2565 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง อุปสงค์และอุปทาน โดยใช้หลักการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา (CIPPA Model) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 โรงเรียนหาดใหญ่พิทยาคม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อุปสงค์และอุปทาน ด้วยการใช้หลักการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา (CIPPA Model) และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อุปสงค์และอุปทาน ก่อนและหลังเรียนด้วยหลักการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา (CIPPA Model) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 โรงเรียนหาดใหญ่พิทยาคม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. หลังเรียนโดยใช้หลักการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยรวม 51.87 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 30 2. ก่อนเรียนด้วยหลักการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา (CIPPA Model) นักเรียนทำคะแนนสูงสุดได้คะแนน 8 คะแนน ต่ำสุด 1 คะแนน คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.06 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 1.84 และหลังเรียนด้วยหลักการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา (CIPPA Model) นักเรียนทำคะแนนสูงสุดได้ 11 คะแนน คะแนนต่ำสุด 7 คะแนน คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) 9.25 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 1.13 แสดงให้เห็นว่าหลังเรียนด้วย หลักการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา (CIPPA Model) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง ที่มีต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ 1) ด้านการเรียนการสอนเท่ากับ 4.42 ($\mu = 4.42$) 2) รองลงมาคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับเท่ากับ 4.40 ($\mu = 4.40$) 3) ด้านสื่อ/นวัตกรรมการสอนเท่ากับ 4.33 ($\mu = 4.33$) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 4) ด้านสภาพแวดล้อมเท่ากับ 4.04 ($\mu = 4.04$) ตามลำดับ โดยคะแนนความพึงพอใจทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการวิจัยของไพโรจิตร์ บ้านเหล้า (2560 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง สถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปา (CIPPA Model) ผลการวิจัยพบว่า 1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปา จากการจัดกิจกรรม พบว่า ผู้เรียนสรุปข้อความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเองมีการวางแผนแก้ปัญหา การสร้างสรรค์ผลงาน การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ตลอดจนกระบวนการทำงานกลุ่มการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียน ภายใต้บรรยากาศที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ ความสามารถในการระบุนคิดแก้ปัญหาของตนเองและกลุ่ม การยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การเป็นผู้รู้ และผู้ตามที่ดี ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เรื่องสถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปา ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) ชื่นนำและทบทวนความรู้เดิม 2) ชื่นแสวงหาความรู้ใหม่ทำความเข้าใจข้อมูลและเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 3) ชื่นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกลุ่ม 4) ชื่นสรุปและจัดระเบียบความรู้ 5) ชื่นแสดงผลงาน 6) ชื่นประยุกต์ใช้ความรู้ พฤติกรรมการเรียนการสอนที่ใช้รูปแบบชิปปากับการใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการช่วยให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง และเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดร่วมกัน สามารถสรุปการเรียนรู้ด้วยตนเอง กล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง เกิดทักษะการแก้ปัญหา รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความกระตือรือร้น ในการเรียนมากขึ้น สนใจและสนุกสนานกับการเรียนเข้าใจเนื้อหาและสามารถจดจำเนื้อหาได้ดี พฤติกรรมด้านการทำงาน พบว่านักเรียนสามารถทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข มีการแข่งขันกันทำงานระหว่างกลุ่มการเรียนภายในกลุ่มนักเรียนมีการวางแผนในการทำงาน มีการแบ่งงาน ทำให้นักเรียนทุกคนมี

บทบาทหน้าที่ในการทำงานร่วมกัน มีความรับผิดชอบต่อนองและส่วนร่วม นักเรียนได้ร่วมกันวิเคราะห์และอภิปราย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น นักเรียนได้รับความรู้ทั้งทางด้านเนื้อหากระบวนการทำงานและการนำเสนอผลงานร่วมกัน รู้จักวิเคราะห์วิจารณ์ผลงานอย่างมีเหตุผลทำให้เกิดความภาคภูมิใจในการทำงาน และมีการสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ นักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนในกลุ่มสาระเรียนรู้ในรายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้เรื่อง สถาบันทางสังคมโดยใช้รูปแบบชิปปา เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ การสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง มีวิธีการคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลเกิดทักษะการทำงานกลุ่ม เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเองกล้าแสดงออก ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีกระบวนการในการจัดการทำงานที่ดี มีความรับผิดชอบต่อนองและกลุ่มมีน้ำใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนที่เรียนในรายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้เรื่อง สถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบชิปปา พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 71.84 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 79.59 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์จำนวนนักเรียนที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 75 และเอ็ดส ศิลารักษ์ และจิราภรณ์ อินทร์แย้ม (2563 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคชิปปา การวิจัยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคชิปปา 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิคชิปปากับเกณฑ์ร้อยละ 60 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนเทศบาลวัดวรนาถบรรพต ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 25 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบร่วมมือด้วยเทคนิคชิปปา 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคชิปปา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค ชิปปา สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยวราภรณ์ ประจงเศรษฐ์ และคณะ (2562 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระเศรษฐศาสตร์ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดลกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระเศรษฐศาสตร์ ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดลกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 2) ศึกษาเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดล รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยและทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านช่องสะเดา (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตอุบลราชธานี) จังหวัดกาญจนบุรี ประจำปีภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดล จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากกำหนดให้กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้ แบบชิปปาโมเดล (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ (3) แบบวัดเจตคติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดลสูงกว่าการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.32, S.D. = 0.22) เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเจตคติก่อนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดล

ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การเรียนการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความเข้าใจ ในกิจกรรมการเรียนการสอน มีความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ มีความกระตือรือร้นและมีความตั้งใจที่จะแสดงออกซึ่งความสามารถและศักยภาพ ของตนเองในรูปแบบต่าง ๆ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างเพื่อนและครูผู้สอน สามารถสร้างสรรค์ผลงานร่วมกับกลุ่มเพื่อนได้กล้าแสดงออก

ภูมิใจในผลงานของตนเอง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริง อีกทั้งยังได้เพลิดเพลินกับการทำแบบฝึกหัดและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าม่วง ครูผู้สอนควรจัดเนื้อหาและเพิ่มเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสรุปความรู้ แนวคิด การแก้ปัญหาด้วยตนเอง การนำเสนอแนวคิด การแก้ปัญหาของนักเรียนในแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนมีเวลาในการอภิปราย แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งแต่ละกลุ่มจะใช้เวลาในการแลกเปลี่ยนความรู้ และสรุปความรู้ได้ไม่เหมือนกัน

1.2 ครูผู้สอนควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยพัฒนา ด้านความคิดของนักเรียนให้มีการพัฒนาด้านความคิดให้ได้หลากหลายและกว้างไกลด้วยการใช้ทักษะที่กระตุ้นให้เกิด การทำงานร่วมกัน และเพิ่มพูนความกระตือรือร้นในการเรียนของนักเรียน ทำให้รูปแบบการสอนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพราะได้ฝึกปฏิบัติด้วยการเรียนรู้ร่วมกันช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดจากความเข้าใจอย่างแท้จริงด้วยตัวเอง

1.3 ควรมีการพัฒนาส่งเสริมด้านด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ รวมถึงการเลือกใช้เทคนิคการสอน ที่ทันสมัยเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละวัย และเร่งพัฒนาด้านประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน และสามารถนำไปต่อยอดประกอบอาชีพได้ในอนาคต

1.4 ครูผู้สอนควรพัฒนาด้านสื่อวัตกรรม ให้หลากหลายเหมาะสมกับการเรียนมากขึ้น

1.5 ครูผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องในกลุ่มสาระอื่น ๆ สามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา มาช่วยสร้าง บรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกระดับทุกชั้นเรียน ที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติและเป็นศูนย์กลางส่งผลให้ผู้เรียนได้ ปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ทำให้ผู้สอนสามารถพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารให้แก่ผู้เรียนและนำไป ปรับประยุกต์ใช้ได้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนที่สอนโดยการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบซิปปาในระดับชั้นอื่น ๆ และกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ เป็นต้น เพื่อให้ การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ และเจตคติทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่สอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบซิปปาโมเดล

2.3 ควรมีการส่งเสริมให้นำแผนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบซิปปา ไปพัฒนาร่วมกับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่เชื่อมโยงกันในหลาย ๆ ด้าน และ เพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2)

พ.ศ.2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษา ภาคบังคับ พ.ศ. 2545.

กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

งามตา พุ่งยอ และคณะ. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง อุปสงค์และอุปทาน โดยใช้หลักการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 โรงเรียนหาดใหญ่พิทยาคม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. ใน การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 13 วันพฤหัสบดีที่ 12 พฤษภาคม 2565 (หน้า 2085-2096) สงขลา : มหาวิทยาลัย หาดใหญ่.

ทิตินา แคมมณี. (2542). การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : โมเดลซิปปา (CIPPA MODEL).

วารสารวิชาการ กรมวิชาการ, 2 (5), 4-13.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ไพโรจน์ บ้านเหล่า. (2560). การพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรายวิชา ส 32103 สังคมศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง สถาบันทางสังคม โดยใช้รูปแบบการสอนแบบซิปปา (CIPPA Model).
โรงเรียนโคกโพธิ์ไชยศึกษา จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25.
- สำลี รักสุทธี. (2554). เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนและเขียนแผนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ.
กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- โรงเรียนบ้านท่าม่วง. (2563). การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปีการศึกษา 2561-2565.
สุราษฎร์ธานี : โรงเรียนบ้านท่าม่วง.
- เรณู ศรีศรี. (2563). ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง เศรษฐศาสตร์กับชีวิต
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 10 (3), 45-55.
- วรภรณ์ ประจวบเสฐร์ และคณะ. (2562) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระเศรษฐศาสตร์ ระหว่างการ
จัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดลกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วารสาร
อิเล็กทรอนิกส์ สื่อนวัตกรรมและการศึกษาเชิงสร้างสรรค์, 2 (1), 23-35.
- วรรัตน์ กลมคุณากร และลัดดา ศิลาโนย. (2556). การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระภูมิศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้
รูปแบบซิปปา (CIPPA Model). วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
7 (2), 148-156.
- อรัญญ์ มุลคำ. (2553). 21 วิธีจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- เอื้อส ศิลารักษ์ และจิตาภรณ์ อินทร์แย้ม. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การเรียนรู้
แบบร่วมมือเทคนิคซิปปา. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 3 (3), 57-67.
- Jason A. Orozco and Rosanelia T. Yangco. (2016). Problem-Based Learning : Effects on Critical and
Creative Thinking Skills in Biology. Philippine Normal University, *The Asian Journal of Biology
Education*, 9, 2-10.

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร

เขต 1

THE DEVELOPMENT OF A LOCAL CURRICULUM ON THAI SONG DUM TRADITION AND CULTURE OF BAN DON RUAB IN PRIMARY SCHOOL LEVEL AT WATDONRUAB SCHOOL UNDER CHUMPHON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

นฤพนธ์ เดชบุญพบ*, ธนาตล สมบูรณ์ และ วีระ วงศ์สรณ์

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์และการสอน มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Narupon Dachboonpob*, Tanadol Somboon and Weera Wongsan

Student of Curriculum and Instruction, Bangkokthonburi University, Bangkokthonburi University and Bangkokthonburi University

*Corresponding Author E-mail : Narupondc2555@gmail.com

(วันที่รับบทความ : เมษายน 10, 2567 ; วันที่แก้ไขบทความ : เมษายน 30, 2567 ; วันที่ตอบรับบทความ : พฤษภาคม 11, 2567)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาองค์ความรู้พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 (2) ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 (3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อีกก่อนและหลังเรียนของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 และ (4) เปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนที่มีต่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 การวิจัยนี้เป็นทดลองการใช้หลักสูตรกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประชากร จำนวน 14 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท (1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ และเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย (1) แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ (3) แบบประเมินเจตคติของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที (t-test) แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent)

ผลการวิจัยพบว่า

(1) องค์ความรู้พื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ มีเนื้อหาจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ 1) ประวัติความเป็นมาของชาวไทยทรงดำ 2) ประวัติความเป็นมาของชาวไทยทรงดำบ้านดอนรวบ 3) ภาษาไทยทรงดำ 4) วิถีชีวิตชาวไทยทรงดำบ้านดอนรวบ 5) ประเพณีและพิธีกรรมไทยทรงดำบ้านดอนรวบ 6) การละเล่นไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ และองค์ประกอบของหลักสูตร 12 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) เป้าหมาย 4) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6) โครงสร้างเวลาเรียน 7) โครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่น 8) สารการเรียนรู้ 9) การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 10) คำอธิบายรายวิชา 11) สารการเรียนรู้ท้องถิ่น/หน่วยการเรียนรู้ และ 12) แผนการจัดการเรียนรู้

(2) ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก

(3) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อีกก่อนเรียนและหลังเรียนหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ พบว่า กลุ่มประชากรมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

(4) ผลการเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ พบว่า กลุ่มประชากรมีเจตคติต่อหลักสูตรหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, เจตคติที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research are to (1) study basic knowledge and local curriculum development on Thai Song Dam Ban traditions and culture of Ban Don Ruab in primary school level at WatDonRuab school under chumphon primary educational service area office 1, (2) assesses the appropriateness of the local curriculum on Thai Song Dam traditions and culture of Ban Don Ruab in primary school level at WatDonRuab school under chumphon primary educational service area office 1, (3) compare learning achievement before and after learning of the local curriculum on Thai Song Dam traditions and culture of Ban Don Ruab in primary school level at WatDonRuab school under chumphon primary educational service area office 1 and (4) compare students' attitudes before school and after school towards the development of local curriculum on Thai Song Dam traditions and culture of Ban Don Ruab in primary school level at WatDonRuab school under chumphon primary educational service area office 1. This research is a trial of using the curriculum with Prathomsuksa four students, with a population of 14 students in the second semester of the academic year 2566 at WatDonRuab school under chumphon primary educational service area office 1. The tools used to collect research data are divided into 2 types : (1) The tools used in the research include the local curriculum on Thai Song Dam traditions and culture of Ban Don Ruab and the tools for collecting data include (1) a curriculum suitability assessment form, (2) an academic achievement test and (3) a student attitude assessment form. Statistics used in data analysis include percentages, means, standard deviations and t-tests that are not independent of each other (t-test for dependent).

The results of the research found that :

(1) Basic knowledge in local curriculum development on Thai Song Dam traditions and culture of Ban Don Ruab, There are 6 contents : 1) The history of Thai Song Dam 2) The history of Thai Song Dam of Ban Don Ruap 3) Thai Song Dam language 4) Way of life of Thai Song Dam of Ban Don Ruab 5) Thai Song Dam Traditions and rituals of Ban Don Rub 6) Thai Song Dam game of Ban Don Ruap and the 12 elements of the curriculum include 1) vision, 2) mission, 3) goals, 4) important competencies of students, 5) desirable characteristics, 6) class time structure, 7) local curriculum structure, 8) learning content, 9) Analyze learning standards and indicators, 10) course descriptions, 11) local learning content/learning units, and 12) learning management plans.

(2) Results of curriculum suitability assessments from experts. The suitability is at the very good level.

(3) The results of comparing learning achievement before studying and after studying the local curriculum, Thai Song Dam traditions and culture of Ban Don Ruab found that the population group had higher learning achievement after studying than before. The study was statistically significant at the .01 level.

(4) The results of comparing the attitudes of students before studying and after studying the local curriculum, Thai Song Dam traditions and culture of Ban Don Ruab found that the population group had a higher attitude towards the curriculum after studying than before studying. Statistically significant at the 0.1 level.

Keywords : Local Curriculum Development, Academic Achievement, Attitudes towards the Local Curriculum

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพถือว่าเป็นคุณและสำคัญที่จะพัฒนาผู้เรียนก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยสร้างแนวคิดให้ผู้เรียนตระหนักถึงการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งบริบทของท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไป

ในแต่ละท้องถิ่น ดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวดที่ 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชาวไทย ตามมาตราที่ 46 ระบุว่า บุคคลซึ่งร่วมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีท้องถิ่น และประเทศ หมวดที่ 5 มาตราที่ 54 ได้กล่าวไว้ว่า รัฐต้องจัดการศึกษาและสนับสนุนเอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้ คู่คุณธรรม พัฒนาชีวิตและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมของชาติ (พนารัตน์ มาศผดาด, 2560 : 5) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2551 กำหนดให้การศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งเน้นให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ในการดำรงชีวิต และมุ่งสร้างเอกภาพของชาติโดยมีเป้าหมายหลักร่วมกันโดยให้ท้องถิ่นสามารถมีโอกาสพัฒนาหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของชุมชนได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรสำคัญในการจัดการศึกษามีจุดมุ่งหมายพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข จึงได้กำหนดจุดหมายให้เกิดกับผู้เรียนในด้านต่าง ๆ

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการสมดุล หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะการงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 5) รวมทั้งโรงเรียนเป็นสถาบันหลักสถาบันหนึ่งในสังคม มีหน้าที่จัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม ทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่การจัดการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนด กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ระบุถึงการช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก ซึ่งประกอบไปด้วย 5 กลุ่มสาระ สาระที่ 1 ศาสนา ศิลธรรม และจริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 6)

หลักสูตรท้องถิ่นสร้างขึ้นจากความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้น ๆ เป็น การเรียนรู้จากภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่นของผู้เรียนแสวงหาองค์ความรู้ที่ตอบสนองกับวิถีชีวิตของตนเอง ปรับตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้เรียนจะเรียนรู้ตามสภาพ จริงของตนเอง สามารถนำความรู้ไปใช้การพัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้ (อัญชลี ธรรมะวิธิกุล, 2561 : 1) จึงอาจสรุปได้ว่า หลักสูตรท้องถิ่นหมายถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้กับกลุ่มผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่จัดตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนใน ท้องถิ่นนั้น ๆ เป้าหมายหลัก คือ ต้องการให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนให้ ดีขึ้นนอกจากนี้หลักสูตรท้องถิ่น เป็นหลักสูตรบูรณาการที่ผู้เรียน ชุมชนและครูรวมกันสร้างขึ้น เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียน เรียนจากชีวิต เรียนแล้วเกิดการเรียนรู้สามารถ นำความรู้ไปใช้ในชีวิตอย่างมีคุณภาพและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมอย่างมีความสุข การเรียนการสอน จะสอนตามความต้องการของผู้เรียน โดยครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ

การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันมุ่งเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นผู้จัดการศึกษาและให้การศึกษาแก่เด็กในชุมชน ทั้งด้านวิชาการ อาชีพ ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ โดยมีพ่อแม่ คนแก่ คนเฒ่า ปราชญ์ชาวบ้าน ช่างฝีมือในงาน สาขาต่าง ๆ เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่เด็ก ๆ การจัดการศึกษาประเภทนี้จึงเป็นการจัดการศึกษาที่ มีหลายรูปแบบ และสอดคล้องกับสภาพพื้นฐาน หรือวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้านในชุมชนและแล้วความหลากหลายของรูปแบบในการจัดการศึกษาที่เคยมีมาในชุมชนก็ลดน้อยถอยลงไปเมื่อรัฐ เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา และได้นำระบบการจัดการศึกษาในประเทศตะวันตกมาใช้ แทนการจัดการศึกษาแบบเดิมที่เคยมีมา การจัดการศึกษาในยุคต่อมาจึงถูกกำหนดนโยบายหลักการและแนวทางในการจัดการศึกษายึดหน่วยงานในส่วนกลางมากเกินไป ทำให้หลักสูตรที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้นห่างไกลจากความเป็นอยู่และชีวิตจริงของชุมชน ผู้เรียนได้ เรียนรู้ในสิ่งที่ไกลจากความเป็นตัวของตัวเองเกินไปมากกว่าที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ในเรื่องราวของตนเองและชุมชน อีกทั้งวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสิ่งที่คนในท้องถิ่นนั้น ๆ ผลิตสร้างขึ้นด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ร่วมใช้ร่วมอยู่ในหมู่พวกของตน ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัยการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมจัดเป็นกระบวนการที่สามารถเกิดขึ้น ได้ตลอดเวลา หากจะแตกต่างกันไปบ้างในเรื่องวิธีการและลักษณะของการเปลี่ยนแปลง สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในอดีตนั้น เป็นไปอย่างช้า ๆ เนื่องจากการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ยังมีน้อย

และระบบการสื่อสาร คมนาคม ยังไม่ค่อยพัฒนาก้าวหน้าเท่ากับปัจจุบัน การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจึงเป็นไปค่อนข้างยาก แต่เมื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศของทุกสังคมมีความเจริญ ก้าวหน้ามากขึ้นทำให้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมมีอัตราการเปลี่ยนแปลง เกิดขึ้นค่อนข้างรวดเร็วและเกิดขึ้นตลอดเวลา (พุทธินันท์ บุญเรือง, 2562 : 3)

ชาวไทยทรงดำเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวิถีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย มีวัฒนธรรมความเชื่อเกี่ยวกับผีบรรพบุรุษ และการนับถือถือน ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นเทพเจ้าของชาวไทยทรงดำ นำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ และการดำเนินชีวิตที่มีรูปแบบเฉพาะตนของตนเอง ทั้งด้านภาษา การแต่งกาย วิถีชีวิต และการประกอบพิธีกรรม แต่จากการสัมภาษณ์ครูภายในโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียนบางส่วนพบว่าในปัจจุบันเยาวชนรุ่นใหม่ของหมู่บ้าน เติบโตมาท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี ทำให้เยาวชนเหล่านั้นสืบสานวัฒนธรรมไทยทรงดำน้อยลงเห็นได้จาก เยาวชนส่วนใหญ่พูดภาษาไทยทรงดำไม่ได้ ไม่นิยมแต่งกายด้วยชุดไทยทรงดำ ประกอบกับไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง

หมู่บ้านดอนรวบ ตำบลบางหมาก อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร เป็นชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้อพยพมาจากแคว้นสิบสองจุไทย ปัจจุบันคือ จังหวัดเดียนเบียนฟู อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศไทยตอนบน มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศลาว และทิศเหนือติดกับตอนใต้ของประเทศจีน การอพยพและการตั้งถิ่นฐานในไทยของชาวไทยทรงดำ ได้อพยพเข้ามาตั้งตั้งสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี ปี พ.ศ. 2378 ซึ่งการตั้งถิ่นฐานของชาวไทยทรงดำในระยะแรกนั้นมีศูนย์กลางอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี หลังจากนั้นได้กระจายอยู่ในพื้นที่หลายจังหวัด เช่น ราชบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี พิจิตร พิษณุโลก กาญจนบุรี ลพบุรี สระบุรี ชุมพร และสุราษฎร์ธานี จนถึงปัจจุบัน ซึ่งสำหรับชาวไทยทรงดำที่ได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดชุมพร เป็นกลุ่มชาวไทยทรงดำที่ได้อพยพมาจากจังหวัดเพชรบุรี เพื่อหนีภัยแล้งและต้องการขยายพื้นที่ในการทำเกษตรกรรม โดยเริ่มแรกตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ริมตลาดท่าเตียน ปัจจุบันคือตลาดสดชุมพร แต่เนื่องจากประสบปัญหาอุทกภัยและหวั่นเกรงว่าลูกหลานจะได้รับอุบัติเหตุจากน้ำท่วม จึงได้ย้ายไปตั้งถิ่นฐานที่หมู่บ้านดอนรวบ หมู่บ้านคอเตี้ย และหมู่บ้านบางหลง ซึ่งพื้นที่ที่มีชาวไทยทรงดำ อาศัยอยู่มากที่สุดในจังหวัดชุมพร คือหมู่บ้านดอนรวบ ปัจจุบันมีชาวไทยทรงดำอาศัยอยู่ประมาณกว่า 200 ครัวเรือน (อำนาจ แสงทอง, 2566, พุทธิจิตา ยาน 1)

โรงเรียนวัดดอนรวบ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร เป็นสถานศึกษาที่อยู่ในตำบลบางหมาก สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียน 189 คน ครูประจำการ 17 คน จัดการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม ตามแนววิถีพุทธ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาท้องถิ่นของโรงเรียน มีประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำที่ปฏิบัติสืบทอดต่อ ๆ กันมาเป็นเวลาช้านาน (โรงเรียนวัดดอนรวบ, 2561 : 2) แต่ด้วยเหตุที่ว่าในปัจจุบันเป็นโลกยุคข้อมูลข่าวสาร ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและโลกของตลาดเสรีที่ผู้คนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับทางด้านเศรษฐกิจและการใช้ชีวิตแบบทันสมัยที่มีความเป็นสากลทั้งภาษา การแต่งกาย อาหารการกิน ภาพยนตร์ ดนตรี เป็นยุคที่ผู้คนส่วนใหญ่หลงใหลกับโลกตะวันตก ซึ่งมีความล้ำหน้าและทันสมัย เป็นยุคที่เด็กไทยเห็นและหลงใหลความเป็นปัจเจกชน มากกว่าจิตสาธารณะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น นับวันยิ่งถูกเมินจากเยาวชนมากขึ้น (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 : 5) เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนสภาพสังคมเปลี่ยนและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปดังเช่นในปัจจุบัน ลาวโซ่งหมู่บ้านดอนรวบรุ่นหลัง ๆ ก็ได้ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้ประสานกับความเป็นไปของสังคมส่วนใหญ่ทุกวันนี้ แต่ก็ยังคงรักษาคติความเชื่อวัฒนธรรม ประเพณีของตนไว้ให้เห็นและสัมผัส แม้วิถีวัฒนธรรมดั้งเดิมจะเปลี่ยนไปบ้างตามยุคสมัย ซึ่งอาจจะทำให้ความเป็นลาวโซ่งหรือไทยทรงดำอาจเป็นเพียงสิ่งที่เหลืออยู่เพียงในความทรงจำ และยิ่งนานวันเข้าก็อาจจะสาบสูญไปด้วยเหตุผลการกลืนกินทางวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัยนิยมแม้ว่าความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคมเป็นเรื่องธรรมดาของโลกก็ตาม แต่ในแง่การศึกษาด้านวัฒนธรรม จากวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ศาสนา ขนบธรรมเนียม และประเพณีและการจัดการทางสังคมเพื่อความยั่งยืน สืบทอดชาติพันธุ์ไทยทรงดำบ้านดอนรวบหรือลาวโซ่งดอนรวบ เป็นเรื่องที่จะต้องศึกษาค้นคว้า รวบรวม เพื่อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ สืบสาน สร้างความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ลาวโซ่ง

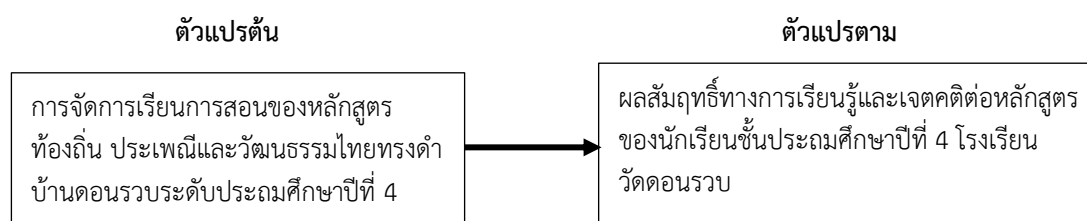
จากข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าประวัติความเป็นมาของวัฒนธรรมท้องถิ่นไทยทรงดำบ้านดอนรวบเป็นวัฒนธรรมประเพณีที่มีคุณค่าสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อพัฒนาหลักสูตร วัฒนธรรมไทยทรงดำระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ โดยเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสาระที่ 2

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ โดยจัดทำเป็นเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ด้านประวัติความเป็นมา ประเพณี ภาษา เครื่องแต่งกาย อาหาร ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้กับผู้เรียนระดับประถมศึกษาได้ศึกษาเรียนรู้และสืบสาน อนุรักษ์ ในประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นไทยทรงดำบ้านดอนรวบ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อ่อนและหลังเรียนของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1
4. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนที่มีต่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 มีสมมติฐาน ดังนี้

- 1) นักเรียนที่ศึกษาหลักสูตรท้องถิ่นไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
- 2) นักเรียนที่ศึกษาหลักสูตรท้องถิ่นไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ มีเจตคติหลังเรียนดีกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ได้แก่ ผู้อำนวยการ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง โรงเรียนวัดดอนรวบ และปราชญ์ชาวบ้านบ้านดอนรวบ

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 จำนวน 14 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษาปีที่ 4

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และเจตคติต่อหลักสูตรของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดดอนรวบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หลักสูตรท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1
2. แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน-หลังเรียนของหลักสูตรท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
4. แบบประเมินเจตคติต่อการเรียนหลักสูตรท้องถิ่นประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านดอนรวบ โดยมีกระบวนการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้
 - 1.1 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของทุกกลุ่ม สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนวัดดอนรวบ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่สอดคล้องกับองค์ความรู้ท้องถิ่นไทยทรงดำของโรงเรียนวัดดอนรวบ ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6
 - 1.2 ผู้วิจัยจัดทำคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ โดยมี การวางแผนจัดทำองค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้ และคัดเลือกเนื้อหาจากองค์ความรู้ในท้องถิ่นที่ สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ โดย มีขั้นตอนในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้
 - 1.2.1 ศึกษาขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
 - 1.2.2 วิเคราะห์เนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ เวลาเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับ นักเรียน
 - 1.2.3 เขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดและสาระสำคัญใน เนื้อหา นั้น ๆ
 - 1.2.4 กำหนดจุดประสงค์ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ
 - 1.2.5 กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการและผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 1.2.6 กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสื่อและแหล่งการเรียนรู้
 - 1.2.7 กำหนดการวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
 - 1.2.8 บันทึกหลังการสอนและข้อเสนอแนะหลังการสอน
 - 1.3 ผู้วิจัยจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นไทยทรงดำบ้านดอนรวบ โรงเรียนวัดดอนรวบ ซึ่งมีองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้) 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) เป้าหมาย 4) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6) โครงสร้างเวลาเรียน 7) โครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่น 8) สาระการเรียนรู้ 9) การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 10) คำอธิบายรายวิชา 11) สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น/หน่วยการเรียนรู้ และ 12) แผนจัดการเรียนรู้
 - 1.4 ผู้วิจัยนำหลักสูตรฉบับร่าง และแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมาตรวจสอบ ความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องของหลักสูตรท้องถิ่นและแผนการเรียนรู้ ก่อนนำไปใช้ ซึ่งในการตรวจสอบหลักสูตรท้องถิ่น มีผู้เข้าร่วมในการตรวจสอบหลักสูตรท้องถิ่นมีผู้เข้าร่วมในการตรวจสอบหลักสูตรท้องถิ่น ทั้งหมด 3 ท่าน
- ในการตรวจสอบหลักสูตรท้องถิ่นวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ โรงเรียนวัดดอนรวบ เพื่อนำผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้
- 1) สิ่งที่ต้องตรวจสอบ คือ ความเหมาะสมของหลักสูตร ซึ่งได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา เวลาเรียน แนวการจัดการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ ระยะเวลาในการทดลองใช้ การวัดผลและประเมินผล และเจตคติของผู้เรียนหลักสูตรท้องถิ่นนี้
 - 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำหลักสูตรฉบับร่างที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฉบับร่าง เก็บรวบรวมข้อมูลจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญและข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร และการสอน การวัดและประเมินผล
- 1.5 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรท้องถิ่น (ฉบับร่าง) ผู้วิจัยนำผลการตรวจสอบหลักสูตรฉบับร่างของผู้เชี่ยวชาญ มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรฉบับร่างและทำการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรท้องถิ่นไทยทรงดำ

บ้านดอนรวบ (ฉบับร่าง) เพื่อให้หลักสูตรมีความถูกต้อง เหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่จะไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

2. แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

2.1 การสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น ตามขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเนื้อหาความรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสอบถาม

2.1.2 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น โดยกำหนดรายการประเมิน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ในการประเมินความเหมาะสมหลักสูตรท้องถิ่น มีลักษณะการตอบแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

2.1.3 นำแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องและนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.2 การหาคุณภาพภาพของแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น ตามขั้นตอน ดังนี้

2.2.1. นำแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 3 คน ด้านเนื้อหาไทยทรงดำ 3 คน และด้านการวัดและประเมินผล 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม โดยใช้แบบประเมินคุณภาพมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 72)

จากนั้นนำแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น ชนิดมาตราส่วนประเมินค่า ที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 คนประเมิน มาวิเคราะห์ค่า พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.51-5.00 หลักสูตรท้องถิ่นประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 มีคุณภาพอยู่ในระดับ ดี-ดีมาก

2.2.2. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำหลักสูตรท้องถิ่นที่ปรับปรุงตามแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น นำไปใช้กับกลุ่มทดลองของการวิจัย

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3.1 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ จะเป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ กำหนดค่าการให้คะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน ตามขั้นตอน ดังนี้

3.1.1 ศึกษาแนวทาง ทฤษฎี และหลักการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการวัดและประเมินผล

3.1.2 วิเคราะห์เนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง วัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านดอนรวบ

3.1.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านดอนรวบ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ตัวเลือกจำนวน 20 โดยสร้างเพิ่มไว้ 10 ข้อ เพื่อสำรองสำหรับข้อสอบที่ไม่เหมาะสม

3.1.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไข

3.2 การหาคุณภาพภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านฝ่ายวิชาการ ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Object Congruence) หรือ IOC เลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป

3.2.2 นำผลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน มาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC

3.2.3 ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.2.5 นำคะแนนที่ได้จากการไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย

3.2.6 นำคะแนนที่ได้จากการไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (r) ค่าอำนาจจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20–1.00 พบว่า และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder Richardson-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.726

3.2.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปใช้จริงต่อไป

4. แบบประเมินเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่นประเพณีวัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านดอนรวบ

4.1 การสร้างแบบประเมินเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่นประเพณีวัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านดอนรวบ ตามขั้นตอน ดังนี้

4.1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเนื้อหาความรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดประเมินผลและวิธีสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสอบถาม

4.1.2 สร้างแบบประเมินเจตคติ โดยกำหนดรายการประเมิน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านชุดการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ในการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่นประเพณีวัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านดอนรวบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีลักษณะการตอบแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

4.1.3 นำแบบประเมินความพึงพอใจเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องและนำมาปรับปรุงแก้ไข

4.2 การหาคุณภาพแบบประเมินเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนจัดการเรียนรู้เรื่อง วัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านดอนรวบ ตามขั้นตอน ดังนี้

4.2.1 นำแบบประเมินเจตคติหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน ด้านเนื้อหาไทยทรงดำ จำนวน 2 คน และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน ตรวจสอบลักษณะของข้อความ ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) นำแบบประเมินเจตคติที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง จำนวน 6 คน ตรวจสอบ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00

4.2.2 ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินความพึงพอใจตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4.2.3 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบประเมินความพึงพอใจที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อ 4.2.2 แล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 14 คน แล้วนำค่าคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของครอนบัค (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร, 2555 : 236) พบว่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93

4.2.4 นำแบบประเมินความพึงพอใจไปใช้กับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียน เพื่อทำการทดลองตามแผนที่กำหนดไว้

2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์ให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงวิธีการเรียน ในหลักสูตรท้องถิ่นวัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านดอนรวบและชุดการเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบและแจกชุดการเรียนรู้

2.2 ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน เพื่อทดสอบพื้นฐานความรู้ก่อนเรียนของนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ก่อนใช้ชุดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา

2.3 ให้นักเรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้ใช้ชุดการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น

2.4 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน หลังจากการเรียนรู้

2.5 ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามประเมินเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียน หลักสูตรท้องถิ่นประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ผู้ผสมผสานและการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ นำผลไปวิเคราะห์ทางสถิติ

2.6 นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าความเหมาะสมต่อหลักสูตรท้องถิ่น วัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องวัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านดอนรวบโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสานกับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

3. เปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อการเรียนรู้ต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสานกับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย

การวิจัย “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1” สามารถนำมาสรุปผลได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่น หลักสูตรประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า

1.1 ผลการศึกษาองค์ความรู้เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านดอนรวบ มีเนื้อหาจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ 1) ประวัติความเป็นมาของไทยทรงดำ 2) ประวัติความเป็นมาของบ้านดอนรวบ 3) ภาษาไทยทรงดำ 4) วิถีชีวิตไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ 5) ประเพณีและพิธีกรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ 6) การละเล่นไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ

1.2 ผลการศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ซึ่งองค์ประกอบของหลักสูตร 12 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) เป้าหมาย 4) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6) โครงสร้างเวลาเรียน 7) โครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่น 8) สารการเรียนรู้ 9) การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 10) คำอธิบายรายวิชา 11) สารการเรียนรู้ท้องถิ่น/หน่วยการเรียนรู้ และ 12) แผนการจัดการเรียนรู้

2. แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านดอนรวบ ระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพรเขต 1

2.1 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ความรู้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่าการตรวจประเมินของผู้เชี่ยวชาญ 9 ท่าน มีความเหมาะสมในภาพรวม อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 ($\mu=4.69$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.66 ($\sigma=0.66$) แสดงว่าเป็นหลักสูตรที่สามารถนำไปใช้ได้

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตรท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านดอนรวบ ระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพรเขต 1 มีความเหมาะสม มีความเหมาะสมในภาพรวม อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 ($\mu=4.69$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.66 ($\sigma=0.66$) แสดงว่าเป็นหลักสูตรที่สามารถนำไปใช้ได้

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนของหลักสูตรท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

4. ผลการเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนก่อนและหลังเรียนต่อหลักสูตรท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีเจตคติต่อหลักสูตรหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1” สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า องค์ความรู้ เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 มี องค์ความรู้สำคัญ 6 เรื่อง คือ 1) ประวัติความเป็นมาของไทยทรงดำ 2) ประวัติความเป็นมาของไทยทรงดำบ้านดอนรวบ 3) ภาษาไทยทรงดำ 4) วิถีชีวิตไทยทรงดำบ้านดอนรวบ 5) ประเพณีและพิธีกรรมไทยทรงดำบ้านดอนรวบ 6) การละเล่นไทยทรงดำบ้านดอนรวบ เป็นแหล่งบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของความเป็นท้องถิ่นไทยทรงดำ มีการเชื่อมโยงความเป็นมาจากการศึกษาวิจัยจนได้องค์ความรู้มาจัดเป็นหลักสูตรท้องถิ่นและกลุ่มสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เพื่อนำไปใช้กับนักเรียน และให้ผู้เรียน ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญในท้องถิ่นของตนเอง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มาตราที่ 27 ระบุไว้ว่า กำหนดให้โรงเรียนขั้นพื้นฐาน มีความรับผิดชอบในการจัดหาเนื้อหาหลักสูตรที่ครอบคลุมถึงปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะที่น่าประสงค์ เพื่อทำให้นักเรียนสามารถเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 16) นอกจากนี้ยังเน้นย้ำถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการนี้ ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อนโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ให้โรงเรียน องค์กรต่าง ๆ และชุมชนมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาของท้องถิ่นและสังคม โดยมุ่งเน้นให้ครูสร้างหลักสูตรท้องถิ่นที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน ชุมชน สังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมทั้งให้ความสำคัญสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่ออกมาระหว่าง พ.ศ. 2560 ถึง พ.ศ. 2564 ยิ่งไปกว่านั้นยังได้กำหนดให้ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สร้างสรรค์และมีชีวิตชีวา เช่น พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น หอสมุด โบราณสถาน และอุทยานประวัติศาสตร์ รวมถึงโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งส่งเสริมให้มีระบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. ผลการหาค่าความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า การประเมินหาค่าความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 ($\mu=4.69$) อยู่ในระดับคุณภาพดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของออมสิน จตุพร (2560 : 236) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามแนวการศึกษาอิงถิ่นฐานสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา : กรณีชุมชนกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนบน จังหวัดนครสวรรค์ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น เท่ากับ 4.47 อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชิตพัทธ์ สุขเกษมศิลป์ (2561 : 83) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง คชศึกษา มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น เท่ากับ 4.32 อยู่ในระดับมาก ซึ่งอ้างอิงจากบุญชม ศรีสะอาด (2560) ที่ตั้งเกณฑ์การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรไว้ ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 แปลว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 แปลว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 แปลว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 แปลว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 แปลว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียน ของหลักสูตรท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เข้าใจในหลักสูตรท้องถิ่นประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านดอนรวบ เพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ย 9.14 คิดเป็นร้อยละ 45.71 ($\mu=45.71$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

ชนกนันท์ พุ่มไสว (2565 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อุดรดิตถ์เมืองท่าแห่งทิศเหนือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.60 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.66 สรุปได้ว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 70 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชฎานิศ ช่วยบำรุง (2564 : 144) ได้วิจัยเรื่อง การหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง การถนอมอาหารจากผลไม้ท้องถิ่นจังหวัดระยอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนเท่ากับ 13.13 ($\bar{X} = 13.13$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.72 (S.D. = 1.72) และค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 25.57 ($\bar{X} = 25.57$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.13 (S.D. = 2.13) คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. จากการเปรียบเทียบเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีเจตคติหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยมากกว่าเจตคติก่อนเรียน ค่าเฉลี่ยเจตคติก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 4.31 อยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเจตคติหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 4.83 อยู่ในระดับดีมาก ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า เมื่อนักเรียนได้เรียนหลักสูตรท้องถิ่น ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติในหลักสูตรท้องถิ่นประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านดอนรวบ เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดีมาก มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญาณัฐ พานเงิน (2559 : 87) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 จำนวน 34 คน ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรม เรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญาณัฐ พลอยศิริกริช (2563 : 101) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อภาษาจีนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนบทบาทสมมติร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนที่เรียนมีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาจีน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.50

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ใช้ได้ผลดีทั้งด้านความรู้ทักษะการปฏิบัติที่โรงเรียนอื่น ๆ สามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนได้

1.2. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ใช้เวลาเรียน 10 ชั่วโมง มี 6 หน่วยการเรียนรู้ ยังไม่สามารถกำหนดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมได้ เพราะรายวิชาเพิ่มเติมในระดับชั้นประถมศึกษาอย่างน้อยจะต้องมีเวลาเรียน 20 ชั่วโมง ดังนั้นจึงควรสร้าง หน่วยการเรียนรู้เพิ่มอีก 10 ชั่วโมง

1.3. จากผลการวิจัยที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในหลักสูตรนี้ ควรพัฒนาต่อยอดทักษะอาชีพ ส่งเสริมการเป็นนักปราชญ์น้อยท้องถิ่นไทยทรงดำบ้านดอนรวบ เพื่อให้ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทางประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ ในท้องถิ่นเป็นที่รู้จัก เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งเรียนรู้ทางชุมชน

1.4. จากผลการวิจัยในด้านเจตคติ ควรมีการพัฒนารูปแบบวิธีการสอน สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดเจตคติต่อประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านดอนรวบ มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วย เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง

2.2 ควรมีการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 โดยมีการบูรณาการร่วมกันทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัณฐาภรณ์ พานเงิน. (2559). **การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณ์ญาณ เรื่องชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี**.
- กัญยารัตน์ พลอยศิริวิรัช. (2563). **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อภาษาจีนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนบทบาทสมมติร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี**.
- ชนกันท์ พุ่มไสว. (2565). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อุดรดิตถ์เมืองท่าแห่งทิศเหนือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์**.
- ชิตีพัทธ์ สุขเกษมศิลป์. (2561). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง คชศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**.
- ชฎานิศ ช่วยบำรุง. (2564). **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง การถนอมอาหารจากผลไม้ท้องถิ่น จังหวัดระยอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี**.
- พนารัตน์ มาตมมาตล. (2560). **เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. [Online]. Available : http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย_พุทธศักราช_2560. [2566, มีนาคม 4].
- พุทธินันท์ บุญเรือง. (2562). **รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเศรษฐกิจสีเขียวในจังหวัดอุดรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่**.
- บุญใจ ศรีสถิตยธรรมากร. (2555). **การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย. กรุงเทพฯ : คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด**.
- โรงเรียนวัดดอนรวบ. (2561). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนวัดดอนรวบ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2561) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค**.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย**.
- อัญชลี ธรรมะวิสิฏกุล. (2561). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดลำพูน**.
- ออมสิน จตุพร. (2560). **การพัฒนาหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามแนวคิดการศึกษาอิงถิ่นฐาน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา : กรณีชุมชนลุ่มแม่น้ำ เจ้าพระยาตอนบน จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร**.
- อำนาจ แสงทอง. (2566, พฤศจิกายน 1), **ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลบางหมาก, สภาวัฒนธรรมตำบลบางหมาก. สัมภาษณ์**.

การวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

DIAGNOSIS OF MATHEMATICAL MISCONCEPTIONS ABOUT RATIO, PROPORTION, AND PERCENTAGE OF MATTHAYOM SUKSA I STUDENTS

ไพโรจน์ ोंงตุ้ว*, และ วรณัฐ แหยมแสง

สาขาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Pairote Ong-Tua*, and Woranuch Yamsang

Mathematics Education of Faculty of Education, Ramkhamhaeng University and Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

*Corresponding Author E-mail : pai.ongtua@gmail.com

(วันที่รับบทความ : เมษายน 1, 2567 ; วันแก้ไขบทความ : เมษายน 28, 2567 ; วันตอบรับบทความ : เมษายน 30, 2567)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และ ร้อยละ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 1 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 23 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบ กลุ่ม (Cluster sampling random) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ เป็นแบบทดสอบคู่ขนานแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 38 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากง่ายตั้งแต่ .317 ถึง .863 โดยข้อที่คู่ขนานกันมีค่าความยากง่ายใกล้เคียงกัน มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .206 ถึง .620 โดยข้อที่คู่ขนานกันมีค่าอำนาจจำแนกใกล้เคียงกัน และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ .908 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ด้านการเข้าใจแนวคิด มีจำนวนนักเรียนที่เข้าใจแนวคิดคลาดเคลื่อนต่ำสุด ร้อยละ 21.74 และจำนวนนักเรียนที่เข้าใจแนวคิดคลาดเคลื่อนสูงสุด ร้อยละ 56.52
2. มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ด้านการตีความ มีจำนวนนักเรียนที่ตีความคลาดเคลื่อนต่ำสุด ร้อยละ 8.70 และ จำนวนนักเรียนที่ตีความคลาดเคลื่อนสูงสุด ร้อยละ 47.83
3. มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ด้านการคิดคำนวณ มีจำนวนนักเรียนที่คิดคำนวณคลาดเคลื่อนต่ำสุด ร้อยละ 8.70 และจำนวนนักเรียนที่คิดคำนวณคลาดเคลื่อนสูงสุด ร้อยละ 26.09

คำสำคัญ : มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์, การวินิจฉัย

Abstract

This research aims to study mathematical misconceptions among Matthayom Suksa one students focusing on ratios, proportions and percentages. The sample group comprised Matthayom Suksa one students who studied at Chulalongkorn University Demonstration School, Secondary Division, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation in the second semester of the academic year 2023, one classroom with 23 students in total. The students were selected using cluster sampling. The research tool utilized was a diagnostic test on mathematical misconceptions regarding ratios, proportions, and percentages. The test was used in the form of a parallel structured test with four multiple-choice options, consisting of 38 items ranging in difficulty from .317 to .863 with paired items having similar levels of difficulty. The test's discrimination power ranged from .206 to .620 with paired items having similar discrimination power. The test's reliability coefficient was .908. Statistical analysis used in this study include frequency and percentage.

The results illustrated the mathematical misconceptions about ratios, proportions, and percentages of Matthayom Suksa one students as follows :

1. Mathematical misconceptions in terms of conceptual understanding, the lowest percentage of students with misconceptions was 21.74%, and the highest percentage of students with misconceptions was 56.52%.

2. Mathematical misconceptions in terms of interpretation, the lowest percentage of students with misconceptions was 8.70%, and the highest percentage of students with misconceptions was 47.83%.

3. Mathematical misconceptions in terms of computation, the lowest percentage of students with misconceptions was 8.70%, and the highest percentage of students with misconceptions was 26.09%.

Keywords : Mathematical Misconceptions, Diagnosis

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คณิตศาสตร์เป็นวิชาหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนากระบวนการคิดของมนุษย์ เนื่องจากเป็นวิชาที่ต้องใช้เหตุผล คิดสร้างสรรค์และคิดแก้ปัญหา ช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นคนมีเหตุผล คิดอย่างมีวิจารณญาณและเป็นระบบ มีทักษะการแก้ปัญหา วิเคราะห์ปัญหาได้อย่างรอบคอบ สามารถคาดการณ์ วางแผนตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม และเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศาสตร์อื่น ๆ อันก่อให้เกิดการพัฒนาในศาสตร์ต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 : 56) สอดคล้องสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560 : 1) ได้กล่าวว่า คณิตศาสตร์ช่วยให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ เช่นเดียวกับที่โครงการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (หลักสูตรฐานสมรรถนะ : Competency-based Education) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565 : 30) กล่าวถึงความสำคัญของคณิตศาสตร์ว่า คณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนศาสตร์อื่น ๆ เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ใกล้ตัว อยู่ร่วมกับธรรมชาติและผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าคณิตศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในด้านการดำรงชีวิต และเป็นพื้นฐานของความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ

การศึกษาคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาเนื้อหาสาระใหม่และเนื้อหาสาระที่ต่อเนื่องจากระดับประถมศึกษา ซึ่งมีเนื้อหาสาระหลายประการที่สอดคล้องและเกี่ยวเนื่องมาจนถึงระดับมัธยมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เนื้อหาที่มีความสัมพันธ์จากชั้นประถมศึกษา ได้แก่ จำนวนเต็ม ทศนิยม เศษส่วน สมการ และ อัตราส่วนและร้อยละ เป็นต้น เนื้อหาต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวข้างต้น นักเรียนจำเป็นต้องศึกษาอีกครั้ง และเรียนรู้เนื้อหาสาระที่สูงขึ้นในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แม้ว่าเนื้อหาสาระบางประการนักเรียนจะได้ศึกษามาแล้วนั้น กลับพบว่านักเรียนยังมีมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ ผู้สอนไม่สามารถนำความรู้ที่นักเรียนมีในชั้นประถมศึกษาต่อยอดการเรียนรู้ในชั้นมัธยมศึกษาได้ สอดคล้องกับแนวคิดที่กล่าวว่า มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางการเรียนและข้อบกพร่องทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์มีความสำคัญต่อครูผู้สอน การเรียนรู้คณิตศาสตร์ต้องการให้นักเรียนมีโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ทักษะการคิดคำนวณ หลักการ กฎ สูตรและการแก้ปัญหา มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์จึงมีความสำคัญในการเรียนคณิตศาสตร์ เมื่อนักเรียนเรียนคณิตศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้น มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ยังมีความสำคัญเป็นนามธรรมมากขึ้น กล่าวคือ การจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับความรู้พื้นฐานเดิม หากนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจคณิตศาสตร์เป็นอย่างดี จะส่งผลให้การเรียนในระดับต่อไปดำเนินไปได้ด้วยดี ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ แต่หากนักเรียนมีความรู้พื้นฐานไม่ดีพอ ก็จะส่งผลให้การเรียนในชั้นต่อไปดำเนินไปด้วยความลำบาก (นพพร แหยมแสง และอุไร ชีรัมย์, 2561 : 47) ดังนั้น การเรียนรู้มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหานี้ของนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครูผู้สอน

สอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบนักเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 ถึง 2565 มีคะแนนเฉลี่ย คือ 63.49, 59.86 และ 66.36 ตามลำดับ หากเมื่อพิจารณาแบบทดสอบตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้แล้ว พบว่า มาตรฐานการเรียนรู้ ค.1.1 : เข้าใจความหลากหลายของการแสดงจำนวน ระบบจำนวน การดำเนินการของจำนวน ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ สมบัติของการดำเนินการ และนำไปใช้ ร้อยละของค่าเฉลี่ยของนักเรียน ที่ตอบถูกต้องตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 ถึง 2565 มีคะแนนเฉลี่ย คือ 65.66, 59.21 และ 67.55 ตามลำดับ ทั้งนี้หากพิจารณาแบบทดสอบรายข้อพบว่า ข้อสอบข้อที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระอัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละ นักเรียนที่ผลการทดสอบอยู่ในระดับร้อยละ 65.42, 64.15 และ 97.16 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2563, 2564, 2565 : 3)

แม้ว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม จะมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศในทุก ๆ มาตรฐานการเรียนรู้ก็ตาม แต่จากประสบการณ์ด้านการสอนของผู้วิจัย พบว่า นักเรียนส่วนมากยังมีมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละ สังเกตได้จากคะแนนทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน พิจารณาตามมาตรฐานการเรียนรู้และการวิเคราะห์ผลการทดสอบรายข้อที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระอัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละ นอกจากนี้ ยังสังเกตจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน อาทิ การทำงาน การทำแบบฝึกหัด การทำการบ้านและการตอบคำถามในชั้นเรียน พบว่า นักเรียนตอบคำถาม เขียนอธิบายคำตอบหรือแก้ปัญหาเกี่ยวกับอัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละไม่ถูกต้อง ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนี้จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญในการวินิจฉัยมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อวิเคราะห์ประเด็นข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเพื่อให้ครูผู้สอนนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องหรือปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และเพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีมีโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ที่ต้องอันจะส่งผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และต่อการเรียนคณิตศาสตร์ในระดับชั้นที่สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษามีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 7 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 190 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 23 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling random) ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม โดยนักเรียนในห้องเรียนแต่ละระดับความสามารถ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบทดสอบวินิจฉัยมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบทดสอบคู่ขนานชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 38 ข้อ (19 ข้อคู่ขนาน) โดยอ้างอิงเนื้อหาสาระตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อใช้วินิจฉัยมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ (1) อัตราส่วน : อัตราส่วน, อัตราส่วนที่เท่ากัน และ อัตราส่วนของจำนวนหลาย ๆ จำนวน (2) สัดส่วน : สัดส่วน, สัดส่วนตรง และ สัดส่วนผกผัน และ (3) ร้อยละ : ร้อยละ, การคำนวณเกี่ยวกับร้อยละ และโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับร้อยละ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบทดสอบวินิจัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยนำแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับ ประเภท มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน และตรวจสอบภาษา แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป โดยทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีอยู่ระหว่าง .60 ถึง 1.00 จากนั้นนำแบบทดสอบที่ได้มาปรับปรุงและนำไปทดลองใช้ เพื่อหาค่าความสอดคล้องของแบบทดสอบคู่ขนานโดยใช้วิธีการทดสอบแบบไค-สแควร์ (Chi-square test: χ^2) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคู่ขนานมากกว่า .05 หาค่าความยากง่ายของข้อสอบคู่ขนาน ซึ่งมีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ .317 ถึง .863 โดยข้อสอบคู่ขนานกันมีระดับความยากง่ายใกล้เคียงกัน หาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบคู่ขนาน ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .206 ถึง .620 โดยข้อสอบคู่ขนานกันมีค่าอำนาจจำแนกใกล้เคียงกัน และค่าหาความเชื่อมั่นตามเกนท์ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .908

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 23 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม โดยผู้วิจัยเตรียมแบบทดสอบวินิจัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพและผ่านการคัดเลือก จำนวน 38 ข้อ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทดสอบก่อนการสอบและทดสอบนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 23 คน ตามวันและเวลาที่กำหนด และนำผลการทดสอบที่ได้จากการทดสอบกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์หา มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ที่นักเรียนเลือกตอบผิดและสรุปอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบวินิจัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการประมวลผลเพื่อหาค่าต่าง ๆ ทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ (1) ความถี่ และ (2) ค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังกล่าว สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวินิจัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำแนกรายด้าน

ความคลาดเคลื่อน	จำนวน	ความถี่	ร้อยละ	ระดับคุณภาพ	อันดับ
1. การเข้าใจแนวคิด	23	13	56.52	สูงสุด	1
	23	5	21.74	ต่ำสุด	
2. การตีความ	23	11	47.83	สูงสุด	2
	23	2	8.70	ต่ำสุด	
3. การคิดคำนวณ	23	6	26.09	สูงสุด	3
	23	2	8.70	ต่ำสุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีลักษณะของมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนสูงสุด 3 อันดับแรก ดังนี้ ด้านการเข้าใจ ร้อยละ 56.52 ด้านการตีความ ร้อยละ 47.83 และด้านการคิดคำนวณ ร้อยละ 26.09 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในการทำแบบทดสอบวินิจัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน

สัดส่วนและร้อยละ ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 38 ข้อ (19 คู่ขนาน) โดยแบบทดสอบมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและผลการเรียนรู้ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละ ซึ่งประกอบด้วย 3 หัวข้อ คือ อัตราส่วน (อัตราส่วน อัตราส่วนที่เท่ากัน และอัตราส่วนของจำนวนหลาย ๆ จำนวน) สัดส่วน (สัดส่วน สัดส่วนตรง และสัดส่วนผกผัน) และร้อยละ (ร้อยละ การคำนวณเกี่ยวกับร้อยละ และโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับร้อยละ) ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ด้านการเข้าใจแนวคิด

1.1 เนื้อหาสาระเกี่ยวกับอัตราส่วน พบว่า มีนักเรียนตอบผิดสูงสุดร้อยละ 30.43 ซึ่งเป็นโจทย์เกี่ยวกับการเข้าใจในบทนิยามและหลักการของการเปลี่ยนประโยคภาษาเขียนเป็นอัตราส่วน คือ ข้อความ “ลูกกอล์ฟ 3 กลอง ราคา 50 บาท” เขียนเป็นอัตราส่วนได้ตรงกับข้อใด ซึ่งนักเรียนเลือกตัวเลือก “มีข้อถูกต้องมากกว่า 1 ข้อ” ซึ่งเป็นตัวเลือกที่ไม่ถูกต้องและนักเรียนเลือกตอบมากที่สุด เมื่อพิจารณาแล้วแสดงให้เห็นว่านักเรียนอาจมีแนวคิดว่าการเขียนแสดงอัตราส่วนสามารถเขียนได้อย่างหลากหลาย ซึ่งเป็นความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับมโนทัศน์ด้านการเข้าใจแนวคิดในการเขียนอัตราส่วน เช่นเดียวกับ Ben-Chaim, et al. (2012 : 1) ที่ทำการศึกษากับการจัดการเรียนการสอนเรื่องอัตราส่วนและสัดส่วน พบว่า นักเรียนขาดความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานของอัตราส่วนและสัดส่วน เช่นความหมายของเศษส่วน หน่วยวัด สัดส่วนและอัตราส่วนที่เท่ากัน สอดคล้องกับงานวิจัยของอัมพร ม้าคนอง (2545 : 19) ที่ศึกษาการวินิจฉัยข้อผิดพลาดทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นักเรียนมีข้อผิดพลาดในด้านการใช้ทฤษฎีบท สูตร กฎ นิยามสมบัติ มากที่สุด โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีบท สูตร กฎ นิยามและสมบัติ สาเหตุหนึ่งอาจมาจากการที่นักเรียนขาดความตระหนักในเงื่อนไขหรือกฎเกณฑ์ที่จะนำทฤษฎีบท สูตร กฎ นิยามและสมบัติเหล่านั้นไปใช้ ซึ่งความผิดพลาดในลักษณะนี้เกิดขึ้นได้ง่าย นักเรียนควรให้ความสำคัญและทำความเข้าใจกับสิ่งเหล่านี้ ตลอดจนนำไปใช้ให้เกิดความเคยชินเพื่อจะทำให้ข้อผิดพลาดในด้านนี้ลดลง

1.2 เนื้อหาสาระเกี่ยวกับอัตราส่วนที่เท่ากัน พบว่า มีนักเรียนตอบผิดสูงสุดร้อยละ 56.52 ซึ่งเป็นโจทย์เกี่ยวกับการเข้าใจแนวคิดเรื่องการเท่ากันของอัตราส่วน 2 อัตราส่วน คือ “กำหนดอัตราส่วน $h : g$ เท่ากับ อัตราส่วน $c : d$ ข้อใดถูกต้อง” ซึ่งนักเรียนเลือกตัวเลือก “มีข้อถูกต้องมากกว่า 1 ข้อ” ซึ่งเป็นตัวเลือกที่ไม่ถูกต้องและนักเรียนเลือกตอบมากที่สุด เมื่อพิจารณาแล้วแสดงให้เห็นว่านักเรียนอาจมีแนวคิดเรื่องการเท่ากันของอัตราส่วน 2 อัตราส่วนว่าเมื่ออัตราส่วน 2 อัตราส่วนเท่ากันแล้วจำนวนที่หนึ่ง (จำนวนแรก) ของทั้ง 2 อัตราส่วนจะเท่ากัน และจำนวนที่สอง (จำนวนหลัง) ของทั้ง 2 อัตราส่วนจะเท่ากันเช่นกัน ซึ่งเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวมโนทัศน์ ด้านการเข้าใจแนวคิดในการพิจารณาอัตราส่วนที่เท่ากัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Kaplan, et al. (2011 : 966) ที่ทำการศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและสัดส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนที่ผิดเกี่ยวกับความหมายของอัตราส่วนและสัดส่วน โดยมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านแนวคิดของสัดส่วน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของคณิตศาสตร์ การที่นักเรียนเข้าใจผิดพลาดในด้านแนวคิดจะส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในการเรียนคณิตศาสตร์ต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของจงกล ทำสวน (2548 : 107) ได้วินิจฉัยข้อผิดพลาดทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม เรื่อง สมการและอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวและการประยุกต์ อัตราส่วน และร้อยละ ความยาว พื้นที่ ปริมาตร และปริมาตร ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง และสมบัติของรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก พบว่า นักเรียนมีข้อผิดพลาดด้านการใช้ทฤษฎีบท สูตร กฎ นิยามและสมบัติ คิดเป็นร้อยละ 33.65 โดยนักเรียนมีข้อผิดพลาดในส่วนขาดความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีบท สูตร กฎ นิยามและสมบัติมากที่สุด ซึ่งทำให้เห็นว่านักเรียนจะต้องมีความเข้าใจกับทฤษฎีบท สูตร กฎ นิยามและสมบัติอย่างถ่องแท้และฝึกนำทฤษฎีบท สูตร กฎ นิยามและสมบัติไปใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น

1.3 เนื้อหาสาระเกี่ยวกับร้อยละ พบว่า มีนักเรียนตอบผิดสูงสุดร้อยละ 56.52 ซึ่งเป็นโจทย์เกี่ยวกับการเข้าใจในบทนิยาม กฎและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์เรื่องร้อยละ คือ “ร้อยละ m เขียนเป็นอัตราส่วนได้ตรงกับข้อใด” ซึ่งนักเรียนเลือกตัวเลือก “มีข้อถูกต้องมากกว่า 1 ข้อ” ซึ่งเป็นตัวเลือกที่ไม่ถูกต้องและนักเรียนเลือกตอบมากที่สุด เมื่อพิจารณาแล้วแสดงให้เห็นว่านักเรียนอาจมีแนวคิดเรื่องร้อยละไม่สัมพันธ์กับอัตราส่วน โดยนักเรียนไม่สามารถเขียนร้อยละในรูปของอัตราส่วนได้ ทั้งการสลับจำนวนที่หนึ่ง (จำนวนแรก) กับจำนวนที่สอง (จำนวนหลัง) หรือการสลับตัวเลขของร้อยละกับ 100 และการนำ 100 มาดำเนินการกับตัวเลขของร้อยละ ซึ่งเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับมโน

ทัศนด้านการเข้าใจแนวคิดในการเขียนร้อยละ สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรา ภาลิบุตร และนพพร แหม่มแสง (2565 : 10) ที่ศึกษาข้อบกพร่องและมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังวาลย์วิท 7 พบว่า ข้อบกพร่องและมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ด้านทฤษฎีบท นิยาม คิดเป็นร้อยละ 58.40 ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ คือ นักเรียนขาดความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับความหมายของอัตราส่วนทำให้นำอัตราส่วนมาประยุกต์ใช้ในเรื่องร้อยละไม่ได้

จากการอภิปรายผลเกี่ยวกับมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านการเข้าใจแนวคิด ซึ่งเป็นข้อผิดพลาดในการเรียน/ความเข้าใจเกี่ยวกับบทนิยาม ทฤษฎีบท สูตร กฎ หรือสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ซึ่งมีนักเรียนที่มีแนวคิดคลาดเคลื่อนสูงสุดถึงร้อยละ 56.52 โดยมีมโนทัศน์ด้านการเข้าใจแนวคิดนี้มีความสำคัญต่อการเรียนรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพจิตร กรชม (2562 : 133) ที่ได้ศึกษาข้อบกพร่องและสาเหตุข้อบกพร่องของนักเรียนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าสาเหตุข้อบกพร่องของนักเรียนในการเรียนเรื่องบทประยุกต์ ด้านความรู้ความเข้าใจ นักเรียนมีข้อบกพร่องมากที่สุด ดังนั้น จะเห็นได้ว่า มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ ด้านการเข้าใจแนวคิดยังคงต้องได้รับการแก้ไขเพื่อให้นักเรียนเกิดมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ที่ถูกต้องต่อไป

2. มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ด้านการตีความ

2.1 เนื้อหาสาระเกี่ยวกับอัตราส่วนของจำนวนหลาย ๆ จำนวน พบว่า มีนักเรียนตอบผิดสูงสุดร้อยละ 17.39 ซึ่งเป็นโจทย์เกี่ยวกับการเขียนอัตราส่วนของจำนวนสองจำนวนจากอัตราส่วนของจำนวนสามจำนวน เช่น “ถ้าอัตราส่วนของน้ำหนักรองเตชต่อน้ำหนักของพิมพ์ต่อน้ำหนักของต้อม เป็น $k : m : n$ แล้ว อัตราส่วนของน้ำหนักรองต้อมต่อน้ำหนักของพิมพ์เขียนเป็นอัตราส่วนได้ตรงกับข้อใด” จากผลการวิเคราะห์นักเรียนที่ตอบผิดพบว่านักเรียนอาจเลือกตัวเลือกที่สลับกับคำตอบที่ถูกต้อง กล่าวคือ จากโจทย์ปัญหาข้างต้น นักเรียนเลือกคำตอบ $m : n$ แทนการเลือกคำตอบที่ถูกต้อง คือ $n : m$ แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ด้านการเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีบท กฎ สูตร นิยามและสมบัติ ส่งผลให้นักเรียนเข้าใจว่าอัตราส่วนของจำนวนสองจำนวนเขียนแทนกันโดยการสลับที่กันได้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Güler and Güveli (2023 : 184) ที่ทำการศึกษาคำอธิบายมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ โดยใช้แนวคิดของความขัดแย้งทางปัญญา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนจากการเข้าใจผิด ขาดความรู้ความสามารถในการทำ ความเข้าใจในการแก้โจทย์ปัญหา หากนักเรียนได้รับการแก้ไข ทบทวน ผูกผันหรือเพิ่มเติมประสบการณ์จะทำให้สามารถแก้ไขมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ได้ดีขึ้น

2.2 เนื้อหาสาระเกี่ยวกับอัตราส่วนตรง พบว่า มีนักเรียนตอบผิดสูงสุดร้อยละ 26.74 ซึ่งเป็นโจทย์เกี่ยวกับการเขียนโจทย์ปัญหาเป็นสัดส่วนตรง เช่น “ผ้าเช็ดตัวผืนหนึ่งมีอัตราส่วนด้านกว้างต่อด้านยาวเป็น 5 : 8 ถ้าผ้าเช็ดตัวผืนนี้วัดด้านยาวได้ 44 นิ้ว แล้วด้านกว้างจะยาวกี่นิ้ว” จะสามารถเขียนโจทย์ปัญหาเป็นสัดส่วนได้ตรงกับข้อใด จากผลการวิเคราะห์นักเรียนที่ตอบผิด พบว่า นักเรียนเลือกตัวเลือกที่เขียนโจทย์ปัญหาเป็นสัดส่วนตรง โดยการสลับสัดส่วนของอัตราส่วนที่ 2 ซึ่งทำให้ไม่สอดคล้องกับการเขียนสัดส่วน กล่าวคือ จากโจทย์ปัญหาข้างต้น นักเรียนเลือกคำตอบ $\frac{3}{5} = \frac{x}{18}$ แทนการเลือกคำตอบที่ถูกต้อง คือ $\frac{3}{5} = \frac{18}{x}$ แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ด้านการเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีบท กฎ สูตร นิยามและสมบัติ หรือนักเรียนอาจไม่มีความรอบคอบในการเขียนสัดส่วนตรงที่สอดคล้องกับเงื่อนไข สอดคล้องกับงานวิจัยของ Arican (2018 : 237) ที่ได้ทำการวิจัยผลลัพธ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง อัตราส่วนและสัดส่วน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 282 คน พบว่า นักเรียนมีมโนทัศน์เรื่องความสัมพันธ์ของสัดส่วนตรง ร้อยละ 62 ซึ่งเป็นมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในการเรียนรู้เรื่องสัดส่วนตรงและการแก้ปัญหาสัดส่วนตรงในชีวิตประจำวัน

2.3 เนื้อหาสาระเกี่ยวกับอัตราส่วนผกผัน พบว่า นักเรียนตอบผิดสูงสุดร้อยละ 34.78 ซึ่งเป็นโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับการเขียนโจทย์ปัญหาเป็นสัดส่วนผกผัน เช่น “ในการสร้างบ้านหลังหนึ่ง ถ้าทุกคนทำงานได้เท่า ๆ กัน จะใช้คนทำงาน 14 คน สร้างบ้านเสร็จภายในเวลา 360 วัน ถ้าต้องการทราบว่าจะใช้คนงานกี่คน ให้สร้างบ้านเสร็จภายในเวลา 240 วัน จะสามารถเขียนโจทย์ปัญหาเป็นสัดส่วนได้ตรงกับข้อใด” จากผลการวิเคราะห์นักเรียนที่ตอบผิด พบว่านักเรียนเลือกตัวเลือกที่เขียนโจทย์ปัญหาเป็นสัดส่วนผกผันโดยไม่ได้อ่านปริมาณชุดที่ 2 เป็นส่วนกลับเนื่องจากเป็นสัดส่วนผกผัน กล่าวคือ จากโจทย์ปัญหาข้างต้น นักเรียนเลือกคำตอบ $\frac{x}{240} = \frac{14}{360}$ แทนการเลือกคำตอบที่ถูกต้อง

คือ $\frac{x}{14} = \frac{360}{240}$ แสดงให้เห็นว่านักเรียนอาจไม่มีความรอบคอบในการเขียนสัดส่วนผกผันที่สอดคล้องกับเงื่อนไข สอดคล้องกับงานวิจัยของ Arican (2018 : 237) ที่ได้ทำการวินิจฉัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง อัตราส่วนและสัดส่วน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 282 คน พบว่านักเรียนมีมีโนทัศน์เรื่องความสัมพันธ์ของสัดส่วนผกผัน ร้อยละ 48 ซึ่งเป็นมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในการเรียนรู้เรื่องสัดส่วนผกผันและการแก้ปัญหาสัดส่วนตรงในชีวิตประจำวัน และมีมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนเรื่องสัดส่วนผกผัน ร้อยละ 39.1

2.4 เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการคำนวณเกี่ยวกับร้อยละ พบว่า นักเรียนตอบผิดสูงสุดร้อยละ 47.83 ซึ่งเป็นโจทย์เกี่ยวกับการเขียนประโยคสัญลักษณ์จากโจทย์ปัญหาร้อยละ เช่น จากโจทย์ปัญหานี้ “42 เป็นร้อยละ 20 ของจำนวนใด” เขียนเป็นประโยคสัญลักษณ์ได้ตรงกับข้อใด จากผลการวิเคราะห์นักเรียนที่ตอบผิด พบว่า ตัวเลือกที่นักเรียนตอบผิดส่วนมากจะเป็นการเขียน 42 ให้สัมพันธ์กับจำนวน 100 ในรูปของอัตราส่วน กล่าวคือ จากโจทย์ข้างต้น นักเรียนเลือกตอบ $\frac{42}{100} = \frac{20}{x}$ แทนการเลือกคำตอบที่ถูกต้อง คือ $\frac{20}{100} = \frac{42}{x}$ แสดงให้เห็นว่านักเรียนอาจตีความจากโจทย์ปัญหาไม่ถูกต้องโดยไม่ได้อิงพิจารณาความสัมพันธ์ของข้อมูลกับโจทย์ปัญหา สอดคล้องกับ Kaplan, et al. (2011 : 966) ที่ศึกษามีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและสัดส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 42 คน จากโรงเรียนรัฐบาลแห่งหนึ่งในเขตบึงกมล กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีแนวคิดที่คลาดเคลื่อนของความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนกับสัดส่วน เขียนสัดส่วน ไม่ถูกต้อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของจงกล ทำสวน (2548 : 107-108) ได้วินิจฉัยข้อผิดพลาดทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม เรื่อง สมการและอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวและการประยุกต์ อัตราส่วนและร้อยละ ความยาว พื้นที่ ปริมาตร และปริมาตร ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง และสมบัติของรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก พบว่า นักเรียนมีข้อผิดพลาดในส่วนการแปลความหมาย จากประโยคภาษาไปเป็นประโยคสัญลักษณ์ไม่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 76.74 และด้านการนำข้อมูลมาใช้ผิด คิดเป็นร้อยละ 23.26 นักเรียนขาดทักษะในการตีความโจทย์ซึ่งในโจทย์ที่มีความยากระดับสูงมักจะไม่ให้ข้อมูลมาโดยตรง แต่จะให้ในลักษณะที่สัมพันธ์กับตัวแปรอื่นซึ่งนักเรียนต้องหาความสัมพันธ์นั้นให้ได้ เพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้ตามที่ต้องการ

2.5 เนื้อหาสาระเกี่ยวกับโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับร้อยละ พบว่า นักเรียนตอบผิดสูงสุดร้อยละ 47.83 ซึ่งเป็นโจทย์ปัญหาในชีวิตจริงเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้า ขาดทุน/กำไร เช่น จากโจทย์ปัญหานี้ “พ่อค้าคิดป้ายขายรองเท้าราคา 1,250 บาท ในราคานี้ทำให้ได้กำไร 20% จงหาว่าต้นทุนของรองเท้าราคากี่บาท” เขียนโจทย์ปัญหาเป็นประโยคสัญลักษณ์ได้ตรงกับข้อใด จากการวิเคราะห์นักเรียนที่ตอบผิด พบว่า นักเรียนเลือกคำตอบผิดพลาดหลายโดยนักเรียนเขียนแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลในรูปของสัดส่วนไม่ถูกต้อง ทำให้แปลความหมายจากภาษาเป็นประโยคสัญลักษณ์ไม่ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของอุไรวรรณ ศรีไชยมูล (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์มีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและข้อผิดพลาดทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีสมเด็จพิทยพัฒน์วิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า นักเรียนมีมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านการอ่านแปลความสาเหตุของการเกิดข้อผิดพลาด คือ ขาดความรอบคอบและขาดการไตร่ตรองที่ถูกต้อง ซึ่งผู้วิจัยเสนอแนวทางแก้ไขการเกิดมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้วยการสอนซ่อมเสริม การฝึกทักษะด้วยนวัตกรรม การเสริมแรง การสร้างความตระหนัก และฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญ

จากการอภิปรายผลเกี่ยวกับมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ ด้านการตีความ ซึ่งเป็นข้อผิดพลาดในการแปลความหมายจากโจทย์/ปัญหาทางคณิตศาสตร์ การแปลความหมายจากภาษาเป็นประโยคสัญลักษณ์ ไม่ถูกต้อง ไม่สามารถระบุความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลต่าง ๆ ได้ และการนำข้อมูลไปใช้ไม่ถูกต้องนั้น ซึ่งมีนักเรียนที่มีแนวคิดคลาดเคลื่อนสูงสุดร้อยละ 47.83 มีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านการตีความนี้จะส่งผลต่อการหาคำตอบที่ถูกต้อง หากนักเรียนแปลความหมาย เขียนประโยคสัญลักษณ์หรือพิจารณาความสัมพันธ์ของข้อมูลไม่ถูกต้องนั้น นักเรียนจะไม่สามารถดำเนินการหาคำตอบที่ถูกต้องได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรพรรณ โตโฆชนพันธุ์ (2565 : 195) ที่ศึกษามีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนตรรกยะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า มีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนเด่นชัด ได้แก่ หลักการหาผลลัพธ์ของการลบทศนิยม ความสมเหตุสมผลของผลลัพธ์ที่นำหลักการหารทศนิยมมาประยุกต์ใช้ในการหาคำตอบ และการเปรียบเทียบเศษส่วน ที่แสดงว่านักเรียนมีความมั่นใจมากกว่าคำตอบ

และเหตุผลที่เลือกนั้นถูกต้อง แต่ความเป็นจริงคำตอบและเหตุผลที่นักเรียนเลือกนั้นไม่ถูกต้อง ดังนั้น จะเห็นได้ว่ามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ ด้านการตีความ เป็นมโนทัศน์ที่ต้องได้รับการแก้ไขเช่นเดียวกัน

3. มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ด้านการคิดคำนวณ

3.1 เนื้อหาสาระเกี่ยวกับอัตราส่วนที่เท่ากัน พบว่า นักเรียนตอบผิดสูงสุดร้อยละ 8.70 ซึ่งเป็นโจทย์ปัญหาการคิดคำนวณเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้า คือ จากโจทย์ปัญหา “ไข่ไก่ 6 ฟอง ราคา 36 บาท ถ้าซื้อไข่ไก่ 72 ฟอง จะต้องจ่ายเงินกี่บาท” มีวิธีการดำเนินการตรงกับข้อใด จากการวิเคราะห์ให้นักเรียนที่ตอบผิด พบว่า นักเรียนเลือกคำตอบ “ $\frac{\text{ราคาไข่ไก่}}{\text{จำนวนไข่ไก่}} = \frac{36 \times 6}{72 \times 6} = \frac{216}{432}$ ดังนั้น จะต้องจ่ายเงิน 216 บาท” แทนคำตอบที่ถูกต้อง คือ “ $\frac{\text{จำนวนไข่ไก่}}{\text{ราคาไข่ไก่}} = \frac{6 \times 12}{36 \times 12} = \frac{72}{432}$ ดังนั้น จะต้องจ่ายเงิน 432 บาท” แสดงให้เห็นว่านักเรียนอาจขาดพื้นฐานในการเขียนแสดงความสัมพันธ์เพื่อเขียนความสัมพันธ์ในการหาคำตอบและการแสดงวิธีหาคำตอบที่ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรา ภาลบุตร และนพพร แหยมแสง (2565 : 12) ที่ศึกษาข้อบกพร่องและมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังวาลย์วิท 7 พบว่า ข้อบกพร่องและมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ด้านการคิดคำนวณ สาเหตุที่ทำให้เกิดข้อบกพร่องและมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ คือ นักเรียนขาดความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับอัตราส่วนที่เท่ากันหรือเลือกการดำเนินการที่ไม่สอดคล้องในการแก้ปัญหา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าครูผู้สอนจะต้องออกแบบและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนมีมโนทัศน์ในเนื้อหาสาระอัตราส่วนที่เท่ากันเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าว

3.2 เนื้อหาสาระเกี่ยวกับสัดส่วน พบว่า นักเรียนตอบผิดสูงสุดร้อยละ 21.74 ซึ่งเป็นโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับการแก้สมการสัดส่วน คือ “กำหนดสัดส่วนที่เท่ากันดังนี้ $\frac{3}{5} = \frac{1.5}{x}$ ค่าของ x ตรงกับข้อใด” จากการวิเคราะห์ให้นักเรียนที่ตอบผิด พบว่า นักเรียนเลือกคำตอบ “ $\frac{3 \div 2}{5 \times 2} = \frac{1.5}{x}$ ดังนั้น $x = 10$ ” แทนคำตอบที่ถูกต้อง คือ “ $\frac{3 \div 2}{5 \div 2} = \frac{1.5}{x}$ ดังนั้น $x = 2.5$ ” แสดงให้เห็นว่านักเรียนตีความโจทย์ปัญหาได้ถูกต้องแต่นักเรียนไม่สามารถนำข้อมูลที่กำหนดให้ไปใช้ในการหาคำตอบที่ถูกต้องได้ โดยตัวเลือกที่ผิดและนักเรียนเลือกตอบนั้นสามารถดำเนินการได้ถูกต้องแต่เป็นมโนทัศน์ที่ไม่ถูกต้องตามหลักการของสัดส่วน เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ Shoaib and Akhter (2020 : 381) ที่ได้ศึกษาการวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1,500 คน จาก 50 โรงเรียน พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านเนื้อหาทางคณิตศาสตร์อย่างมาก นักเรียนใช้ความจำเกี่ยวกับสูตร สมบัติ และวิธีคิดในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์จึงไม่สามารถให้เหตุผลได้ ซึ่งผู้วิจัยแนะนำว่าหนังสือแบบเรียนในระดับมัธยมศึกษาควรได้รับการปรับปรุงโดยเล็งเห็นความสำคัญในการเพิ่มหรือมีหมวดชัดเจนของเนื้อหา อาทิ การหาตัวคูณร่วมน้อย ตัวหารร่วมมาก เซต ฟังก์ชัน อสมการ การแยกตัวประกอบและจำนวนเชิงซ้อน เพื่อจะช่วยให้ นักเรียนเข้าใจมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์แทนที่จะนำไปสู่มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน

3.3 เนื้อหาสาระเกี่ยวกับสัดส่วนตรง พบว่า นักเรียนตอบผิดสูงสุดร้อยละ 26.09 ซึ่งเป็นโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าที่ใช้ความรู้เรื่องการแก้สัดส่วนตรงในการหาคำตอบ คือ จากโจทย์ปัญหา “ไม้บรรทัดราคา 72 บาท ถ้ามีเงิน 432 บาท จะซื้อไม้บรรทัดได้กี่อัน” มีวิธีการดำเนินการตรงกับข้อใด จากการวิเคราะห์ให้นักเรียนที่ตอบผิด พบว่า นักเรียนเลือกคำตอบหลากหลาย คำตอบที่ผิดที่นักเรียนส่วนใหญ่เลือก “ $\frac{y}{72} = \frac{12}{432}$ นั่นคือ $\frac{y}{72} = \frac{12 \div 6}{432 \div 6}$ ดังนั้น $y = 2$ อัน” แทนคำตอบที่ถูกต้อง คือ “ $\frac{y}{432} = \frac{12}{72}$ นั่นคือ $\frac{y}{432} = \frac{12 \times 6}{72 \times 6}$ ดังนั้น $y = 72$ อัน” แสดงให้เห็นว่านักเรียนคิดคำนวณผิดพลาดซึ่งไม่ได้พิจารณาคำตอบที่ได้ตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบ กล่าวคือ นักเรียนเขียนความสัมพันธ์ของข้อมูลและคิดคำนวณหาคำตอบแล้วตรวจสอบคำตอบว่าสอดคล้องหรือตรงตามเงื่อนไขของโจทย์ปัญหาหรือไม่ สอดคล้องกับอัมพร ม้าคนอง (2545 : 19) ที่ศึกษาการวินิจฉัยข้อผิดพลาดทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางการเรียนคณิตศาสตร์ด้านการคิดคำนวณ นักเรียนมีข้อผิดพลาดในส่วนสรุปผลไม่ถูกต้องหรือสรุปผลไม่ครบทุกกรณี นักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์หากรณีที่จะทำให้คำตอบซึ่งสอดคล้องกับโจทย์ได้ครบถ้วน การแก้ปัญหายังไม่ถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งการคิดคำนวณต้องใช้ทักษะและความเข้าใจเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะฝึกฝนให้เกิดความชำนาญซึ่งควรได้ปฏิบัติตั้งแต่เริ่มเรียนวิชาคณิตศาสตร์เบื้องต้น

3.4 เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการคำนวณเกี่ยวกับร้อยละ พบว่า นักเรียนตอบผิดสูงสุดร้อยละ 26.09 ซึ่งเป็นโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับการหาวิธีการดำเนินการของร้อยละ คือ จากโจทย์ปัญหา “650 เป็นกี่เปอร์เซ็นต์ของ 2,600” มีวิธีการดำเนินการตรงกับข้อใด จากการวิเคราะห์นักเรียนที่ตอบผิด พบว่า นักเรียนเลือกคำตอบ “ $\frac{x}{2,600} = \frac{100}{650}$ ” นั่นคือ $\frac{x}{2,600} = \frac{100 \times 4}{650 \times 4}$ ดังนั้น $x = 400$ ” แทนคำตอบที่ถูกต้อง คือ “ $\frac{x}{100} = \frac{650}{2,600}$ ” นั่นคือ $\frac{x}{100} = \frac{650 \div 26}{2,600 \div 26}$ ดังนั้น $x = 25$ ” แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีแนวคิดที่ถูกต้องในการเปลี่ยนจำนวนหลังของอัตราส่วนทั้งสองชุดให้เป็น 100 แต่นักเรียนมีการคำนวณผิดพลาดอาจเนื่องมาจากขาดพื้นฐานในการแสดงวิธีการหาคำตอบที่ถูกต้อง อนึ่งนักเรียนอาจมีมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านการตีความในการเขียนสัดส่วนแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลจากเงื่อนไขของโจทย์ปัญหาร่วมด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hamza (2018 : 1848) ที่ได้ศึกษาประเด็นและแนวทางการแก้ไขการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง อัตราส่วนและสัดส่วน โดยใช้เทคนิค Envelope กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการแก้ปัญหารัตราส่วนและสัดส่วน โดยสับสนการดำเนินการทางคณิตศาสตร์ เช่น การบวก ลบ คูณ หาร ระหว่างการย่อและการขยายของสัดส่วน นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนมีมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านการเข้าใจแนวคิดว่าหากบวกหรือลบจำนวนแรกและจำนวนหลังของอัตราส่วนแล้วจะทำให้อัตราส่วนไม่เปลี่ยนแปลง และพบว่านักเรียนมีมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านการคิดคำนวณ การคูณไขว้ของสัดส่วน

3.5 เนื้อหาสาระเกี่ยวกับโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับร้อยละ พบว่า นักเรียนตอบผิดสูงสุดร้อยละ 17.39 ซึ่งเป็นโจทย์ปัญหาในชีวิตจริงเกี่ยวกับร้อยละ คือ จากโจทย์ปัญหานี้ “ฟาร์มแห่งหนึ่งเลี้ยงไก่ไว้ 400 ตัว ขายไก่ไป 20% จงหาว่าขายไก่ไปกี่ตัว (เมื่อ x แทนจำนวนไก่ที่ขายไป)” มีวิธีการดำเนินการตรงกับข้อใด จากการวิเคราะห์นักเรียนที่ตอบผิด พบว่า นักเรียนเลือกคำตอบ “ $\frac{20}{80} = \frac{x}{400}$ ” นั่นคือ $\frac{20 \times 5}{80 \times 5} = \frac{x}{400}$ ดังนั้น $x = 100$ ตัว” แทนคำตอบที่ถูกต้อง คือ “ $\frac{20}{100} = \frac{x}{400}$ ” นั่นคือ $\frac{20 \times 4}{100 \times 4} = \frac{x}{400}$ ดังนั้น $x = 80$ ตัว” แสดงให้เห็นว่านักเรียนอาจมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในการเขียนแสดงความสัมพันธ์ของปริมาณจากสิ่งที่โจทย์กำหนดแม้คำตอบที่ได้จะสัมพันธ์กับสัดส่วนแต่ไม่สอดคล้องกับเงื่อนไขของโจทย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของจงกล ทำสวน (2548 : 105-107) ได้วินิจฉัยข้อผิดพลาดทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม เรื่อง สมการและอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวและการประยุกต์ อัตราส่วนและร้อยละ ความยาวพื้นที่ พื้นที่ผิวและปริมาตร ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง และสมบัติของรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก พบว่า นักเรียนมีข้อผิดพลาดในด้านการคิดคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 45.67 ของข้อผิดพลาดทางการเรียนคณิตศาสตร์ทั้งหมด จำแนกข้อผิดพลาดด้านการคำนวณได้เป็น สรุปผลไม่ถูกต้องหรือสรุปผลไม่ครบทุกกรณี คิดเป็นร้อยละ 62.89 ขาดความระมัดระวังในการคิดคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 21.65 ขาดทักษะในหลักพีชคณิตเบื้องต้นในการแก้สมการและอสมการ คิดเป็นร้อยละ 8.25 และทำผิดขั้นตอนที่ถูกต้องในการคิดคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 7.21 สาเหตุข้อผิดพลาดต่าง ๆ อาจเนื่องมาจากเมื่อนักเรียนคำนวณหาคำตอบหรือแสดงวิธีทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนมักจะตอบทันทีโดยที่ไม่ได้มีการแทนค่าของคำตอบหรือค่าของตัวแปรที่คำนวณมาได้ว่าสอดคล้องกับโจทย์หรือไม่ จึงทำให้คำตอบที่ได้ไม่ถูกต้องหรือไม่ครบทุกกรณี

จากการอภิปรายผลเกี่ยวกับมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ ด้านการคิดคำนวณ ซึ่งเป็นข้อผิดพลาดในการคิดเลข การคำนวณพื้นฐานในการแสดงคำตอบ และการแสดงขั้นตอนในการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง นั้น ซึ่งมีนักเรียนที่มีแนวคิดคลาดเคลื่อนสูงสุดร้อยละ 26.09 โดยมีมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านการคิดคำนวณนี้สิ่งที่ต้องได้รับการแก้ไขไม่ต่างจากด้านอื่น ๆ เพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูรย์ เอื้อบุญประดิษฐ์ (2563 : 204) ที่วินิจฉัยข้อบกพร่องและให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนเกินครึ่งหนึ่งมีข้อบกพร่องในคุณลักษณะการใช้หลักการและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหาและคุณลักษณะการตีความ การประยุกต์ใช้และการประเมินผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะขั้นสูงของการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ซึ่งควรควรนำข้อมูลสารสนเทศนี้ไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียน โดยฝึกให้นักเรียนใช้คณิตศาสตร์ที่จำเป็นเพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์และค้นคว้าวิธีการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เช่น การคำนวณ การแก้สมการ การลงข้อสรุปจากสมมติฐานทางคณิตศาสตร์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าลักษณะมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนนั้นปรากฏทั้ง 3 ด้าน โดยมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ด้านการเข้าใจแนวคิดมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการตีความ และด้านการคิดคำนวณ ตามลำดับ ซึ่งครูผู้สอนสามารถพิจารณาจากมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนนี้ไปประยุกต์ใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของตนให้ดีขึ้น ทั้งนี้ เมื่อครูได้รับผลการวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนแล้ว ครูควรอธิบายลักษณะมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนนั้น ๆ ให้นักเรียนรับทราบข้อผิดพลาดเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขตนเองให้ดีขึ้น

2. ครูผู้สอนควรตรวจสอบความรู้ความเข้าใจพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละ ของนักเรียนก่อนการเรียนการสอนเรื่องดังกล่าว อาทิ จำนวนเต็ม เศษส่วนและทศนิยม การแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เป็นต้น ข้อมูลดังกล่าวจะทำให้ครูผู้สอนสามารถวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนได้ตรงประเด็นยิ่งขึ้น

3. ครูผู้สอนควรทดสอบมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อตรวจสอบความคงทนในการเรียนรู้ (Learning retention) ทั้งการทดสอบความรู้เดิมที่นักเรียนมีมโนทัศน์ที่ถูกต้องและความรู้ที่นักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ในประเด็นย่อยนั้นจำนวนมากพอ เพื่อวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ประเด็นนั้น ๆ ได้อย่างถี่ถ้วน นอกจากนี้ การสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์หากเป็นแบบทดสอบชนิดปรนัย จำนวน 4 ตัวเลือกแล้ว อาจเพิ่มเติมให้นักเรียนเขียนแนวคิดหรือเหตุผลในการเลือกตอบเพื่อวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนได้อย่างแท้จริง หรืออาจปรับแบบทดสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย เพื่อให้เห็นลักษณะที่ผิดพลาดของนักเรียนที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ในการวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์นั้น ควรมีการวิจัยให้ครบทุกเนื้อหา ทุกระดับชั้น เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับครูผู้สอนในการวางแผนการสอน เตรียมเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนรายบุคคล ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- จกมล ทำสวน. (2548). การวินิจฉัยข้อผิดพลาดทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม. *Journal of Education Studies*, 33 (3), 100-110.
DOI: 10.58837/CHULA.EDUCU.33.3.10.
- นพพร แหยมแสง และอุไร ชีรัมย์. (2561). พฤติกรรมการสอนคณิตศาสตร์ 1. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พรพรรณ โตโกชนพันธุ์. (2565). การสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยหลายตัวเลือกสี่ลำดับชั้น เพื่อศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนตรรกยะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัชรา ชาติบุตร และนพพร แหยมแสง. (2565). การศึกษาข้อบกพร่องและมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังวาลย์วิท 7. การศึกษาอิสระปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ไพจิตรกร ขจร. (2562). การสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพฑูรย์ เอื้อบุญประดิษฐ์. (2563). การพัฒนาแบบสอบวินิจฉัยการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ที่มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีลำดับขั้นของคุณลักษณะ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2563). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขึ้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 ฉบับที่ 2-ค่าสถิติแยกตามมาตรฐานการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน [เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์]. หน่วยทะเบียนและประเมินผล, โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2564). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขึ้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 ฉบับที่ 2-ค่าสถิติแยกตามมาตรฐานการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน [เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์]. หน่วยทะเบียนและประเมินผล, โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2565). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขึ้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 ฉบับที่ 2-ค่าสถิติแยกตามมาตรฐานการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน [เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์]. หน่วยทะเบียนและประเมินผล, โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2565). (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ... ระดับประถมศึกษา. [Online]. Available : <https://cbethailand.com/download/6671/>. [2024, April 2].
- อัมพร ม้าคนอง. (2545). การวินิจฉัยข้อผิดพลาดทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *Journal of Education Studies*, 30 (3), 15–20. DOI: 10.58837/CHULA.EDUCU.30.3.2.
- อุไรวรรณ ศรีไชยมูล. (2554). การวิเคราะห์ทัศนคติที่คลาดเคลื่อนและข้อผิดพลาดทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Arican, M. (2018). A diagnostic assessment to middle school students' proportional reasoning. *Turkish Journal of Education*, 8 (4), 237–257. DOI: 10.19128/turje.522839.
- Ben-Chaim, D., et al. (2012). *Ratio and Proportion: Research and Teaching in Mathematics Teachers' Education (Pre- and In-Service Mathematics Teachers of Elementary and Middle School Classes)*. Rotterdam, Sense Publishers.
- Güler-Okumuş, M. and Güveli, E. (2023). Elimination of misconceptions about percentages with the cognitive conflict approach. *Journal of Computer and Education Research*, 11 (21), 162-193. <https://doi.org/10.18009/jcer.1223434>.
- Hamza Cahsici. (2018). Middle School Students' Learning Difficulties in the Ratio-proportion Topic and a Suggested Solution: Envelope Technique. *Universal Journal of Education Research*, 6 (8). DOI: 10.13189/ujer.2018.060830.
- Kaplan, A., et al. (2011). The misconceptions in ratio and proportion concept among 6th grade students. *Kastamonu Education Journal*, 19 (3), 953-968.
- Shoaib, A. and Akhter, M. (2020). Diagnosing high school students' mathematics misconceptions. *International Review of Social Sciences*, 8 (12), 368-385.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรม
องค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร
THE RELATIONSHIP BETWEEN CREATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS AND CREATIVE ORGANIZATION CULTURE OF SCHOOL IN
THE SOUTHERN KRUNGTHON GROUP UNDER BANGKOK METROPOLITAN
ADMINISTRATION

วรภรณ์ ทวีกุล* และ กัลยมน อินทุสุต

มหาวิทยาลัยรามคำแหง และ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Woraporn Thaweekun* and Kanyamon Indusuta

Ramkhamhaeng University and Ramkhamhaeng University

*Corresponding Author E-mail : Woraporn.tw@gmail.com

(วันที่รับบทความ : มีนาคม 30, 2567 ; วันที่แก้ไขบทความ : เมษายน 26, 2567 ; วันที่ตอบรับบทความ : พฤษภาคม 3, 2567)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร ประชากรประกอบด้วย ครูในสถานศึกษากลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 2,943 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษากลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 333 คน โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของโคเฮน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ และการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณ 5 ค่า จำนวน 52 ข้อ มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80–1.00 และค่าความเชื่อมั่นด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.986 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
- 2) วัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
- 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, วัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์

Abstract

This study was a survey research. The objectives of this research were 1) to study teachers' opinions towards creative leadership of school administrators in the Southern Krungthong Group under Bangkok Metropolitan Administration, 2) study teachers' opinions towards creative organization culture of schools in the Southern Krungthong Group under Bangkok Metropolitan Administration, 3) and study the relationship between creative leadership of school administrators and creative organization culture of schools in the Southern Krungthong Group under Bangkok Metropolitan

Administration. The population included 2,943 teachers in schools in the Southern Krungthong Group under Bangkok Metropolitan Administration, 333 in-service teachers in schools in the Southern Krungthong Group under Bangkok Metropolitan Administration in academic year 2023 were selected to participate in the study by using Cohen's table, stratified sampling, and simple random sampling. Data were collected via 52 items-questionnaires which were 5 rating scale. The data was computed validity with the Item Objective Congruence index. The result of total mean score was at 0.80-1.00. The reliability of the questionnaire using Cronbach's Alpha Coefficient was at 0.986. The data were analyzed by SPSS to calculate frequency distribution, Percentages, Means, Standard Deviations, and Pearson Product Correlation Coefficient.

The findings show that :

- 1) The overall creative leadership of school administrators in the Southern Krungthong Group under Bangkok Metropolitan Administration was at high level.
- 2) The overall creative organization culture of schools in the Southern Krungthong Group under Bangkok Metropolitan Administration was at high level.
- 3) The relationship between creative leadership of school administrators and creative organization culture of schools in the Southern Krungthong Group under Bangkok Metropolitan Administration was at high level with a statistically significant difference at the .01 level.

Keywords : Creative Leadership, Creative Organization Culture

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์โลกที่พลิกผันและเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โรคอุบัติใหม่ เกิดกระแสความปกติใหม่ (New Normal) ที่โลกปัจจุบันมีความซับซ้อนและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในระบบความรู้ ระบบสังคมเศรษฐกิจ ระบบงาน และการปฏิบัติดิจิทัล ตลอดจนการพัฒนาและปฏิรูปประเทศที่ต้องเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ส่งผลต่อการพัฒนา มนุษย์ที่จำเป็นต้องมีสมรรถนะที่หลากหลาย รวมถึงทักษะชีวิตมากขึ้น นอกเหนือจากทักษะขั้นพื้นฐาน คือ อ่านออก เขียนได้ คิดคำนวณเป็น จำเป็นต้องมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างสร้างสรรค์ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้เท่าทันการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ดังนั้นทิศทางการผลิตและพัฒนากำลังคนจึงต้องเน้นพัฒนาให้มีทักษะและสมรรถนะสูง เป็นกำลังคนที่สามารถพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาสร้างนวัตกรรมในยุคอุตสาหกรรม 4.0 ได้จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ทันโลกและการเปลี่ยนแปลง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพประชากรให้เป็นทุนมนุษย์ (Human Capital) ที่มีคุณค่าต่อประเทศชาติ (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2564 : 1) ระบบการศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาเพื่อให้อสอดคล้องกับภาวะความเป็นจริง ให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปสู่ทักษะแห่งอนาคตสำหรับการดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกรุงเทพมหานคร มีสำนักงานศึกษาเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประเภทสามัญศึกษาของกรุงเทพมหานคร ดำเนินการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลศึกษา ประถมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 437 แห่ง กระจายในพื้นที่ 50 สำนักงานเขต การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกรุงเทพมหานครมีจุดเน้นในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสถานการณ์ ความเปลี่ยนแปลงของโลกและประเทศไทย ภาพฝันของเมืองกรุงเทพมหานครในอีก 20 ปี ข้างหน้าจะก้าวขึ้นเป็น “มหานครแห่งอาเซียน” (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร, 2557 : คำนำ) รวมทั้งมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนภายใต้วิสัยทัศน์ “จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาสู่อัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครที่พร้อมด้วยคุณธรรม” (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2563 : ง) จากนโยบายดังกล่าวเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายสู่เป้าหมาย สถานศึกษาจำเป็นต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ รวมทั้งมีภาวะผู้นำที่จะนำพาสถานศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและก้าวไปในกระแสแห่งการปฏิรูปได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กรของกรุงเทพมหานครพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันยังขาดทักษะความเป็นผู้นำและคุณลักษณะในการบริหารงาน ซึ่งนำไปสู่การบริหาร

จัดการสถานศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จ โครงสร้างการบริหารมีหลายระดับ ทำให้การสื่อสารภายในองค์กรเกิดความล่าช้า ไม่ทันต่อสถานการณ์ ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานได้อย่างไม่เต็มที่ เนื่องจากครูมีภาระงานอื่นนอกเหนือจากการสอน และขาดแรงจูงใจในความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ส่งผลต่อขวัญกำลังใจของครู รวมทั้งขาดสิ่งจูงใจและสนับสนุนการปฏิบัติงานอื่น ครูไม่สามารถเลือกการอบรมได้โดยตนเองหรือตามความสนใจของตนเอง อัตราค่าจ้างครูไม่เพียงพอ เนื่องจากลาออก และโอนย้ายกลับภูมิลำเนา ประสบปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน เมื่อครูพบเจออุปสรรคและปัญหา ขาดคนคอยช่วยเหลือ หหมดกำลังใจในการปฏิบัติงาน (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2565 : ออนไลน์)

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวคิดการบริหารแบบเดิม ๆ มีประสบการณ์การทำงานมานาน ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ครูไม่ได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ไม่มีการกระตุ้นหรือสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานให้แก่ครู ไม่เปิดรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ และไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปฏิบัติงานใหม่ ๆ ที่แตกต่างไปจากเดิม ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษา บรรยากาศเดิม ๆ ที่ไม่ได้รับการแก้ไขกระทบต่อการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร ทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน รวมทั้งกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาด้วย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษา พัฒนาภาวะผู้นำแบบใหม่ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมสถานศึกษาให้มีความพร้อมสู่การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สามารถพัฒนาผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

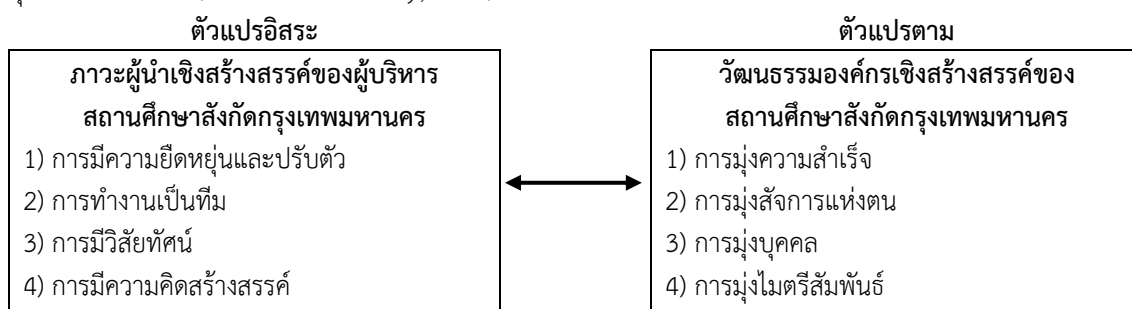
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการสังเคราะห์และการวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จากแนวคิดของนักวิชาการ เอกสารเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 เล่ม ได้องค์ประกอบ 4 ด้าน

ตัวแปรตาม ได้แก่ วัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดของคูกและลาฟเฟอร์ตี (Cooke and Lefferty, 1989) มีองค์ประกอบ 4 ด้าน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก
2. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก
3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูในสถานศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 2,943 คน (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2566 : 14)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสถานศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของโคเฮนและคิม (Cohen, et al, 2018 : 206) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 333 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ประกอบด้วยขั้นตอนที่ 1 สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยการแบ่งสำนักงานเขตในกลุ่มกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 7 สำนักงานเขต แล้วนำมาเทียบสัดส่วน ขั้นตอนที่ 2 สุ่มโรงเรียนในแต่ละสำนักงานเขต โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ การปรับตัวและยืดหยุ่นตามสถานการณ์ การทำงานเป็นทีม การมีวิสัยทัศน์ และการมีความคิดสร้างสรรค์
2. ตัวแปรตาม คือ วัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ การมุ่งความสำเร็จ การมุ่งส่งการแห่งตน การมุ่งบุคคล และการมุ่งไม่ตรีสัมพันธ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเพื่อทราบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scales) จำนวน 28 ข้อ และตอนที่ 3 แบบสอบถามเพื่อทราบระดับวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 24 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาดำรง เอกสารงานวิจัย มาสร้างแบบสอบถาม และพัฒนาแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และสำนวนภาษาให้มีความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นปรับปรุงตามคำแนะนำเพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ประกอบด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถาม ตามค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.8-1.0

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไข และผ่านการหาค่า (IOC) แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับข้าราชการครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.986

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่น ไปดำเนินการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประสานขอหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มอบให้กับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการขอความอนุเคราะห์จากข้าราชการครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านทางรูปแบบออนไลน์ (Google Form)

3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพมหานคร ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็นของครู			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว	4.39	0.56	มาก	4
2. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.42	0.51	มาก	1
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.42	0.52	มาก	2
4. ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์	4.41	0.56	มาก	3
รวม	4.41	0.44	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.42$) ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.42$) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.41$) และด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ($\bar{X} = 4.39$)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร

วัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ ของสถานศึกษา	ความคิดเห็นของครู			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. การมุ่งความสำเร็จ	4.40	0.53	มาก	3
2. การมุ่งสัจการแห่งตน	4.44	0.54	มาก	1
3. การมุ่งบุคคล	4.33	0.63	มาก	4
4. การมุ่งไม่ตรีสัมพันธ์	4.42	0.53	มาก	2
รวม	4.40	0.44	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มครูชั้นได้ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมุ่งสัจการแห่งตน ($\bar{X} = 4.44$) ด้านการมุ่งไม่ตรีสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.42$) ด้านการมุ่งความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.40$) และด้านการมุ่งบุคคล ($\bar{X} = 4.33$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มครูชั้นได้ สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มครูชั้นได้ สังกัดกรุงเทพมหานคร

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	วัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษา				
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y _{tot}
X ₁	.657**	.563**	.511**	.462**	.608**
X ₂	.698**	.620**	.496**	.445**	.618**
X ₃	.663**	.672**	.517**	.473**	.654**
X ₄	.774**	.738**	.486**	.468**	.668**
X _{tot}	.770**	.729**	.541**	.500**	.699**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มครูชั้นได้ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมมีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง ($r_{xy}=.699$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านที่มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาระดับค่อนข้างสูง ($r_{x4y}=.668$) รองลงมา คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาระดับค่อนข้างสูง ($r_{x3y}=.654$) ด้านการทำงานเป็นทีม มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาระดับค่อนข้างสูง ($r_{x2y}=.618$) และด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาระดับค่อนข้างสูง ($r_{x1y}=.608$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มครูชั้นได้ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2564-2569) ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาทุนมนุษย์และบริหารจัดการสู่องค์กรสมรรถนะสูงมีเป้าประสงค์ในการพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีความเป็นมืออาชีพในการปฏิบัติงาน โดยพัฒนาทุนมนุษย์ให้เป็นมืออาชีพและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และระเบียบคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร และบุคลากรกรุงเทพมหานครว่าด้วยการพัฒนาข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษากรุงเทพมหานคร ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2560 กำหนดให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษากรุงเทพมหานคร ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ได้รับการพัฒนาตามระเบียบฯ ผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มครูชั้นได้ สังกัดกรุงเทพมหานคร จึงได้รับการพัฒนาโดยมีการฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษากรุงเทพมหานคร ก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง

ผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพมาก มีความสามารถในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเทคนิคกลยุทธ์ และวิธีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานตำแหน่งให้มีคุณภาพ มีเจตคติที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสม รวมทั้งการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารสถานศึกษามหานครระดับสูง ซึ่งส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้รับการพัฒนาศักยภาพให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมในยุคปัจจุบัน มีความสามารถในการใช้ความรู้ที่ยั่งยืนในการพัฒนาวิสัยทัศน์ทางการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการศึกษา เพื่อประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และนโยบายทางการศึกษา และปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะในการการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีการทำงานเป็นทีมร่วมกันบริหารงานโดยกำหนดเป้าหมายสถานศึกษาที่ชัดเจน มองการณ์ไกลและมองภาพรวมเป็นหลัก มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหาร มีความสามารถในการปรับตัวตามสถานการณ์และบริบทที่เปลี่ยนแปลง และมีความยืดหยุ่นในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของออร์ปี ทองศรีนุ่น (2565 : 13) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีผลกระทบต่อผู้ร่วมงานและองค์กร เป็นผู้สร้างบรรยากาศการทำงาน ทำให้กลุ่มคนรวมตัวกันได้ ผู้ใต้บังคับบัญชามีความพึงพอใจในการทำงานเป็นทีม ซึ่งส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทจิรา น้ำขาว (2562 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของมานะศักดิ์ สมบูรณ์ (2564 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ตามความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะผู้บริหารมีการปรับตัวตามสถานการณ์และบริบทที่เปลี่ยนแปลง ผู้บริหารมีความยืดหยุ่นในการทำงาน สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูคิดค้นหาเทคนิควิธีการ นำนวัตกรรมมาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างอิสระ มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไขกฎระเบียบและวิธีการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษารวมทั้งผู้บริหารมีความยืดหยุ่นด้านอารมณ์ มีความสามารถด้านการบริหารจัดการอารมณ์ (EQ) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556 : 55-56) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบปรับตัวและยืดหยุ่นของผู้บริหารมีอย่างน้อย 5 ประการ คือ (1) การวิเคราะห์พฤติกรรมมนุษย์ (2) ความสามารถด้านการบริหาร EQ (3) การปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง (4) การจัดการกับปัญหาความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ (5) การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรศักดิ์ เล็กวงษ์ (2563 : 37) ที่ได้ศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการทำงานเป็นทีม ตามความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะผู้บริหารสถานศึกษาช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีการทำงานเป็นทีมร่วมกัน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบการทำงานของครูเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นระบบและชัดเจน นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และเปิดโอกาสให้ครูได้และบุคลากรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : ออนไลน์) ได้กำหนดสมรรถนะหลักการทำงานเป็นทีม 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การให้ความร่วมมือช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อนร่วมงาน (2) การเสริมแรงให้กำลังใจเพื่อนร่วมงาน (3) การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย (4) การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม (5) การเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย โดยแลกเปลี่ยนรับฟังความคิดเห็นและประสบการณ์ภายในทีมงาน และ

ร่วมสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของเตชินธ์ อินทบำรุง (2560 : 106) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการทำงานแบบทีม อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านวิสัยทัศน์ ตามความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาอยู่เสมอ ในการบริหารงานผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์เชิงนโยบายทั้งระดับประเทศ ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับท้องถิ่น รวมทั้งวิเคราะห์และสังเคราะห์บริบทโรงเรียนเพื่อกำหนดเป้าหมายสถานศึกษาที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบุศรา ปุณริบูรณ์ (2563 : 55) ได้กล่าวไว้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมองภาพในอนาคต มองเห็นวิธีการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร และยังสอดคล้องกับแนวคิดของชูโฮรี มะลีเป็ง (2565 : 42-43) ได้กล่าวไว้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อนอุปสรรคและโอกาส โดยอาศัยความรู้ของบุคคลในการผสมผสานความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และใช้ดุลยพินิจจากประสบการณ์หรือความรู้ปรับภาพความคิดให้ชัดเจน มีความเป็นไปได้ และสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะทางอุดมคติร่วมขององค์กรที่เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของวรุฒ สุขสอน (2564 : 78) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ตามความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีความคล่องแคล่วในการคิด ทำงานด้วยความกระฉับกระเฉงรวดเร็ว มีทักษะการตัดสินใจที่รอบคอบ และมีวิธีในการแก้ปัญหาของการทำงานอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังเปิดโอกาสและส่งเสริมบรรยากาศให้ครูเกิดความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าทำในสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวินา สุทธิโพธิ์ (2561 : 25) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า (1) มีการพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ (2) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ และนำเทคโนโลยีมาใช้ (3) มีความคล่องตัวในการคิดแก้ปัญหา (4) ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลอื่น (5) มีความสามารถเชื่อมโยงพลังความสามารถและกระตุ้นให้มีแรงบันดาลใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐ ช่วยงาน (2565 : 67) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก

2. วัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรในสถานศึกษา มีความรับผิดชอบในงานและรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ของตน อุทิศตนทำงานเพื่อให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ ในการปฏิบัติงานมีการวางแผนงานก่อนการลงมือปฏิบัติทั้งบุคลากรในสถานศึกษาได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่และสามารถพัฒนางานของตนเองได้อย่างอิสระ รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาการพัฒนาตนเองศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ และเข้ารับการอบรม เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอยู่เสมอ ในการติดต่อสื่อสารบุคลากรในสถานศึกษามีการติดต่อประสานงานอย่างเป็นระบบแบบแผน ผู้บริหารให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา รวมทั้งผู้บริหารและครูมีการนิเทศการสอนและเป็นพี่เลี้ยงให้แก่นักเรียนด้วยความเต็มใจและเป็นกัลยาณมิตร ความสัมพันธ์ของบุคลากรในสถานศึกษามีการเอาใจใส่ ทุ่มเทเพื่อนร่วมงานที่มีเรื่องทุกข์ใจ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน และมีความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงานในลักษณะเหมือนครอบครัวเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Cooke and Lefferty (1989 : 245) กล่าวว่าวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์เป็นวัฒนธรรมที่ให้ความสมดุลอย่างพอเหมาะระหว่างคนกับงานส่งเสริมให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน และการบรรลุเป้าหมายของตนเองมีความผสมกลมกลืนระหว่างการบรรลุเป้าหมายขององค์กรพร้อมกับการพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ทำให้บุคคล กลุ่ม และองค์กรเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญช่วย ศิริเกษ (2560 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวัฒนธรรม

องค์การแบบสร้างสรรค์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง มีวัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณวิภา พงษ์ราศรี (2564 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 5 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

2.1 ด้านการมุ่งความสำเร็จ ตามความคิดเห็นของครูที่มีต่อวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มครูชั้นได้ สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรในสถานศึกษาล้วนมีมีโนทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน ครูและบุคลากรมีความรับผิดชอบในงานและรับผิดชอบต่อการกระทำของตน อุทิศตนทำงานเพื่อให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ ในการปฏิบัติงานมีการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ วางแผนงานก่อนการลงมือปฏิบัติ เมื่อได้รับมอบหมายงานที่นอกเหนือจากเดิม ครูและบุคลากรก็เต็มใจปฏิบัติงานที่ท้าทายความสามารถ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอรสา สระทองแก้ว (2561 : 27) กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มุ่งเน้นความสำเร็จคือเป็นบุคคลที่ทำงานอย่างมีเป้าหมาย วางแผนการดำเนินงาน มีความมานะพยายามและความอดทน ไม่ย่อท้อต่อความยากของงาน มีความรับผิดชอบในงานและรับผิดชอบต่อการกระทำของตน แข่งขันกับมาตรฐานที่เป็นเลิศ และต้องการทำงานที่ท้าทายความสามารถ และสอดคล้องกับงานวิจัยของซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมุกดา คำอานา (2557 : 88) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์กับการพัฒนาตนเองของครูในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมุ่งความสำเร็จ อยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านการมุ่งสัจการแห่งตน ตามความคิดเห็นของครูที่มีต่อวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มครูชั้นได้ สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีการพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ บุคลากรในสถานศึกษาสามารถพัฒนางานของตนเองได้อย่างอิสระ รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีการพัฒนาตนเองศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ และเข้ารับการอบรม เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอยู่เสมอ อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษายังสนับสนุนบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวราพร พุ่มโพธิ์ทอง (2555 : 62) ที่ได้ศึกษาวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัยพบว่าวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมุ่งสัจการแห่งตน อยู่ในระดับมาก

2.3 การมุ่งบุคคล ตามความคิดเห็นของครูที่มีต่อวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มครูชั้นได้ สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะในการทำงานมีลักษณะการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีการติดต่อประสานงานอย่างเป็นระบบ แบบแผน เป็นลำดับขั้นตอน ประสานงานมอบหมายงานตามสายบังคับบัญชาจากบนลงล่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าสายชั้น หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างาน เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันก็มีการรายงานจากล่างสู่บนเช่นกัน อีกทั้งผู้บริหารมีรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมมุ่งบุคคลเป็นศูนย์กลาง ให้ความสำคัญกับครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ครูมีความสุขและภูมิใจในการทำงาน มีความสุขต่อการสอน ผู้บริหารและครูมีการนิเทศการสอนและเป็นพี่เลี้ยงให้แก่กันด้วยความเต็มใจและเป็นกัลยาณมิตร ผู้บริหารการสนับสนุนความก้าวหน้าในการทำงานของครูและบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญช่วย ศิริเกษ (2560 : 73) ที่ได้ศึกษาวัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ผลการวิจัยพบว่ามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง มีวัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมุ่งบุคคล อยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านการมุ่งโมตรัสสัมพันธ์ ตามความคิดเห็นของครูที่มีต่อวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะครูและบุคลากรในสถานศึกษามีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน มีความเป็นกันเอง เปิดเผย จริใจ และไวต่อความรู้สึกของเพื่อนร่วมงาน มีการเอาใจใส่ ถามไถ่เพื่อนร่วมงานที่มีเรื่องทุกข์ใจ ให้คำแนะนำเมื่อเพื่อนร่วมงานมีปัญหาในการทำงาน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน และมีสัมพันธภาพในลักษณะเหมือนครอบครัวเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประจักษ์ ทามิ (2558 : 28) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับวัฒนธรรมองค์กรลักษณะสร้างสรรค์ของโรงเรียนในจังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่าวัฒนธรรมองค์กรลักษณะสร้างสรรค์ของโรงเรียนในจังหวัดนครพนมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมุ่งโมตรัสสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับค่อนข้างสูง เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จะทำให้วัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษามากขึ้นด้วย และในทางกลับกันหากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในระดับต่ำ จะทำให้วัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาต่ำไปด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดกรุงเทพมหานครล้วนมีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรตามวิสัยทัศน์ของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ส่งผลให้สถานศึกษาในสังกัดจำเป็นต้องมีการปรับตัวตามไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพื่อวิเคราะห์นโยบายระดับประเทศ และระดับกรุงเทพมหานคร นำมากำหนดนโยบายที่ชัดเจนของสถานศึกษา และสามารถสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ซึ่งมีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงองค์กร เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครูและบุคลากร เรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีภาพรวมของลักษณะการทำงานที่ดี มีการตั้งเป้าหมายร่วมกัน อาศัยความร่วมมือทุกฝ่ายในการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบุตรา ภูริบุญรัตน์ (2563 : 54) กล่าวว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เพราะจะทำให้สามารถวางแผนในการบริหารองค์กรได้ถูกต้อง และยังสามารถบริหารงานตามแผนให้ประสบความสำเร็จได้ รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาของกรุงเทพมหานครยังมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงวิธีการทำงานและการแก้ปัญหาของการทำงานอย่างเป็นระบบ ขณะเดียวกันยังมีความยืดหยุ่นในการทำงาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีการทำงานเป็นทีมร่วมกัน รวมทั้งเปิดโอกาสและส่งเสริมบรรยากาศให้ครูเกิดความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าทำในสิ่งใหม่ ๆ ส่งผลให้องค์กรมีค่านิยมและพฤติกรรมการทำงานตามหลักการ มีการวางแผนก่อนการปฏิบัติ ครูและบุคลากรมีความกระตือรือร้นในการทำงานและรู้สึกว่าการงานมีความหมาย มีความท้าทาย ได้สร้างสรรค์งานตามที่ตนถนัดอย่างเต็มความสามารถ ครูและบุคลากรทุกคนมีความเต็มใจในการทำงานและภูมิใจในงานของตน อีกทั้งผู้บริหารให้การสนับสนุนในการพัฒนาตนเองจากงานที่ทำอยู่ ส่งผลให้ครูและบุคลากรทุกคนเห็นหน้าพัฒนาองค์กรร่วมกันอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญฤทัย ภูสาระ (2562 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับธีรรัตน์ ศิริวัฒน์ (2565 : 193) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราชโดยรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกระจายอำนาจในการบริหารงานต่าง ๆ อย่างเหมาะสม รวมถึงมอบหมายงานตามความถนัดและประสบการณ์ให้ครูและบุคลากรที่มีประสบการณ์และ

ความชำนาญเพื่อการตัดสินใจที่รวดเร็วและถูกต้อง รวมทั้งเปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่แตกต่างของครู

1.2 ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายสถานศึกษา

1.3 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระตุ้นให้ครูมีแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ขององค์กรอย่างเต็มความรู้ความสามารถ เน้นการมีส่วนร่วมของครู ให้กำลังใจ และคอยชี้แนะการดำเนินงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

1.4 ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สร้างบรรยากาศในการค้นคว้าและสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารโดยอาศัยเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัย

2. วัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 ด้านการมุ่งความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายงานให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ไม่มากจนเกินไป หรือมอบหมายงานให้ครูและบุคลากรคนเดิมซ้ำ ๆ กระจายงานอย่างทั่วถึง ตรงกับความถนัดและตรงตามความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้ครูและบุคลากรมีความสุขในการทำงาน รู้สึกว่างานมีความหมาย และเกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน

2.2 ด้านการมุ่งสัจการแห่งตน ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนและคอยอำนวยความสะดวกในการทำงานด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัสดุอุปกรณ์ กำลังใจและคำชี้แนะเมื่อเกิดอุปสรรคในการทำงาน เพื่อให้สามารถทำงานได้ลุล่วงประสบความสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

2.3 ด้านการมุ่งบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณาความดีความชอบของครูและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างยุติธรรม มีเกณฑ์และมาตรฐานการประเมินความดีความชอบที่ชัดเจน และประกาศให้ทราบโดยทั่วกันก่อนการดำเนินการพิจารณาความดีความชอบของครูและบุคลากรในสถานศึกษา รวมทั้งสามารถตรวจสอบผลการพิจารณาความดีความชอบได้

2.4 ด้านการมุ่งไม่ตรีสัมพันธ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีสัมพันธภาพที่ดีในการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและใส่ใจในความรู้สึกซึ่งกันและกัน สนับสนุนกิจกรรมกลุ่มที่มุ่งส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ทั้งกิจกรรมในงานตามภารกิจและกิจกรรมเสริมอื่น ๆ ในโอกาสที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงถึงพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ สามารถพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ขวัญฤทัย ภูสาระ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล

ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

จันจิรา น้ำขาว. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชูไธรี มะลิเป็ง. (2565). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานด้านการพัฒนา

กระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

- ณัฐ ช่วยงาน. (2565). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เตชินธ์ อินทบำรุง. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- นริรัตน์ ศิริวัฒน์. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช.
- วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์, 7 (2), 193-206.
- บุญช่วย ศิริเกษ. (2560). วัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. วารสารสมาคมนักวิจัย, 22 (2), 65-79.
- บุศรา ปุณธิบุรณ์. (2563). องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ประจักษ์ ทามี่. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับวัฒนธรรมองค์กรลักษณะสร้างสรรค์ของโรงเรียนในจังหวัดนครพนม. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 5 (3), 24-32.
- มานะศักดิ์ สมบูรณ์. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มุกดา คำอานา. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์กับการพัฒนาตนเองของครูในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วินา สุทธิโพธิ์. (2561). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วรรณวิภา พงษ์ราศี. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 8 วันที่ 27 มีนาคม 2564 (หน้า 386-395). นครราชสีมา : วิทยาลัยนครราชสีมา.
- วราพร พุ่มโพธิ์ทอง. (2555). วัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรุฒ สุขสอน. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2564). แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนในศตวรรษที่ 21. ครูสภาวิทยากร JOURNAL OF TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT, 2 (1), 1-15.
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2563). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2564-2569). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : วันไอนด์ย์ จำกัด.
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2565). แผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2566. [Online]. Available : https://webportal.bangkok.go.th/user_files/116/31372437661f7b1743a4727.34480878.pdf. [2566, ธันวาคม 14].
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2566). รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : ร้านพจนก้องกระดาษ.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการประเมินสมรรถนะครู. [Online]. Available : <https://www.tw-tutor.com/downloads/competency%20teacher%20%282553%29.pdf>. [2566, ธันวาคม 14].
- สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร. (2557). แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2556–2575. สมุทรสาคร : พิมพ์ดี จำกัด.
- สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. (2556). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุรศักดิ์ เล็กวงษ์. (2563). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อรสา สระทองแก้ว. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของบุคลากรสายสนับสนุนและช่วยวิชาการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อารปี ทองศรีนุ่น. (2565). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดนครศรีธรรมราช. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- Cohen, L., et al. (2018). *Research Methods in Education*. 8th edition. New York : Routledge.
- Cooke, R. A. and Lafferty, J. C. (1989). *Organization Culture Inventory*. Minnesota : Human Synergistic.

การพัฒนาชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ

DEVELOPING LOOSE PARTS MEDIA PLAY SETS TO PROMOTE YOUNG CHILDREN'S UNDERSTANDING OF PATTERNS AND RELATIONSHIPS USING THE DESIGN THINKING PROCESS

พนิตา ชอบท่ากิจ*, อรพรรณ บุตรกัตยญ และ เพ็ญศรี แสงเงจริญ

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Panita Chobtamkit*, Orphan Butkatunyoo and Pensri Sawangchareon

Master of Education in Early Childhood Education, Kasetsart University, Faculty of Education, Kasetsart University and Faculty of Education, Kasetsart University

*Corresponding Author E-mail : Panita.chob@ku.th

(วันที่รับบทความ : เมษายน 25, 2567 ; วันที่แก้ไขบทความ : พฤษภาคม 13, 2567 ; วันที่ตอบรับบทความ : พฤษภาคม 15, 2567)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ 2) ประเมินผลการใช้ชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์กลุ่มเป้าหมาย คือ ครู 10 คนและเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี จำนวน 32 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1) แบบสนทนากลุ่มออนไลน์ 2) แบบประเมินคุณภาพชุดสื่อ 3) ชุดสื่อและคู่มือการใช้ 4) แบบประเมินความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

1) การพัฒนาชุดสื่อด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ขั้นที่ 1 การเข้าใจปัญหา พบว่า ครูไม่ทราบเทคนิคการจัดกิจกรรมและต้องการบรรจุภัณฑ์มีความแข็งแรง ขั้นที่ 2 การกำหนดปัญหา ได้ระบุปัญหาเทคนิคการจัดกิจกรรมและบรรจุภัณฑ์ ขั้นที่ 3 การระดมความคิด ได้กำหนดวัสดุที่ใช้ บัตรแบบรูปและความสัมพันธ์ตามลำดับความยากง่าย บรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้ ขั้นที่ 4 การสร้างต้นแบบ ประกอบด้วย ชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์และคู่มือการใช้ ขั้นที่ 5 การทดสอบ นำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายและประเมินผล

2) การประเมินผลคุณภาพของชุดสื่อมีคุณภาพดีมาก ($\mu = 4.78$, $\sigma = 0.44$) และผลการประเมินความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 2.86$, $\sigma = 0.34$) ถือว่าชุดสื่อและคู่มือการใช้ลูสพาร์ตส์มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยความคิดเห็นของครูปฐมวัย พบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องแบบรูปและความสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น เข้าใจเทคนิคการสอนและนำไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กได้ รวมทั้งเด็กเกิดความเข้าใจแบบรูปและความสัมพันธ์ สนุกสนาน และเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้

คำสำคัญ : ชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์, ความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์, กระบวนการคิดเชิงออกแบบ, เด็กปฐมวัย

Abstract

This study aims to : 1) develop loose parts media play sets to promote young children's understanding of patterns and relationships using the design thinking process, and 2) evaluate the use of loose parts. The target group comprised 10 teachers and 32 young children, aged 5-6 years, studying in their third year of kindergarten Semester 2, academic year 2023. The tools used in this study consisted of : 1) an online focus group form, 2) an assessment form of a media sets, 3) a media sets and a user manual, and 4) an assessment of young children's the understanding of patterns and

relationships. Quantitative data were analyzed using mean and standard deviation, while qualitative data were analyzed through content analysis.

The study revealed the following :

1) The development of media kits using the design thinking process involved five steps : Step 1 : Understanding the problem : Teachers did not know about providing activity techniques and they need a strong packaging. Step 2 : Defining the Problem: Identifying issues with providing activity techniques and packaging. Step 3 : Brainstorming: Determining the materials, patterns, and relationships in order of difficulty, designing packaging, and creating a user manual. Step 4 : Creating a prototype : Developing loose parts play media sets and a corresponding user manual. Step 5 Testing : Application to the target group and assessment.

2) Evaluation of the quality of the media sets was found to be at a very good level ($\mu = 4.78$, $\sigma = 0.44$), and the assessment of young children's understanding of patterns and relationships was also found to be at a very good level ($\mu = 2.86$, $\sigma = 0.34$). According from the teachers, the teachers increased their knowledge and understanding of patterns and relationships, and they understood the teaching techniques and used them to promote children's learning. Additionally, the children exhibited greater understanding of patterns and relationships, and they had fun and were motivated to learn.

Keywords : Loose Parts Media Play Sets, Understanding of Patterns and Relationships, Design Thinking Process, Young Children

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นในการสร้างรากฐานที่ดีของการเรียนรู้ที่จำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของเด็ก (อัครารณณ์ พักปลั่ง และชานาญ ปาณวงษ์, 2564 : 141) โดยเปิดโอกาสให้ได้วางแผน ค้นคว้า แก้ปัญหา โดยเฉพาะการพัฒนาความคิดรวบยอดและทักษะทางคณิตศาสตร์ ด้านจำนวนและพีชคณิต การวัดและเรขาคณิต สถิติและความน่าจะเป็น (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560 : 32-44) ทั้งนี้จากการศึกษา พบว่า การเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องแบบรูป และความสัมพันธ์ ได้รับความสนใจน้อยมาก เมื่อเทียบกับสาระอื่นในคณิตศาสตร์ มีกรอบการเรียนรู้ไม่ครอบคลุมและไม่มีการอธิบายในรายละเอียด ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ยาก ซึ่งแบบรูปและความสัมพันธ์เป็นสิ่งที่สำคัญ (McGarvey, 2012 : 3) โดยเกิดจากการเรียนรู้จากสิ่งของต่าง ๆ ของวัตถุที่มีความสัมพันธ์กัน การเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ผ่านการสำรวจ การสังเกต การวิเคราะห์ และการจดจำเพื่อสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างชุดของข้อมูล ในลักษณะของรูปร่าง ขนาด สี ท่าทาง หรือเสียงอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยอธิบายถึงความสัมพันธ์ พร้อมทั้งให้เหตุผลมาสนับสนุนจนสามารถสรุปความเข้าใจและสร้างแบบรูปได้ด้วยตนเอง โดยแบ่งความสามารถเป็น 4 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) การระบุแบบรูป (Identifying) เป็นความสามารถในการแยกแยะองค์ประกอบความสัมพันธ์ระหว่างแบบรูปของการทำซ้ำ และแบบรูปที่ไม่ซ้ำของวัตถุ 2) การคัดลอกแบบรูป (Reproducing) เป็นความสามารถของเด็กในการทำซ้ำชุดแบบรูปที่กำหนด 3) การขยายแบบรูป (Extending) เป็นความสามารถของเด็กในการต่อเติมแบบรูปที่มีการทำซ้ำในเดียวกันให้ครบจนเป็นชุดที่สมบูรณ์ 4) การสร้างแบบรูป (creating) เป็นความสามารถของเด็กในการออกแบบ และจัดวางแบบรูปตามความคิดของตนเอง ด้วยการนำวัตถุมาเรียงลำดับตามโครงสร้าง และความสัมพันธ์ในชุดแบบรูปแต่ละชุด โดยสามารถอธิบายหรือคาดการณ์ต่อไปเมื่อต้องทำซ้ำ (The Influence of Ministry of Education Republic of Singapore, 2013 : Online)

การเล่นลูสพาร์ตส์ขึ้นส่วนที่เคลื่อนย้ายได้ที่เด็กได้เล่นในสภาพแวดล้อมที่ช่วยเสริมสร้างพลัง ความคิดสร้างสรรค์ โดยการเล่นกับส่วนประกอบและวัสดุต่าง ๆ เพื่อทำการทดลองและค้นพบสิ่งใหม่ ๆ และแนวคิดใหม่ ๆ (Nicholson, 1997 : 5-13) ที่มีอยู่ทั่วไปในชีวิตประจำวัน ทั้งการเล่นกับวัสดุจากธรรมชาติ วัสดุที่มนุษย์สร้างขึ้น และวัสดุรีไซเคิล (พัทธ์ สุทธิบุญ, 2564 : 13) ที่สามารถถักย้วยถักเย็บ และหมุนเวียนได้ (Bohling, et al., 2010 : Online) สร้างความน่าสนใจสำหรับเด็กในการเล่นอย่างอิสระ (ศศิลักษณ์ ขยันกิจ และธัญญา พิทยาทพิทักษ์, 2564 : 4) เป็นการ

สร้างโอกาสทางการเล่นสนุกแบบไม่รู้จบ สร้างความท้าทาย ความยืดหยุ่น ไม่คาดหวังต่อผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น (เทเรซ่า เคซี และจูเลียต โรเบิร์ตสัน, 2564) ทั้งยังส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่เข้าใจง่ายและสนุกสนานผ่าน การสร้างโดยใช้วัสดุสุภาพสัต์ เด็กได้ลองคิด ทดลองสร้าง และปรับปรุงผลงานตามความคิดอย่างเป็นกระบวนการ ทำให้เกิดการเรียนรู้เรื่องการแก้ไขปัญหา ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์และความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ผ่านการ สร้างที่ให้เกิดการคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจ (Caldwell, 2016 : 3) การเล่นเกมสุภาพสัต์ยังสามารถนำไปสู่การสร้าง ความเข้าใจแบบรูปความสัมพันธ์ โดยการสร้างชิ้นส่วน แบบจำลองของสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างเรื่องราวหรือสร้าง สถานการณ์ช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะในการคิดและแก้ไขปัญหา โดยใช้สุภาพสัต์ในการสร้าง (McDougal, et al., 2023 : Online)

ผู้ศึกษาจึงสนใจการพัฒนาชุดสื่อการเล่นสุภาพสัต์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของ เด็กปฐมวัย โดยการออกแบบผ่านกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) เป็นการพัฒนานวัตกรรม เชิงสร้างสรรค์ โดยยึดความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเป็นศูนย์กลางในการออกแบบนวัตกรรม (สมฤทัย ศิริบุญชู และ คณะ, 2567 : 15) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเข้าใจปัญหา (Empathize) ขั้นที่ 2 การกำหนดปัญหา (Define) ขั้นที่ 3 การระดมความคิด (Ideate) ขั้นที่ 4 การสร้างต้นแบบ (Prototype) ขั้นที่ 5 การทดสอบ (Test) (Stanford Design School, 2005 : Online) ในการพัฒนาชุดสื่อการเล่นสุภาพสัต์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบ รูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย โดยครู และสถานศึกษาสามารถได้แนวทางและสื่อในการพัฒนาความเข้าใจแบบ รูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดสื่อการเล่นสุภาพสัต์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ
2. เพื่อประเมินผลการใช้ชุดสื่อการเล่นสุภาพสัต์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของ เด็กปฐมวัยโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ

กรอบแนวคิดการวิจัย

กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) (Stanford Design School, 2005) ขั้นที่ 1 การเข้าใจปัญหา (Empathize) ขั้นที่ 2 การกำหนดปัญหา (Define) ขั้นที่ 3 การระดมความคิด (Ideate) ขั้นที่ 4 การสร้างต้นแบบ (Prototype) ขั้นที่ 5 การทดสอบ (Test)	ชุดสื่อการเล่นสุภาพสัต์ (Media Sets of Loose Parts Playing) (Nicholson, 1997; Daly and Beloglovsky, 2015) ประกอบด้วย 1) ชุดสื่อสุภาพสัต์ 2) คู่มือการใช้ 3) บัตรรูปและความสัมพันธ์	ความเข้าใจด้านแบบรูปและ ความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย (Patterns and Relationships) (The Influence of Ministry of Education Republic of Singapore, 2013) 1.การระบุแบบรูป (identifying) 2.การคัดลอกแบบรูป (reproducing) 3.การขยายแบบรูป (extending) 4.การสร้างแบบรูป (creating)
---	--	---

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นครู 10 คน และเด็กปฐมวัยชายหญิง อายุ 5-6 ปี จำนวน 32 คนที่ กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนใน 4 สังกัด ได้แก่ สำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชนานทบุรี (สพป.) สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร (กทม.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) กลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 42 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การพัฒนาชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ และการประเมินการทดลองใช้

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสนทนากลุ่มออนไลน์
2. แบบประเมินคุณภาพชุดสื่อ
3. ชุดสื่อและคู่มือการใช้
4. แบบประเมินความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสนทนากลุ่มออนไลน์

1.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ เอกสาร กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) และการเล่นลูสพาร์ตส์

1.2 การเก็บข้อมูลเพื่อสำรวจปัญหา ความต้องการ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูปฐมวัย เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐาน โดยการสนทนากลุ่มออนไลน์ โดยใช้คำถาม จำนวน 9 ข้อ

1.3 ดำเนินการสร้างแบบสนทนากลุ่มออนไลน์ เพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการในการพัฒนาชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์

1.4 นำแบบสำรวจปัญหาและความต้องการในการพัฒนาชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ ตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสม ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80-1.00 สามารถนำไปใช้ได้

2. แบบประเมินคุณภาพชุดสื่อ

2.1 ศึกษาแบบประเมินชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมิน

2.2 ศึกษาการออกแบบชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ ด้านที่ 1 คู่มือการใช้ ด้านที่ 2 วัสดุ อุปกรณ์ชุดสื่อลูสพาร์ตส์ด้านที่ 3 บรรจุภัณฑ์ ด้านที่ 4 ความปลอดภัย

2.3 ดำเนินการสร้างแบบประเมินคุณภาพของชุดสื่อลูสพาร์ตส์

2.4 นำแบบประเมินชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสม โดยผลการประเมินคุณภาพมีค่าเฉลี่ย 4.78 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44 ซึ่งอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก

3. ชุดสื่อและคู่มือการใช้

3.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) การเล่นลูสพาร์ตส์และคู่มือการใช้

3.2 ศึกษาขั้นตอนกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) 5 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การเข้าใจปัญหา (Empathize)

ขั้นที่ 2 การกำหนดปัญหา (Define)

ขั้นที่ 3 การระดมความคิด (Ideate)

ขั้นที่ 4 การสร้างต้นแบบ (Prototype)

ขั้นที่ 5 การทดสอบ (Test)

3.3 ดำเนินการสร้างชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์และคู่มือการใช้

3.4 นำแบบชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์และคู่มือการใช้ ตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสม ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านประเมิน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80-1.00 สามารถนำไปใช้ได้

4. แบบประเมินความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

4.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์

4.2 กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของแบบรูปและความสัมพันธ์ และกำหนดพฤติกรรมเพื่อนำมาสร้างเกณฑ์การประเมินให้ครอบคลุม การระบุแบบรูป (Identifying) การคัดลอกแบบรูป (Reproducing) การขยายแบบรูป (Extending) การสร้างแบบรูป (Creating)

4.3 ดำเนินการสร้างแบบประเมินความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 3 จำนวน 32 ชุด ชุดละ 6 ข้อ ชุดละ 12 ข้อ

4.4 นำแบบประเมินความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสม ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านประเมิน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80-1.00 สามารถนำไปใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาดำเนินการทดลอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ระยะเวลา 12 สัปดาห์ (16 ธันวาคม 2566-10 มีนาคม 2567) กลุ่มเป้าหมายในครั้งนี้เป็นครู 10 คนและเด็กปฐมวัยชายหญิง อายุ 5-6 ปี จำนวน 32 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนใน 4 สังกัด ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) 5 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การเข้าใจปัญหา สทนากลุ่มออนไลน์ครั้งที่ 1 กับครูปฐมวัยเพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการในการพัฒนาชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ โดยการเก็บข้อมูลปัญหา ความต้องการ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของครูปฐมวัย และนำข้อมูลไปใช้ในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 2 การกำหนดปัญหา กำหนดปัญหาและอุปสรรคที่จะต้องแก้ไขในกระบวนการออกแบบ ทำความเข้าใจ ในรายละเอียดของปัญหา กำหนดขอบเขตการทำงานโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากครูปฐมวัย

ขั้นที่ 3 การระดมความคิด (สทนากลุ่มออนไลน์ครั้งที่ 2 โดยการนำปัญหาและอุปสรรคที่ได้กำหนดไว้ในข้างต้นมาค้นหาวิธีการ ค้นหาคำตอบ และเลือกคำตอบที่ดีที่สุด เป็นการเลือกจากการระดมความคิดเห็นจากครูปฐมวัย จากนั้นครูปฐมวัยช่วยกันระดมความคิดในการสร้างชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ที่สร้างที่เหมาะสมที่สุดและนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 การสร้างต้นแบบ ผู้ศึกษาดำเนินการสร้างชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ต้นแบบจากการระดมความคิดของครูปฐมวัย โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพผลงานก่อนนำไปใช้จริง

ขั้นที่ 5 การทดสอบ ผู้ศึกษานำชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ที่เป็นสื่อต้นแบบที่สร้างขึ้นนำไปใช้จริง จากนั้นรับความคิดเห็นจากครูปฐมวัยและพฤติกรรมการเล่นของเด็กปฐมวัย จากนั้นนำมาปรับเปลี่ยน แก้ไขตามความต้องการของครูปฐมวัยและเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมมากที่สุดเพื่อพัฒนาเป็นผลงานจริง

2. จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ให้ครบก่อนนำไปใช้ในการทดลอง

3. ติดต่อประสานงานกับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล โรงเรียนทั้ง 4 สังกัด ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)

4. ผู้ศึกษานำประเมินความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ โดยใช้แบบประเมินความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ตรวจสอบให้คะแนนแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของเด็กแต่ละคน

5. คุณครูดำเนินการทดลองตามเวลา เมื่อเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเริ่มเข้าใจ จากนั้นเริ่มประเมินความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น

6. นำคะแนนที่ได้จากการประเมินความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ไปวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล และอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 พัฒนาชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ

การพัฒนาชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูป และความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้การคิดเชิงออกแบบ นำเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การเข้าใจปัญหา (Empathize) ผลจากการสนทนากลุ่มออนไลน์ พบว่า ครูปฐมวัยระบุปัญหาและความต้องการในการพัฒนาชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ ดังเช่น

ครูทุกคน “รู้จักสื่อลูสพาร์ตส์เป็นวัสดุรอบตัว หาได้ง่ายตาม หาได้จากรอบตัว ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายเลือกวัสดุธรรมชาติ ได้แก่ ถั่วแดง เปลือกหอย ก้อนหิน กิ่งไม้ ลูกสน วัสดุสังเคราะห์ ได้แก่ กระดุม ไม้หนีบพลาสติก ปอมปอม โคมพรม ผ้าสักกะหลาด วัสดุเหลือใช้ ได้แก่ หลอดพลาสติก ฝาน้ำพลาสติก ไม้ไอศกรีม”

ครูน้ำใส (นามสมมติ) “วัสดุไม่ควรเล็กเกินไป ควรคำนึงถึงความปลอดภัย บรรจุภัณฑ์เป็นกล่องไม้ เพื่อความแข็งแรงในการใช้งาน วัสดุแต่ละประเภทในกล่องควรมีเท่ากัน”

ครูนาว (นามสมมติ) “ครูปฐมวัยมีปัญหาเรื่องเทคนิคการสอน ครูมีข้อมูลไม่ครอบคลุม ไม่สามารถเข้าใจว่าควรจะสอนเรื่องอะไร”

ขั้นที่ 2 การกำหนดปัญหา (Define) ผู้ศึกษานำผลการสนทนากลุ่มออนไลน์มาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดปัญหาและอุปสรรคที่จะต้องแก้ไขในกระบวนการออกแบบ ประเด็นที่ 1 เรื่องเทคนิคการจัดกิจกรรม ครูปฐมวัยมีข้อมูลไม่ครอบคลุม ไม่สามารถเข้าใจว่าควรจะสอนเรื่องอะไร ประเด็นที่ 2 เรื่องบรรจุภัณฑ์ ต้องการรวมทุกวัสดุไว้ใน 1 กล่อง กล่องควรมี 2 ชั้น ขั้นที่ 1 18 ช่อง ขั้นที่ 2 18 ช่อง พร้อมฝาปิด และมีความแข็งแรง

ขั้นที่ 3 การระดมความคิด (Ideate) สนทนากลุ่มออนไลน์ครั้งที่ 2 ในประเด็นจากขั้นตอนที่ 2

ประเด็นที่ 1 เรื่องเทคนิคการจัดกิจกรรม ครูปฐมวัยร่วมกันระดมความคิด พบว่า

มีครูปฐมวัยหลายคนไม่เข้าใจเรื่องแบบรูปและความสัมพันธ์ ไม่เข้าใจว่าควรสอนเรื่องอะไรบ้าง ลำดับ การสอนว่าควรสอน ควรมีคู่มือการใช้ บัตรแบบรูปตามโจทย์เพื่อเป็นตัวช่วยครูปฐมวัยในการลำดับขั้นการสอน ตัวอย่างในการสอนที่ชัดเจนขึ้น จึงได้จัดทำ

1) คู่มือการใช้ ประกอบไปด้วย ที่มาและความสำคัญ วัสดุของชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ (วัสดุธรรมชาติ วัสดุสังเคราะห์ วัสดุเหลือใช้) ส่วนประกอบชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ วิธีการเล่นแบบรูปกับชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ และแบบรูปและความสัมพันธ์ ประกอบด้วย การระบุแบบรูป การคัดลอกแบบรูป การขยายแบบรูป การสร้างแบบรูปเพื่ออธิบายเทคนิคการสอนให้กับครูตามลำดับขั้นตอนและครอบคลุมเรื่องแบบรูปและความสัมพันธ์

2) บัตรแบบรูปตามโจทย์ (สี ขนาด รูปร่าง ประเภท จำนวนความสัมพันธ์ บัตรแบบรูปสำหรับวาง และบัตรแบบรูปเด็กสร้างโจทย์เอง (รูปร่างสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม วงกลม ตัวเลข 0-9) เพื่อครูปฐมวัยและเด็กได้เล่น ผูกฝน และทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เข้าใจเรื่องแบบรูปและความสัมพันธ์มากขึ้น

ประเด็นที่ 2 เรื่องบรรจุภัณฑ์ ครูปฐมวัยร่วมกันระดมความคิด พบว่า

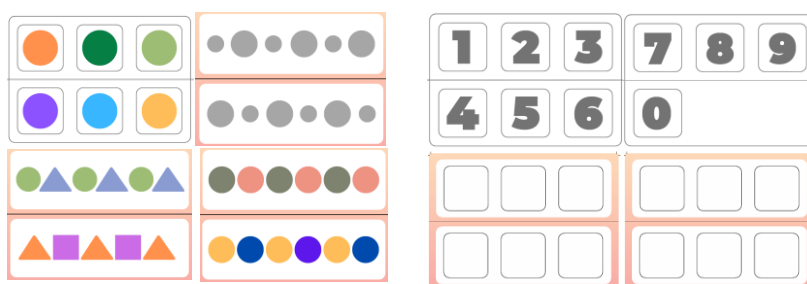
บรรจุภัณฑ์ ควรเป็นกล่อง 1 ชั้น จำนวน 14 ช่อง กั้นด้วยพลาสติก ใส่วัสดุ 3 ประเภทด้วยจำนวนเท่ากัน พร้อมทั้งช่องสำหรับใส่บัตรแบบรูปตามโจทย์ บรรจุภัณฑ์มีขนาด A3 น้ำหนักเบา เพื่อให้เด็กสามารถเคลื่อนย้ายได้เอง แผ่นกั้นเป็นพลาสติก เพื่อความยืดหยุ่นในการใส่วัสดุ บรรจุภัณฑ์มีความแข็งแรง จากนั้นผู้ศึกษาดำเนินการต่อในขั้นตอนถัดไป

ขั้นที่ 4 การสร้างต้นแบบ (Prototype) การสร้างสื่อต้นแบบตามความคิดเห็นของครูปฐมวัย โดยมีรายละเอียดของการสร้าง (1) คู่มือการใช้ประกอบด้วยเนื้อหาในหัวข้อ ที่มาและความสำคัญ วัสดุของชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ (วัสดุธรรมชาติ วัสดุสังเคราะห์ วัสดุเหลือใช้) ส่วนประกอบของชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ วิธีการเล่นแบบรูปกับชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ และความเข้าใจแบบรูปและความสัมพันธ์ ประกอบด้วย การระบุแบบรูป การคัดลอกแบบรูป การขยายแบบรูป การสร้างแบบรูป พร้อมด้วยบรรณานุกรมท้ายเล่ม (2) บัตรแบบรูปและความสัมพันธ์ที่กำหนดโจทย์ ประกอบด้วย สี ขนาด รูปร่าง ประเภท จำนวน ความสัมพันธ์ บัตรแบบรูปเด็กสร้างโจทย์เอง และบัตรแบบรูปและความสัมพันธ์ที่ใช่วางวัสดุ (3) ชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ มีวัสดุธรรมชาติ ได้แก่ ท่อนไม้ ก้อนหิน เมล็ดพืช

ลูกสน มักกะโรนี วัสดุสังเคราะห์ ได้แก่ กระดุม ปอมปอม ผ้าสักหลาดรูปเรขาคณิต ไม้หนีบพลาสติก และวัสดุเหลือใช้ ได้แก่ หลอดพลาสติก ข้อนพลาสติก ฝาน้ำอัดลม ไม้ไอศกรีม จัดลงบรรจุภัณฑ์ขนาด A3 มีจำนวน 14 ช่อง และมีช่องสำหรับหีบใส่บัตรแบบรูป

ภาพที่ 2 คู่มือการใช้

ภาพที่ 3 บัตรแบบรูปและความสัมพันธ์ที่กำหนดโจทย์ ประกอบด้วย สี ขนาด รูปร่าง ประเภท จำนวน ความสัมพันธ์
บัตรแบบรูปเด็กสร้างโจทย์เองและบัตรแบบรูปและความสัมพันธ์ที่ใช่วางวัสดุ

ภาพที่ 4 ชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์

ตอนที่ 2 การประเมินผลการใช้ชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ

ขั้นที่ 5 การทดสอบ (Test)

1. ผลการประเมินคุณภาพของชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยจากครูปฐมวัย 10 ท่าน

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินคุณภาพของชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยจากครูปฐมวัย

(N = 10)

รายการประเมิน	μ	σ	ระดับคุณภาพ
1. ด้านคู่มือการเล่นชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูป และความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย	4.95	0.22	ดีมาก
2. ด้านวัสดุ อุปกรณ์ชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูป และความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย	4.78	0.42	ดีมาก
3. ด้านบรรจุภัณฑ์	4.70	0.56	ดีมาก
4. ด้านความปลอดภัย	4.75	0.44	ดีมาก
คะแนนเฉลี่ยทุกด้าน	4.78	0.44	ดีมาก

จากตาราง 1 ผลการประเมินคุณภาพของชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูป และความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 4.78$, S.D. = 0.44) และรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับดีมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านคู่มือการเล่นชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูป และความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ($\mu = 4.95$, S.D. = 0.22) ด้านวัสดุ อุปกรณ์ชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูป และความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ($\mu = 4.78$, S.D. = 0.42) ด้านความปลอดภัย ($\mu = 4.75$, S.D. = 0.44) ด้านบรรจุภัณฑ์ ($\mu = 4.70$, S.D. = 0.56)

2. ผลการประเมินความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินความเข้าใจด้านแบบรูป และความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

(N = 32)

ผลการประเมิน	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	ร้อยละ	μ	σ
การระบุแบบรูป (identifying)	3	92.67	96.53	2.90	0.31
การคัดลอกแบบรูป (reproducing)	3	94	97.92	2.94	0.25
การขยายแบบรูป (extending)	3	90	93.75	2.81	0.40
การสร้างแบบรูป (creating)	3	88	91.67	2.75	0.44
รวมทุกด้าน	12	364.67	95.49	2.86	0.34

ผลการประเมินความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 32 คน มีความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์โดยรวมอยู่ที่ (ร้อยละ 95.49, $\mu = 2.86$, $\sigma = 0.34$) และรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การคัดลอกแบบรูป (reproducing) (ร้อยละ 97.92, $\mu = 2.94$, $\sigma = 0.25$) การระบุแบบรูป (identifying) (ร้อยละ 96.53, $\mu = 2.90$, $\sigma = 0.31$) การขยายแบบรูป (extending) (ร้อยละ 93.75, $\mu = 2.81$, $\sigma = 0.40$) และการสร้างแบบรูป (creating) (ร้อยละ 91.67, $\mu = 2.75$, $\sigma = 0.44$)

ผลจากการทำกิจกรรม เด็ก ๆ สนุกสนานกับการทำกิจกรรม ขอลเล่น ขอบั้ววัสดุ รู้จักวัสดุต่าง ๆ เริ่มต้นเด็กยังไม่สามารถระบุแบบรูป (Identifying) ได้ เพื่อน ๆ ที่เล่นด้วยกันก็ช่วยกันเล่น ช่วยกันอธิบาย ระยะต่อมาเด็ก ๆ เริ่มมองเห็นแบบรูปที่ซ้ำกัน เหมือนกัน รู้ว่าซ้ำกันกี่ครั้ง มีสีอะไรบ้างที่ซ้ำกัน จำนวนเท่าไร เด็ก ๆ ก็สามารถคัดลอกแบบรูป (Reproducing) ได้ ช่วยกันลองผิดลองถูก ลองคัดลอกแบบรูปที่เหมือนกัน ไม่เหมือนกัน และระยะสุดท้ายเด็ก ๆ เริ่มขยายแบบรูป (Extending) ได้ และสามารถสร้างแบบรูป (Creating) ได้ โดยใช้ความคิดของตนเองในการสร้างแบบรูป และสามารถสร้างได้เองโดยไม่ดูตัวอย่าง เด็ก ๆ สามารถสร้างออกมาได้แตกต่างกันตามความคิดของตนเอง

ผลจากการใช้ชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ นำไปจัดทำให้สมบูรณ์ โดยชุดสื่อประกอบไปด้วย วัสดุธรรมชาติ ได้แก่ ห่อนไม้ ก้อนหิน เมล็ดพืช ลูกสน มักกะโรนี วัสดุสังเคราะห์ ได้แก่ กระจุก ปอมปอม ผ้าสักหลาดรูปเรขาคณิต ไม้หนีบพลาสติก และวัสดุเหลือใช้ ได้แก่ หลอดพลาสติก ข้อนพลาสติก ฝาน้ำอัดลม ไม้ไอศกรีม จัดลงบรรจุภัณฑ์ขนาด A3 มีจำนวน 14 ช่อง และมีช่องสำหรับใส่บัตรแบบรูป ผู้ศึกษาได้มีการปรับปรุงหลังจากใช้ชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ 2 ประเด็นด้วยกัน 1) ประเด็นเรื่องของวัสดุ วัสดุธรรมชาติ คือ ลูกสน จากที่มีจำนวน 3 ลูก ก็ลดขนาดให้เล็กและเพิ่มจำนวนให้มากขึ้น เป็น 10 ลูก วัสดุสังเคราะห์ คือ กระจุกและปอมปอมจากที่มี 1 ชิ้น/1 สี จำนวน 6 ชิ้น ก็เพิ่มให้มี 3 ชิ้น/1 สี จำนวน

18 ชิ้น ประเด็นที่ 2) เรื่องบรรจุก้อน จากแผ่นกั้นเป็นพลาสติกที่ง่ายต่อการชำรุดมีการปรับปรุงใหม่เป็นกั้นด้วยแผ่นไม้ที่มีความแข็งแรงมากขึ้น

ภาพที่ 5 ชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์เสร็จสมบูรณ์

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ ผู้ศึกษาได้อภิปรายผลดังนี้

1. การพัฒนาชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) (Stanford Design School, 2005 : Online) แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 การเข้าใจปัญหา (Empathize) ขั้นที่ 2 การกำหนดปัญหา (Define) ขั้นที่ 3 การระดมความคิด (Ideate) ขั้นที่ 4 การสร้างต้นแบบ (Prototype) ขั้นที่ 5 การทดสอบ (Test) ทำให้ได้ชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์และคู่มือการใช้ที่ตอบสนองความต้องการของครูปฐมวัยและนำไปจัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้สอดคล้องกับงานวิจัยของภทรนันท์ ไทยะสิน และคณะ (2565) โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบในการสร้างนวัตกรรม นำมาใช้ในการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา ซึ่งผลการประเมินชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ มีการประเมินคุณภาพของชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคู่มือการเล่นชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ ด้านวัสดุอุปกรณ์ชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ ด้านบรรจุก้อน และด้านความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.78 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.44 อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก เกิดจากกระบวนการคิดเชิงออกแบบที่ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลจากความต้องการและปัญหาของครูปฐมวัยมาระบุประเด็นสำคัญในการพัฒนา โดยจัดทำเป็นคู่มืออธิบายเทคนิคการจัดกิจกรรมให้กับครูปฐมวัยเพื่อส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอนและครอบคลุมเรื่องแบบรูปและความสัมพันธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ McGarvey (2012 : 15-17) ได้สร้างบัตรแบบรูปตามโจทย์และ บัตรแบบรูปเด็กสร้างโจทย์เอง โดยครูปฐมวัยส่งเสริมให้เด็กได้เล่นและทำกิจกรรมร่วมกันทำให้เด็กเข้าใจแบบรูปและความสัมพันธ์มากขึ้นจากการใช้สื่อการเล่นที่ได้พัฒนาขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ YALÇIN (2020 : 206-208) ที่พบว่า การเล่นจะส่งผลต่อพัฒนาการ การแก้ปัญหา เรื่องที่อยากช่วยให้เด็กรู้จักวิธีการแก้ปัญหาได้ และยังช่วยให้เด็กคิดอย่างเป็นระบบ เช่นเดียวกับการเล่นลูสพาร์ตส์ที่สามารถนำไปสู่การสร้าง ความเข้าใจแบบรูปความสัมพันธ์ โดยการสร้างชิ้นส่วนแบบจำลองของสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างเรื่องราวหรือสร้างสถานการณ์ช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะในการคิดและแก้ปัญหาโดยใช้ลูสพาร์ตส์ในการสร้าง (McDougal, et al., 2023 : Online)

2. การประเมินผลการใช้ชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัย จำนวน 32 คน มีความเข้าใจด้านแบบรูป และความสัมพันธ์ผลการประเมินความเข้าใจด้านแบบรูป และความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 32 คน มีความเข้าใจด้านแบบรูป และความสัมพันธ์โดยรวมอยู่ที่ (ร้อยละ 95.49, $\mu = 2.86$, $\sigma = 0.34$) ถือว่าชุดสื่อและคู่มือการใช้ลูสพาร์ตส์มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ จากการนำชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์ซึ่งประกอบไปด้วย วัสดุหลากหลาย ลำดับขั้นของแบบรูปจากง่ายไปหายากเริ่มจากการระบุแบบรูป การคัดลอกแบบรูป การขยายแบบรูปและการสร้างสรรค์แบบรูป (The Influence of Ministry of Education Republic of Singapore, 2013 : Online) ที่เป็นการเชื่อมโยงให้เด็กเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุภาพ

และภาษาที่ส่งผลต่อความเข้าใจแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา นิมมา และคณะ (2562 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องผลของการจัดกิจกรรมแบบรูปและความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงวัตถุ ภาพ และภาษา ที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบรูปและความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงวัตถุ ภาพ และภาษามีคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดวิเคราะห์โดยรวมหลังการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.41 สูงกว่าก่อนทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.09 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mulligan, et al. (2020 : Online) การพัฒนาทางคณิตศาสตร์เบื้องต้น แบบรูปและโครงสร้างผ่านโปรแกรมการส่งเสริม พบว่า การส่งเสริมแบบรูป และโปรแกรมเสริมความรู้คณิตศาสตร์เชิงโครงสร้าง (PASMAPP) ก่อนและหลังการทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ระหว่างกลุ่มส่งเสริมและกลุ่มเปรียบเทียบ ($p < 0.026$) และมีนัยสำคัญสูง ความแตกต่างที่พบในการประเมินติดตาม ($p < 0.002$) การวิเคราะห์เชิงพรรณนาแสดงความก้าวหน้าของนักเรียน ผ่านการพัฒนาโครงสร้าง 5 ระดับ แสดงให้เห็นภาพรวมว่าเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาแบบรูปและความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างที่ดีเกินความคาดหวังของหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การเล่นชุดสื่อลูสพาร์ตส์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูปและความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ในการเล่นร่วมกัน ของเด็กเป็นกลุ่ม เด็กจะชอบเลือกวัสดุชนิดเดียวกัน ทำให้จำนวนวัสดุชนิดนั้น ๆ ไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงควรมีการแนะนำเด็กเกี่ยวกับการใช้วัสดุอื่นที่ไม่ซ้ำกันทดแทนในการจัดวางตามต้นแบบแบบรูปและตามความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

2. การคัดลอกแบบรูป (reproducing) AB ABC AAB AABB เป็นต้นที่ง่ายสำหรับเด็กอายุ 4-6 ปี จึงควรมีการเพิ่มเติมแบบของแบบรูปที่หลากหลายและท้าทายมากขึ้นในด้านนี้เพื่อส่งเสริมความเข้าใจแบบรูปที่มีความซับซ้อนและกระบวน การคิดในระดับขั้นที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาชุดสื่อการเล่นลูสพาร์ตส์โดยใช้การคิดเชิงออกแบบในส่งเสริมความเข้าใจสาระทางคณิตศาสตร์ด้านอื่น ๆ เช่น จำนวนและพีชคณิต การวัดและเรขาคณิต สถิติและความน่าจะเป็น

2. การพัฒนาเกมมัลติมีเดีย (Multimedia) หรือการใช้เกมมิฟิเคชัน (Gamification) และสื่อของเล่นในการส่งเสริมความเข้าใจด้านแบบรูปความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา นิมมา และคณะ. (2562). ผลของการจัดกิจกรรมแบบรูปและความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยง วัตถุ ภาพ และภาษา ที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย, วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 34 (3), 53-60.

เทเรซ่า เคซีย์ และจูเลียต โรเบิร์ตสัน (2564). คู่มือการเล่นลูสพาร์ต : ชิ้นส่วนเคลื่อนย้ายได้ [Loose Parts Play].

พิมพ์ครั้งที่ 1. (พิมพ์ วิรุณราพันธ์ และคณะ, แปล). กรุงเทพฯ : บริษัท วอลค์ ออน คลาวด์ จำกัด.

(ต้นฉบับ พิมพ์ ค.ศ. 2016).

พัทธ์ สุทธิบุญ. (2564). ผลการจัดกิจกรรมการเล่นแบบชี้แนะร่วมกับลูสพาร์ตส์นอกห้องเรียนที่มีต่อพฤติกรรมการเล่นแบบ ร่วมมือร่วมพลังของเด็กอนุบาล. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภัทรนันท์ ไชยยะสิน และคณะ. (2565). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการคิดเชิงออกแบบร่วมกับกระบวนการละครประยุกต์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม. วารสารศรีนครินทรวิโรฒ วิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) 14 (28), 109-120.

ศศิลักษณ์ ขยันกิจ และธัญญา พิทยาพิทักษ์. (2564). คู่มือ สื่อ เล่น สร้าง เพื่อพัฒนาการคิดของเด็กปฐมวัย.

พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : กู๊ดเฮด พรินต์ติ้ง แอนด์ แพคเกจจิ้ง กรุ๊ป.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท) กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). กรอบการเรียนรู้และแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และคณิตศาสตร์ในระดับปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท โกโกพรินท์ (ไทยแลนด์) จำกัด.

- สมฤทัย ศิริบุญชู และคณะ. (2567). ผลการเสริมสร้างความสามารถในการคิดเชิงออกแบบของเด็กวัยอนุบาลโดยใช้การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สามมิติร่วมกับแนวคิดลูสพาร์ตส์. **วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**, 52 (1), 1-17.
- อัคราภรณ์ ฟ้าปลั่ง และชำนาญ ปาณาวงษ์. (2564). การพัฒนาเกมการศึกษาโดยใช้สื่อจากธรรมชาติเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2. **วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**, 16 (2), 139-150.
- Bohling, V., et al. (2010). **This never would have happened indoors**. [Online]. Available : <https://www.communityplaythings.co.uk/learning-library/articles/the-learning-in-loose-parts>. [2023, June 25].
- Caldwell, J. (2016). Loose Parts. Reggio Inspired. **Journal of Education and Human Development**, 4 (1), 19-25.
- Daly, L., and Beloglovsky, M., (2015). **Loose Parts: Inspiring Play in Young Children**. [Online]. Available : <https://www.redleafpress.org/Loose-Parts-Inspiring-Play-in-Young-Children-P1128.aspx>. [2023, June 18].
- McDougal, et al. (2023). **Assessing the impact of LEGO® construction training on spatial and mathematical skills**. [Online]. Available : https://www.researchgate.net/publication/372157639_Assessing_the_impact_of_LEGOR_construction_training_on_spatial_and_mathematical_skills. [2023, May19].
- McGarvey, L. M. (2012). What Is a Pattern? Criteria Used by Teachers and Young Children. **Mathematical Thinking and Learning**, 14 (1), 310-337.
- Mulligan, et al. (2020). **Supporting early mathematical development Through a ‘pattern and structure’ intervention program**. [Online]. Available : <https://link.springer.com/article/10.1007/s11858-020-01147-9>. [2023, May 19].
- Nicholson, S. (1997). **How not to cheat children – The theory of loose parts Landscape**. [Online]. Available : <https://media.kaboom.org/docs/documents/pdf/ip/Imagination-Playground-Theory-of-Loose-Parts-Simon-Nicholson.pdf>. [2023, May 15].
- Stanford Design School. (2005). **Bootcamp Bootleg from Stanford d. school**. [Online]. Available : <https://online.stanford.edu/>. [2024, November 14].
- The Influence of Ministry of Education Republic of Singapore. (2013). **Nurturing Early Learners Minnesota**. [Online]. Available : https://www.nel.moe.edu.sg//qq/slot/u143/2022/Nuturing%20Early%20Learners%20Framework%202022_final.pdf. [2023, May 25].
- YALÇIN, V. (2022). Design Thinking Model in Early Childhood Education. **International Journal of Psychology and Educational Studies**, 9 (1), 196-210.

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา)

THE DEVELOPMENT OF A LEARNING ACTIVITY SET OF THAI LANGUAGE DEPARTMENT ON COMPOUND SENTENCES FOR PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS AT BANNONGYAIPLAONG (UDOM WANA) SCHOOL

กนกлада อังกินนุ*, กัญณภัทร หุ่นสุวรรณ และ นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
และ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Kanoklada Angkinun*, Kannaphat Hunsuwan and Nantawat Pattaragorranan

Master of Education in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Bangkokthonburi University,
Bangkokthonburi University and Bangkokthonburi University

*Corresponding Author E-mail : kanoklada1992@gmail.com

(วันที่รับบทความ : เมษายน 24, 2567 ; วันที่แก้ไขบทความ : พฤษภาคม 16, 2567 ; วันที่ตอบรับบทความ : พฤษภาคม 23, 2567)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม (3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) โดยทำการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 24 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test for dependent

ผลการวิจัยพบว่า

1) ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.83/80.69 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด

2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) ที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.10)

คำสำคัญ : กิจกรรมการเรียนรู้, ประโยคความรวม, การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้

Abstract

The objectives of this research are (1) to develop of a learning activities set of Thai language learning department on compound sentences for Prathomsuksa 6 students at Bannongyaplong (Udomwana) School to be effective according to the specified criteria 80/80, (2) to compare academic achievement with of a learning activities set of Thai language learning department on compound sentences, (3) to study the satisfaction of students towards learning management through a learning activities set of Thai language learning department on compound sentences. The study population is 24 students in Prathomsuksa 6, academic year 2023, Bannongyaplong (Udomwana) School, using Simple

Random Sampling. Statistics used in data analysis include percentage, mean, standard deviation and t-test for dependent.

The results of this research were :

1) Effectiveness of a learning activities set of Thai language learning department on compound sentences for Prathomsuksa 6 students at Bannongyaplong (Udomw...a) School, is 80.83/80.69, which exceeds the standard of 80/80 set.

2) Academic achievement comparison results of students in Prathomsuksa 6 at Bannongyaplong (Udomwana) School using a learning activities set of Thai language learning department on compound sentences have higher academic achievement after studying before studying with statistical significance at the .05 level.

3) Satisfaction of students for Prathomsuksa 6 students at Bannongyaplong (Udomwana) School with the learning activities set of Thai language learning department on compound sentences overall, it is at a high level ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.10).

Keywords : Learning Activities, Compound Sentence, Learning Management Through Learning Activity Sets

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีความสำคัญที่สุดเป็นวัฒนธรรมแสดงถึงเอกลักษณ์ของชาติไทยเป็นมรดกวัฒนธรรมอันล้ำค่า นอกจากนี้ภาษายังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารของมนุษย์ มนุษย์ติดต่อกันได้ เข้าใจกันได้ด้วยอาศัยภาษาเป็นเครื่องช่วยที่ดีที่สุด ภาษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะให้คนได้รู้คิด รู้วิทยาการต่าง ๆ ภาษาเป็นสมบัติทางวัฒนธรรม ที่ทรงคุณค่ายิ่งของแต่ละชาติและเปรียบเสมือนเป็นหัวใจของสังคมมนุษย์ รวมทั้งเป็นปัจจัยให้มนุษย์ดำเนินชีวิตร่วมกันได้อย่างสันติสุขทั้งยังเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างไม่มีสิ้นสุด ภาษาไทยจึงมีความสำคัญที่ทุกคนควรรักษาและส่งเสริมต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 7)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ระบุไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 24 ระบุว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง รวมถึง ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2550 : 271)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็น พลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดมา โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 37)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นสาระการเรียนรู้สาระหนึ่งในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้เพราะภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติ ให้มีความเป็นไทย โดยมุ่งเน้นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง ทักษะที่สำคัญ ได้แก่

การอ่าน การเขียน การฟังการดูและการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม ประกอบไปด้วยสาระการเรียนรู้ 5 สาระ คือ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู การพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 44)

ในสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย ถือเป็นสาระการเรียนรู้ที่สำคัญสาระหนึ่ง เนื่องจากหลักภาษานั้นจะทำให้ผู้ใช้ภาษาเข้าใจและใช้ภาษาได้ถูกต้อง เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสาร นอกจากนั้นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยังกำหนดถึงคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไว้ว่า เข้าใจและใช้คำราชาศัพท์ คำบาลีสันสกฤต คำภาษาต่างประเทศอื่น ๆ คำทับศัพท์ และศัพท์บัญญัติในภาษาไทย วิเคราะห์ความแตกต่างในภาษาพูด ภาษาเขียน โครงสร้างของประโยครวม ประโยคซ้อน ลักษณะภาษาที่เป็นทางการ กึ่งทางการและไม่เป็นทางการ และแต่งบทร้อยกรองประเภท กลอนสุภาพ กาพย์ และโคลงสี่สุภาพ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552 : 45)

เนื้อหาสาระหนึ่งในหลักภาษาไทยที่สำคัญคือเรื่องประโยค ซึ่งประโยค หมายถึง คำที่นำมาเรียงกันแล้วเกิดใจความสมบูรณ์ ซึ่งประกอบไปด้วยภาคประธานและภาคแสดง ประโยคมี 3 ชนิดคือ ประโยคความเดียว ประโยคความรวม และประโยคความซ้อน ซึ่งนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้มีปัญหาในเรื่องการแต่งประโยคความรวม ประโยคความรวมคือ ประโยคที่เป็นใจความเดียวตั้งแต่ 2 ประโยคขึ้นไปนำมาเรียงกัน โดยมีคำสันธานเป็นตัวเชื่อม และทุกประโยคต้องมีใจความเหมือนกัน สาเหตุที่นักเรียนมีปัญหาในเรื่องนี้คือ นักเรียนไม่เข้าใจในเรื่องการใช้เนื้อความของประโยคแต่ละชนิด และนักเรียนจำคำเชื่อมไม่ได้ นักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหาเรื่องชนิดของประโยคนั้น มาจากการเลือกสื่อที่ใช้ในการประกอบการสอน ได้แก่ หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีการอธิบายความหมายของประโยคความรวม แต่ไม่มีการจำแนกชนิดของประโยคความรวม และครูผู้สอนไม่มีสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ

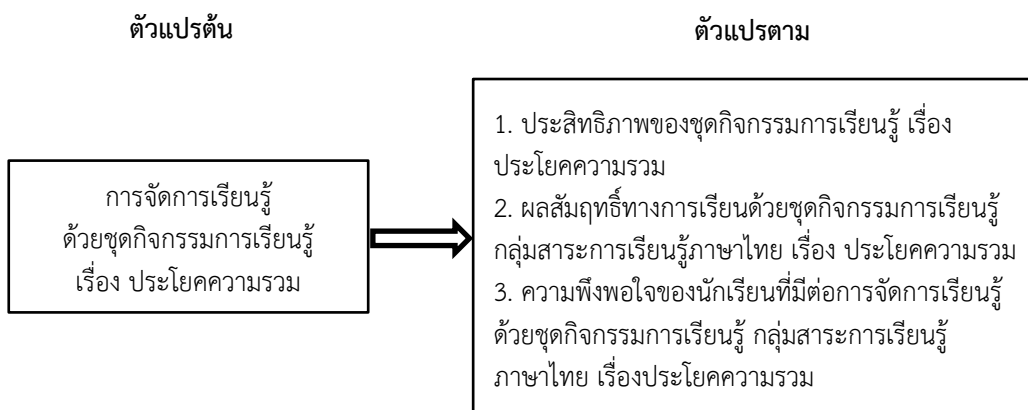
นอกจากนี้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ปีการศึกษา 2565 มีผลคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่โรงเรียนกำหนดไว้ (งานวิชาการโรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา), 2566 : 5) และปัญหาการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องประโยคความรวม แนวทางที่จะพัฒนาการเรียนการสอนเรื่องประโยคความรวม เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจได้ดียิ่งขึ้นคือ เลือกใช้นวัตกรรมในการพัฒนาทักษะทางภาษา ซึ่งนวัตกรรมหนึ่งที่น่าสนใจคือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้ในการพัฒนาการเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสุนทร สีนพานนท์ (2561 : 14) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นนวัตกรรมที่ครูใช้ประกอบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนศึกษาและใช้สื่อต่าง ๆ ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนสร้างขึ้น เป็นรูปแบบของการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยผู้เรียนเป็นผู้ศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นเพียงที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ และในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบไปด้วย สื่อ อุปกรณ์ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และสามารถนำไปใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประโยคความรวมของนักเรียนให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) มีสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) จำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียน 48 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 24 คน โดยทำการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ประโยคความรวม

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่

- 1) ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม
- 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ก่อนและหลังเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
4. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. วิธีการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.1 กำหนดองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้จัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีองค์ประกอบ คือ ปกหน้าใบรองปก ปกใน คำนำ สารบัญ คำแนะนำ สำหรับครู คำแนะนำสำหรับนักเรียน ผังมโนทัศน์ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนเรียน ใบความรู้ กิจกรรมแบบฝึกเสริมทักษะแบบทดสอบหลังเรียน บรรณานุกรม ภาคผนวก

1.2 ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาในการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1.2.2 ศึกษาเนื้อหาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คู่มือการจัดกิจกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หนังสือเรียน วารสาร บทความ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ประโยคความรวม เพื่อดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตร พร้อมทั้งศึกษาเทคนิควิธีการสร้างและการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้

1.2.3 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมนา) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา เนื้อหาสาระของภาษาไทย

1.2.4 กำหนดวัตถุประสงค์การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม

3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม

1.2.5 กำหนดรูปแบบและเรียบเรียงเนื้อหา ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ประโยคความรวม

1.3 วิธีการหาคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

1.3.1 หาคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ประกอบด้วย (1) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาสาระหลักภาษาไทย (2) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และ (3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม โดยกำหนดคะแนนประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท (Likert)

1.3.2 นำผลการตรวจสอบประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาสาระหลักภาษาไทย (2) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และ (3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2560 : 70-71) ผลการประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.21)

1.3.3 การนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ประโยคความ รวมไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพ ตามขั้นตอน ดังนี้

1) การทดลองแบบเดี่ยว (1) โดยทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังเรียนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านไทรงาม จำนวน 3 คน เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียน ระดับเก่ง 1 คน ปานกลาง 1 คน อ่อน 1 คน เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับความยากง่าย ความเหมาะสมของเนื้อหา เวลาที่ใช้ ซึ่งผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด ฝ้าดูการทำกิจกรรมเพื่อนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข

2) การทดลองแบบกลุ่ม (8-10) โดยทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังเรียนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านไทรงาม จำนวน 9 คน เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียน ระดับอ่อน 3 คน

ปานกลาง 3 คน เก่ง 3 คน ซึ่งพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของภาคเรียนที่ผ่านมา โดยกำหนดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 76 ขึ้นไป จัดเป็นกลุ่ม เก่ง คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 60-75 ขึ้นไป จัดเป็นกลุ่ม ปานกลาง คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 59 ลงมา จัดเป็นกลุ่มอ่อน เพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และเพื่อสังเกต พฤติกรรมของนักเรียน การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยการจดบันทึกข้อบกพร่องและปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไข

3) การทดลองภาคสนาม (25-30) โดยทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ที่กำลังเรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) จำนวน 24 คน ก่อนการ ทดลองให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ประโยคความรวม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 30 ข้อ แล้วดำเนินการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมเวลา 5 ชั่วโมง เมื่อสิ้นสุดการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องประโยค ความรวม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นฉบับเดียวกันกับก่อนเรียนไปเวลา 1 ชั่วโมง เพื่อนำคะแนนที่นักเรียนทำได้ไปหาประสิทธิภาพ

4) การทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย โดยทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 ที่กำลังเรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) จำนวน 24 คน ก่อนการ ทดลองให้นักเรียนทำ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ประโยคความรวม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 30 ข้อ แล้วดำเนินการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมเวลา 5 ชั่วโมง เมื่อ สิ้นสุดการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนทำ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ประโยคความ รวม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นฉบับเดียวกันกับก่อนเรียน ใช้เวลา 1 ชั่วโมง เพื่อนำคะแนน ที่นักเรียนทำได้ไปหาประสิทธิภาพ

2. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.1 ศึกษาการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ หลักการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ แนวคิด วิเคราะห์ จุดประสงค์ เนื้อหา หลักสูตร และเทคนิคการสอน

2.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2560) กลุ่ม สาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา และเนื้อหา

2.3 การกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบชุด กิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.4 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง

2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย (1) ผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหาสาระหลักภาษาไทย (2) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และ (3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและ ประเมินผล เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.6 ปรับปรุงและแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ ตามคำแนะนำและข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามหัวข้อต่าง ๆ ที่กำหนดในแบบประเมิน

2.7 วิธีการหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

2.7.1 นำแผนการจัดการเรียนรู้ตามชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ปรับปรุงแล้วนำมาให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย (1) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาสาระหลักภาษาไทย (2) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และ (3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ว่า มีความเหมาะสมกับการ นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้หรือไม่ และให้ผู้เชี่ยวชาญลงคะแนนในแบบประเมินความเหมาะสม โดยกำหนดคะแนน ประเมินด้วยมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ต (Likert)

2.7.2 นำผลการตรวจสอบประเมินความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาวิเคราะห์หาผลการ ประเมินความเหมาะสม โดยการหาค่าเฉลี่ยแล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์

2.7.3 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.15)

2.7.4 ปรับปรุงและแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.7.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียน

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยค ความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.1 วิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1.1 ศึกษาแนวทาง ทฤษฎี และหลักการ สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1.2 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา และเนื้อหาให้ครอบคลุมเนื้อหา เรื่อง ประโยคความรวม

3.1.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ประโยคความรวม เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3.1.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไข

3.2 การหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตรวจสอบหาคุณภาพของแบบทดสอบโดยนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คน จากนั้นนำผลการทดสอบที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติรายข้อเพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ และคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ ซึ่งได้ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.39–0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.29–1.00 จากนั้นวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการของ Kuder–Richardson (KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 ได้ข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ จำนวน 30 ข้อ

4. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4.1 การสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ

4.1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาความรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดประเมินผล และวิธีการสร้างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจเพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสอบถาม

4.1.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยผู้วิจัยกำหนดให้คะแนนในแบบประเมินความพึงพอใจอยู่ในรูปแบบของมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert)

4.1.3 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความพึงพอใจ สำหรับนำไปหาคุณภาพต่อไป

4.2 การหาคุณภาพของแบบประเมินความพึงพอใจ

4.2.1 เสนอแบบสอบถามความพึงพอใจให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมและหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC) จากนั้นนำผลจากการวิเคราะห์ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ โดยผลการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67–1.00

4.2.2 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.78

4.2.3 ปรับปรุงแบบสอบถามความพึงพอใจเป็นฉบับสมบูรณ์ สำหรับนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ทดลองในเวลาเรียน จำนวน 5 แผน รวม 5 ชั่วโมง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างเรียนเนื้อหาในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงวิธีการเรียนและข้อตกลงต่าง ๆ ในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา)
2. ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนเพื่อทดสอบพื้นฐานความรู้ก่อนเรียนของนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเก็บข้อมูลคะแนนก่อนเรียน
3. ให้นักเรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น
4. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน หลังจากการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเก็บข้อมูลคะแนนหลังเรียน
5. ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) และนำผลไปวิเคราะห์ทางสถิติ
6. นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) ที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) ผู้ศึกษาดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนและคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน
2. หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) ตามเกณฑ์ 80/80 ใช้สูตร $E1/E2$
3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม โดยใช้สถิติทดสอบที่ t-test
4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา)

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) ขัณฑ์ตลงแบบเดี่ยว แบบกลุ่มเล็ก และแบบภาคสนาม

การหาประสิทธิภาพ	จำนวนนักเรียน (คน)	แบบทดสอบระหว่างเรียน		แบบทดสอบหลังเรียน	
		คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ
แบบเดี่ยว	3	23.67	78.89	23.33	77.78
แบบกลุ่มเล็ก	9	24.22	80.74	24.11	80.37
แบบภาคสนาม	24	24.25	80.83	24.21	80.69

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) มีค่าประสิทธิภาพ

แบบเดี่ยวเท่ากับ 78.89/77.78 ค่าประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็กเท่ากับ 80.74/80.37 และค่าประสิทธิภาพแบบภาคสนามเท่ากับ 80.83/80.69 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) ก่อนและหลังการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) ก่อนและหลังการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ประโยคความรวม

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	24	30	11.54	1.32	30.01	.000*
หลังเรียน	24	30	24.25	1.67		

*ที่ระดับนัยสำคัญ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) ที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) ที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม

ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ประโยคความรวม	$\bar{X}$	S.D.	ผลการประเมิน
1. ด้านจัดทำรูปเล่ม	4.80	0.08	มากที่สุด
2. ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้	4.81	0.14	มากที่สุด
3. ด้านประโยชน์ต่อการเรียน	4.74	0.11	มากที่สุด
รวม	4.78	0.10	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) ที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม โดยรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.10) และรายด้านในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) ตามเกณฑ์ 80/80 จากการทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) จำนวน 24 คน มีค่าเท่ากับ 80.83/80.69 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เพราะว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพที่เหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเรื่องประโยคความรวม ให้นักเรียนเข้าใจได้มากขึ้น เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ และการทดลองหาประสิทธิภาพทั้งสามขั้นตอน คือ การหาค่าประสิทธิภาพแบบเดี่ยว การหาค่าประสิทธิภาพแบบกลุ่ม และการหาค่าประสิทธิภาพแบบภาคสนาม เมื่อหาค่าประสิทธิภาพแบบเดี่ยว พบว่า ยังไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ที่ 80/80 ต่อมาผู้วิจัยจึงได้ทำการแก้ไขข้อบกพร่อง ทำให้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นนั้นทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เกิดทักษะการอ่าน และสรุปความรู้อย่างเป็นระบบ ผู้เรียนได้ลงมือทำแบบฝึกหัดหรือแบบฝึกทักษะ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ ใฝ่เรียนรู้ มีการคิดวิเคราะห์และมี
 วิจารณ์ญาณในการแก้ปัญหา ได้ส่งเสริมทักษะการค้นคว้า และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีวินัยในตนเองจากการที่
 ปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ของชุดกิจกรรมด้วยตนเอง นอกจากนี้ชุดกิจกรรมยังทำให้ผู้เรียน มีการพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเขมจิรา เครือตา (2561 : 93) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรม
 การเรียนรู้ตามแนวคิดใช้สมองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้
 ภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดใช้สมองเป็นฐานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
 และสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภิสรา วัฒนศิริ (2563 : 87) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมนิทานเพื่อเสริมสร้าง
 สุขนิสัยเด็กปฐมวัย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการพิจารณาความเหมาะสมของ
 องค์ประกอบต่าง ๆ ของกิจกรรมนิทานเสริมสร้างสุขนิสัยเด็กปฐมวัยสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ย
 เหมาะสมมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) ก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้
 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ประโยคความรวม พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 เรื่อง ประโยคความรวม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐาน
 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เพราะชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจต่อการเรียน
 และสร้างความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมได้เน้นผู้เรียน
 เป็นสำคัญ ในเรื่องการคิดอย่างมีวิจารณ์ ญาน ผู้เรียนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างนักเรียนที่เก่งละอ่อน ภายใต้
 กิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน มีกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทำ
 ให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ได้ด้วยตนเองและเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ เป็นเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับวัยของ
 ผู้เรียน ไม่ยากหรือง่ายเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริดา เอียดแก้ว (2558 : 4) ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบ
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 ที่สอนโดยวิธีสอนแบบเอ็กซ์พลีชีฟกับวิธีสอนแบบปกติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่
 สอนโดยวิธีสอนแบบเอ็กซ์พลีชีฟแตกต่างกับวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับ
 งานวิจัยของขวัญข้าว สิทธิศักดิ์ (2561 : 2) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง
 การแต่งบทร้อยกรอง ประเภทกลอนสุภาพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดเบญจมบพิตร ที่ได้รับการ
 สอนตามวัฏจักรการเรียนรู้แบบ 4 MAT กับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
 เรื่อง การแต่งบทร้อยกรอง ประเภทกลอนสุภาพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามวัฏจักรการ
 เรียนรู้แบบ 4 MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธิวา
 กร โมฆรัตน์ และสิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ (2563 : 333) ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
 ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศาลเจ้า (หัวานุกูลวิทยา) ที่เรียนโดยใช้
 หนังสือเสริมประสบการณ์กับการเรียนแบบปกติ พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยหนังสือเสริมประสบการณ์ วิชาภาษาไทย
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่องมาตราตัวสะกด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง
 (อุดมวนา) ที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม โดยรวมและรายด้าน
 ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) ที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ประโยคความรวม มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับ
 จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านจัดทำรูปเล่ม และด้านประโยชน์ต่อการเรียนตามลำดับ
 ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยคความรวม นั้น ได้เรียงลำดับ
 เนื้อหาจากง่ายไปยาก จากเนื้อหาที่เรียนตามหลักสูตรบูรณาการควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนุกสนานที่มีลำดับ
 ขั้นตอนการทำงานอย่างเป็นระบบ ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมี
 ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของทริกา สมพงษ์ (2563 : 120) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้
 โดยการกำกับตนเอง เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
 พบว่า มีความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกำกับตนเอง นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการกำกับตนเอง เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการเสริมแรงบวกเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ จันตระ (2563 : 68) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการคิดโดยเทคนิค การใช้คำถามร่วมกับแผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการคิดโดยเทคนิคการใช้คำถามร่วมกับแผนผังความคิด อยู่ในระดับมาก เนื่องจากชุดกิจกรรมจะช่วยส่งเสริมทักษะการคิดแล้วยังช่วยให้นักเรียนเห็น ความสำคัญของการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ช่วยให้นักเรียนมีความสนใจและมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ หรือร่วมกิจกรรมอย่างมีความสุข และปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนหรือผู้ที่สนใจจะนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ ควรศึกษาเกี่ยวกับ คำชี้แจง จุดประสงค์ เนื้อหา และรายละเอียดให้เข้าใจเสียก่อน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการที่วางแผนไว้ โดยครูผู้สอนต้องมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

1.3 ครูควรดูแลให้ความช่วยเหลือ อันอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ให้คำแนะนำนักเรียนเมื่อเกิดปัญหา และเสริมแรงคอยกระตุ้นให้กำลังใจในขณะที่นักเรียนเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับเนื้อหาสาระภาษาไทยเรื่องอื่น ๆ เช่นการแต่งบทร้อยกรอง หลักการใช้ภาษา และการวิเคราะห์คุณค่าของวรรณคดี เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ประโยค ความรวม ควบคู่กับเทคนิคอื่น ๆ เช่น เทคนิคผังแมงกรัง เทคนิคจิ๊กซอว์ เทคนิคซินดิเคต (Syndicate)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2551). รายงานการศึกษานวัตกรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหาการเขียนภาษาไทย. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เชมจิรา เครือดา. (2561). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดใช้สมองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ขวัญข้าว สิทธิศักดิ์. (2561). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง การแต่งบทร้อยกรอง ประเภทกลอนสุภาพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดเบญจมบพิตร ที่ได้รับการสอนตามวัฏจักรการเรียนรู้แบบ 4 MAT กับการสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- งานวิชาการโรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา). (2566). สรุปรายงานวิชาการโรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง (อุดมวนา) ปีการศึกษา 2565. เพชรบุรี.
- ทริกา สมพงษ์. (2563). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง เรื่องชนิดและหน้าที่ของคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธิดากร โมฆรัตน์ และสิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2563). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง มาตรฐานตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศาลเจ้า (ห้าวนุกุลวิทยา) ที่เรียนโดยใช้หนังสือเสริมประสบการณ์กับการเรียนแบบปกติ. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา. 12 (7), 327-334.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- พรพรรณ จันตระ. (2563). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการคิดโดยเทคนิคการใช้คำถามร่วมกับแผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2550). สารานุกรมวิชาชีพครู เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- ศุภิษรา วัฒนศิริ. (2563). การพัฒนาชุดกิจกรรมนิทานเพื่อเสริมสร้างสุขนิสัยสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศิรดา เอียดแก้ว. (2558). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องชนิดและหน้าที่ของคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยวิธีสอนแบบเอ็กซ์พลซิฟกับวิธีสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุนันท์ สีนธพานนท์. (2561). นวัตกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : เทคนิค พรินต์.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

**ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี**
**ADMINISTRATORS' LEADERSHIP AFFECTING EFFECTIVENESS OF SCHOOLS
UNDER NONGTHABURI SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE**

วรรณนิศา นนทศักดิ์*, และ สุตทิพงศ์ บุญผดุง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Wannisa Nonthasak*, Suttipong Boonphadung

Suan Sunandha Rajabhat University and Suan Sunandha Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail : s65561802018@ssru.ac.th

(วันที่รับบทความ : เมษายน 20, 2567 ; วันที่แก้ไขบทความ : มิถุนายน 15, 2567 ; วันที่ตอบรับบทความ : มิถุนายน 20, 2567)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี 4) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำนวน 1,899 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำนวน 320 คน โดยใช้ขนาดอำเภอเป็นขั้นในการแบ่ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านความรู้เท่าทันดิจิทัลเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2) ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านเจตคติทางบวก

3) ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านมีส่วนร่วมในการทำงาน (X_6) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (X_4) ด้านทักษะการสื่อสาร (X_3) และด้านวิสัยทัศน์ (X_1) โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัว มีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาร่วมกัน มีค่าคงที่ของการพยากรณ์เท่ากับ .689

4) ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี พบว่า ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ดี มี 4 ตัวแปร คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านทักษะการสื่อสาร และด้านวิสัยทัศน์ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ได้ร้อยละ 59.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมของตัวแปรพยากรณ์ ทั้งตัวแปรกับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีค่าเท่ากับ .769 ค่าความคลาดเคลื่อน เนื่องจากการพยากรณ์เท่ากับ .332 มีค่าคงที่ของการพยากรณ์เท่ากับ .689 และสามารถสร้างสมการพยากรณ์ คือ $\hat{Y} = .689 + .358(x_6) + .300(x_4) + .143(x_3) + .134(x_1)$

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา, ประสิทธิผลของสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the leadership of school administrators under Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office, 2) study the effectiveness of schools under Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office, 3) study the relationship between the leadership of school administrators and the effectiveness of schools under Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office, 4) study the leadership of school administrators that affected the effectiveness of schools under Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office. The population of the research included 1,899 people of school administrators and teachers under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office. The sample group used in the research was 320 school administrators and teachers under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office using district size as a stratum. Data were analyzed by mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient analysis and multiple regression analysis.

The results of this research were :

1) The results of opinions regarding the leadership of school administrators in the vision aspect had the highest average, followed by morality and ethics aspect and digital technology literacy aspect has the lowest average.

2) The analysis of opinions regarding the effectiveness of schools in academic achievement had the highest average, followed by problem solving within the schools and the side with the lowest average is positive attitude.

3) The results of the analysis of school administrators' leadership and the effectiveness of schools under Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office: there was a positive correlation with statistical significance at the .05 level. The aspects with the highest correlation were working participation (X_6), followed by morality and ethics (X_4), communication skills (X_3) and vision (X_1). All of four variables had the predictive power of the effectiveness of school with a constant prediction value of .689.

4) The results of the analysis of the leadership of school administrators that affected the effectiveness of schools under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office, it was found that there were four variables that could together predict the effectiveness of schools : working participation, morality and ethics, communication skills and vision which were able to jointly predict the effectiveness of schools under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office which received 59.20% with statistical significance at the .05 level. There was the cumulative multiple regression coefficient of the predictive variables and the effective of schools which had a value of .769 and the error value due to the prediction was equal to .332. The forecast constant was equal to .689 and the forecast equation can be created which was $\hat{Y} = .689 + .358(X_6) + .300(X_4) + .143(X_3) + .134(X_1)$.

Keywords : Leadership of Administrators, Effectiveness of Schools

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) กำหนดไว้ว่า ประเทศมีความมั่นคง ยั่งยืนเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินการปฏิรูปการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ (จินางค์กูร โรจนนันต์, 2560 : ออนไลน์) บุคคลสำคัญของสถานศึกษาผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงต้องมีสมรรถนะหรือขีดความสามารถในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ ทักษะ ลักษณะเฉพาะตัว ประกอบกับ

ความสามารถในการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ตามภาระหน้าที่และความรับผิดชอบที่เกิดผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายได้ตามที่คาดหวัง (อค์พงศ สุขมาตย และคณะ, 2560 : 1-7) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพราะผู้บริหารเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจวางแผน อำนาจการและมอบหมาย ดำเนินการให้เป็นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และในยุคสมัยที่กระแสเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องสร้างภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และนำความสำเร็จความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมาสู่โรงเรียน (ซอพี ราเชะ, 2560 : 30)

ภาวะผู้นำขอ ตรวจสอบการพิมพ์ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารและพัฒนาองค์กรเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ บทบาทนี้ได้รับความสำคัญเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจและกำหนดทิศทางขององค์กรทั้งในด้านวิชาการและด้านบริหารจัดการ ต้องสร้างบรรยากาศและทำให้องค์กรเป็นสถานที่ที่บุคลากรสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีสุขภาพที่ดี ในฐานะผู้นำองค์กรและเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษาและเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ วางแผน อำนาจการ และมอบหมายงานในการกำกับดูแล ต้องปฏิรูประบบตนเองและเปลี่ยนแปลงองค์กรเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีบทบาทสำคัญที่ต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และเกิดความสุขุมเพื่อให้อำนวยการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ ผู้บริหารต้องสร้างภาวะผู้นำมาช่วยเสริมสร้างให้เกิดแรงบันดาลใจ เกิดการกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความร่วมมือในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรอย่างมาก ทั้งในแง่ของการสร้างพฤติกรรมและการควบคุมพฤติกรรม ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานศึกษา ด้วยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการเข้าไปมีอิทธิพลเหนือการทำงานของกลุ่มภายใต้สถานการณ์และช่วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานใช้ความพยายามทำงานได้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการพัฒนาสถานศึกษา จะเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำ ย่อมนำพาสถานศึกษาก้าวไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือว่ามีผลสำคัญที่สุดที่ทำให้การประเมินคุณภาพของสถานศึกษาประสบความสำเร็จ ผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับผู้ใต้บังคับบัญชาในการทำงานและการพัฒนาตนเอง เสริมกำลังใจ กระตุ้น ติดตาม รับฟังความคิดเห็น รวมถึงการให้กำลังใจ ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกภูมิใจและมีกำลังใจในการทำงาน อีกทั้งยังเป็นผู้สร้างความร่วมมือในการทำงาน ผู้บริหารควรเข้าใจในการทำงานรวมถึงกระบวนการกระจายงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานอย่างทั่วถึง และเป็นที่ปรึกษาที่ดี มีเจตคติเชิงบวก สามารถให้คำแนะนำมีความมั่นใจในการทำงาน (กรมวิชาการ, 2551 : 2-3) ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

ประสิทธิผลของสถานศึกษา สามารถวัดได้จากหลายมิติและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาทั้งด้านวิชาการและพฤติกรรม และอาจเกิดจากสถานศึกษานั้นมีสภาพแวดล้อมบรรยากาศรอบ ๆ ตัวผู้เรียนที่ส่งผลต่อการเอื้ออำนวยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม อีกทั้งด้านความพร้อมของทรัพยากร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอต่อการบริหารจัดการและควบคุมการทำงานอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอมรา พิมพ์สวัสดิ์ (2562 : 106) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในด้านความสามารถด้านการบริหาร การสร้างแรงบันดาลใจ การส่งเสริมบรรยากาศในการทำงาน และการเป็นแบบอย่างที่ดี มีอิทธิพลร่วมกันต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ซึ่งการที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรทั้งที่อยู่ภายในและภายนอกสถานศึกษาจนเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ สามารถทำให้บุคลากรภายในสถานศึกษาเกิดความพึงพอใจในการทำงานร่วมกัน ต้องใช้หลักการ แนวทาง และทฤษฎีเป็นแนวทางในการบริหารงาน ต้องมีการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์การดำเนินงานที่ชัดเจน โดยองค์ประกอบของประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นระบบที่สังคมจะต้องจัดความสัมพันธ์ภายนอกกับกระบวนการภายในองค์กรให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของกระบวนการศึกษาของสังคม ระบบของสถานศึกษาจะมั่นคงก็ต่อเมื่อสร้างผลผลิตให้เป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา คือ ผลการเรียนรู้ของนักเรียน การวัดความสำเร็จในการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านทางวิชาการ เช่น คะแนนสอบ ผลสอบ และการประเมินผลการเรียน อัตราการสำเร็จการศึกษา การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการสร้างความพึงพอใจในการทำงานของครู ซึ่งประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ เป็นแนวทางในการช่วยการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด คือ การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ทำให้สถานศึกษาเป็นที่

ประสงค์และให้ผลการเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับนักเรียน มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ส่งเสริมให้เกิดเป็นระบบความร่วมมือในการปฏิบัติงานและต้องเผชิญกับความยุ่งยากจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งด้วยบทบาทของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการรวมกลุ่มและแรงจูงใจ เพื่อให้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านของการปฏิบัติงานและการเสริมสร้างความก้าวหน้าของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามนโยบายที่กำหนดไว้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566–2570) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู และสถานศึกษาในสังกัดเพื่อให้เกิดผลผลิต ผลลัพธ์ ตามที่กำหนดเป้าหมายไว้ในแผน และสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนใช้เป็นกรอบในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อการพัฒนาการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู มีเขตบริการในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามเขตพื้นที่การปกครอง ประกอบด้วย 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู อำเภอบางกรวย อำเภอปากเกร็ด อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางบัวทอง และอำเภอไทรน้อย ซึ่งมีสถานศึกษาทั้งสิ้น 18 โรงเรียน มีจำนวนข้าราชการครู 1,830 คน และนักเรียน 39,650 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู, 2566 : ออนไลน์) ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู ได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษา โดยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดทิศทางขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและจัดระบบการนิเทศติดตาม กำกับดูแลภารกิจหลักของสถานศึกษาด้วยกัน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป ด้วยการยกระดับคุณภาพให้มีมาตรฐานโดยเฉพาะด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา การจัดการศึกษาตามสภาพบริบทของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานศึกษาและครูผู้สอน รวมถึงการสอนในชั้นเรียนส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการบรรยายมากกว่าการให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง บางสถานศึกษามีครูผู้สอนที่จบการศึกษาไม่ตรงกับวิชาที่สอนรวมไปถึงภาระงานและหน้าที่ของครูมากเกินไป ประกอบกับตำแหน่งว่างของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละปีจะมีการเกษียณอายุราชการและมีการโยกย้ายสถานศึกษาเป็นจำนวนมาก หากปล่อยให้สถานศึกษาขาดผู้บริหารจะทำให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาและส่งผลต่อประสิทธิผลของการสถานศึกษาด้วย ดังนั้น การที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู แต่งตั้งรักษาการในตำแหน่งผู้บริหารอาจช่วยให้การบริหารงานในด้านต่าง ๆ มีการขับเคลื่อนไปได้ แต่ในการขับเคลื่อนเรื่องใหญ่ ๆ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการขอใช้งบประมาณในการบริหารงานยังคงเป็นปัญหามาถึงปัจจุบัน เนื่องจากผู้ที่ดำรงตำแหน่งไม่กล้าตัดสินใจในการบริหาร ส่งผลให้ประสิทธิผลของสถานศึกษานั้นต่ำลง และไม่บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู เห็นถึงความสำคัญและมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความรู้เท่าทันดิจิทัลเทคโนโลยี ด้านทักษะการสื่อสาร ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความคิดอย่างสร้างสรรค์ และด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ด้านเจตคติทางบวก และด้านการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยในครั้งนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางแก่ผู้บริหารสถานศึกษาและนำผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตรงกับความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้และประสบผลสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพที่สูงขึ้น

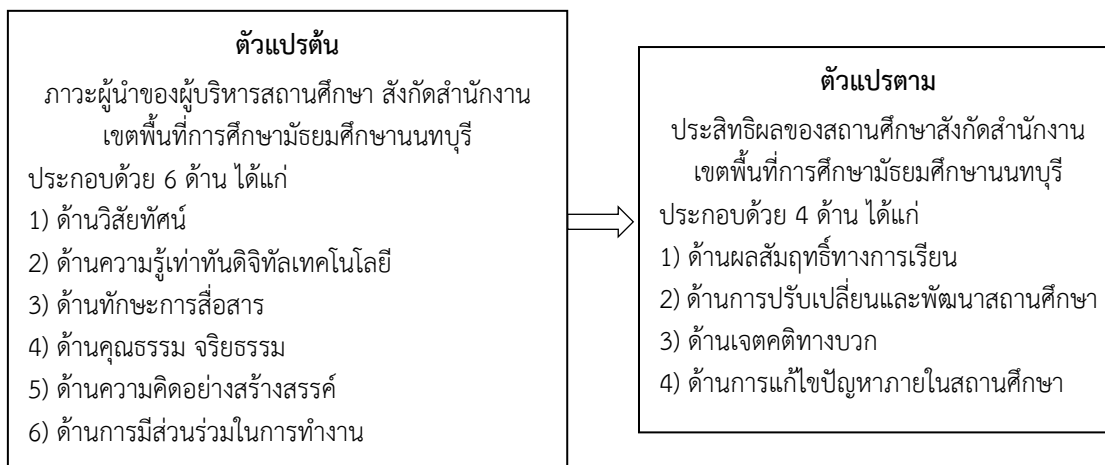
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู

4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษานี้ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย หลักการ แนวคิดและทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยสังเคราะห์แนวคิดที่สอดคล้องเพื่อนำมาทำกรอบแนวคิด

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 มีความสัมพันธ์กัน
2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างน้อยหนึ่งด้านส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 จำนวน 1,899 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางของ (Krejcie and Morgan, 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 320 คน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนในแต่ละเขตอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนนทบุรี จำนวน 130 คน อำเภอบางกรวย จำนวน 32 คน อำเภอบางใหญ่ จำนวน 14 คน อำเภอบางบัวทอง จำนวน 18 คน อำเภอไทรน้อย จำนวน 24 คน และอำเภอบางบัวทอง 102 จำนวน ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างของแต่ละโรงเรียนโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้อำเภอเป็นชั้นในการแบ่ง

ตัวแปรที่ศึกษา

1. **ตัวแปรต้น** คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านความรู้เท่าทันดิจิทัลเทคโนโลยี 3) ด้านทักษะการสื่อสาร 4) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 5) ด้านความคิดอย่างสร้างสรรค์ และ 6) ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน
2. **ตัวแปรตาม** คือ ตัวแปรตามประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา 3) ด้านเจตคติทางบวก และ 4) ด้านการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ประกอบด้วย สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อความ จำนวน 6 ข้อ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 มีข้อความ จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 มีข้อความ จำนวน 20 ข้อ รวมทั้งฉบับ 56 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ทำการวิจัย ดังนี้

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยของแบบสอบถาม แบ่งเป็น 6 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุมตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปเป็นนิยามศัพท์เฉพาะภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวบรวมข้อมูลมาใช้เป็นกรอบหรือเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นที่ 2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยและตัวแปรทุกตัวตามกรอบแนวคิดและขอบเขตของการวิจัย ดังนี้ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ

ขั้นที่ 3 เสนอแบบสอบถามฉบับร่างกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของด้านเนื้อหาที่ต้องการวัด

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วนำฉบับที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมในประเด็นของความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) เมื่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ทำการตรวจสอบคุณภาพในด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหาด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์ (IOC : index of item-objective congruence) และกำหนดเกณฑ์ในการเลือกข้อความ ที่มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.67-1.00 การหาค่าความเที่ยงตรง โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปดำเนินการตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นจึงนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตร $IOC = (\Sigma R) / N$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item-objective congruence)

R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยที่ค่า +1 หมายถึง ข้อความสอดคล้องตามประเด็นหลักของเนื้อหา สามารถนำไปวัดผลได้อย่างแน่นอน ค่า 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องตามประเด็นหลักของเนื้อหา และค่า -1 หมายถึง ข้อความไม่สอดคล้องตามประเด็นหลักของเนื้อหา จึงไม่สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นที่ 5 นำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 (ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของปัญหาและหลังจากนั้นนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) (Cronbach, 1987 อ้างใน วรรณภา ไทยประยูร, 2564 : 60) มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.35-0.87 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

ขั้นที่ 6 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามทั้งฉบับเป็นครั้งสุดท้ายภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้ในการวิจัย ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.56-0.76 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย สาขาบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา แก่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี เพื่อขอ อนุญาตจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัย
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จากการส่งแบบสอบถาม จำนวน 320 ชุด ให้กับประชากรทางไปรษณีย์และหมายเหตุหน้าของจดหมายให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามกลับมาให้ผู้วิจัย โดยกำหนดวัน เวลา ที่จะส่งแบบสอบถามกลับคืน หากพบว่าโรงเรียนใดที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามคืนตามกำหนด ผู้วิจัย จะส่งหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนั้นอีกครั้ง
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนกลับมา จำนวน 320 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาตรวจสอบความ ถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำแบบสอบถาม ที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูล แยกข้อมูล และตรวจให้คะแนน ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการ ทำงาน ด้วยวิธีหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษาด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ด้วยวิธีการสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
5. การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การถดถอย regression

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และพบว่า ด้านความรู้เท่าทันดิจิทัลเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด พิจารณาแต่ละด้านได้ดังนี้

ด้านวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแผนกลยุทธ์ในการวิเคราะห์ทิศทางเป้าหมายของสถานศึกษา รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้วิสัยทัศน์เป็นกรอบคิดเชิงยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผน ปรับปรุง พัฒนาวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาสถานศึกษา

ด้านความรู้เท่าทันดิจิทัลเทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับ มากทั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญในการใช้ดิจิทัล เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ใช้ดิจิทัลเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดทำข้อมูล สารสนเทศ) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถในการใช้ระบบดิจิทัลเทคโนโลยี

ด้านทักษะการสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนการพัฒนาทักษะการพูดและการฟัง รองลงมาคือ ผู้บริหาร สถานศึกษามีทักษะในการเขียนเอกสารและรายงานที่มีความชัดเจนสร้างความเข้าใจและสื่อสารได้อย่าง มี ประสิทธิภาพและผู้บริหารสถานศึกษาการสนับสนุนกิจกรรมที่เน้นการสื่อสาร เช่น การนำเสนอโครงการงาน เป็นต้น และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการสื่อสารและแสดงออกในทางที่ชัดเจนและเข้าใจ ง่าย

ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาตัดสินใจโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำด้านคุณธรรม และเป็นที่ยอมรับของสังคม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา

ด้านความคิดอย่างสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูและบุคลากรใช้เทคโนโลยีในการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความมั่นใจให้ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องยอมรับในการสร้างสรรค์ผลงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดริเริ่มหาวิธีการสร้างสรรค์งานแบบใหม่ ๆ

ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างทีมงานที่มีการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านเจตคติทางบวก พิจารณาแต่ละด้านได้ดังนี้

ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ทั้งแหล่งเรียนรู้ภายในและแหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน รองลงมาคือ นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร และนักเรียนได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมการประกวดผลงาน/การแข่งขันวิชาการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้เรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับปรุงพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของของนักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความร่วมมือกับชุมชนละผู้ปกครอง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรให้ก้าวทันสภาวการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

ด้านเจตคติทางบวก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและมีความสุขในการมาโรงเรียน และผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศเชิงบวก สนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองและเข้าใจในเรื่องความแตกต่าง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวอย่างที่ดีในการแสดงพฤติกรรมและทำงานสำหรับบุคลากรและนักเรียน

ด้านเจตคติทางบวก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายและกฎระเบียบที่ชัดเจน และผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศเชิงบวก สนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินผลการดำเนินการและแก้ไขปัญหาเพื่อการปรับปรุงและการพัฒนา และ ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมมือกับทุกฝ่ายในองค์กร เพื่อแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการแก้ไขกฎระเบียบให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

3. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี พบว่า ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ดี มี 4 ตัวแปร คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านทักษะการสื่อสาร และด้านวิสัยทัศน์ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ค่าถดถอยอย่างง่ายและสมการพยากรณ์ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ดังตารางที่ 1

ตัวแปรพยากรณ์	b	S. G _b	β	df	R	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	.689	.178				3.865	.000
ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน (X ₆)	.358	.060	.384	319	.769	5.952	.000
ด้านคุณธรรม จริยธรรม (X ₄)	.300	.053	.318			5.705	.000
ด้านทักษะการสื่อสาร (X ₃)	.143	.065	.151			2.203	.028
ด้านวิสัยทัศน์ (X ₁)	.134	.056	.129			2.381	.018

$R = .769$, $R^2 = .592$, Adjusted $R^2 = .584$, $S. E_{est} .332$, $F = 75.63$

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรทั้ง 4 ตัว คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน (X₆) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (X₄) ด้านทักษะการสื่อสาร (X₃) และด้านวิสัยทัศน์ (X₁) โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัว มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาร่วมกัน ได้ร้อยละ 59.20 และมีความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์หรือการประมาณค่าผลลัพธ์ของสถานศึกษาเท่ากับ .332 มีค่าคงที่ของการพยากรณ์เท่ากับ .689

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน โดยด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านความรู้เท่าทันดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดกลยุทธ์ วิเคราะห์ทิศทางเป้าหมายอย่างรอบคอบ มีเหตุผล กระตือรือร้น ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา มีความซื่อสัตย์และน่าเชื่อถือตัดสินใจโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมถึงการส่งเสริมการใช้สื่อดิจิทัลเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการสร้างผลงาน จัดซื้อและดิจิทัลเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อให้ครูและนักเรียนเข้าถึงสื่อการเรียนรู้อย่างทั่วถึง เพื่อให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนา เหลืองงาม (2562 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก วีระชาติ กาญจนกันโห (2562 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สู่ยุคประเทศไทย 4.0 ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน โดยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา และด้านเจตคติทางบวก มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและคณะครูมีการนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งแหล่งเรียนรู้ภายในและแหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร มีนโยบายและกฎระเบียบที่ชัดเจนพร้อมทั้งแก้ไขกฎระเบียบให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา มีระเบียบวินัยปฏิบัติตามกฎของสถานศึกษา ให้ความร่วมมือในการทำงาน รู้จักพัฒนาตนเอง และมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาจนเป็นที่พึงพอใจของผู้ปกครอง สอดคล้องกับงานวิจัยของนันท์นภัส สุทธิการ (2562 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับกิตติพร พรงาม (2560 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 อยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิจัยพบว่า พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมได้ดี มี 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านทักษะการสื่อสาร และด้าน วิสัยทัศน์ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมายของสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการรับรู้กระบวนการทำงาน ให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือแก่ครูและบุคลากรมีการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ มีความซื่อสัตย์และน่าเชื่อถือ ตัดสินใจโดยยึด หลักคุณธรรม จริยธรรม และเป็นที่ยอมรับของสังคม ใช้หลักการครองตน ครองคน ครองงานในการบริหารงาน มีความสามารถในการสื่อสารและแสดงออกในทางที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย สามารถนำทักษะการสื่อสารมาใช้ในการ สื่อสารและการจัดการข้อมูลในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดแผนกลยุทธ์ในการวิเคราะห์ทิศทางเป้าหมายของ สถานศึกษา วางแผน ปรับปรุง พัฒนาวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาสถานศึกษาบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้อง กับงานงานวิจัยของนิสรา มูลวรรณ (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ โรงเรียนมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ ทางบวกในระดับสูง และส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน มัธยมศึกษาให้มีประสิทธิผลสูง ทั้งโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัดต้องร่วมกันดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องพัฒนาภาวะผู้นำของตนเอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องกำหนดนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน พร้อมทั้งน่านโยบายสู่การปฏิบัติจริง เมื่อผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำสูงขึ้นจะส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิผล ที่เป็นคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ด้านความรู้เท่าทันดิจิทัลเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จึงเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำสื่อ เทคโนโลยีมาปรับใช้ในการบริหารงาน ตอบรับกับความต้องการในยุคดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงาน

2. ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ด้านเจตคติทางบวก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จึงเสนอแนะ ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสร้างความตระหนักเรื่องมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตาม กฎของสถานศึกษา ให้ความร่วมมือในการทำงาน ยอมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น รู้จักพัฒนาตนเอง และมีเจตคติที่ดีต่อ การศึกษาจนเป็นที่พึงพอใจของผู้ปกครอง

3. ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี อยู่ในระดับสูงมาก และมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาให้เกิดขึ้นในตนเอง จนสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ได้บังคับบัญชาและนักเรียนได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ปรับ ประยุกต์ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาแต่ละแห่ง

3. ควรทำวิจัยแบบประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษา ที่ไม่เป็นการประเมินความคิดเห็นตามบริบทของ สถานศึกษาโดยแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพร พรงาม. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.
- กรมวิชาการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จินางค์กูร โรจนนันต์. (2560). กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579). [Online]. Available : https://www.nakhonpathom.go.th/files/com_news_report/2017-10_1dbcea39efee80e.pdf. [2023, November 15].
- ขอพี ราเช. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- นันทน์ภัส สุทธิการ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- นิศรา มุลวรรณ. (2561). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- รัตนา เหลืองงาม. (2562). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วีระชาติ กาญจนกันโ. (2562). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสู่ยุคประเทศไทย 4.0 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วรรณภา ไทยประยูร. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อัคพงศ์ สุขมาตย์ และคณะ. (2560). ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 ภายใต้กรอบการศึกษาประเทศไทย 4.0. *Journal of Industrial Education*, 16 (2), 1-7.
- อมรา พิมพ์สวัสดิ์. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรี. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570). [Online]. Available : <https://main.spmnonthaburi.go.th>. [2023, October 8].
- Krejcie, R.V., and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activity. *Journal for Education and Psychological Management*, 30 (3), 607-610.

**การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐาน
ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1**
**THE DEVELOPMENT OF SCIENCE LEARNING ACTIVITIES PACKAGES
USING BRAIN-BASED LEARNING WITH GRAPHIC ORGANIZER TECHNIQUES
FOR PRIMARY GRADE 6 STUDENTS UNDER THE PHRANAKHON SI AYUTTHAYA
PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1**

จรรย์นธ์ เจริญ* และ ประยูร บุญใช้

นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Jeeranant Chengcharoen* and Prayoon Boonchai

Students in Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

Lecturer in Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail : Jeeranant1234kp@gmail.com

(วันที่รับบทความ : เมษายน 26, 2567 ; วันที่แก้ไขบทความ : พฤษภาคม 23, 2567 ; วันที่ตอบรับบทความ : พฤษภาคม 25, 2567)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) ศึกษาผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 68 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 34 คน กลุ่มควบคุม จำนวน 34 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบประเมินทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล 4) แบบวัดความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1) องค์ประกอบชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ชุดกิจกรรมมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) คู่มือสำหรับครูและนักเรียน (2) คำสั่งหรือคำแนะนำ (3) เนื้อหาสาระและสื่อการสอน (4) แบบฝึกหัด จำนวน 2 ชุด ประกอบด้วยชุดที่ 1 รู้จักการเกิดหินและวัฏจักรหิน และชุดที่ 2 นักล่าซากดึกดำบรรพ์ ชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.54/84.71 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

2) ผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก พบว่า

2.1 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์เฉลี่ยเท่ากับ 25.41 และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.43 มีผลการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลของนักเรียนในภาพรวม พบว่า พฤติกรรมที่ 1 การเขียนรูปแบบการนำเสนอที่เลือกอยู่ในระดับดีมาก พฤติกรรมที่ 2 การเขียนอธิบายเหตุผลประกอบการเลือกรูปแบบการนำเสนออยู่ในระดับดีมาก พฤติกรรมที่ 3 การเขียนออกแบบเค้าโครงของรูปแบบการนำเสนออยู่ในระดับดีมาก พฤติกรรมที่ 4 การเขียนระบุข้อมูลลงในเค้าโครงของรูปแบบการนำเสนออยู่ในระดับดีมาก และพฤติกรรมที่ 5

การพูดหรือการเขียนบรรยายอยู่ในระดับดีมาก ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลของนักเรียน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

3) นักเรียนมีความพึงพอใจด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 อยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจระดับมากที่สุด ด้านบริบทบรรยากาศในชั้นเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 อยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจระดับมาก ด้านครูผู้สอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 อยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจระดับมากที่สุด ด้านเอกสารประกอบการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 อยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจระดับมากที่สุด ด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 อยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจระดับมากที่สุด ซึ่งค่าเฉลี่ยความพึงพอใจทั้ง 5 ด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 และความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 โดยอยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรม, การจัดการเรียนรู้สองเป็นฐาน, เทคนิคผังกราฟิก, ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop and find out the effectiveness of science learning activities packages using brain-based learning with graphic organizer techniques for grade 6 students, 2) to study the results of the trial science learning activities packages using brain-based learning with graphic organizer techniques, 3) to study the satisfaction of Grade 6 students who received learning management with a science learning activities packages using brain-based learning with graphic organizer techniques. The sample group used in the research included 68 Grade 6 students at Anuban Phra Nakhon Si Ayutthaya School, Semester 1, Academic Year 2023, divided into an experimental group of 34 people and a control group of 34 people, which were obtained using a multi-stage sampling method. The tools used in the research include : 1) The science learning activities packages using brain-based learning with graphic organizer techniques, 2) An academic achievement test, 3) An assessment of skills in Organizing Data and Communication and 4) Satisfaction measure. Data analysis and statistics used included mean, standard deviation and t-test.

The results of the research found that :

1) The composition of the science learning activities packages using brain-based learning with graphic organizer techniques for grade 6 students found that the activities packages had 4 elements as follows: (1) Handbook for teachers and students (2) Instructions or advice (3) Content and teaching media (4) 2 activities packages of exercises, consisting of package 1: Knowing the Formation of Rocks and the Rock Cycle, and package 2: Fossil Hunters. The developed activities packages have an efficiency of 88.54/84.71, which is higher than the specified criteria of 80/80.

2) The results of the experiment using the science learning activities packages using brain-based learning with graphic organizer techniques.

2.1. Students who received learning management with the science learning activities packages using brain-based learning with graphic organizer techniques had a mean score of 25.41 and a standard deviation of 2.43. Their academic performance was higher than students who received normal learning management the statistical significance at the .05 level.

2.2 The students' skills in organizing and interpreting information found that Behavior 1: Writing in a leadership style at a very good level. Behavior 2: Writing an explanation of the reasons for choosing the presentation format at a very good level. Behavior 3: Writing and designing the layout of the presentation format at a very good level. Behavior 4: Writing information in the outline of the presentation format at a very good level. Behavior 5: Speaking or writing a description at a very good level. Students' skills in organizing and interpreting information were found to be at a very good level overall.

3) Students were satisfied with learning management with a mean of 4.52, in the highest level of satisfaction. Concerning the classroom atmosphere context, the average value was 4.47, in the high level of satisfaction. Teacher side the average value was 4.63, in the highest level of satisfaction criteria. In terms of teaching documents, the average was 4.63, in the highest level of satisfaction. In terms of measurement and evaluation, the average was 4.75, in the highest level of satisfaction. The mean satisfaction in all 5 areas has a mean of 4.62 and a standard deviation of 0.82, which is in the highest level of satisfaction.

Keywords : Activities Packages, Brain-Based Learning, Graphic Organizer Techniques, the Skills of Organizing and Interpreting Information

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมาย การพัฒนาคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้ง กาย ใจ สติปัญญา พัฒนาการที่รอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็น ในศตวรรษที่ 21 มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่นทางความคิด รวมถึงทักษะด้านภาษาและศิลปะการสื่อสาร ภาษาอังกฤษ ภาษาที่สาม การอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่นและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีตามสำนักงานเลขาธิการ ของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561 : 31-32) ซึ่ง การพัฒนาคนให้มีคุณภาพนั้นล้วนเป็นผลมาจากวิทยาศาสตร์ที่ได้พัฒนาวิธีคิด ความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะที่สำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาย่อยอย่างเป็นระบบช่วยให้ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและตรวจสอบได้ (ทิพย์อุบล ทิพลีศ, 2560 : 3) ดังนั้น ทุกคนจึงจำเป็นต้อง ได้รับการพัฒนาให้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจโลกธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น เข้าใจกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เนื่องจากพื้นฐาน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จะสามารถอธิบายทุกอย่าง ด้วยเหตุและผลนำไปสู่การสร้างเทคโนโลยี ตลอดจนถึงการปรับตัวได้ เท้าทันกับการเปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตได้ อย่างมีความสุข

จากการศึกษาผลการประเมิน PISA ที่จัดตั้งโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development หรือ OECD) ในปี 2015 ประเทศไทยมีคะแนน วิทยาศาสตร์ 421 คะแนน ซึ่งมีผลการประเมินต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD คือ 493 คะแนน (สถาบันส่งเสริมการสอน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกระทรวงศึกษาธิการ, 2561 : 96) เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลการประเมิน PISA 2018 ได้ 426 คะแนน มีผลการประเมินต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD คือ 489 คะแนน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี, 2564 : 56) ซึ่งมีคะแนนสูงขึ้นจากเดิมเพียง 4 คะแนน และมีนักเรียนร้อยละ 44 ที่มีความสามารถทาง วิทยาศาสตร์ไม่ถึง ระดับ 2 คือ การที่นักเรียนสามารถดึงเอาความรู้ด้านเนื้อหาจากชีวิตประจำวันและความรู้ด้าน กระบวนการเบื้องต้นมาใช้เพื่อบอกถึงคำอธิบายทางวิทยาศาสตร์ ตีความข้อมูลและตั้งปัญหาของเรื่อง เพื่อออกแบบ การทดลองอย่างง่าย จากผลคะแนนจึงชี้ให้เห็นว่า นักเรียนไทยยังมีความรู้และทักษะที่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตใน โลกที่มีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของวิชาวิทยาศาสตร์จึงส่งเสริมและ พัฒนาผู้เรียนในประเทศให้เกิดความเข้าใจในทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น ให้คนไทยมีพื้นฐานกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยจัดให้การศึกษาไทยมุ่งให้ความสำคัญในวิชาวิทยาศาสตร์ มีการจัดการเรียนรู้ในวิชาวิทยาศาสตร์ในทุกระดับชั้น คือ การกำหนดให้เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) จำนวน 4 สาระ คือ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ วิทยาศาสตร์กายภาพ วิทยาศาสตร์โลกและอวกาศและเทคโนโลยี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 30)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ได้จัดทำรายงานผลทดสอบทางการ ศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2563 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีนักเรียนประสงค์

เข้ารับการทดสอบ จำนวน 2,540 คน ซึ่งผลจากการดำเนินการทดสอบของนักเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 37.83 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2564 ที่มีนักเรียนประสงค์เข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) จำนวนทั้งสิ้น 2,287 คน ผลการทดสอบมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 35.33 ดังที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 (2564 : 35) รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564 มีคะแนนเฉลี่ยลดลงประมาณ 2.5 คะแนน ซึ่งสะท้อนให้เห็นคุณภาพการจัดการเรียนรู้และนอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ได้กำหนดกลยุทธ์ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

จากการสำรวจข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ปัญหาทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การจัดการเรียนรู้ พบว่า ในห้องเรียนมีจำนวนนักเรียนมากจึงยากต่อการทำกิจกรรมกลุ่มหรือการทดลอง เนื้อหาในสาระที่ 3 วิทยาศาสตร์โลกและอวกาศอาจมากเกินไปรวมถึงนักเรียนมีประสบการณ์จริงน้อย ไม่รู้จักสิ่งแวดล้อมรอบตัว ด้านที่ 2 การใช้สื่อและอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอกับความต้องการของครู สัญญาณระบบเครือข่ายไร้สายที่ยังไม่ทั่วถึงทั้งโรงเรียนและในห้องปฏิบัติการยังมีอุปกรณ์ไม่ครบหรืออุปกรณ์เก่าเกินไปจึงทำให้บางกิจกรรมหรือการทดลองไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ และด้านที่ 3 การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน เนื่องจากยังต้องเว้นระยะห่างทางสังคม ครูจึงไม่สามารถให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มหรือการทดลองกลุ่มได้ จึงส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลเป็นทักษะที่มีปัญหาของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากว่า การจัดกระทำและสื่อความหมายของนักเรียน คือ การคัดลอกข้อมูลแล้วนำมาเสนอแต่ไม่ได้มีการจัดกระทำที่ทำให้เข้าใจง่ายขึ้นหรือแปลกใหม่ จึงส่งผลต่อทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล (รจนา สุทธิลักษณ์ และพงษ์พิรุณ วดีศิริศักดิ์, 2565, กรกฎาคม 17) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอามีเนาะ ดารีตา (2560 : 95) จากปัญหาในการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านต้นหยงดาลัย จังหวัดปัตตานี ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไม่เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดให้ผู้เรียนมีความรู้และใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการสืบค้นหาความรู้เพื่อใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงศึกษาผล การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับกลวิธี POE ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความพึงพอใจ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียน มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับ POE ในระดับมาก จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ นำองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงานสมองของผู้เรียนมาใช้เป็นฐานในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่เน้นให้นักเรียนท่องจำเนื้อหาวิชา เปิดโอกาสและส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้วิธีการการสืบค้นหาคำตอบ โดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงธรรมชาติการเรียนรู้ของสมอง เพราะใช้โครงสร้างของสมองเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เป็นการบูรณาการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบเข้าด้วยกันโดยอยู่บนพื้นฐานของการวิจัยเกี่ยวกับสมองตลอดจนการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน สมองของมนุษย์จะแสวงหาความหมายและรูปแบบและการเชื่อมโยงการเรียนรู้จากสภาพจริงจะช่วยเสริมสร้างความสามารถทางสมองในการเชื่อมโยงและการรับข้อมูลใหม่การเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่อยู่บนพื้นฐานของการวิจัยด้านสมองและระบบประสาท การเรียนการสอนในลักษณะนี้ขับเคลื่อนด้วยกรอบแนวคิด (สิทธิพล อาจอินทร์, 2563 : 64)

เทคนิคผังกราฟิก เป็นการนำเสนอข้อมูลหรือความรู้ที่แสดงออกมาเป็นแผนภาพ องค์ประกอบ ความเชื่อมโยง การจัดเรียงเรียง ข้อมูลข่าวสารที่ต้องการให้เรียนรู้ ออกเป็นหมวด นำเสนอกรอบ หลักการกว้าง ๆ ก่อนที่จะให้เรียนรู้ในเรื่องใหม่หรือเป็นที่บรรจุข้อมูลสำคัญจำนวนหนึ่ง สามารถใช้ตอนเริ่มต้นกิจกรรมการเรียนรู้หรือหลังกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมองเห็นความคิดและวิธีคิดที่อยู่ภายในสมองของผู้สร้างภาพนั้น (กุลิสรา จิตระยญาณิข, 2564 : 114)

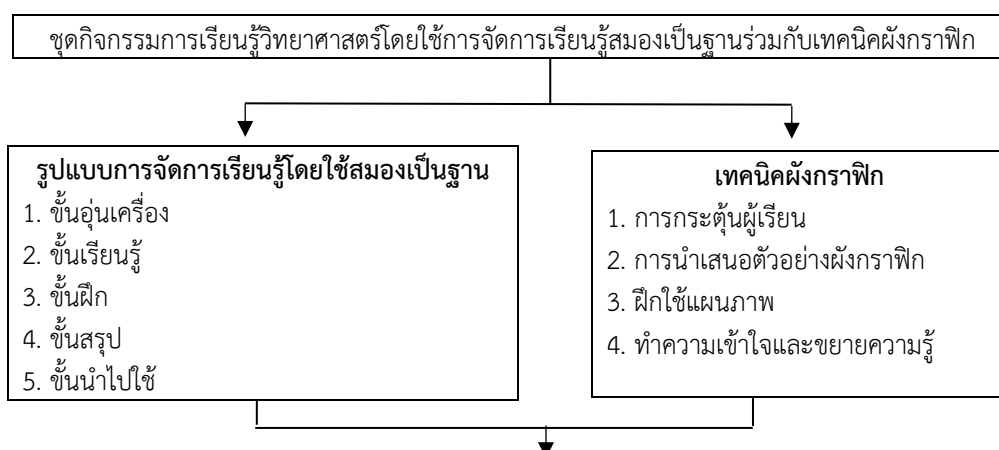
จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การพัฒนานักเรียนในทุกช่วงวัยต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจโลกธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 แต่จากการศึกษาปัญหา พบว่า นักเรียนยังมีผลสัมฤทธิ์และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดี (O-NET) ที่ลดลงเนื่องจากนักเรียนไม่สามารถดึงเอาความรู้ด้านเนื้อหาจากชีวิตประจำวันและความรู้ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้หรือนักเรียนยังมีความรู้และทักษะที่ไม่เพียงพอ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมรรถนะเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองและสามารถใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ แก้ปัญหาและตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

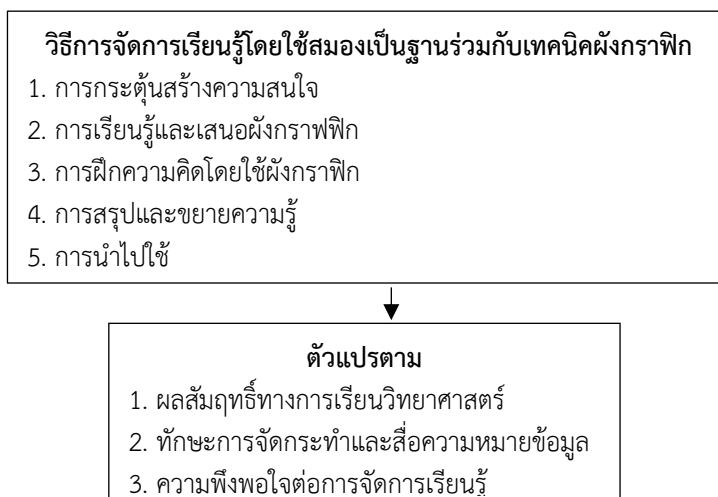
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมรรถนะเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมรรถนะเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ดังนี้
 - 2.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมรรถนะเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกกับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
 - 2.2 ศึกษาทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมรรถนะเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมรรถนะเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาและสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมรรถนะเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติ การเรียนรู้ของสมอง ผสมผสานหรือรวบรวมหลากหลายทักษะ ความรู้เพื่อนำมาใช้ในการเสริมการทำงานของสมองและการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการสอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (กุลิสรา จิตรขญาวนิช, 2564 : 114), (สิทธิพล อาจอินทร์, 2563 : 64), (พรพิไล เลิศวิชา, 2558 : 59), (ธีรศักดิ์ (อุปรมัย) อุปไมยอชชัย และศิริพร ศรีจันทร์, 2564 : 85) และผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนของเทคนิคการใช้ผังกราฟิก (บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2559), (ทศนา แหมมณี, 2564 : 388), (นันทน์ภัส นิยมทรัพย์, 2560 : 215) และ (ชนันท์ ธาตุทอง, 2559 : 118) จึงได้วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้ผังกราฟิกทั้งหมด 5 ขั้นตอน ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีการพัฒนาทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
4. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปีการศึกษา 2566 รวมทั้งสิ้น 1,110 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวนนักเรียนทั้งหมด 68 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 34 คน กลุ่มควบคุม จำนวน 34 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) (จันทรา ด้านคงรักษ์ 2565 : 190)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. **ตัวแปรจัดกระทำ** ได้แก่ วิธีการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ
 - 1.1 การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก
 - 1.2 การจัดการเรียนรู้แบบปกติ
2. **ตัวแปรตาม** ประกอบด้วย
 - 2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์
 - 2.2 ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล
 - 2.3 ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล และแบบวัดความพึงพอใจ จำนวน 20 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้แบ่งการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การพัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คือ การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบของชุดกิจกรรม ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรม หาคุณภาพของชุดกิจกรรม โดยนำชุดกิจกรรมให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินทั้ง 5 ท่าน มาวิเคราะห์ข้อมูลและหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดกิจกรรม โดยกำหนดองค์ประกอบ สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น จำนวน 15 แผน กำหนดคะแนนการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ วิเคราะห์ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ หาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ จากแบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50

ระยะที่ 2 การทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 50 ข้อ จากการศึกษามาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตร กำหนดเนื้อหา นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีค่า (IOC) ระหว่าง 0.60-1.00 เพื่อให้ข้อเสนอแนะในส่วนที่บกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไข ทดลองใช้ ตรวจสอบความสมบูรณ์ นำไปใช้จริง จำนวน 30 ข้อ ซึ่งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-0.67 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 จากนั้นสร้างแบบวัดทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล โดยวัดพฤติกรรมการมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลให้เหมาะสมกับองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกส์ (Rubric Score) ซึ่งใช้สอบหลังสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอน โดยแบบวัดที่ใช้ในการวิจัยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมการมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลเท่ากับ 1.00 ถือว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามพฤติกรรมการมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล

ระยะที่ 3 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม จำนวน 5 ด้าน รวม 15 ข้อ โดยกำหนดลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต 5 ระดับ นำแบบประเมินความพึงพอใจไปทดลองใช้และหาคุณภาพ ซึ่งมีค่า (IOC) ระหว่าง 0.60-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 จากนั้นจัดทำเป็นแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการทดลองจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการทดลองออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ระยะเตรียมการทดลอง ระยะดำเนินการทดลอง และระยะหลังการทดลอง มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ระยะเตรียมการทดลอง

ผู้วิจัยเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผ่านกระบวนการวิจัยในระยะที่ 1 ได้แก่

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. แบบประเมินทักษะทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 ระยะดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก จำนวน 15 แผน แต่ละแผนกิจกรรมใช้เวลา 1-2 ชั่วโมง ซึ่งผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มทดลองเพื่อทำการทดลอง ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

ขั้นตอนที่ 3 ระยะเวลาหลังการทดลอง

หลังสิ้นสุดการทดลองผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติดังนี้

1. ให้นักเรียนกลุ่มทดลองประเมินทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล และประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก
2. ให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมตามเกณฑ์ E1/E2
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการทดสอบค่า t (t-test dependent samples)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกกับกลุ่มควบคุมที่เรียนรู้แบบปกติ โดยการทดสอบค่า t (t-test independent samples)

4. การวิเคราะห์ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลของนักเรียนกลุ่มทดลอง ดังนี้

4.1 โดยนำผลการประเมินระหว่าง จำนวน 12 ครั้ง แต่ละครั้งมีคะแนนเต็ม คะแนนมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 นำผลมาเทียบกับเกณฑ์ดังนี้

- 4 หมายถึง นักเรียนมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ระดับยอดเยี่ยม
- 3 หมายถึง นักเรียนมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ระดับดี
- 2 หมายถึง นักเรียนมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ระดับพอใช้
- 1 หมายถึง นักเรียนมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ระดับต้องปรับปรุง

5. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก โดยนำคะแนนมาเทียบกับเกณฑ์ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาค้นคว้าประกอบและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ชุดกิจกรรมมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) คู่มือสำหรับครูและนักเรียน (2) คำสั่งหรือคำแนะนำ (3) เนื้อหาสาระและสื่อการสอน (4) แบบฝึกหัด จำนวน 2 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 รู้จักการเกิดหินและวัฏจักรหิน และชุดที่ 2 นักล่าซากดึกดำบรรพ์ ชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.54/84.71 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ดังนั้น ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

2. ผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

2.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 25.41 และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.43 เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติที่มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 17.97 และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.82 โดยค่า t-test มีค่าเท่ากับ 16.08 และมีค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งมีความน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนที่เรียนรู้ผ่านชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการศึกษาทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกจากแบบสังเกตพฤติกรรม พบว่า พฤติกรรมที่ 1 การเขียนรูปแบบการนำเสนอที่เลือกมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.12 คิดเป็นร้อยละ 91.45 พฤติกรรมที่ 2 การเขียนอธิบายเหตุผลประกอบการเลือกรูปแบบการนำเสนอ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.23 คิดเป็นร้อยละ 89.41 พฤติกรรมที่ 3 การเขียนออกแบบเค้าโครงของรูปแบบการนำเสนอ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.11 คิดเป็นร้อยละ 89.91 พฤติกรรมที่ 4 การเขียนระบุข้อมูลลงในเค้าโครงของรูปแบบการนำเสนอ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.11 คิดเป็นร้อยละ 91.18 พฤติกรรมที่ 5 การพูดหรือการเขียนบรรยาย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.12 คิดเป็นร้อยละ 94.18

จากแบบประเมินผังกราฟิก พบว่า รายการที่ 1 มีข้อผังกราฟิกพร้อมรายละเอียดเหมาะสมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.24 คิดเป็นร้อยละ 95.40 รายการที่ 2 มีความประณีตในการพัฒนาผังกราฟิก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.25 คิดเป็นร้อยละ 92.47 รายการที่ 3 สารข้อมูลถูกต้อง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.32 คิดเป็นร้อยละ 91.87 รายการที่ 4 การสะกดคำ เครื่องหมาย และการใช้ภาษาของข้อความในผังกราฟิกมีความถูกต้อง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.29 คิดเป็นร้อยละ 89.73 รายการที่ 5 นำเสนอสาระและข้อมูลที่อ่านและดูได้ง่าย ชวนติดตาม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.33 คิดเป็นร้อยละ 87.85 รายการที่ 6 ข้อมูลที่เสนอมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงได้ชัดเจนถูกต้องมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.24 คิดเป็นร้อยละ 90.05 รายการที่ 7 เลือกใช้ผังกราฟิกเหมาะกับข้อมูลและวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21 คิดเป็นร้อยละ 89.95 รายการที่ 8 นำเสนอข้อมูลและสาระ ที่ตรงกับหัวข้อ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.17 คิดเป็นร้อยละ 92.95 รายการที่ 9 เป็นผังกราฟิกที่ประกอบด้วยองค์ประกอบครบถ้วนตามที่กำหนด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.08 คิดเป็นร้อยละ 95.02 รายการที่ 10 ผลงานผังกราฟิกนี้ได้แสดงศักยภาพของผู้เรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.19 คิดเป็นร้อยละ 93.96

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 อยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจระดับมากที่สุด ด้านบริบทบรรยากาศในชั้นเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 อยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจระดับมาก ด้านครูผู้สอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 อยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจระดับมากที่สุด ด้านเอกสารประกอบการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 อยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจระดับมากที่สุด ด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 อยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจระดับมากที่สุด ซึ่งค่าเฉลี่ยความพึงพอใจทั้ง 5 ด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 และความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 โดยอยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผลการวิจัยพบว่า จากการพิจารณาความเหมาะสมของชุดกิจกรรมองค์ประกอบและการหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 2 ชุด ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้จำนวน 20 ชั่วโมง โดยมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) คู่มือสำหรับครูและนักเรียน (2) คำสั่งหรือคำแนะนำ (3) เนื้อหาสาระและสื่อการสอน (4) แบบฝึกหัด โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การกระตุ้นสร้างความสนใจ ขั้นที่ 2 การเรียนรู้และเสนอผังกราฟิก ขั้นที่ 3 การฝึกความคิด โดยใช้ผังกราฟิก ขั้นที่ 4 การสรุปและขยายความรู้ ขั้นที่ 5 การนำไปใช้ และผลการหาคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 ชุด พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.54/84.71 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐานมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.83/82.63 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้ผ่านกระบวนการ ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สาระที่ 3 วิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ เรื่องหินและซากดึกดำบรรพ์ ศึกษาการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกมาบูรณาการการจัดการเรียนรู้โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การกระตุ้นสร้างความสนใจ ขั้นที่ 2 การเรียนรู้และเสนอผังกราฟิก ขั้นที่ 3 การฝึกความคิดโดยใช้ผังกราฟิก ขั้นที่ 4 การสรุปและขยายความรู้ ขั้นที่ 5 การนำไปใช้ เพื่อให้ผู้เรียนใช้โครงสร้างของสมองเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ผสมผสานหรือรวบรวมหลากหลาย กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัวได้ใช้สมองในการคิด และการทำงานที่ท้าทายส่งเสริมทักษะความรู้เพราะสมองมีความอยากรู้อยากเห็นเป็นธรรมชาติของมนุษย์ เพื่อนำมาใช้ในการส่งเสริมการทำงานของสมอง ผ่อนคลายให้ผู้เรียนมีความสุขและสนุกสนาน สมองสามารถเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีการจัดระบบข้อมูลเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดและการเรียนรู้ได้ง่าย เช่น การใช้แผนผัง แผนภูมิ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ขั้นที่ 1 การกระตุ้นสร้างความสนใจ ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเรียน โดยสร้างความสนใจหรือแรงจูงใจในการที่จะเรียนรู้เรื่องใหม่ เพื่อกระตุ้นให้สมองผ่อนคลายหรือมีความพร้อม ในการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การบริหารสมอง นั่งสมาธิ ร้องเพลง กิจกรรมเกม เรื่องเล่า การแสดงความคิดเห็น การแข่งขัน ปริศนาข้อความ การตอบคำถาม สื่อภาพเคลื่อนไหวหรือภาพนิ่ง ขั้นที่ 2 การเรียนรู้และเสนอผังกราฟิก เป็นขั้นเตรียมสมองเพื่อซึมซับข้อมูลใหม่สมอง เชื่อมโยงระหว่างข้อมูลความรู้เพิ่มเติมกับข้อมูลใหม่สำรวจความรู้หรือการเรียนรู้เนื้อหาสาระใหม่ จากนั้นครูผู้สอนนำเสนอผังกราฟิกที่เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหา และเลือกผังกราฟิกหรือวิธีการจัดระเบียบเนื้อหาที่เหมาะสมที่สุด ขั้นที่ 3 การฝึกความคิดโดยใช้ผังกราฟิก เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติกิจกรรมหรือสิ่งที่ได้รับมอบหมายและสร้างผลงาน เพื่อเป็นการฝึกทักษะให้ผู้เรียนทำความเข้าใจเนื้อหาและฝึกใช้แผนภาพหรือผังกราฟิก ขั้นที่ 4 การสรุปและขยายความรู้ ขั้นนี้ผู้วิจัยมีจุดประสงค์ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลายและตัดสินใจหรือสรุปข้อมูลที่นำเชื่อถือได้ผู้เรียนสามารถสร้างผังกราฟิกโดยมีการอภิปรายเหตุผลในการเลือกใช้ผังกราฟิกนั้น ๆ หรือนำไปประยุกต์ ปรับใช้ในสถานการณ์ปัญหาใหม่ และอาจเกิดมุมมองทางความคิดที่แตกต่างกันไป ขั้นที่ 5 การนำไปใช้ เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำผลงาน ชิ้นงานที่สร้างขึ้น นำไปเสนอหน้าชั้นเรียน หรือนำความรู้ ข้อมูลไปปรับใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเข้าใจครอบคลุมบริบทเนื้อหาของบทเรียน ทำให้ผู้สอนรับรู้ว่าจุดประสงค์การเรียนรู้หรือตัวชี้วัดนั้นผ่านการตรวจสอบว่าผู้เรียนบรรลุหรือยังและบรรลุผลในระดับใด และต้องปรับปรุงเพิ่มเติมในประเด็นใด

2. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกกับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปฏิกิริยาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกกับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปฏิกิริยาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.41 และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.43 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการตามปกติ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.97 และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.82 ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณานักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิกิริยาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงขึ้น คือ นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์แตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 คือ นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปฏิกิริยาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

การจัดการเรียนรู้ปัจจุบันต้องจัดให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี พุทธศักราช 2542 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจัดการเรียนรู้ผ่านชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปฏิกิริยาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีการจัดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงธรรมชาติการเรียนรู้ของสมอง เนื่องจากเป็น การใช้โครงสร้างของสมองเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เป็นการบูรณาการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบเข้าด้วยกัน โดยอยู่บนพื้นฐานของการวิจัยเกี่ยวกับสมองตลอดจนการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน มีการนำเสนอข้อมูลหรือความรู้ที่แสดงออกมาเป็นแผนภาพ องค์ประกอบ การจัดเรียบเรียงข้อมูลออกเป็นหมวด นำเสนอกรอบหลักการกว้าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นความคิดและวิธีคิดที่อยู่ภายในสมองของผู้สร้างภาพนั้น ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้นักเรียนตื่นตัว เพื่อเป็นการกระตุ้นการทำงานของสมองจะสามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปฏิกิริยาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติซึ่งสอดคล้องกับ อามีนะ ตาริตา (2560 : 92-99) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ฝึกให้นักเรียนได้คิด วิเคราะห์ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นพร้อมกับให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์จะช่วยพัฒนาและส่งเสริมให้การทำงานของสมองเชื่อมโยงสอดคล้องกับการเรียนรู้ได้ดี อีกทั้งยังส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง และผลการศึกษา ผู้วิจัยสรุปว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 เพื่อศึกษาทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปฏิกิริยาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก พบว่า

ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปฏิกิริยาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก จากแบบสังเกตพฤติกรรม พบว่า พฤติกรรมที่ 1 การเขียนรูปแบบการนำเสนอที่เลือกมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.12 คิดเป็นร้อยละ 91.45 อยู่ในระดับเกณฑ์ดีมาก พฤติกรรมที่ 2 การเขียนอธิบายเหตุผลประกอบการเลือกรูปแบบการนำเสนอ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.23 คิดเป็นร้อยละ 89.41 อยู่ในระดับเกณฑ์ดีมาก พฤติกรรมที่ 3 การเขียนออกแบบเค้าโครงของรูปแบบการนำเสนอ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.11 คิดเป็นร้อยละ 89.91 อยู่ในระดับเกณฑ์ดีมาก พฤติกรรมที่ 4 การเขียนระบุข้อมูลลงในเค้าโครงของรูปแบบการนำเสนอ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.11 คิดเป็นร้อยละ 91.18 อยู่ในระดับเกณฑ์ดีมาก พฤติกรรมที่ 5 การพูดหรือการเขียนบรรยายมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.12 คิดเป็นร้อยละ 94.18 อยู่ในระดับเกณฑ์ดีมาก

การใช้เทคนิคผังกราฟิกช่วยทำให้นักเรียนมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลได้ดี นักเรียนสามารถเลือกรูปแบบมาจัดกระทำ เช่น จัดกลุ่ม เรียง ลำดับ จัดแยกประเภท มีการอธิบายเหตุผลประกอบ ออกแบบเค้าโครงของรูปแบบการนำเสนอ ระบุข้อมูลลงในเค้าโครงของรูปแบบการนำเสนอ พูดหรือเขียนบรรยายได้ สอดคล้องกับแนวคิดของนันทน์ภัส นิยมทรัพย์ (2560 : 117-118) ที่กล่าวว่า ในผังกราฟิกจะเป็นการนำเสนอข้อมูลหรือความรู้ที่แสดงออกมาเป็นแผนภาพหรือเป็นที่บรรจุข้อมูลสำคัญจำนวนหนึ่ง ซึ่งช่วยเปิดโอกาสให้ผู้อื่นมองเห็นความคิดและวิธีคิดที่อยู่ภายในสมองของผู้สร้างภาพนั้น การใช้เทคนิคนี้สามารถใช้ตอนเริ่มต้นกิจกรรมการเรียนรู้หรือหลังกิจกรรมการเรียนรู้ก็ได้ตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของภัก อินสิงห์ และคณะ (2564 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับเทคนิคแผนผังกราฟิก เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพในรายวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการสอน โดยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับเทคนิคแผนผังกราฟิก หลังเรียนมากกว่าก่อนเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับเทคนิคแผนผังกราฟิก ผ่านไป 7 วัน ผ่านเกณฑ์ความคงทน เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ (ชีววิทยา) หลังได้รับการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับเทคนิคแผนผังกราฟิก อยู่ในระดับปานกลางถึงดี

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.62 และความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 โดยอยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจระดับมากที่สุด การเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ ฟอนคลาย ได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และนักเรียนชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น สอดคล้องกับอามีเนาะ ตาริตา (2560 : 92-99) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และจิตวิทยา ศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับ POE ในระดับมาก และสอดคล้องกับสุพิศ อินนะ (2559 : 66-70) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้ผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา การคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้ผังกราฟิกในระดับมาก ดังนั้น ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก อยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ข้อที่ 4

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 จึงควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนสร้างและพัฒนาเพื่อการจัดการเรียนการสอนต่อไป

2. ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์หรือกลุ่มสาระอื่น ควรนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยสามารถใช้เลือกเนื้อหาที่เหมาะสมมาสร้างเป็นชุดกิจกรรมเพื่อสอนนักเรียนได้

3. ควรการสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดห้องเรียนให้สะอาด มีระเบียบ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมองอย่างเต็มที่ สามารถแสดงความคิดได้อย่างเต็มที่และอิสระ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และตามระดับชั้นอื่น ๆ
2. ควรมีการวิจัยการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ร่วมกับตัวแปรอื่น เช่น การคิดอย่างมีเหตุผล ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กุลิศรา จิตรชนวนิช. (2564). **การจัดการเรียนรู้**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นนท์ ธาดทอง. (2559). **หลักการจัดการเรียนรู้**. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.
- จันทร์ดา ด่านคงรักษ์. (2565). **คู่มือการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพย์อุบล ทิพเลิศ. (2560). **วิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิต**. อุดรธานี : สำนักงานวิชาศึกษาทั่วไป.
- ทศนา แคมมณี. (2564). **ศาสตร์การสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 25. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรศักดิ์ (อุปรมัย) อุปไมยอริชัย และศิริพร ศรีจันทร์. (2564). **179 วิธีรวมสูตรการสอน ฉบับกระเป๋**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท กู๊ดเฮด ฟรินดิง แอนด์ แพคเกจจิ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- นันทน์ภัส นิยมทรัพย์. (2560). **ความรู้พื้นฐานด้านการเรียนการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญเลี้ยง ทูมทอง. (2559). **ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บริษัท ทริบเพิ้ล กรุ๊ป จำกัด.
- พรพิไล เลิศวิชา. (2558). **คู่มือพลิกโฉมโรงเรียนตามแนวคิด BBL**. กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์ฟรินดิง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ภาค อินสิงห์ และคณะ. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับเทคนิคแผนผังกราฟิก เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพในรายวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. **วารสารสหศาสตร์ศรีปทุม**, 7 (1), 47-56.
- รจนา สุทธลักษณ์ และพงษ์พิรุณ วดีศิริศักดิ์. (2565, กรกฎาคม 17), ครู, โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา. สัมภาษณ์.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2564). **ผลการประเมิน PISA 2018 การอ่าน คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)
- สิทธิพล อาจอินทร์. (2563). **ศาสตร์และศิลป์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. พิมพ์ครั้งที่ 3. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุพิตรี อินนะ. (2559). **ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้ผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา การคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. (2564). **รายงานผลการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา**. พระนครศรีอยุธยา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อามีเนาะ ตาริตา. (2560). **ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับกลวิธี POE ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสาร
ภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
DEVELOPING A SET OF COOPERATIVE LEARNING ACTIVITIES TO ENHANCE
THAI LANGUAGE COMMUNICATION ABILITIES FOR STUDENTS WHO DO NOT
USE THAI AS THEIR MOTHER TONGUE AT THE UPPER PRIMARY LEVEL

เมธี อนันต์*

โรงเรียนสามัคคีพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

Mathee Anan*

Samakkhi Phatthana School, Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3

*Corresponding Author E-mail : Mathee.ma1579@gmail.com

(วันที่รับบทความ : เมษายน 21, 2567 ; วันที่แก้ไขบทความ : มิถุนายน 1, 2567 ; วันที่ตอบรับบทความ : มิถุนายน 4, 2567)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย 2) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย 3) เปรียบเทียบความสามารถการสื่อสารภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และ 4) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสามัคคีพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 198 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรม แบบทดสอบความสามารถการสื่อสารภาษาไทย และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic induction) แล้วเขียนบรรยายเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วยปัญหาการสื่อสารภาษาไทยของนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ที่พบ คือ นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กชาวไทยภูเขาในพื้นที่ชายขอบมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสารและการจัดการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทเชิงพื้นที่ หลักการการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์แบบพึ่งพากัน การมีปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า ทักษะทางสังคม กระบวนการกลุ่ม และผลงานหรือผลสัมฤทธิ์ความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการอ่าน การเขียน การฟัง การพูด และการใช้หลักภาษาไทย

2. ชุดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และมีค่าประสิทธิภาพ 87.40/89.50

3. ความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรม การเรียนรู้แบบร่วมมือ, ความสามารถในการสื่อสาร, การสื่อสารภาษาไทย, นักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่

Abstract

The objectives of this research article are 1) to study basic information for developing a cooperative learning activity set to enhance Thai language communication abilities for students who

do not use Thai as their mother tongue at the upper primary level, 2) to develop collaborative learning activity sets to enhance Thai language communication abilities for students who do not use Thai as their mother tongue at the upper primary level, 3) compare Thai language communication abilities before and after using collaborative learning activity sets to enhance Thai language communication abilities for students who do not use Thai as their mother tongue at the upper primary level and 4) study students' opinions on cooperative learning activities to enhance Thai language communication abilities for students who do not use Thai as their mother tongue at the upper primary level. The sample group was upper primary school students at Samakkhi Phatthana School under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3, Semester 2, Academic Year 2023, 198 people, using the purposive selection method. The research tools include basic document analysis forms for developing activity sets, Cooperative learning activity sets, appropriateness evaluation forms for activity sets, Thai language communication ability tests, and student opinion questionnaires on collaborative learning activities. Statistics used in research include mean, standard deviation, t-test, content analysis and analytic induction, and followed by narrative description.

The research findings are as follows :

1. Basic information, It consists of Thai language communication problems of students who do not use Thai as their mother tongue, Most of the students are Thai hill tribe children residing in marginalized areas with diverse ethnicities and do not use Thai as their main language for communication and learning management, which does not align with local contextual needs. Collaborative learning principles include five elements : interdependence, face-to-face interaction, social skills, group processes, and Thai language communication outcomes, comprising reading, writing, listening, speaking, and language usage.
2. A set of activities that are overall appropriate at a very good level and there was an efficiency value of 87.40/89.50.
3. The Thai language communication abilities after learning are significantly higher than before learning, with statistical significance at the .05 level.
4. Study students' opinions on cooperative learning activities, Overall, it is at the most level.

Keywords : Activities Set, Cooperative Learning, Communication Ability, Thai Communication, Students Who Do Not Use Thai As Their Mother Tongue

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมความรู้ความคิดให้กับเยาวชนของประเทศ โดยเฉพาะในโลกของศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและการคิดค้นพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทั้งนี้ ในการเรียนรู้ภาษาไทยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยมาโดยตลอด เนื่องจากภาษาไทยเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้การติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีต่อกันอันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ การประกอบกิจกรรมงานและการดำรงชีวิตร่วมกันต่อไป นำไปสู่การเรียนรู้และการใช้ชีวิตโดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้ด้วยความเข้าใจ เคารพในความคิดเห็นและความแตกต่าง หลากหลายรวมทั้งสามารถเลือกและสร้างสื่อเพื่อใช้สื่อสารได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม สร้างสรรค์ มีสุนทรียภาพ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งการสื่อสารภาษาไทยต้องเกิดจากการฝึกฝนจนชำนาญ ได้แก่ 1) การอ่านเป็น การรู้ สังเกตและทำความเข้าใจความหมายของทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา 2) การเขียนเป็นการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารถึงความรู้ ความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ต่าง ๆ จากผู้เขียนไปยังผู้อ่าน 3) การพูด เป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ความรู้สึกความคิด ความต้องการ ด้วยเสียง ภาษาและอากัปกิริยาไปยังผู้ฟังเพื่อให้เกิดความเข้าใจ 4) การฟังเป็นกระบวนการรับรู้สารหรือสิ่งเร้าที่มากกระทบโสตสัมผัสแล้วทำการวิเคราะห์สารหรือสิ่งเร้านั้น ๆ

เพื่อให้เข้าใจความหมายตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้พูดหรือผู้ส่งสารโดยอาศัยประสบการณ์ที่มีอยู่ช่วยในการวิเคราะห์หรือตีความ 5) หลักการใช้ภาษาไทยธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 : 1-2) ดังที่ Darling-Hammond (2010 cited Bellanca and Brandt, 2010 : 33-50) กล่าวว่า ผู้เรียนต้องสื่อสารเป็นจึงจะทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และจะได้ใช้ประโยชน์จากความรู้และความชำนาญของคนอื่นต้องมีทักษะการสื่อสารซึ่งรวมถึงการเขียนและการพูด ดังนั้นการทำงานร่วมกันให้ประสบความสำเร็จและก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานได้นั้นต้องอาศัยการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ช่วยให้สัมพันธ์ภาพอันดีเกิดขึ้นได้ Johnson and Johnson (2010 cited Bellanca and Brandt, 2010 : 201-221) ได้เน้นความสำคัญของทักษะการสื่อสารในลักษณะของการพิพาทเชิงสร้างสรรค์ (Deliberate discourse) กล่าวคือ ในหมู่สมาชิกที่มาร่วมกันเป็นทีมเมื่อตัดสินใจหรือตกลงอะไรบางอย่าง การพิพาทย่อมเกิดขึ้นเมื่อความคิดเห็น ข้อมูล ทฤษฎี หรือข้อสรุปของสมาชิกคนหนึ่งไม่ตรงกับสมาชิกอีกคนและทั้งสองพยายามหาข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งงานวิจัยหลายเล่มกล่าวตรงกันว่า การพิพาทเชิงสร้างสรรค์ความคงทนในการจำ ช่วยแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ยกระดับการใช้เหตุผลและการรับรู้ขั้นสูง ให้มุมมองที่หลากหลายเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ สร้างทัศนคติเชิงบวกในการเรียนรู้ พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในเชิงบวก ช่วยเหลือสังคม และเคารพตนเองมากขึ้น ช่วยให้เรียนรู้พัฒนาความร่วมมือในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน (Johnson and Johnson, 1989)

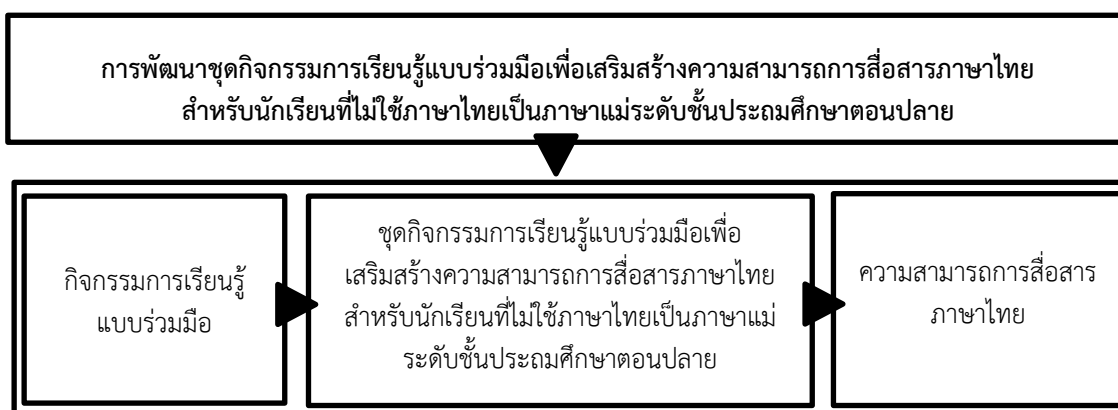
ในด้านการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ในพื้นที่ชายขอบหรือพื้นที่ห่างไกล (ชาวไทยภูเขา) มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสารจึงประสบปัญหานักเรียนไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ตลอดจนการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารยังไม่มีประสิทธิภาพส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน สอดคล้องกับมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง (2559 : 1) ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้รายงานความคืบหน้าการพัฒนาการศึกษาของเด็กในพื้นที่โครงการพัฒนาอดตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงได้พัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการศึกษาของเด็ก ๆ โดยเฉพาะพัฒนาการศึกษาในพื้นที่โครงการพัฒนาอดตุงมาโดยตลอด โดยสนับสนุนส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาไทยให้เด็กชาวเขาที่ภาษาไทยไม่ใช่ภาษาแม่ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ พูดไม่เป็น ให้มีทักษะสื่อสารได้ซึ่งนักเรียนสามารถอ่าน เขียนภาษาไทยได้ดีขึ้นมาเป็นลำดับ ด้วยพระราชปณิธานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีและสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงให้ความสำคัญกับการสร้างโอกาสในการดำรงชีวิตให้คนอย่างเท่าเทียมโดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนที่ไม่สามารถอ่านเขียนภาษาไทยและไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่เพื่อไม่ให้พวกเขาถูกเอารัดเอาเปรียบสามารถเข้าถึงโอกาสในการดำรงชีวิตปกป้องสิทธิพื้นฐานของตนเองและครอบครัว

จากสภาพปัญหาดังกล่าว การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถแก้ไขปัญหาการสื่อสารภาษาไทยซึ่งเป็นทฤษฎีที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มสมาชิกที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน เช่น เพศ เชื้อชาติ และความสามารถทางการเรียนสามารถสื่อสารกันและร่วมกันปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายโดยที่สมาชิกทุกคนล้วนต้องมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ได้รับมอบหมายทั้งนี้โดยมีเป้าหมายร่วมกัน เมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จเป็นผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนร่วมกัน มีการใช้กระบวนการกลุ่มและการสื่อสารภายในกลุ่มจนสมาชิกเกิดความเข้าใจตรงกันและเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนั้นการเรียนรู้แบบร่วมมือจึงเป็นผลที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกการตระหนักว่าการปฏิบัติของตนมีผลต่อกลุ่มรู้สึกประสบความสำเร็จและความภูมิใจร่วมกัน (ทิศนา ขัมมณี, 2564 : 98-106) ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือและแนวคิดความสามารถการสื่อสารภาษาไทยมาพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ อันจะส่งผลให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมีปฏิสัมพันธ์ การตั้งคำถาม เสนอความคิดเห็น วิเคราะห์ อภิปรายร่วมกันด้วยการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน การแสดงความรับผิดชอบร่วมกันในงานที่ต้องทำร่วมกันเป็นทีม เห็นคุณค่าของบทบาทของผู้ร่วมทีมคนอื่น ๆ ตลอดจนเกิดทักษะทางสังคมนำไปสู่การพัฒนาความสามารถการสื่อสารภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการสื่อสารภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยและพัฒนา (Research & Development) มีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง (พื้นที่ทรงงาน) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ทั้งหมด 36 โรงเรียน จำนวน 1,872 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสามัคคีพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง (พื้นที่ทรงงาน) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 198 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้ผ่าน การมีปฏิสัมพันธ์แบบพึ่งพากัน การมีปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า ทักษะทางสังคม กระบวนการกลุ่ม และผลงานหรือผลสัมฤทธิ์

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย หมายถึง ความสามารถในการอ่าน การเขียน การฟัง การพูด และการใช้หลักภาษาไทย ของนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรม แบบทดสอบความสามารถการสื่อสารภาษาไทย และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรม มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 สร้างแบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

1.3 นำแบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมไปวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60-1.00

1.4 ปรับปรุง แก้ไขแบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรม ตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

1.5 นำแบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. แบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรม มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรม จากเอกสารและตารางที่เกี่ยวข้อง

2.2 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรม 2) ด้านเนื้อหา กิจกรรม 3) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2.3 นำแบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมไปวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60-1.00

2.4 ปรับปรุง แก้ไขแบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

2.5 นำแบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

3.1 นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมมากำหนดแนวทางการสร้างชุดกิจกรรม

3.2 สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

3.3 นำชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นและแบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมไปประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.40)

3.4 ปรับปรุง แก้ไขชุดกิจกรรมตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

3.5 นำชุดกิจกรรม (ฉบับร่าง) ไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2

3.6 ปรับปรุง แก้ไขชุดกิจกรรมเป็นฉบับสมบูรณ์

4. แบบทดสอบความสามารถการสื่อสารภาษาไทย มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2 สร้างแบบทดสอบความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถในการอ่าน 2) ความสามารถในการเขียน 3) ความสามารถในการฟัง 4) ความสามารถในการพูด 5) ความสามารถในการใช้หลักภาษาไทย ซึ่งเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 16 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน และเป็นข้อสอบแบบอัตนัย 1 ข้อ จำนวน 4 คะแนน รวมคะแนนทั้งหมด 20 คะแนน

4.3 นำแบบความสามารถการสื่อสารภาษาไทยไปวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60-1.00

- 4.4 ปรับปรุง แก้ไขแบบทดสอบความสามารถการสื่อสารภาษาไทย ตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ
- 4.5 นำแบบทดสอบความสามารถการสื่อสารภาษาไทยไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้
 - 5.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนจากเอกสารและตารางที่เกี่ยวข้อง
 - 5.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านครูผู้สอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
 - 5.3 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนไปวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60-1.00
 - 5.4 ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน ฯ ตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ
 - 5.5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน ฯ ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้สร้างและดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
2. ผู้วิจัยได้ทดลองใช้ (Try out) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ฉบับร่าง) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านปางมะหัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง (พื้นที่ทรงงาน) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 10 คน เพื่อหาค่าประสิทธิภาพ E1/E2 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 จากนั้นนำผลการทดลองใช้ (Try out) มาปรับปรุงแก้ไขเป็นฉบับสมบูรณ์
3. ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาขึ้นฉบับสมบูรณ์ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสามัคคีพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง (พื้นที่ทรงงาน) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 198 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง มีขั้นตอนการทดลองดังนี้
 - 3.1 ทดลองใช้ชุดกิจกรรมจำนวน 10 ครั้ง จำนวน 30 ชั่วโมง โดยครั้งที่ 1 ชั่วโมงแรกก่อนการเริ่มกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมละลายพฤติกรรมเพื่อให้กลุ่มนักเรียนกับครูมีความคุ้นเคยรู้สึกที่ต่อกันเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ตลอดกิจกรรมและมีความเป็นไปได้อย่างราบรื่นถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้พร้อมทั้งวัดความสามารถการสื่อสารภาษาไทยก่อนการทดลองใช้ชุดกิจกรรม (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบความสามารถการสื่อสารภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่
 - 3.2 จากนั้นดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยแบ่งกลุ่มนักเรียนละ (เก่ง กลาง อ่อน) จำนวน 10 กลุ่ม ทุกกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมตามแผนกิจกรรมชุดที่ 1-10 ครั้งละ 1 ชุดกิจกรรม จากนั้นนักเรียนทุกกลุ่มเวียนทำกิจกรรมจนครบ 10 ชุดกิจกรรม โดยทุกกลุ่มใช้เวลาทั้งหมด 10 สัปดาห์ และระหว่างการทดลองใช้ชุดกิจกรรมผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรม การสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สะท้อนคิดกับนักเรียนอย่างไม่เป็นทางการ
 - 3.3 จากนั้นสัปดาห์ที่ 10 ชั่วโมงสุดท้าย ประเมินความสามารถการสื่อสารภาษาไทยหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรม (Posttest) ด้วยแบบทดสอบความสามารถการสื่อสารภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ และนักเรียนประเมินตนเองโดยการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic induction) แล้วเขียนบรรยายเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้สรุปการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามลำดับของข้อมูล ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ตารางที่ 1 แสดงผลสังเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

ประเด็นวิเคราะห์	สรุปผลการสังเคราะห์
1. สภาพปัญหาการสื่อสารภาษาไทยของนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่	1. เป็นเด็กชาวไทยภูเขา 2. เป็นผู้อพยพมาจากประเทศเพื่อนบ้าน 3. มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ 4. ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร 5. การจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทเชิงพื้นที่
2. ความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย	1. ความสามารถในการอ่าน 2. ความสามารถในการเขียน 3. ความสามารถในการฟัง 4. ความสามารถในการพูด 5. ความสามารถในการใช้หลักภาษาไทย
3. แนวคิดการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ	1. การมีปฏิสัมพันธ์แบบพึ่งพากัน 2. การมีปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า 3. ทักษะทางสังคม 4. กระบวนการกลุ่ม 5. ผลงานหรือผลสัมฤทธิ์

ที่มา : (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, มุลนิธิแม่ฟ้าหลวง, 2559, ทิศนา ขมมณี, 2564, เมธี อนันต์, 2566)

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัญหาการสื่อสารภาษาไทยของนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ที่พบ คือ นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กชาวไทยภูเขาที่อพยพมาจากประเทศเพื่อนบ้านมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสารและการจัดการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทเชิงพื้นที่ ส่วนความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการอ่าน การเขียน การฟัง การพูด และการใช้หลักภาษาไทย หลักการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์แบบพึ่งพากัน การมีปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า ทักษะทางสังคม กระบวนการกลุ่ม และผลงานหรือผลสัมฤทธิ์

2. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

รายการ	ความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. วัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรม	4.20	0.32	ดี
2. ด้านเนื้อหากิจกรรม	4.60	0.48	ดีมาก
3. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.80	0.32	ดีมาก
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.60	0.48	ดีมาก
รวม	4.55	0.40	ดีมาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.55$, S.D.= 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมากมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยเรียงลำดับ ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านเนื้อหา กิจกรรม ด้านการวัดและประเมินผล ตามลำดับ และ ความเหมาะสมอยู่ในระดับดี ได้แก่ วัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรม

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

รายการ	คะแนน					
	เต็ม	รวม	$\bar{X}$	%	เกณฑ์	E ₁ ,E ₂
1. คะแนนวัดความสามารถการสื่อสารภาษาไทยระหว่างเรียน	50	437	43.70	87.40	80	87.40
2. คะแนนวัดความสามารถการสื่อสารภาษาไทยหลังเรียน	20	179	17.90	89.50	80	89.50

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม โดยความสามารถการสื่อสารภาษาไทยระหว่างเรียน คะแนนเต็ม 50 คะแนน คะแนนรวม 437 คะแนน ได้ค่าเฉลี่ย 43.70 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.40 (E₁) และผลวัดความสามารถการสื่อสารภาษาไทยหลังเรียนคะแนนเต็ม 20 คะแนน คะแนนรวม 179 คะแนน ได้ค่าเฉลี่ย 17.90 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 89.50 (E₂) พบว่า ค่าประสิทธิภาพ E₁/E₂ เท่ากับ 87.40/89.50 แสดงว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่สร้างขึ้น และนำไปใช้ในการทดลองครั้งนี้ มีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถการสื่อสารภาษาไทยด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนใช้ชุดกิจกรรม	198	20	14.34	1.93	32.12	.000*
หลังใช้ชุดกิจกรรม	198	20	17.92	1.16		

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถการสื่อสารภาษาไทยหลังใช้ชุดกิจกรรมเท่ากับ 17.92 ซึ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถการสื่อสารภาษาไทยก่อนใช้ชุดกิจกรรมเท่ากับ 14.34 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 5 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน	4.30	0.70	มาก
ด้านครูผู้สอน	4.80	0.32	มากที่สุด
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.83	0.29	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.51	0.69	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.61	0.18	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า โดยรวมนักเรียนมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ตามลำดับ และด้านมีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า 1) ปัญหาการสื่อสารภาษาไทยของนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ที่พบ คือ นักเรียนส่วนใหญ่ เป็นเด็กชาวไทยภูเขาในพื้นที่ชายขอบ มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร (มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง, 2559 : 1) และการจัดการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทเชิงพื้นที่ (เมธี อนันต์, 2566) ความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการอ่าน การเขียน การฟัง การพูด และการใช้หลักภาษาไทย หลักการการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์แบบพึ่งพากัน การมีปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า ทักษะทางสังคม กระบวนการกลุ่ม และผลงานหรือผลสัมฤทธิ์ (Johnson and Johnson, 1994 cited Thousand, et al., 1994 : 31-34) สอดคล้องกับแนวคิดการสอนทักษะภาษาไทยของสิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ (2562 : 45) กล่าวว่า การสอนภาษาไทยเป็นการถ่ายทอดความรู้และความสามารถทางภาษาไทย ซึ่งประกอบด้วยทักษะ 5 ด้าน คือ การฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียน เป็นทักษะเบื้องต้นของการใช้ภาษาและยังรวมไปถึงความสามารถในการรับรู้ เข้าใจและวิธีการถ่ายทอดอย่างมีศิลป์ เพราะผู้ที่ฟัง ดู พูด อ่าน และเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมต้องเป็นผู้ที่มีทักษะในการรับฟังเข้าใจและถ่ายทอดได้ดีผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวจึงเรียกว่าเป็นผู้ที่สมบูรณ์พร้อมทั้งศาสตร์และศิลป์แห่งการใช้ภาษาอีกทั้งยังตรงกับกระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนต้องเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้แบบทดลอง แบบโครงงาน แบบศูนย์การเรียนรู้ แบบสืบสวนสอบสวน แบบอภิปราย แบบสำรวจ สอดคล้องกับชัยชัย อธิเกียรติ (2562 : 35) การจัดกิจกรรมจะต้องสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาภาษาไทยเนื่องจากสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นวิชาที่มีองค์ประกอบทั้งด้านเนื้อหาความรู้เช่น หลักภาษา เนื้อหาวรรณคดี ฯลฯ ด้านทักษะการสื่อสาร เช่น ทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด และด้านเจตคติ เช่น การเห็นคุณค่าของวรรณคดี ความซาบซึ้งในความงามของภาษาการให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาในการสื่อสาร สอดคล้องกับเมธี อนันต์ (2566 : 120-128) ได้วิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพห้องเรียนชายขอบว่าการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม (Activity-Based Learning) เป็นการยึดหลักการให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนโดยการปฏิบัติจริงในสถานการณ์ที่จำลองหรือเกิดขึ้นจริงเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และแก้ปัญหาการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต้องเป็นกิจกรรมที่ Activity เป็นหลักในการเรียนการสอนโดยการปฏิบัติจริงในเนื้อหาทุกกระบวนการของการเรียนรู้ถือว่าเป็นการค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเองสมาชิกทุกคนในกลุ่มเป็นผู้ปฏิบัติ ผู้สอนเป็นโค้ช รวมถึงกิจกรรมที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ต้องมีความตรงเชิงเนื้อหาสาระนั้นเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสนุกสนานมีความสนใจมุ่งมั่นพร้อมที่จะเรียนรู้และไม่ก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย

2. การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.55$, S.D.= 0.40) และมีค่าประสิทธิภาพ 87.40/89.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการเรียนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถการสื่อสารภาษาไทยไปพร้อม ๆ กัน การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม โดยที่สมาชิกทุกคนล้วนต้องมีความรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทั้งนี้โดยมีเป้าหมายร่วมกันในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุมลรัตน์ ต่ายตะเวน และกฤษฎากาญจน์ โตพิทักษ์ (2565 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRE ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามด้านพุทธิพิสัยของบลูมเพื่อพัฒนาความสามารถอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้เท่ากับ 0.5852 ซึ่งแสดงว่านักเรียน มีความสามารถอ่านจับใจความเพิ่มขึ้น 0.5852 หรือคิดเป็นร้อยละ 58.52

3. การเปรียบเทียบความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถการสื่อสารภาษาไทยหลังใช้ชุดกิจกรรมเท่ากับ 17.92 ซึ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถการสื่อสารภาษาไทยก่อนใช้ชุดกิจกรรมเท่ากับ 14.34 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ช่วยให้นักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสารสามารถพัฒนาความสามารถการสื่อสารภาษาไทย ประกอบด้วย ความสามารถในการอ่าน การเขียน การฟัง การพูด และการใช้หลักภาษาไทยได้ดีขึ้น เนื่องจากการการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการความสามารถการสื่อสารภาษาไทยเข้าด้วยกัน โดยอาศัยการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือสำคัญที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ มีลำดับขั้นตอนดังนี้ ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนโดยละความสามารถของนักเรียน (เก่ง กลาง อ่อน) จากนั้นให้นักเรียนได้ศึกษาบทความโดยนักเรียนเก่งจะได้ฝึกความสามารถด้านการอ่านและการพูด นักเรียนที่ไม่สามารถอ่านได้ก็จะได้ฝึกทักษะการฟังไปพร้อม ๆ กัน จากนั้นนักเรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้โดยการเขียนเป็นแผนภาพความคิด นักเรียนจะเรียนรู้จากการตั้งคำถาม เสนอความคิดเห็น วิเคราะห์ อภิปรายร่วมกันด้วยการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน ระหว่างนี้นักเรียนได้ทบทวนความรู้เดิมเกี่ยวกับหลักภาษาไทยโดยการตอบคำถามในชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้น ตลอดจนมีการวางแผนการนำเสนอผลให้เพื่อน ๆ ภายในกลุ่มเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และสามารถถ่ายทอดเรื่องราวให้เพื่อน ๆ ต่างกลุ่ม ก่อให้เกิดทักษะทางสังคมนำไปสู่การพัฒนาความสามารถการสื่อสารภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของนภาเพ็ญ แสนสามารถ (2562 : 159-167) ได้พัฒนาแบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับการอ่านการเขียนแบบแจกลูกสะกดคำเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านและการเขียนการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับการอ่านการเขียนแบบแจกลูกสะกดคำหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะการอ่านและการเขียน การคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความใฝ่เรียนรู้แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) หลังได้รับการสอนด้วยแบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับการอ่านการเขียนแบบแจกลูกสะกดคำมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องงานวิจัยของบุญปารณา มาลาทอง และคณะ (2562 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการอ่านและการเขียนภาษาไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ t-test ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการอ่าน และการเขียนภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยของคะแนน 33.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.78 คิดเป็นร้อยละ 82.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการอ่านและการเขียนภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยของคะแนน 32.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.95 คิดเป็นร้อยละ 82.32 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, $S.D. = 0.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความคิดเห็นและชอบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานด้วยกระบวนการกลุ่มเคารพความคิดเห็นผู้อื่น มีส่วนร่วมในการคิด เกิดความภาคภูมิใจว่าตนเองมีคุณค่าเป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อน ๆ จากการทำกิจกรรมกลุ่มที่หลากหลายส่งผลให้นักเรียนมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของกมลพรรณ ตีรธรรมย์ และศิริพร พึ่งเพชร (2565 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้านความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านและการเขียนเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC มีค่าเฉลี่ย 4.55 อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายนี้ โดยสรุปหลักการการเรียนรู้แบบร่วมมือ 5 ประการ ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์แบบพึ่งพากัน การมีปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า ทักษะทางสังคม กระบวนการกลุ่ม และผลงานหรือผลสัมฤทธิ์ และมีการพัฒนาความสามารถการสื่อสารภาษาไทย 5 ประการ ประกอบด้วย 1. ความสามารถในการอ่าน ความสามารถในการเขียน ความสามารถในการฟัง ความสามารถในการพูด และความสามารถในการใช้หลักภาษาไทย ซึ่งการพัฒนาชุดกิจกรรมดังกล่าวสามารถพัฒนาความสามารถการสื่อสารภาษาไทยให้กับผู้เรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้ สรุปตามแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 2 สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. งานวิจัยที่พัฒนาขึ้นได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถนำไปใช้ในการเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทยให้กับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ด้วยกระบวนการกลุ่มและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน การอภิปรายภายในกลุ่มเพื่อให้ได้ข้อสรุปร่วมกัน และการนำเสนอ โดยใช้ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือหลักในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ นำไปสู่การเรียนรู้ในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อนหรือการเรียนรู้แบบร่วมมือตลอดจนส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยได้ดียิ่งขึ้น

2. การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดทักษะและความสามารถอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ควรขยายการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาหรือกลุ่มนักเรียนแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กมลพรรณ ตีรรับรมย์ และศิริพร พึ่งเพชร. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย, 4 (2), 253-266.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- จันทร์ชัย อธิเกียรติ. (2562). การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวิชาภาษาไทย CTH 3109 (TL 316). พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทิตินา แคมมณี. (2564). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 25. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภาพัญญ์ แสนสามารถ. (2562). การพัฒนาแบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับการอ่านการเขียนแบบแจกลูกสะกดคำ เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านและการเขียน การคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญปารณา มาลาทอง และคณะ. (2562). ความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการอ่านและการเขียนภาษาไทย. e-Journal of Education Studies, Burapha University, 1 (1), 25-38.
- มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง. (2559). รายงานความคืบหน้าการพัฒนาการศึกษาของเด็กในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. เชียงราย : มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง.
- เมธี อนันต์. (2566). คุณภาพห้องเรียนชายขอบ : โอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา. วารสารนิสิตวัง, 25 (1), 120-128.
- สมลรัตน์ ต่ายตะเวน และกฤตยาภาณุจันต์ โตพิทักษ์. (2565). การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRE ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามด้านพุทธิพิสัยของบลูมเพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารวิจัยและนวัตกรรม สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร, 5 (2), 234-251.
- สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2562). ภาษาไทยสำหรับครูประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- Darling-Hammond, L. (2010). New policies for 21st century demands. In J. Bellanca and R. Brandt (Eds.), 21st century skills : Rethinking how students learn. Bloomington, IN : Solution Tree Press.
- Johnson, D. W., and Johnson, R. T. (2010). Cooperative learning and conflict resolution : Essential 21st century skills. In J. A. Bellanca and R. S. Brandt (Eds.), 21st century skills Rethinking how students learn. (pp. 201-221). Bloomington, IN : Solution Tree Press.
- _____. (1989). Cooperation and competition : Theory and research. Edina, MN : Interaction Book Company.
- Johnson R. T., and Johnson, D. W. (1994). An overview of cooperative learning. In J. S. Thousand, et al. (Eds.), Creativity and collaborative learning. (pp. 31-34). Baltimore, Maryland : Paul H. Brookes Publishing Co.

การเรียนรู้เรื่องการชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย โดยใช้การจัดประสบการณ์
ตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟเป็นฐาน ร่วมกับการออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นสากล
ในเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระยะแรกเริ่ม

THE LEARNING ON POINT OR TELL A PART OF THE BODY BY USING
WALDORF EDUCATION-BASED APPLY WITH UNIVERSAL DESIGN FOR
LEARNING IN EARLY CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS

ปรีวัตร สำงัญนาง*

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร

Pariwat Sangyanang*

Kamphaeng Phet Special Education Center

*Corresponding Author E-mail : pariwat.san2@gmail.com

(วันที่รับบทความ : เมษายน 26, 2567 ; วันที่แก้ไขบทความ : มิถุนายน 15, 2567 ; วันที่ตอบรับบทความ : มิถุนายน 18, 2567)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟเป็นฐาน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ที่เป็นสากล เพื่อพัฒนาการเรียนรู้เรื่องการชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในระยะแรกเริ่ม เป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ออกแบบการวิจัยตามกระบวนการ PAOR ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน (Planning) 2) การปฏิบัติ (Action) 3) การสังเกต (Observation) และ 4) สะท้อนผล (Reflection) กลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในระยะแรกเริ่ม ศึกษาอยู่ในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด จำนวน 5 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) ได้แก่ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จำนวน 1 คน เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 3 คน และเด็กออทิสติก จำนวน 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ (1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย จำนวน 3 แผน (2) แบบทดสอบการชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในระยะแรกเริ่ม มีพัฒนาการเรียนรู้ เรื่อง การชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ระหว่างการได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟเป็นฐาน ร่วมกับการออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นสากล แผนที่ 1 และ 2 นักเรียนทั้ง 5 คน มีพัฒนาการเรียนรู้ในระดับดีเยี่ยม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.0–4.4 ส่วนแผนที่ 3 มีพัฒนาการเรียนรู้ในระดับดีเยี่ยม 4 คน และดีมาก 1 คน มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.4–4.2
2. เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในระยะแรกเริ่ม มีพัฒนาการเรียนรู้ เรื่อง การชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย หลังการได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟเป็นฐาน ร่วมกับการออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นสากล ทั้ง 3 แผน เด็กทั้ง 5 คน สามารถชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้ทุกคน อยู่ในระดับร้อยละ 100

คำสำคัญ : เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ, การศึกษาวอลดอร์ฟ, การออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นสากล

Abstract

The aim of this research is to evaluate the application of Waldorf Education Based on Universal Design to develop and identify factors for children with special needs at an early stage. The Participatory Action-Oriented Research classroom action research (PAOR) methodology was integrated as the research method, involving planning, action, observation, and reflection. The target group comprised children with special needs studying at the Special Education Center. Participants were purposively selected, including one hearing-impaired child, three children with intellectual disabilities, and one child with autism. Research instruments included experiential learning plans focusing on

pointing to or naming parts of the body, and tests for the same. Data analysis was conducted using mean, standard deviation, frequency, percentage, and content analysis.

The results indicated that :

1. children with special needs in early stage showed development in learning and identification skills, allowing them to identify parts of the body during the Waldorf Education-Based Apply with Universal Design for Learning. Specifically, the results showed that in plans 1 and 2, five students reached an excellent level. The average scores ranged from 4.0 to 4.4, and plan 3 four students reached an excellent level, and one student achieved a good level. The average scores ranged from 3.4 to 4.2.

2. children with special needs in early stage developed learning and identification skills to the extent that they could identify parts of the body after participating in the Waldorf Education-Based Apply with Universal Design for Learning across all three plans. All five children were able to identify each part of the body by 100 percent.

Keywords : Children with Special Needs, Waldorf Education, Universal Design for Learning

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ต้องจัดแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งเป็นแผนที่กำหนดแนวทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งมาตรา 8 ได้กำหนดว่า สถานศึกษาต้องจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551, 2551) ซึ่งประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนด ประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา มีทั้งหมด 9 ประเภท ได้แก่ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือ การเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ บุคคลออทิสติก และบุคคลพิการซ้อน (ประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552, 2552)

เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในการจัดการเรียนการสอนผู้วิจัยได้รับผิดชอบห้องเรียนเตรียมความพร้อม สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในระยะแรกเริ่ม โดยผู้เรียนที่มีความหลากหลาย ได้แก่ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และเด็กออทิสติก ซึ่งเด็กแต่ละประเภทมีลีลาการเรียนรู้ และวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนี้ 1) เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีพัฒนาการทางภาษาจะล่าช้า เนื่องจากเด็กไม่ได้ยินเสียง ส่งผลให้ไม่สามารถพูดได้ จึงมีผลต่อการเขียนและการอ่านของเด็กหูหนวก เด็กหูหนวกจึงต้องใช้วิธีอื่นทดแทน เช่น ภาษามือ การอ่านปาก ฝึกการสะกดด้วยนิ้วมือ (ปริญญญา สิริอิตตะกุล และวิภาสสิริ บุญชูช่วย, 2562 : 119) การสูญเสียการได้ยินนั้นจะส่งผลต่อพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสารของเด็ก (วงพัทตร์ ภูพันธ์ศรี, 2563 : 24) อย่างไรก็ตามกรณีนี้สูญเสียการได้ยินมากหรือมีอุปสรรคอย่างอื่นที่ทำให้เด็กไม่มีความก้าวหน้าในการฟัง และการพูด เด็กอาจจะต้องเรียนภาษามือ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2561 : 19) 2) เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นเด็กที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ในบางรายมีสาเหตุมาจากปัญหาพฤติกรรม เช่น ชน สมาธิสั้น ก้าวร้าว รุนแรง หรือพฤติกรรมกระตุ้นตัวเอง นอกจากนี้ลักษณะพฤติกรรมส่งผลกระทบต่อการเรียนและสังคม (จริยา ทะรักษา, 2558 : 24) มีความสนใจในการเรียนและการทำงานน้อย ซึ่งปัญหาด้านพฤติกรรมดังกล่าวควรรีบแก้ไข โดยด่วน เพราะจะส่งผลทำให้เด็กมีปัญหาในการเข้าสังคมต่อไปในอนาคต (กรรองทอง จุลรัชนิกร, 2556 : 15) 3) เด็กออทิสติก เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางทักษะทางสังคม และการสื่อความหมายได้ไม่เหมาะสมตามวัย มีลักษณะพฤติกรรมในการทำกิจกรรม หรือมีความสนใจ เป็นแบบแผนซ้ำ ๆ จำกัดเฉพาะบางเรื่อง และไม่มีความยืดหยุ่น ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการดำรงชีวิต และมีความสนใจอยู่ในช่วงเวลาสั้น ๆ (ทวีศักดิ์ สิริรัตนเรขา, 2565 : ออนไลน์) ในการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาขึ้นมาทีละน้อย โดยจัดการเรียนรู้ไปตามขั้นตอน มีการเสริมแรงแก่เด็กทุกครั้ง ฝึกการ

สื่อสารด้วยท่าทาง เพื่อให้เด็กสามารถบอกความต้องการของตนเองและใช้ภาพเพื่อการให้ข้อมูลแก่เด็ก (จริลักษ์ณ รัตนพันธ์, 2559 : 4)

จากการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 พบว่า พัฒนาการด้านสติปัญญาของผู้เรียนในชั้นเรียนทุกคน ยังไม่สามารถปฏิบัติตามสภาพที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดได้ ในมาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาได้เหมาะสมตามศักยภาพ ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 รับรู้และเข้าใจ ความหมายของภาษาได้ ที่ยังไม่สามารถแสดงออกถึงการมีสภาพที่พึงประสงค์ ได้แก่ 1) ฟังและสนใจดูหนังสือนิทาน ภาพ 2) แสดงท่าทางประกอบเพลง และ 3) ชิ้นส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามคำบอกอย่างน้อย 7 ส่วน โดยครูต้องจัด ประสบการณ์สำคัญซึ่งเป็นแนวทางในการออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ และได้รับการส่งเสริมพัฒนาการครอบคลุมทุกด้าน ตามตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ดังกล่าวที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนในมาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาได้ เหมาะสมตามศักยภาพ ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 รับรู้และเข้าใจความหมายของภาษาได้ พบว่า การจัดการเรียนการสอนในชั้น เรียนสำหรับผู้เรียนมีความหลากหลายทั้งประเภทความพิการ ลักษณะพฤติกรรม ลักษณะของการเรียนรู้ มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นสากล เป็นปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จของการศึกษาแบบเรียนรวม ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2562 : 147) ได้ติดตามและประเมินผลการจัดการ เรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พบว่า อุปสรรคและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนประการหนึ่ง ที่สำคัญ คือ ครูขาดเทคนิค วิธีการในการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อการสอนรวมไปถึงวิธีการวัดและประเมินผลที่ไม่ หลากหลาย ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ไม่ตรงความสามารถของแต่ละบุคคล และพัฒนาตนเองไม่ได้เต็ม ตามความสามารถ ซึ่งการเรียนรู้ที่เป็นสากล (UDL) เป็นกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย ตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียน เป็นการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน วิธีการวัดและ ประเมินผลที่ส่งเสริมและยืดหยุ่นสำหรับผู้เรียนทุกคนในชั้นเรียน รวมถึงผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเพื่อให้ ผู้เรียนกลุ่มดังกล่าวสามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ได้ โดยผ่านการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อสภาพความต้องการจำเป็น พิเศษ และลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน สำนักราชบัณฑิตยสภา (2564 : 712), สำนักราชบัณฑิตยสภา (2558 : 520-523) และ Center for Applied Special Technology (2018 : Online) กล่าวถึง UDL ว่าเป็นวิธีการสอนที่พร้อมใช้ต่อ การนำมาจัดการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน โดยหลักการสำคัญของการออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นสากล มี 3 ประการ ได้แก่ 1) ความหลากหลายของวิธีการนำเสนอ 2) ความหลากหลายของการมีส่วนร่วม 3) ความหลากหลายของวิธีการ แสดงออก

การศึกษาแบบวอลดอร์ฟให้ความสำคัญพัฒนาการตามวัย ด้วยเห็นว่าวัยเด็กเป็นช่วงเวลาที่สำคัญของความ เป็นมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ทุกคนต้องก้าวผ่านและควรจะได้รับรู้และประสบการณ์ที่เอื้อให้เด็ก ๆ ได้เติบโตด้วย ธรรมชาติอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้เติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ ดังนั้น เด็กในช่วงแรกเกิดถึง 7 ปี การเล่นและ การลงมือทำกิจกรรมจึงสำคัญกว่าการเขียน อ่านและท่องจำ (อภิสิทธิ์ จรัสขนะเพท, 2563 : 144-150) ช่วยให้มนุษย์ บรรลุศักยภาพสูงสุดที่ตนมีและสามารถกำหนดความมุ่งหมายและทิศทางชีวิตของตนได้อย่างอิสระตามกำลัง ความสามารถของตน แต่มนุษย์จะบรรลุศักยภาพสูงสุดของตนไม่ได้ ถ้ายังไม่มีโอกาสได้สัมผัสหรือค้นพบส่วนต่าง ๆ หลายส่วนภายในตนเอง ด้วยเหตุนี้การศึกษาวอลดอร์ฟจึงเน้นการศึกษาเรื่องพัฒนาการของมนุษย์และความสัมพันธ์ ของมนุษย์กับโลกและจักรวาล โดยมีแนวคิดพื้นฐานของการศึกษาที่เน้นความเป็นองค์รวมของหลักสูตร และความสัมพันธ์ของทุกสิ่งต่อมนุษย์ ซึ่งหลักการสำคัญของการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กระดับปฐมวัยหรือระยะ แรกเริ่มตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟนั้น ครูกำหนดกิจกรรมในแต่ละช่วงโดยคำนึงถึงหลักการ 3 ประการ คือ 1) การ ทำซ้ำ (Repetition) 2) จังหวะเวลาที่สม่ำเสมอ (Rhythm) 3) การเคารพและการนอบรับคุณค่าของทุกสิ่ง (Reverence) (บุษบง ต้นดวงค์, 2552 : 8-16)

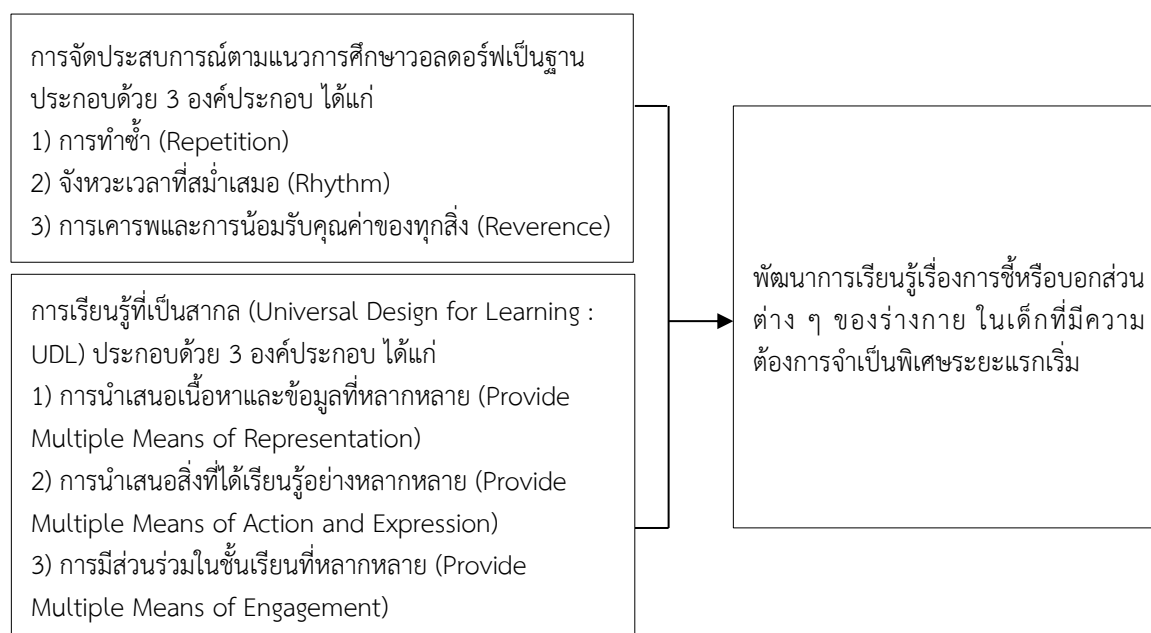
จากสภาพปัญหาของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่มีความหลากหลายในชั้นเรียนข้างต้น ผู้วิจัยจึงมี ความสนใจในการนำวิธีการเรียนรู้ที่เป็นสากลมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้เรื่องการชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ร่วมกับวิธีการสอนตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟเป็นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุตามสภาพที่พึงประสงค์ตาม หลักสูตรของสถานศึกษา โดยจัดในรูปแบบการบูรณาการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของหลักสูตรและ ความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน แม้ว่าพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 กำหนดว่า ต้องจัดแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งเป็นแผนที่กำหนดแนวทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น

พิเศษของคนพิการ แต่สภาพปัญหาในชั้นเรียนปัจจุบันผู้เรียนยังไม่สามารถแสดงออกถึงการมีสภาพที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดร่วมกัน ผู้วิจัยจึงสนใจในการนำวิธีการเรียนรู้ที่เป็นสากลร่วมกับวิธีการสอนตามแนวการศึกษาออลดอร์ฟเป็นฐาน ที่คำนึงถึงความแตกต่างด้านสภาพความพิการ ความต้องการในการเรียนรู้ สีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคลเป็นการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน วิธีการวัดและประเมินผลที่ส่งเสริมและยืดหยุ่นสำหรับผู้เรียนทุกคน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวการศึกษาออลดอร์ฟเป็นฐาน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ที่เป็นสากล ในการพัฒนาการเรียนรู้เรื่องการชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ในเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระยะแรกเริ่ม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในระยะแรกเริ่ม ศึกษาอยู่ในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด จำนวน 5 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) ได้แก่ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เพศหญิง จำนวน 1 คน อายุ 4 ปี เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 3 คน แบ่งเป็น เพศชาย จำนวน 2 คน อายุ 6 ปี และ 12 ปี เพศหญิง จำนวน 1 คน อายุ 12 ปี และเด็กออทิสติก เพศชาย จำนวน 1 คน อายุ 4 ขวบ

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดประสบการณ์ตามแนวการศึกษาออลดอร์ฟเป็นฐาน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ที่เป็นสากล
ตัวแปรตาม ได้แก่ พัฒนาการเรียนรู้เรื่องการชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดประสบการณ์เรื่องการชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย จำนวน 3 แผน
2. แบบทดสอบการชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ปฏิบัติการวิจัย คือ แผนการจัดประสบการณ์เรื่องการชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

1.1 การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 พัฒนาการด้านสติปัญญาของผู้เรียนในชั้นเรียนทุกคน ยังไม่สามารถแสดงออกถึงสภาพที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดได้ ในมาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาได้เหมาะสมตามศักยภาพ ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 รับรู้และเข้าใจความหมายของภาษาได้ ที่ยังไม่สามารถแสดงออกถึงการมีสภาพที่พึงประสงค์ร่วมกัน

1.2 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ตามแนวการศึกษาอัลดอร์ฟเป็นฐาน เพื่อนำมาสร้างแผนการจัดประสบการณ์ โดยแนวทางในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยยึดหลัก 3R ได้แก่ (1) การทำซ้ำ (Repetition) (2) จังหวะเวลาที่สม่ำเสมอ (Rhythm) (3) การเคารพและการนอบรับคุณค่าของทุกสิ่ง (Reverence)

1.3 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เป็นสากล เพื่อนำมาสร้างแผนการจัดประสบการณ์ โดยหลักการออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นสากลประกอบด้วย 3 ประการ ได้แก่ (1) การนำเสนอเนื้อหาและข้อมูลที่หลากหลาย (2) การนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย (3) การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนที่หลากหลาย

1.4 ผู้วิจัยนำแผนเสนอต่อหัวหน้างานวิชาการหรือครูการศึกษาพิเศษ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มบริหารงานวิชาการ และผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อตรวจสอบคุณภาพและความถูกต้อง ก่อนการนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย

1.5 ผู้วิจัยนำแผนการจัดประสบการณ์ เรื่อง การชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย จำนวน 3 แผน ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเมินคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์ แบ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ 2 กลุ่ม กลุ่มละ 3 ท่าน รวมเป็น 6 ท่าน ซึ่งในขั้นตอนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาข้อบกพร่องของแผนการจัดประสบการณ์ ดังนี้ (1) ผู้เชี่ยวชาญสำหรับตรวจสอบประเมินคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์ด้านวิธีการสอนตามแนวการศึกษาอัลดอร์ฟ จำนวน 3 ท่าน (2) ผู้เชี่ยวชาญสำหรับตรวจสอบประเมินคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์ด้านการออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นสากล จำนวน 3 ท่าน

1.6 นำแบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์ เรื่อง การชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ด้านการจัดประสบการณ์ตามแนวการศึกษาอัลดอร์ฟ ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องความตรงเชิงเนื้อหา (Index of Item-Object Congruence : IOC) ผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์ พบว่า ค่า IOC อยู่ในระดับ 1 ทั้ง 3 แผน

1.7 แก้ไขแบบประเมินทั้ง 2 ชุดตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน

1.8 นำแบบประเมินทั้ง 2 ชุด ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้านประเมินคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์ทั้ง 3 แผน โดยแบบประเมินแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ ส่วนที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และส่วนที่เป็นคำถามข้อเสนอแนะ ผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์ พบว่า

1.8.1 ด้านวิธีการสอนตามแนวการศึกษาอัลดอร์ฟ พบว่า แผนที่ 1-3 มีภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.96$, S.D. = 0.06) ทั้ง 3 แผน

1.8.2 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นสากล พบว่า แผนที่ 1-3 มีภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.23) ทั้ง 3 แผน

1.9 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบการชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบ

2.2 กำหนดวิธีการทดสอบเป็นไปตามธรรมชาติการเรียนรู้ตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนแต่ละบุคคล ใช้วิธีการทดสอบโดยผู้วิจัยพูดชื่ออวัยวะให้ผู้เรียนชี้ หรือนำบัตรภาพมาให้ผู้เรียนดูแล้วให้ผู้เรียนบอกชื่ออวัยวะ

2.3 สร้างแบบทดสอบการชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ซึ่งมีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการปฏิบัติ (Checklist) โดยการตรวจสอบการชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายของ โดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้ (เกียรติก้อง, 2564 : 55) ให้คะแนน 1 หมายถึง ชี้หรือบอกได้ถูกต้อง ให้คะแนน 0 หมายถึง ชี้หรือบอกไม่ถูกต้อง

2.4 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลโดยการหาค่าความสอดคล้องระหว่างผู้วิจัยและครูประจำชั้น (Interobserver Reliability : IOR) โดยใช้สูตรการคำนวณค่าความสอดคล้องระหว่างผู้บันทึก (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2566 : 76) ผู้วิจัยดำเนินการใช้ผู้ทดสอบกรณีศึกษา จำนวน 2 คน คือ ผู้วิจัยและครูประจำชั้น โดยหาค่าความเที่ยงของผู้ทดสอบมีค่าสูงกว่า 80 แสดงว่าความคลาดเคลื่อนในการทดสอบมีน้อย ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือได้ แต่หาค่าความเที่ยงระหว่างผู้ทดสอบมีค่าต่ำกว่า 80 แสดงว่า ค่าความคลาดเคลื่อนในการทดสอบมีมาก ข้อมูลที่ได้ไม่น่าเชื่อถือ ซึ่งผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงอยู่ที่ 100

2.5 จัดทำแบบทดสอบการชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ออกแบบการวิจัยตามกระบวนการ PAOR ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน(Planning) 2) การปฏิบัติ (Action) 3) การสังเกต (Observation) และ 4) สะท้อนผล (Reflection) มีขั้นตอนและแบ่งระยะการวิจัย โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เลือกเด็กกลุ่มเป้าหมายและแนวทางในการให้ความช่วยเหลือ ดังนี้

1. เลือกเด็กกลุ่มเป้าหมายโดยการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และศึกษาความสามารถของเด็กตามตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยเลือกพัฒนาการ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ที่ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายยังไม่สามารถแสดงออกได้ถึงสภาพที่พึงประสงค์ร่วมกัน จากการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562 พบว่า ผู้เรียนทั้ง 5 คน พัฒนาการด้านสติปัญญาของผู้เรียนในชั้นเรียนทุกคน ยังไม่สามารถแสดงออกถึงสภาพที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดได้ ในมาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาได้เหมาะสมตามศักยภาพ ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 รับรู้และเข้าใจความหมายของภาษาได้ โดยมีสภาพที่พึงประสงค์ที่ยังไม่แสดงออกถึงการปฏิบัติร่วมกัน ได้แก่ 1) ฟังและสนใจดูหนังสือนิทานภาพ 2) แสดงท่าทางประกอบเพลง และ 3) ชี้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามคำบอกอย่างน้อย 7 ส่วน

2. ทำหนังสือขออนุญาตผู้ปกครองของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายตลอดการเข้าร่วมศึกษาวิจัย และผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการวิจัย โดยมีระยะการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือ

ผู้วิจัยตรวจสอบการเรียนรู้ของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายตามสภาพที่พึงประสงค์ด้วยวิธีการถามหรือนำรูปภาพอวัยวะมาให้ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายชี้หรือบอก พบว่า พัฒนาการด้านสติปัญญา ในมาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาได้เหมาะสมตามศักยภาพ ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 รับรู้และเข้าใจความหมายของภาษาได้ โดยมีสภาพที่พึงประสงค์ที่ได้แก่ 1) ฟังและสนใจดูหนังสือนิทานภาพ 2) แสดงท่าทางประกอบเพลง และ 3) ชี้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามคำบอกอย่างน้อย 7 ส่วน ปรากฏว่ายังไม่ผ่านเกณฑ์ตามวิธีการประเมิน โดยผลการเรียนรู้ตามแผนผู้เรียนต้องสามารถปฏิบัติได้ตามแผนระดับคุณภาพ 4 ขึ้นไปถือว่าผ่าน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, ม.ป.ป.) ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด และพบว่าเป็นสภาพที่พึงประสงค์ที่ผู้เรียนยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินร่วมกัน

ระยะที่ 2 การให้ความช่วยเหลือ

ผู้วิจัยให้ความช่วยเหลือผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายตามแผนการจัดประสบการณ์เรื่องการชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย โดยการใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวการศึกษาออลรอนด์เป็นฐาน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ที่เป็นสากลซึ่งส่วนประกอบของแผน ได้แก่ (1) มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย พัฒนาการด้านสติปัญญา มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ (2) จุดประสงค์การเรียนรู้ (3) สารการเรียนรู้ ประกอบด้วย ประสบการณ์ที่สำคัญ สารที่ควรเรียนรู้ และโครงสร้างเนื้อหา กิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ (4) กิจกรรมการจัดประสบการณ์ ประกอบด้วย ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป (5) สื่อ/อุปกรณ์/สิ่งอำนวยความสะดวก/บริการช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (6) การวัดและประเมินผลประสบการณ์ (7) บันทึกหลังการสอน โดยแผนการจัดประสบการณ์มีทั้งหมด 3 แผน ผู้วิจัยดำเนินการสอนแผนละ 1 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 1 คาบ คาบละ 50 นาที แบ่งการปฏิบัติออกเป็น 3 วงจร ตามวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ได้แก่

1) แผนการจัดประสบการณ์ที่ 1 เรื่อง รู้จักตัวของฉัน

2) แผนการจัดประสบการณ์ที่ 2 เรื่อง ชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามคำบอกอย่างน้อย 4 ส่วนได้

3) แผนการจัดประสบการณ์ที่ 3 เรื่อง ชีหรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามคำบอกอย่างน้อย 7 ส่วนได้
ระยะที่ 3 การติดตามผลการเรียนรู้

ผู้วิจัยดำเนินการประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างการจัดการเรียนการสอน (Formative Assessment) หลังการสอนทุกครั้งโดยการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเป็นรายบุคคลตามการวัดและประเมินผลประสบการณ์ของแผนการจัดประสบการณ์แต่ละแผน โดยมีเกณฑ์การประเมินเป็น 5 ระดับ โดยผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไปถือว่าผ่าน (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2562 : 82) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.00-5.00	แปลผลการเรียนรู้ ดีเยี่ยม
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.00-3.99	แปลผลการเรียนรู้ ดีมาก
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.00-2.99	แปลผลการเรียนรู้ ดี
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00-1.99	แปลผลการเรียนรู้ พอใช้
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0-0.99	แปลผลการเรียนรู้ ปรับปรุง

ผู้วิจัยดำเนินการประเมินผลการเรียนรู้หลังการจัดการเรียนการสอน (Summative Assessment) ครบทั้ง 3 แผน โดยใช้แบบทดสอบการชีหรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ซึ่งมีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการปฏิบัติ (Checklist) โดยการตรวจสอบการชีหรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายของกลุ่มเป้าหมาย มีคะแนนเต็มอยู่ที่ 11 คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เนื้อหา จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาสรุปเป็นตัวแปร
2. วิเคราะห์คุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวการศึกษาตลอดชีพเป็นฐาน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ที่เป็นสากล เพื่อพัฒนาการเรียนรู้เรื่องการชีหรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในระยะแรกเริ่ม จำนวน 5 คน ระหว่างการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ โดยใช้ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปผลออกเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินผลพัฒนาการเรียนรู้ระหว่างการจัดประสบการณ์ (Formative Assessment)

ตารางที่ 1 ผลการประเมินผลพัฒนาการเรียนรู้ระหว่างการจัดประสบการณ์

คนที่	พฤติกรรม/ระดับคะแนน (คะแนนเต็ม 5)					คะแนนเฉลี่ย	แปลผล การเรียนรู้	สรุปผลการเรียนรู้ ตามเกณฑ์
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5			
แผนการจัดประสบการณ์ที่ 1 เรื่อง รู้จักตัวของฉัน								
1	3	4	5	5	5	4.4	ดีเยี่ยม	ผ่าน
2	3	3	4	5	5	4.0	ดีเยี่ยม	ผ่าน
3	3	3	4	5	5	4.0	ดีเยี่ยม	ผ่าน
4	3	4	5	5	5	4.4	ดีเยี่ยม	ผ่าน
5	3	3	4	5	5	4.0	ดีเยี่ยม	ผ่าน
แผนการจัดประสบการณ์ที่ 2 เรื่อง ชีหรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามคำบอกอย่างน้อย 4 ส่วนได้								
1	3	4	5	5	5	4.4	ดีเยี่ยม	ผ่าน
2	3	3	4	5	5	4.0	ดีเยี่ยม	ผ่าน
3	3	4	5	5	5	4.4	ดีเยี่ยม	ผ่าน
4	3	4	5	5	5	4.4	ดีเยี่ยม	ผ่าน
5	3	3	4	5	5	4.0	ดีเยี่ยม	ผ่าน
แผนการจัดประสบการณ์ที่ 3 เรื่อง ชีหรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามคำบอกอย่างน้อย 7 ส่วนได้								
1	3	4	4	5	5	4.2	ดีเยี่ยม	ผ่าน
2	3	4	4	5	5	4.2	ดีเยี่ยม	ผ่าน
3	3	4	4	5	5	4.2	ดีเยี่ยม	ผ่าน

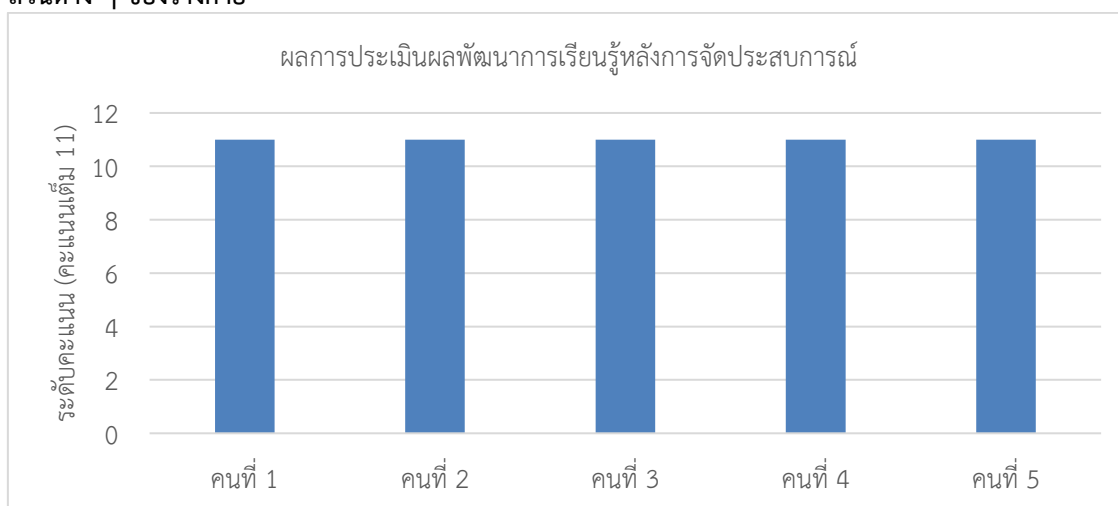
คนที่	พฤติกรรม/ระดับคะแนน (คะแนนเต็ม 5)					คะแนนเฉลี่ย	แปลผลการเรียนรู้	สรุปผลการเรียนรู้ตามเกณฑ์
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5			
4	3	4	4	5	5	4.2	ดีเยี่ยม	ผ่าน
5	2	3	4	4	4	3.4	ดีมาก	ผ่าน

จากตารางที่ 1 เด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ที่ 1 เรื่อง รู้จักตัวของฉัน พบว่า มีพัฒนาการเรียนรู้ในระดับดีเยี่ยม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.0-4.4 เด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ที่ 2 เรื่อง ชี้อธิบายส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามคำบอกอย่างน้อย 4 ส่วนได้ พบว่า มีพัฒนาการเรียนรู้ในระดับดีเยี่ยม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.0-4.4 เด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ที่ 3 เรื่อง ชี้อธิบายส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามคำบอกอย่างน้อย 7 ส่วนได้ พบว่า มีพัฒนาการเรียนรู้ในระดับดีเยี่ยม จำนวน 4 คน และดีมาก จำนวน 1 คน มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.4-4.2 สรุปผลการเรียนรู้เด็กทั้ง 5 คน ผ่านเกณฑ์ตามจุดประสงค์การเรียนรู้

2. ผลการประเมินผลพัฒนาการเรียนรู้หลังการจัดประสบการณ์ (Summative Assessment)

ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบการชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ซึ่งมีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการปฏิบัติ (Checklist) โดยการตรวจสอบการชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายของกลุ่มเป้าหมายซึ่งมีอายุระหว่าง 11 ส่วน ได้แก่ ศีรษะ/หัว, ลำตัว, แขน, ขา, ผم, ตา, หู, จมูก, ปาก, มือ, และเท้า ซึ่งผลการทดสอบสามารถสรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 2 แผนภูมิสรุปการประเมินผลพัฒนาการเรียนรู้หลังการจัดประสบการณ์โดยใช้แบบทดสอบการชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

จากภาพที่ 2 พบว่า หลังการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ที่ 3 แผน เด็กทั้ง 5 คน สามารถชี้หรือบอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมีระดับคะแนนอยู่ที่ 11 คะแนนทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการพัฒนาการเรียนรู้หรือบอกอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายระหว่างการเรียนรู้ในเด็กทุกคนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ตามการประเมินระหว่างการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากแผนการจัดประสบการณ์ที่สร้างขึ้นคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กในชั้นเรียนทั้งลีลาการเรียนรู้ ลักษณะความบกพร่องของเด็ก อายุของเด็ก ถึงแม้ว่าจะมีเด็กเพียง 5 คนก็ตาม แต่มีความหลากหลายและมีความเฉพาะในการเรียนรู้แต่ละเรื่องและแต่ละปัจเจกบุคคล ซึ่งแผนไม่ได้ถูกออกแบบมาเพื่อเด็กคนใดคนหนึ่งแต่เป็นการออกแบบมาเพื่อเด็กทุกคนในชั้นเรียน เป็นการส่งเสริมให้เด็กสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ ซึ่งการประเมินระหว่างการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจถึงวิธีการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน สามารถสังเกตพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กได้เป็นระยะ ๆ เพื่อให้ผู้สอนสามารถปรับวิธีการและการช่วยเหลือเด็กได้อย่างทันที่ อีกทั้งแผนยังทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็กตั้งแต่ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ตามประเภทความบกพร่องของเด็ก ได้แก่ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีลักษณะการเรียนรู้ที่ช้า มีความจำระยะสั้น สามารถพูดหรือออกเสียงเป็นคำ ๆ ได้แต่ไม่สามารถพูดหรือออกเสียงเป็นประโยคยาว ๆ ได้ ชอบการเคลื่อนไหว มีความสามารถในการจดจำต่อการเรียนรู้ในระยะเวลาที่สั้น ดังนั้นวิธีการจัดการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องทำซ้ำ ๆ

ย้าทวนในเรื่องเดิมจนเด็กเกิดการเรียนรู้ และมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่เครียด ผ่อนคลาย มีการเคลื่อนไหวอย่างเป็นจังหวะ เพื่อกระตุ้นความสนใจในการจดจำและสอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของภาคีเครือข่ายการศึกษาเพื่อการเยียวยา (2564 : 42) กล่าวถึงหลัก 3 ประการ ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหรือเรียกว่า หลัก 3R ดังนี้ 1) การทำซ้ำ สม่่าเสมอ (Repetition) คือ การให้เด็กปฏิบัติซ้ำ ๆ จนเกิดเป็นนิสัย และความสามารถที่ฝังในตน 2) การทำเป็นประจำ (Routine) คือ การจัดจังหวะชีวิตที่สม่ำเสมอ ทำให้เด็กได้ช่วยเหลือตนเองด้วยการลงมือปฏิบัติ แผนมีความสอดคล้องกันอย่างกลมกลืน ตั้งแต่เริ่มต้นเรียนรู้จนสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้ 3) การทำอย่างผ่อนคลาย (Relaxation) คือ การให้เด็กได้ผ่อนคลายจากการเรียนรู้ หรือเรียนรู้อย่างผ่อนคลาย ทำให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมโดยปราศจากความเครียด ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นเด็กที่มีภาษาที่จำกัดเนื่องจากการสูญเสียการได้ยิน ใช้การเรียนรู้ทางสายตาเป็นหลักแทนการได้ยินเสียง และจำเป็นต้องเรียนรู้การฟังเสียงและการอ่านปาก หากเด็กยังหลงเหลือการได้ยินอยู่ ดังนั้น ภาษาที่ใช้จึงจำเป็นต้องใช้ภาษามือควบคู่ไปกับการพูด สอดคล้องกับการศึกษาของสุภารัตน์พิชา ปิยะธรรมวรกุล (2562 : 28-30) กล่าวว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินต้องใช้ภาษาท่าทางหรือภาษามือ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่สูญเสียการได้ยิน มีภาษาค่อนข้างจำกัด ทำให้ไม่สามารถนำคำศัพท์ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ส่วนใหญ่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เนื่องจากความบกพร่องในการฟัง นอกจากนี้วิธีการสอนและการวัดผลของครูที่ไม่เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กอีกด้วย ซึ่งการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่บกพร่องทางการได้ยิน ควรครอบคลุมในเรื่องการฟัง การใช้สายตา การฝึกทักษะทางภาษา ฝึกการพูดและการใช้ประสาทสัมผัสอื่น ๆ ฝึกการอ่านริม ฝึกการสังเกตสีหน้า ท่าทาง และการเคลื่อนไหวของคู่สนทนาเพื่อช่วยให้เข้าใจความหมายในการสื่อสารได้ดีขึ้น ฝึกภาษามือไทยและการสะกดนิ้วมือ ส่วนเด็กก้อทิสติกนั้นลักษณะการเรียนรู้ คือ มีความยากลำบากในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและขาดทักษะทางสังคม มีความอ่อนไหวและเปราะบางด้านประสาทสัมผัส เช่น หลีกเลี้ยงเสียงดัง เดินเขย่งปลายเท้า ไวต่อประสาทสัมผัสทางการรับรส เป็นต้น นอกจากนี้ยังขาดจินตนาการและการเลียนแบบในการเล่นและเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้จึงต้องมีผู้สอนเป็นผู้พาทำ กิจกรรมควรจัดเป็นขั้นตอนจากง่ายไปยาก ใช้ภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่เด็ก และเน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมภาษา และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของจรัสลักษณ์ รัตนพันธ์ (2559 : 4) ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กก้อทิสติกนั้น ควรจัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาขึ้นมาทีละน้อย โดยจัดการเรียนรู้ไปตามขั้นตอน มีการเสริมแรงแก่เด็กทุกครั้ง ฝึกการสื่อสารด้วยท่าทาง เพื่อให้เด็กสามารถบอกความต้องการของตนเองและใช้ภาพเพื่อการให้ข้อมูลแก่เด็ก

ผลการพัฒนาการชี้หรือบอกอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายหลังการจัดประสบการณ์ตามแนวการศึกษา วอลดอร์ฟเป็นฐาน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ที่เป็นสากลด้วยแผนการจัดประสบการณ์เรื่องการชี้หรือบอกอวัยวะส่วนต่าง ๆ ทั้ง 3 แผน สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันในชั้นเรียนทั้ง 5 คน บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ได้ ทั้งนี้เนื่องจากแผนการจัดประสบการณ์ทั้ง 3 แผนได้นำหลักในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟ 3 ประการ เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ ดังนี้ (1) การทำซ้ำ (Repetition) ผู้วิจัยได้สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ซ้ำ ย้าทวน โดยมีการย้าด้วยบทเพลง บทกลอน ย้าด้วยจังหวะและการเคลื่อนไหว ย้าด้วยนิทาน ย้าด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ย้าด้วยสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย (2) จังหวะเวลาที่สม่ำเสมอ (Rhythm) ผู้วิจัยได้มีการจัดประสบการณ์ที่เป็นขั้นตอนโดยเริ่มตั้งแต่ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป ที่สอดคล้องกันด้วยบทเพลง บทกลอน การเคลื่อนไหวที่เชื่อมโยงสอดคล้องกับจังหวะและการเปลี่ยนแปลงของโลก คือ บทเพลง บทกลอน จังหวะและการเคลื่อนไหวต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงกับฤดูกาล วัฒนธรรมในช่วงเวลาที่เกิดฤดูกาลและวัฒนธรรมนั้น ๆ กิจกรรมในห้องเรียนต้องเป็นไปตามจังหวะที่สม่ำเสมอ ทำให้เด็กมีความรู้สึกสงบ ผ่อนคลาย และกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นจังหวะ ทำให้เด็กได้รู้สึกถึงมั่นคงปลอดภัยและได้เรียนรู้ตามศักยภาพ (3) การเคารพและการน้อมรับคุณค่าของทุกสิ่ง (Reverence) กิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนเคารพนอบน้อมและวางใจในตัวเอง มีความเคารพสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนในชั้นเรียน แสดงออกถึงการรับรู้ทางอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น กิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ใช้สื่อและอุปกรณ์ในการเรียนรู้ตามลักษณะของการใช้งานอย่างถูกวิธี เมื่อใช้สื่อและอุปกรณ์แล้วเก็บเข้าที่ได้หลังการใช้งาน กิจกรรมสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างไปจากตน ส่งเสริมให้ผู้เรียนยอมรับและปฏิบัติตามข้อตกลงในชั้นเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของบุษบง ดันติวงศ์ (2552 : 15-16) และกรรทอง จุลรัชนิกร (2556 : 79-83) ได้กล่าวถึง แนวทางในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยจึงยึดหลักดังต่อไปนี้ 1) การทำซ้ำ (Repetition) เด็กควรได้มีโอกาสทำสิ่งต่าง ๆ ซ้ำ

แล้วซ้ำเล่าจนกว่าการกระทำนั้นซึมลึกลงไปภายในและจิตจนเป็นนิสัย 2) จังหวะเวลาที่สม่ำเสมอ (Rhythm) กิจกรรมในโรงเรียนต้องเป็นไปตามจังหวะที่สม่ำเสมอ เหมือนลมหายใจ เข้า-ออก ยามจิตใจสงบและผ่อนคลาย เด็กจะได้รู้สึกมั่นคงปลอดภัย 3) การเคารพและการน้อมรับคุณค่าของทุกสิ่ง (Reverence) กิจกรรมและสื่อธรรมชาติที่จัดให้เด็กเพื่อให้เด็กเคารพและเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ที่เกื้อหนุนชีวิตมนุษย์ การเคารพและน้อมรับคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นแก่นของจริยธรรมตลอดชีวิตของเด็ก และยังสอดคล้องกับการศึกษาของวิชาญ ใจถึง และคณะ (2557 : 8-9) ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนการสอนในหลักมนุษยปรัชญาของการศึกษาแนวออลดอร์ฟ จัดกิจกรรมเป็นไปตามกิจกรรมพื้นฐานกิจกรรมประจำวัน/สัปดาห์/เดือน/ภาคเรียน/ปีการศึกษา โดยยึดหลัก 3R คือ Repetition (การทำซ้ำ), Rhythm (แบบแผนจังหวะชีวิต) และ Reverence (ความรู้สึกนอบน้อม) นอกจากนี้ยังมีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เป็นสากลและนำแนวทางมาสร้างแผนการจัดประสบการณ์เรื่องการชี้หรือบอกอวัยวะส่วนต่าง ๆ ทั้ง 3 แผน สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันในชั้นเรียนทั้ง 5 คน บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ได้ ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้วิจัยนำหลักการออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นสากลประกอบด้วยหลัก 3 ประการ มาออกแบบในการจัดประสบการณ์ ดังนี้ (1) การนำเสนอเนื้อหาและข้อมูลที่หลากหลาย คือ ครูมีวิธีการนำเสนอข้อมูลหรือเนื้อหาที่หลากหลายสอดคล้องกับความสามารถในการรับรู้ของผู้เรียนในชั้นเรียน ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนหลายวิธีและสื่อการสอนหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การใช้ภาษามากกว่าหนึ่งภาษาในการสื่อสารหรือถ่ายทอดความรู้โดยการพูด ร่วมกับการใช้ภาษามือและภาษาท่าทาง การใช้ภาพสัญลักษณ์ ศัพท์ภาษามือแทนการกล่าวถึงคำหรือประโยคที่ใช้ร่วมกัน การใช้สื่อของจริง ใช้นิทาน ใช้นิทาน เพลง ใช้นิทานทางสายตา ใช้เกมการเรียนรู้ ใช้การสอนตัวแบบ โดยใช้การพูด ร่วมกับการทำภาษามือ ใช้การแสดงการเคลื่อนไหวและท่าทางประกอบเพลงและเรื่องราว และการใช้คำถาม ในการนำเสนอข้อมูลหรือสอนเนื้อหาในเรื่องเดียว (2) การนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย คือ ครูให้เด็กแสดงออกในสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายตามพฤติกรรมหรือลีลาการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ซึ่งการแสดงออกอาจเป็นการนำเสนอด้วยการพูดปากเปล่า การใช้ภาษามือ การใช้ภาษาท่าทาง การชี้หรือการบอก การใช้การเคลื่อนไหว การแสดงละครหรือแสดงบทบาทสมมติ แล้วครูประเมินผลงานตามการแสดงออกของเด็ก (3) การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนที่หลากหลาย คือ ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้เด็กได้มีอิสระในการเลือกกิจกรรมและมีส่วนร่วมในชั้นเรียนตามความสามารถและความถนัดของผู้เรียน สร้างบรรยากาศแห่งการยอมรับด้วยการส่งเสริมการทำงานกลุ่ม เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาหรืองานที่ได้รับมอบหมาย เกิดเรียนรู้ในการทำงานร่วมกัน สนับสนุนและเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยเน้นให้มีการลงมือปฏิบัติ ปรับความยากง่ายของงานหรือกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละบุคคล มีการสอนเน้นซ้ำ ย้ำ ทบทวน และสรุปบทเรียน ใช้การเสริมแรงด้วยคำชมเชย การกอดในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วมและเกิดความพยายามในการเรียนรู้ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของพิมพ์ชนก หมอฤทธิ และภัทรพร แจ่มใส (2564 : 89), อัญธิมา สุดละมัย และ วราภรณ์ โสมะนันท์ (2566 : 23-24) และ National Center on Universal Design for Learning : NCUDL (2010 : Online) ได้นำออกแบบการเรียนรู้ตามหลักการ 3 ประการของการจัดการเรียนรู้ที่เป็นสากล คือ 1) การนำเสนอข้อมูลและเนื้อหาที่หลากหลาย ออกแบบแผนให้นำเสนอในหลากหลายวิธี มีวิธีการนำเสนอข้อมูลหรือเนื้อหาที่หลากหลายในการสอนเนื้อหาในเรื่องเดียว ปรับวิธีการนำเสนอข้อมูลให้ตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียน 2) การนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความเข้าใจในเนื้อหาโดยใช้วิธีการที่ยืดหยุ่นกับความสามารถของผู้เรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การใช้บัตรภาพ การใช้ภาพในหนังสือเรียน การวาดภาพ การแสดงท่าทาง การมีส่วนร่วมของเด็กโดยมีกิจกรรมที่หลากหลายให้เด็กได้ทำไปด้วยกัน และ 3) การมีส่วนร่วมของเด็กที่หลากหลาย เด็กจะได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียนตามความสามารถและความสนใจของเด็ก

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการศาสตร์การศึกษาออลดอร์ฟ ร่วมกับการออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นสากล มีความมุ่งหมายของการศึกษาที่สอดคล้องกัน เนื่องจากเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่เน้นไปที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ แล้วจึงนำไปสู่การให้ความช่วยเหลือผู้เรียนตามศักยภาพและความสามารถสูงสุดของผู้เรียนแต่ละบุคคล ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงศักยภาพที่แฝงเร้นอยู่ภายในตัวเอง โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการมีวิธีการเสนอความรู้ที่หลากหลาย ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถแสดงออกได้ถึงศักยภาพที่ตนเองมี ซึ่งตามที่พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ระบุว่าต้องจัดแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งเป็นแผนที่กำหนดแนวทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการเฉพาะบุคคลและให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ และจากสภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันนั้นมีการจัดการเรียนการสอนเป็นชั้นเรียนรวม มีผู้เรียนที่

แตกต่างและมีความหลากหลายทั้งสภาพความพิการ วิธีการเรียนรู้ ลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน ภาษาของผู้เรียนที่ใช้ในการเรียนรู้ ซึ่งนอกจากจะมีแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลแล้วยังทำให้ครูผู้สอนมีความจำเป็นต้องมีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน โดยคำนึงถึงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของผู้เรียนที่มีเป้าหมายเชิงพฤติกรรมร่วมกัน คำนึงถึงสภาพที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวสันต์ วรรณรัตน์ และคณะ (2565 : 304-309) กล่าวถึงปัญหาที่พบในชั้นเรียนรวม คือ ความหลากหลายของเด็กส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน ทำให้ยากต่อการจัดเรียนการสอน ครูจะต้องให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษ หรือในบางครั้งมีการลดภาระงานและเกณฑ์ในการประเมิน ดังนั้น วิธีการจัดการศึกษาตามแนวการศึกษา วอลดอร์ฟ และการจัดการเรียนการสอนที่เป็นสากล จึงสามารถตอบสนองต่อช่องว่างทางการเรียนรู้ของผู้เรียนและช่องว่างทางการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนได้ กล่าวคือ การศึกษา วอลดอร์ฟ เน้นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัยของผู้เรียน ครูจัดการเรียนการสอนให้มีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้พัฒนาไปในทุก ๆ ด้าน สอดคล้องกับการศึกษาของโรงเรียนไตรพัฒน์ (2561 : 32-33) กล่าวถึงลักษณะพิเศษของการศึกษา วอลดอร์ฟว่า การนำเอาพัฒนาการของเด็กมาเป็นแกนกลางในการสร้างหลักสูตรและวิธีการศึกษา เด็ก ๆ จะได้รับการสนับสนุนไม่ใช่การกดดันให้เรียนรู้ ซึ่งด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบนี้เป็นการบูรณาการอย่างแท้จริง โดยมีความโดดเด่น 3 ประการ คือ 1) ใช้ฐานวิธีการตามพัฒนาการ เน้นถึงความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปตามการเติบโตของเด็ก 2) ครูพยายามจัดการศึกษาอย่างมีศาสตร์และศิลป์เพื่อให้การศึกษาแก่เด็กในทุก ๆ ด้าน ทั้ง Hands Heart และ Head 3) การศึกษา วอลดอร์ฟ พัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม เพื่อให้เด็กเกิดสำนึกรู้ตนเอง เป็นบุคคลผู้มีความเมตตา กรุณา และมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อโลก สำหรับการจัดการเรียนรู้ที่เป็นสากล (UDL) นั้น เป็นการรวบรวมเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างและความหลายของผู้เรียน ทำให้ครูซึ่งเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ต้องเข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ ธรรมชาติของความพิการของเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อนำมาออกแบบและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับสำนักราชบัณฑิตยสภา (2564 : 712) ที่ได้ให้ความหมายการออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นสากลไว้ว่า เป็นแนวทางหนึ่งในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้หรือการจัดการเรียนการสอน ออกแบบสื่อการเรียนรู้ วิธีการวัด ประเมินผลที่มีความยืดหยุ่นสนับสนุน ส่งเสริมความก้าวหน้าในการเรียนและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนทุกคนในชั้นเรียนโดยการออกแบบกลยุทธ์การสอนและวิธีการประเมิน เพื่อให้ตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียน ตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ รวมถึงความต้องการจำเป็นพิเศษที่หลากหลายของผู้เรียน ให้สามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ และสอดคล้องกับ Rao and Meo (2016 : Online) กล่าวถึงการประยุกต์ใช้หลักการ UDL ในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน สอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลาง เพื่อให้ผู้เรียนทราบว่า เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ในบทเรียน ต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด เนื้อหาและเกิดทักษะในเรื่องที่เรียนอย่างไร 2) การวัดและประเมินผลจะแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของผู้เรียนในการบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ 3) การพัฒนาวิธีการสอนที่สามารถตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนทุกคน ได้เกิดการเรียนรู้ เข้าถึงเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ได้ 4) การจัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์เพื่อใช้ในการนำเสนอข้อมูล เนื้อหา และแนวคิดที่หลากหลาย อีกทั้งยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนทุกคนในชั้นเรียน

องค์ความรู้จากการวิจัย

การจัดการศึกษาควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียนแต่ละบุคคล เนื่องจากเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแต่ละคนมีความบกพร่องที่ต่างกัน มีอายุที่ต่างกัน และมีลีลาการเรียนรู้ที่ต่างกัน ส่งผลให้การเรียนรู้ไม่เท่ากัน เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแต่ละคนจำเป็นต้องใช้เวลาในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ดังนั้น แผนการจัดประสบการณ์จึงจำเป็นต้องทำซ้ำ ย้ำทวน และใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้ในแต่ละเรื่อง รวมถึงต้องสังเกตลักษณะการเรียนรู้ของเด็กเพื่อหาวิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับลีลาการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนให้มากที่สุด เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสติปัญญา มีลักษณะการเรียนรู้ที่ช้าและเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ยาก มีปัญหาความจำระยะสั้น สมาธิสั้น ควรใช้วิธีการสอนซ้ำ ๆ จากง่ายไปยาก สอนด้วยความผ่อนคลาย สนุกสนาน ไม่เครียดด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย และสอนอย่างสม่ำเสมอ ส่วนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีลักษณะการเรียนรู้ที่ใช้สายตาแทนการได้ยิน คือ ภาษามือ และฝึกการได้ยินเพื่อกระตุ้นการได้ยินที่หลงเหลืออยู่ให้มากที่สุด คือ การฝึกพูดและฝึกฟัง หรือใช้วิธีการใช้ภาษามือประกอบการพูด เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ พัฒนาภาษาที่จำเป็น และฝึกฟังเสียง ฝึกพูดเพื่อ

พัฒนาการได้ยินที่หลงเหลืออยู่ สำหรับเด็กออทิสติกมีลักษณะการเรียนรู้ที่หลากหลายบางคนเรียนรู้ได้เร็วสามารถสื่อสารได้ บางคนเรียนรู้ได้ช้าเนื่องจากพัฒนาการทางภาษาและสังคม รวมถึงลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นแบบแคบ ใช้วิธีการสอนที่ใช้สื่อทางสายตา เชื่อมโยงภาพกับภาษาให้กับเด็กมากที่สุด รวมถึงส่งเสริมทักษะทางสังคมให้สามารถทำกิจกรรมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนที่จัดการศึกษาตามแนวการศึกษาออทิสติก และหรือการจัดการเรียนรู้ที่เป็นสากล ควรคำนึงถึงเป้าหมายของการศึกษา โดยศึกษาข้อมูลแนวความคิด ทฤษฎี แนวทางการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างลึกซึ้ง เพื่อการออกแบบการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ และบรรลุเป้าหมายของการศึกษาได้

1.2. การนำเสนอเนื้อหาและข้อมูลที่หลากหลาย ตามหลักการการจัดการเรียนการสอนที่เป็นสากล อาจเพิ่มวิธีการนำเสนอที่นำเทคโนโลยีเข้ามาในร่วมด้วย แต่ต้องคำนึงถึงวัยของผู้เรียน ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ เนื่องจากการศึกษาปฐมวัยเน้นไปที่การให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงสอดคล้องกับการศึกษาออทิสติกที่กล่าวว่าการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ เด็กแรกเกิด-7 ปี ควรหลีกเลี่ยงการใช้โทรศัพท์และโทรทัศน์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความคิดเห็นและทัศนคติของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวการศึกษาออทิสติก และการจัดการเรียนรู้ที่เป็นสากลสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

2.2 การศึกษาครั้งนี้เป็นการใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวการศึกษาออทิสติก ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ที่เป็นสากลสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย 5 คนเท่านั้น หากครูผู้สอนจะนำหลักการไปใช้ในการออกแบบการเรียนรู้ควรคำนึงถึงขั้นเรียนทั้งลักษณะทางกายภาพ ลักษณะความพิการของผู้เรียน ลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ตนเองจัดการเรียนการสอนเป็นหลักในการออกแบบการเรียนรู้

2.3 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวการศึกษาออทิสติก ร่วมกับการออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นสากลในกลุ่มตัวอย่างเฉพาะ จึงเป็นการใช้สถิติเชิงพรรณนาและไม่สามารถสรุปผลไปยังประชากรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจพิจารณาเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา เพื่อสามารถใช้สถิติเชิงอนุมาน และสรุปผลไปยังประชากรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เอกสารอ้างอิง

- กรองทอง จุลิรัชนิกร. (2556). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2562). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พุทธศักราช 2562. กรุงเทพฯ : สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- เกียร วรงค์ก้อม. (2564). การพัฒนาชุดส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาและการสื่อสารเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในระยะแรกเริ่ม. วารสารวิทยาลัยราชสุดา, 17 (2), 49-63.
- จริยา ทะรักษา. (2558). เด็กพิเศษ. สารานุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 49, 22-31.
- จิรัชลักษณ์ รัตนพันธ์. (2559). ทำอย่างไรเมื่อได้สอนเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2565). ออทิสติก [Online]. Available : <https://www.happyhomeclinic.com/au21-autism-faq.html>. [2567, เมษายน 7].
- บุษบง ตันติวงศ์. (2552). การศึกษาออทิสติก : ปรัชญา หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคณิศรทางการศึกษา พ.ศ. 2552 (2552, มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 126 ตอนพิเศษ 80 ง. 45-47.

- ปริญญ สิริอิตตะกุล และวิภาสิริ บุญชูช่วย. (2562). ความสามารถทางการคิดแบบ Theory of Mind ของเด็กหูหนวกในโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม. *วารสารจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 1 (1), 110-122.
- พิมพ์ชนก หมอกฤทธิ และภัทรพร แจ่มใส. (2564). การจัดการเรียนรู้ที่เป็นสากลสำหรับห้องเรียนรวมเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน. *วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ*, 10 (1), 79-92.
- พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. (2541, 5 กุมภาพันธ์) *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 125 ตอนที่ 28 ก. 1-13.
- ภาคีเครือข่ายการศึกษาเพื่อการเยียวยา. (2564). *โลกพิเศษเพราะคนพิเศษ*. กรุงเทพฯ : บริษัท กู๊ดเฮด พรินต์ติ้ง แอนด์แพคเกจจิ้ง กรู๊ป จำกัด.
- โรงเรียนไตรพัฒน์. (2561). “ก้าวแรก” *Waldorf Education*. ปทุมธานี : Druckerei Ideal Ltd.,Part.
- วงพัทธร ภูพันธ์ศรี. (2563). *จิตวิทยาเด็กพิเศษ*. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วสันต์ วรรณรัตน์ และคณะ. (2565). การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยสำหรับเด็กที่มีความหลากหลายในชั้นเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตามแนวการออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นสากล. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7 (4), 298-313.
- วิชาญ ใจเถิง และคณะ. (2557) รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามแนววิถีพุทธและวอลดอร์ฟสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)*, 20 (2), 1-10.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2566). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม (Theories and Techniques in Behavior Modification)*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2558). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ฉบับราชบัณฑิตยสภา 2558*. กรุงเทพฯ : กองธรรมศาสตร์และการเมือง.
- _____. (2564). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสภา 2564*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวม สำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ*. กรุงเทพฯ : บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2561). *ชุดเอกสารศึกษาด้วยตนเอง วิชาความรู้พื้นฐานด้านการศึกษาสำหรับคนพิการหรือผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เล่มที่ 8 การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (ม.ป.ป.). *คู่มือการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุการ์ตพิชา ปิยะธรรมวรกุล. (2562). *เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อภิสิริ จรัสชวนะเพท. (2563). *บทเรียนนอกบ้านบทที่หนึ่ง เติบโตด้วยธรรมชาติอย่างธรรมชาติ*. กรุงเทพฯ : SOOK Publishing.
- อัญธิมา สุดละมัย และวราภรณ์ ไสมะนันท์. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นเรียนรวม ด้วยการออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นสากล. *วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ*, 12 (2), 13-28.
- Center for Applied Special Technology. (2018). *Universal Design for Learning Guidelines version 2.2* [Online]. Available : <http://udlguidelines.cast.org>. [2020, April 1].
- National Center on Universal Design for Learning. (2010). *UDL guidelines* [Online]. Available : <http://www.udlcenter.org/aboutudl/udlguidelines>. [2020, April 1].
- Rao, K., and Meo, G. (2016). Using Universal Design for Learning to Design Standards-Based Lessons. *SAGE Open*, 6 (4), 1-12. <https://doi:10.1177/2158244016680688>.

**แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1**
**GUIDELINES FOR THE OPERATION OF STUDENT ASSISTANCE AND
SUPPORT SYSTEMS IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE RAYONG
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1**

นปภา สกุลพิทักษ์*

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Napapha Sakunphitak*

Suan Sunandha Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail : S64561802001@ssru.ac.th

(วันที่รับบทความ : พฤษภาคม 6, 2567 ; วันที่แก้ไขบทความ : กรกฎาคม 7, 2567 ; วันที่ตอบรับบทความ : กรกฎาคม 15, 2567)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์การปฏิบัติงาน และเพื่อเสนอแนวทางการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 276 คน ได้มาโดยใช้ตารางของเครจซี มอร์แกน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหาร สถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาที่มีผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาอยู่ในระดับยอดเยี่ยม จำนวน 5 คน ได้มาโดย การเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าที การวิเคราะห์ค่าเอฟ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน

2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน พิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านกิจกรรมสื่อสารกับ ผู้ปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มี 7 แนวทาง ดังนี้ การรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านกิจกรรมสื่อสารกับ ผู้ปกครอง การส่งต่อนักเรียน และการสรุปผล

คำสำคัญ : การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, สถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1

Abstract

This study aimed to study the level of operation of student assistance and support systems in educational institutions under the Rayong Primary Educational Service Area Office 1, to compare the operation of student assistance and support systems in educational institutions. Classified according to position and work experience and to propose guidelines for operation of student assistance and support systems in educational institutions. The sample is educational institution administrators and teachers a total of 276 people by using table of Krejci and Morgan. Experts are educational institution administrators' self-evaluation results of the educational institution are at an excellent

level totaling 5 people. Obtained through specific selection. The tools are questionnaires and interviews. Analyze data with frequency, percentage, mean, standard deviation. T-value analysis, F-test analysis and content analysis.

The research results found that :

1) The level of student assistance and support systems in educational institutions the mean were overall at the highest level. Consider each aspect. The mean highest level is student promotion.

2) Comparative results of the operation of student assistance and support systems. Classified by position, overall there was no difference. Consider each aspect found that communication activities with parents There is a significant statistical difference at the .05 level. When classified according to the work experience found that overall, there was no difference. Considering each aspect, it was found that knowing students individually, Student promotion and communication activities with parents There is a statistical significant difference at the .05 level.

3) Guidelines for operating the student assistance and support systems in educational institutions. There are 7 guidelines as follows : Knowing students individually, Screening of students, Student promotion, Preventing and solving problems, Communication activities with parents, Forwarding students and Summary of the results.

Keywords : Operation of Student Assistance and Support Systems, Educational Institution,

Rayong Primary Educational Service Area Office 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในโลกปัจจุบันที่เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทกับชีวิตของมนุษย์ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งในเรื่องของเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ต และการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้มนุษย์มีการพัฒนาตนเองในด้านอุปนิสัย ความคิด สุขภาพ เงิน การใช้ชีวิตประจำวัน รวมถึงการประกอบอาชีพ แต่ในการเปลี่ยนแปลงนี้อาจจะส่งผลกระทบต่อทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อเด็กและเยาวชนหากไม่ได้รับการแนะนำหรือปลูกฝังที่ดี เพราะในการพัฒนาประเทศนั้น เด็กและเยาวชนนับว่าเป็นกำลังหลักสำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังคำที่กล่าวว่า “เด็กและเยาวชนคืออนาคตของชาติ” ดังนั้น เด็กและเยาวชนในวันนี้ที่กำลังจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตข้างหน้าจึงควรที่จะได้รับการพัฒนาในเรื่องการศึกษา การเรียนรู้ ทักษะคิด เทคโนโลยี และการปลูกฝังศีลธรรม จริยธรรมที่ดี สิ่งเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กและเยาวชนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถปรับตัว และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้เห็นความสำคัญของการจัดกระบวนการการศึกษาซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ และมีศักยภาพในการทำงานสามารถนำพาประเทศไปสู่ความเจริญ จึงได้มีการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาทุกแห่งให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตามมาตรา 6 และได้รับบัญญัติในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 5) โดยผ่านกระบวนการทางการจัดการศึกษา นอกจากการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว ยังรวมไปถึงการป้องกันและช่วยเหลือในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง เช่น ปัญหาครอบครัวพ่อแม่หย่าร้าง ปัญหาการระบาดของยาเสพติด ปัญหาการคบเพื่อน เป็นต้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนทุกฝ่ายโดยมีการทำงานที่เป็นระบบ มีเทคนิควิธีการหรือการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการดูแลช่วยเหลือ ให้คำแนะนำในการแก้ปัญหา และให้ความรัก ให้ความเมตตา เสมือนเป็นคนในครอบครัวที่นักเรียนสามารถให้ความไว้วางใจได้ แต่สภาพปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้นมีความหลากหลาย การดำเนินงานในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงทำได้ค่อนข้างยากและความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งสถานศึกษานับว่าเป็นสถานที่สำคัญที่มีผู้ที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด หากทุกคนให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม จะส่งผลดีกับทุกฝ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อม (กรมสุขภาพจิต, 2554 : 54)

นอกเหนือจากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ปัจจุบันสังคมยังประสบกับปัญหาอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน สำหรับปัญหาทางสังคมที่พบในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน พบว่า ในระดับกลุ่มจังหวัด 4 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งเป็นเพศชาย เพศหญิง เด็กวัยเรียนตามการศึกษาภาคบังคับ (6-15 ปี) (16-18 ปี) และพบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กในปี 2559 ซึ่งปัญหาที่พบมากที่สุด คือ เด็กที่ติดเกมส์ และการพนันต่าง ๆ รองลงมาคือ เด็กที่มีพฤติกรรมติดเหล้า/เครื่องดื่มแอลกอฮอล์/ยาเสพติด และรองลงมาคือ เด็กที่มีพฤติกรรมมั่วสุมและก่อความรำคาญให้ชาวบ้าน (สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3, 2560 : 18-19) พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 63 ได้กำหนดว่า สถานศึกษาทุกแห่งต้องมีการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ประกอบไปด้วย การแนะแนวและให้คำปรึกษารวมถึงการฝึกอบรมให้แก่แก่นักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่ช่วยในการปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียนให้เหมาะสมกับกฎระเบียบที่สถานศึกษากำหนด รวมถึงมีความรับผิดชอบต่อการความปลอดภัยของนักเรียนและส่วนรวม ตามข้อตกลงและเงื่อนไขกำหนดในกฎกระทรวง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2550 : ออนไลน์)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นงานที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับนักเรียน มีกระบวนการในการส่งเสริมการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียน โดยมีครูประจำชั้นที่ทำหน้าที่หลักในการปฏิบัติงานเพราะมีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด ซึ่งได้รับความร่วมมือของการมีส่วนร่วมจากผู้บริหาร ครู และหน่วยงานทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีขั้นตอนในการดำเนินงานประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านแรกการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จะช่วยให้ครูประจำชั้นเข้าใจนักเรียนมากขึ้น โดยผ่านกระบวนการการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษามาเพื่อทำการคัดกรองนักเรียนแบ่งเป็นกลุ่มต่าง ๆ ตามความเหมาะสม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการคัดกรองนักเรียนโดยพิจารณาข้อมูลของนักเรียนเพื่อจัดกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ โดยนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาที่ต้องได้รับการป้องกัน และแก้ไขปัญหานี้ ซึ่งมีหลากหลายเทคนิควิธีการซึ่งสิ่งที่ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นต้องดำเนินการเป็นลำดับแรก คือ การให้คำปรึกษากับนักเรียนเบื้องต้นและร่วมกันจัดทำกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ และนักเรียนที่เป็นกลุ่มปกติจะต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนา ซึ่งสามารถทำได้โดยการจัดกิจกรรมโฮมรูมพูดคุยกับนักเรียน การเยี่ยมบ้านเพื่อสำรวจสภาพการเป็นอยู่ของนักเรียน เป็นต้น แต่หากครูประจำชั้นได้ปฏิบัติตามขั้นตอนของการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนแล้วไม่สามารถช่วยเหลือ หรือแก้ไขปัญหานี้ให้กับนักเรียนได้ ครูประจำชั้นต้องทำการส่งต่อ ซึ่งการส่งต่อนักเรียนนั้นมีทั้งการส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2550 : 17) โดยผู้ที่ขับเคลื่อนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา นอกจากครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นแล้ว ยังมีผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะผู้นำทางการศึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญ โดยอาศัยกระบวนการการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน สังคม ครอบครัว บุคลากรทุกสถาบัน เป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษาและการบริหารโดยใช้องค์คณะบุคคล (ธีระ รุญเจริญ, 2553 : 1)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 เป็นหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน กำกับติดตามการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาให้มีคุณภาพและได้รับมาตรฐาน จึงได้ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาทุกแห่งมีการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือ เพื่อคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคลซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนา อีกทั้งยังป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้องและตรงจุด โดยสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยมีการอบรมนักเรียนเกี่ยวกับการเล่นเกม การรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วและมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กเข้าสู่วัยรุ่นเป็นจำนวนมาก โดยให้โรงเรียนจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพโดยนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพและทักษะชีวิตเพื่อที่จะสามารถดูแลนักเรียนได้ทุกกลุ่มเป้าหมาย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1, 2563 : ออนไลน์)

ด้วยความสำคัญองงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยในฐานะที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 เพื่อที่จะนำผลการวิจัยที่ได้ศึกษามานั้น ไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาแก่ครูและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางการ

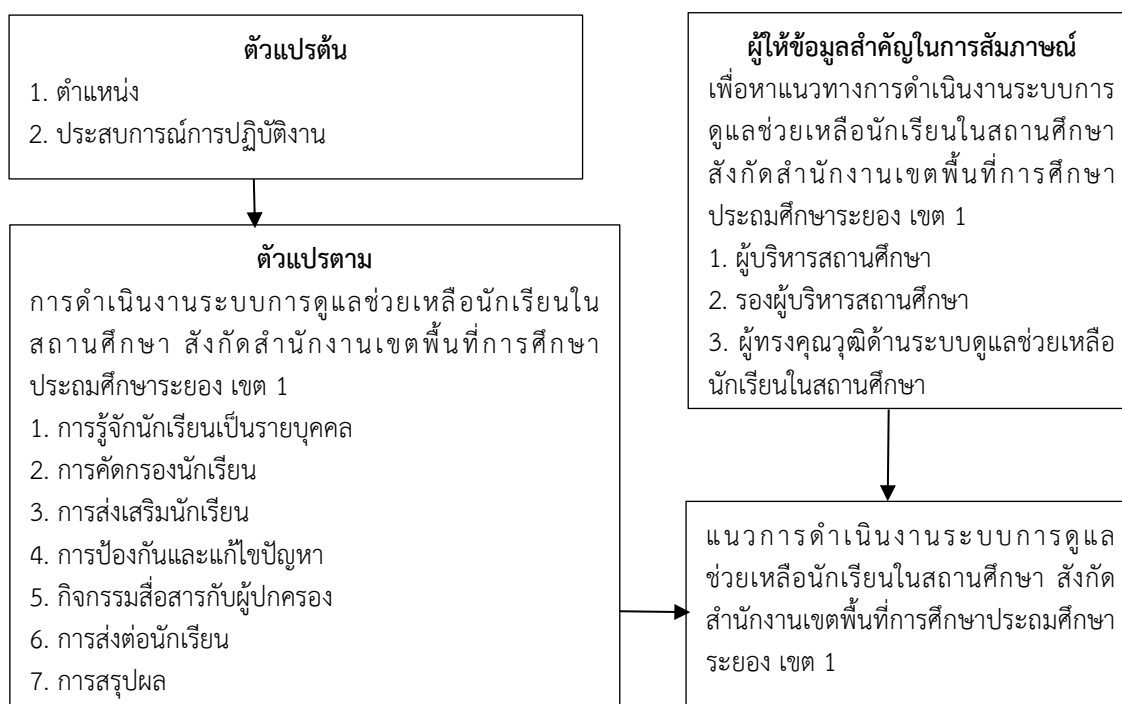
บริหารจัดการสถานศึกษาในจังหวัดระยอง และเพื่อให้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุผลสำเร็จ สามารถแก้ไขปัญหา รวมถึงการปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนให้ดีขึ้น และเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์การปฏิบัติงาน
3. เพื่อเสนอแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2553 : 37), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559 : 14), กรมสุขภาพจิต (2551 : 5), Arlington Public Schools (2019 : Online), Washington State Office of Superintendent of Public Instruction (2017 : Online)], National education psychological service (2017 : Online]. 1), State of Victoria: Department of Education and Training (2018 : Online), The College of St. Scholastica (2017 : Online) มาเป็นกรอบในการวิจัย ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 จำนวน 114 แห่ง ปีการศึกษา 2565
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 จำนวน 92 แห่ง โดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607-610) ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 2 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 รวมทั้งสิ้น 276 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) และผู้ให้ข้อมูล

สำคัญที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำนวน 4 คน และรองผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

- 1) ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาอยู่ในระดับยอดเยี่ยม
- 2) มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างน้อย 3 ปี
- 3) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย 1) ตำแหน่ง 2) ประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 7 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน
- 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน
- 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา
- 5) ด้านกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง
- 6) ด้านการส่งต่อนักเรียน
- 7) ด้านการสรุปผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ตอนที่ 2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำแนกเป็น 7 ด้าน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำนวน 8 ข้อ ด้านการคัดกรองนักเรียน จำนวน 8 ข้อ ด้านการส่งเสริมนักเรียนจำนวน 8 ข้อ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา จำนวน 8 ข้อ ด้านกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง จำนวน 8 ข้อ ด้านการส่งต่อนักเรียน จำนวน 8 ข้อ และด้านการสรุปผล จำนวน 8 ข้อ รวมทั้งฉบับจำนวน 56 ข้อ

2. แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มีข้อความทั้งหมด 7 ด้าน ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านการสรุปผล

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การสร้างและพัฒนาแบบสอบถามโดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนำทฤษฎีและแนวคิดมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามที่ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการจะศึกษานำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ตรวจสอบและเสนอแนะเพิ่มเติม และตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความเที่ยงตรงของเนื้อหา ผลปรากฏว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในช่วงระหว่าง 0.67-1.00 แปลผลได้ว่า ข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์สามารถนำมาใช้ได้ จำนวน 56 ข้อ และได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อนำมาทดลอง (Try-out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเป็นสถานศึกษา จำนวน 10 แห่ง รวมทั้งสิ้น 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ 0.982

2. การสร้างและพัฒนาแบบสัมภาษณ์ที่ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านการสรุปผล เสนอฉบับร่างต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ ความถูกต้อง ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการวัด และมีความเหมาะสมของภาษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข โดยผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ต้องมีคุณสมบัติอยู่ในเกณฑ์ดังนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ที่มีผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา

อยู่ในระดับยอดเยี่ยม มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างน้อย 3 ปี และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำนวน 5 ท่าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ถึงผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูในสถานศึกษา เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 276 คน และนำแบบสอบถามไปประเมินผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ตัวแปรเชิงคุณภาพ คือ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 ระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จากการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เป็นรายด้านและภาพรวมโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 100)
3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบการจำแนกตำแหน่ง โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (T-test) และการจำแนกประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และถ้ามีความแตกต่างกันจะทำการทดสอบโดยการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการ LSD. (Least of Significance Difference)
4. ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) เพื่อนำเสนอแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

ผลการวิจัย

1. ระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.55) และหากพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = .458) รองลงมาคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = .462) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = .463) ด้านกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = .473) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = .503) ด้านการสรุปผล ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = .485) ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = .518) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง ประเด็นที่ 1 สถานศึกษาชี้แจงแนวทางการดูแลนักเรียนเบื้องต้นกับผู้ปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ประเด็นที่ 2 สถานศึกษามีการจัดเก็บข้อมูลที่ครบถ้วน และเป็นปัจจุบันมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (LSD) ดังตารางที่ 1

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	กว่า 5 ปี	- 10 ปี	มากกว่า 10 ปี
ต่ำกว่า 5 ปี	-	-.360*	-.234*
5-10 ปี	-.360*	-	-
มากกว่า 10 ปี	-.234*	-	-

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (LSD) พบว่า แตกต่างกัน 2 คู่ คือ

คู่ที่ 1 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี กับประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5-10 ปี

คู่ที่ 2 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี
 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานน้อยกว่า
 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี
 ประเด็นที่ 3 ครูสามารถศึกษาข้อมูลของนักเรียนเบื้องต้นผ่านระเบียบสะสมของนักเรียนมีความแตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (LSD) ดังตารางที่ 2

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	กว่า 5 ปี	- 10 ปี	มากกว่า 10 ปี
ต่ำกว่า 5 ปี	-	-.284*	-.213*
5-10 ปี	-.284*	-	-
มากกว่า 10 ปี	-.213*	-	-

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (LSD) พบว่า แตกต่างกัน 2 คู่ คือ
 คู่ที่ 1 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 5-10 ปี
 คู่ที่ 2 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี
 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน น้อยกว่า
 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 5-10 ปี และ มากกว่า 10 ปี
 ด้านการส่งเสริมนักเรียน ประเด็นที่ 6 กิจกรรมโฮมรูมเป็นกิจกรรมที่ทำให้ครูและนักเรียนมีการใช้เวลา
 ร่วมกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (LSD) ดังตาราง
 ที่ 3

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	กว่า 5 ปี	- 10 ปี	มากกว่า 10 ปี
ต่ำกว่า 5 ปี	-	-.250*	-.213*
5-10 ปี	-.250*	-	-
มากกว่า 10 ปี	-.213*	-	-

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (LSD) พบว่า แตกต่างกัน 2 คู่ คือ
 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (LSD) พบว่า แตกต่างกัน 2 คู่ คือ
 คู่ที่ 1 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี กับ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 5-10 ปี
 คู่ที่ 2 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี กับ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี
 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน น้อยกว่า
 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 5-10 ปี และ มากกว่า 10 ปี
 และด้านกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง ประเด็นที่ 1 สถานศึกษาชี้แจงแนวทางการดูแลนักเรียนเบื้องต้นกับ
 ผู้ปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (LSD)
 ดังตารางที่ 4

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	กว่า 5 ปี	- 10 ปี	มากกว่า 10 ปี
ต่ำกว่า 5 ปี	-	-.315*	-.213*
5-10 ปี	.315*	-	-
มากกว่า 10 ปี	.213*	-	-

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (LSD) พบว่า แตกต่างกัน 2 คู่ คือ
 คู่ที่ 1 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี กับ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 5-10 ปี
 คู่ที่ 2 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี กับ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี
 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน น้อยกว่า
 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 5-10 ปี และ มากกว่า 10 ปี
 3. แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาระยอง เขต 1 มีดังนี้

3.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

3.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน

3.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน

3.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

3.5 ด้านกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง

3.6 ด้านการส่งต่อนักเรียน

3.7 ด้านการสรุปผล

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมระยอง เขต 1 ผลการวิจัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และหากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และน้อยที่สุดคือ ด้านการส่งต่อนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของศรีนคร (2560 : 44) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนศรีราษฎร์ อำเภอมือง จังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย โดยมีด้านการส่งเสริมนักเรียน และพัฒนานักเรียนเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการคัดกรองนักเรียน รวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจันจิรา ไชยรัตน์ และรุ่งชัดดาพร เวหะชาติ (2561 : 4) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 พบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง ประเด็นที่ 1 สถานศึกษาชี้แจงแนวทางการดูแลนักเรียนเบื้องต้นกับผู้ปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ประเด็นที่ 2 สถานศึกษามีการจัดเก็บข้อมูลที่ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน ประเด็นที่ 3 ครูสามารถศึกษาข้อมูลของนักเรียนเบื้องต้นผ่านระเบียบสะสมของนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ประเด็นที่ 6 กิจกรรมโฮมรูมเป็นกิจกรรมที่ทำให้ครูและนักเรียนมีการใช้เวลาร่วมกัน และด้านกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง ประเด็นที่ 1 สถานศึกษาชี้แจงแนวทางการดูแลนักเรียนเบื้องต้นกับผู้ปกครอง มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของกรดา มลิตา และ เพ็ญภา สุขเสริม (2564 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของนุรมาน พิทักษ์สุขสันต์ (2564 : บทคัดย่อ) ในการเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

3. แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ระยอง เขต 1 มี 7 ด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 การรู้จักนักเรียนรายบุคคล มีแนวทางในการพัฒนา มีดังนี้ สถานศึกษาต่าง ๆ จะต้องมีการดำเนินงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยหน้าที่หลักในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลจะเริ่มจากครูที่ปรึกษา เนื่องจากครูที่ปรึกษาจะเป็นบุคลากรที่ใกล้ชิดกับตัวนักเรียนมากที่สุด จึงจะสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นพื้นฐานผ่านการพูดคุย แลกเปลี่ยนและทำความรู้จักกับนักเรียนในเบื้องต้น เช่น การประเมิน SDQ การประเมินความเครียดของนักเรียน การประเมินผลการเรียนการประเมินสภาพปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน เป็นต้น สอดคล้องกับศิริ โชคสกุล (2559 : 76) ที่ได้อธิบายเอาไว้ว่า ครูใช้ระเบียบสะสมเป็นเครื่องมือใน

การรู้จักนักเรียนรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับกรณีการ นีละนนท์ (2555 : 75) ได้กล่าวไว้ว่า ควรมีการส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาเครื่องมือที่หลากหลายในการรวบรวมข้อมูลนักเรียนที่ถูกต้องชัดเจน โดยให้โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนสำรวจตนเองและรู้จักตนเองดีขึ้น

3.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 การคัดกรองนักเรียน มีแนวทางในการพัฒนา มีดังนี้ สถานศึกษามีการใช้เกณฑ์ที่ถูกกำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นเกณฑ์ในการคัดกรองและแบ่งกลุ่มนักเรียนทั้ง กลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยง ตามที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยให้ครูที่ปรึกษาเก็บข้อมูลของนักเรียนตามสภาพความเป็นจริงของตัวนักเรียน เช่น จากการประเมิน SDQ การเยี่ยมบ้านนักเรียน การพูดคุยกับนักเรียน เพื่อน และผู้ปกครอง เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของแพรวพรรณ สุนนทะ (2552 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า แนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือโรงเรียนควรมีการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดและมีการเฝ้าติดตามอย่างต่อเนื่อง แล้วนำผลมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาต่อไป และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของบรรทมรวมจิตต์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเวียงแก่นวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า ข้อเสนอแนะการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยคณะกรรมการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค คือ ควรมีงบประมาณสนับสนุนในการจัดทำเอกสารและการไปเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างพอเพียง โดยทางโรงเรียนเวียงแก่นวิทยาคม มีการให้ครูที่ปรึกษาออกเยี่ยมบ้านเพื่อจะได้รู้จักนักเรียนเป็นอย่างดี

3.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 การส่งเสริมนักเรียน มีแนวทางในการพัฒนา มีดังนี้ คือ สถานศึกษาต่าง ๆ จะต้องให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียนเป็นหลักโดยจำเป็นจะต้องสอดคล้องกับตัวชีวิตและวัตถุประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ ทำให้สถานศึกษาจำเป็นจะต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด แก้ไขปัญหา และพัฒนาตนเองอย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งการจัดกิจกรรมภายนอกห้องเรียนก็เป็นสิ่งที่สถานศึกษาพึงกระทำเพื่อให้นักเรียนสามารถ ค้นพบความถนัด หรือความสามารถของตัวนักเรียนได้เป็นอย่างดี อาทิเช่น การเล่นกีฬา ดนตรี เทคโนโลยี หรือแม้แต่วิชาการ อันจะทำให้ผู้บริหาร ครู และสถานศึกษาสามารถพัฒนาต่อยอดนักเรียนได้อย่างถูกทางและเกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย โดยครูที่ปรึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนต้องเข้ามามีส่วนร่วม และให้การสนับสนุนในทุก ๆ กิจกรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนา และเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับเขาวลิต จินดารัตน์ (2551 : 64) กล่าวว่า โรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมโดยเน้นให้นักเรียนมีบทบาทในกิจกรรมมากที่สุดและโรงเรียนได้จัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียน ได้มีการรู้จักตนเอง รู้จักคนอื่น และพัฒนาสังคมที่ดีขึ้นเนื่องจากครูที่ปรึกษามีเวลาในการจัดกิจกรรมก่อนเรียนของนักเรียนและครูส่วนใหญ่มีความมุ่งมั่นที่อยากให้ลูกศิษย์มีความประพฤติที่ดี มีคุณลักษณะตามที่คาดหวัง

3.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 การป้องกันและแก้ไขปัญหา มีแนวทางในการพัฒนา มีดังนี้ คือ สถานศึกษามีการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อที่จะใช้ในการส่งเสริม พัฒนาและแก้ไขปัญหาของนักเรียน ทั้งกลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยง โดยอาศัยครูที่ปรึกษาเป็นแกนนำในการดำเนินกิจกรรมและให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์และเท่าเทียมกัน เช่น นักเรียนกลุ่มปกติ จะมีการได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมทักษะ ตามความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อที่จะสามารถนำไปต่อยอดและพัฒนาผู้เรียนในอนาคตได้ และสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สถานศึกษาและครูที่ปรึกษาจะมีการพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันเพื่อให้ทราบถึงต้นเหตุของปัญหา หรือแนวโน้มที่จะนำไปสู่ปัญหาในอนาคต เพื่อที่จะหาแนวทางการป้องกันและแก้ไขร่วมกัน หรือมีการร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียนโดยนัดหมายให้ผู้ปกครองเข้ามาร่วมพูดคุย และรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นของนักเรียนเป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา ช่วงโชติ (2556 : 53) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนระยองปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า แนวทางการพัฒนาโดยรวมของโรงเรียน คือ โรงเรียนควรมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ประชุมชี้แจง

ให้ครู ผู้ปกครอง มีความเข้าใจที่ตรงกัน นำข้อมูลที่ได้รับมาพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด กำกับและติดตามผลพร้อมทั้งรายงานผลการปฏิบัติงาน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และสอดคล้องกับงานวิจัย สงกรานต์ เนียมทอง (2557 : 89)). ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไพศาลวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า การแก้ไขปัญหาให้นักเรียนต้องประสานความร่วมมือกับทุกฝ่าย เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ครูควรใช้ความเข้าใจและพูดคุยกับนักเรียนให้มากขึ้น

3.5 ด้านกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 กิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง มีแนวทางในการพัฒนา มีดังนี้ คือ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการประชุมผู้ปกครองขึ้นเป็นประจำในทุกปีการศึกษา (ปีละ 2 ครั้ง) เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยน และให้ผู้ปกครองรับทราบพฤติกรรมหรือปัญหาของนักเรียนในการกำกับดูแล อีกทั้งในการประชุมแต่ละครั้งยังจะเป็นการเสริมสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง กับทางครูที่ปรึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ผ่านทางแอปพลิเคชันต่าง ๆ เช่น การสร้างกลุ่มไลน์ การประชาสัมพันธ์ผ่านทางเพจเฟซบุ๊ก ของโรงเรียนที่จะสามารถให้ผู้ปกครองสะดวกในการใช้ติดต่อสื่อสาร และแลกเปลี่ยนข้อมูลของนักเรียนหลังจากจบกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง สอดคล้องกับปาริวรรณ์ โคตรชมพู (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนข้าวจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า แนวทางการพัฒนาโดยรวมของโรงเรียน คือ โรงเรียนควรมีการวางแผนงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้ปฏิบัติงาน มีการประชุมชี้แจงให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีความเข้าใจที่ตรงกัน นำข้อมูลที่ได้มาใช้นพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด กำกับติดตามประเมินผลพร้อมทั้งรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

3.6 ด้านการส่งต่อนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 การส่งต่อนักเรียน มีแนวทางในการพัฒนา มีดังนี้ คือ การส่งต่อจะแบ่งได้ 2 ประเภท คือ การส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก โดยการส่งต่อภายในจะสามารถทำได้โดยผู้บริหาร ครู บุคลากรภายในสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนตามลำดับขั้นตอนที่สถานศึกษาได้มีการวางแผนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา โดยจะเริ่มจากครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาเบื้องต้นและส่งต่อภายในสถานศึกษา เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูฝ่ายปกครอง เป็นต้น แต่หากบางกรณีที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาในสถานศึกษาได้ก็มีความจำเป็นต้องส่งต่อภายนอก สถานศึกษาจะมีการทำ MOU (Memorandum Of Understanding) ร่วมมือกับหน่วยงานหรือชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการช่วยเหลือเพื่อพัฒนา ปรับปรุง หรือแก้ไขปัญหาของนักเรียน เช่น สถานีตำรวจ โรงพยาบาล นักจิตวิทยา หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เป็นต้น สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546 : 39) กล่าวว่า การส่งต่อภายในครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหา เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชาและครูปกครอง การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือครูปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกในปัญหาที่ยากต่อการแก้ไข เช่น ปัญหาที่เกี่ยวกับจิตใจ ปัญหาที่มีพฤติกรรมซับซ้อนรุนแรง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวิทยา ชุมหล่อ (2557 : 117) พบว่า ควรมีการประชุมคณะกรรมการเพื่อกำหนดแนวทางในการส่งต่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งโรงเรียน และมีการแต่งตั้งครูที่มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะด้าน เพื่อการส่งต่อภายใน มีการจัดทำข้อมูลที่เป็นในการส่งต่อนักเรียน มีการประสานงานกับครูที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำบันทึกการส่งต่อนักเรียนทุกครั้งอย่างเป็นปัจจุบัน เพื่อการติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินการส่งต่อนักเรียน และมีการประชุมสรุปผลการดำเนินการส่งต่อนักเรียนและมีการนำผลจากการติดตามประเมินผล มาปรับปรุงพัฒนาแนวทางในการส่งต่อนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.7 ด้านการสรุปผล ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 การสรุปผล มีแนวทางในการพัฒนา มีดังนี้ คือ สถานศึกษามีการกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน หรือสถานศึกษาบางแห่งได้มีการกำหนดแม่แบบโมเดลเพื่อใช้ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ที่จะสามารถสรุปผลการดำเนินงาน เพื่อประเมินการทำงานในแต่ละปี และยังสามารถนำข้อมูลต่าง ๆ หรือวิธีการทำงานมาปรับปรุง แก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของชินทร์ คำหล้า (2553 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เทคนิคการเทียบระดับ (Benchmarking) กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเวียงหมอก สำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยคณะกรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ประชุมเชิงปฏิบัติการใช้เทคนิคการเทียบระดับ (Benchmarking) โดยดำเนินการวิเคราะห์ระบบ กำหนดความคาดหวัง เลือกโรงเรียนต้นแบบศึกษาเปรียบเทียบและออกแบบระบบใหม่ (Flow Chart) และสร้างคู่มือระบบใหม่ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้ 1. สร้างความตระหนัก 2. การรู้จักนักเรียนรายบุคคล 3. การคัดกรองนักเรียน 4. การส่งเสริมนักเรียน 5. การป้องกันและแก้ไข 6. การส่งต่อนักเรียน 7. การสรุปรายงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริวรรณ โคตรชมพู (2554) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนข้า้อพพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า แนวทางการพัฒนาโดยรวมของโรงเรียน คือโรงเรียนควรมีการวางแผนงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้ปฏิบัติงาน มีการประชุมชี้แจงให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีความเข้าใจที่ตรงกัน นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด กำกับ ติดตาม ประเมินผล พร้อมทั้งรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ควรนำแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง 6) ด้านการส่งต่อนักเรียน และ 7) ด้านการสรุปผล ไปกำหนดเป็นนโยบายในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาต่อไป

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ควรนำแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ไปจัดอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ แลกเปลี่ยนแนวทางและผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้แก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.3 ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ

1.4 ควรมีการกำหนดรูปแบบการนิเทศติดตามและประเมินผลที่ชัดเจนในแต่ละกิจกรรม เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง และให้การช่วยเหลือครูประจำชั้นเมื่อพบปัญหาในการดำเนินงาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ในกลุ่มเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม และครอบคลุมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

2.3. ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

2.4. ควรมีการศึกษาทักษะของผู้บริหารที่มีผลต่อการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

เอกสารอ้างอิง

กรดา มลิล และเพ็ญภา สุขเสริม. (2564). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ, 8 (2) : 29-42.

กรมสุขภาพจิต. (2551). คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6).

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กรมสุขภาพจิต. (2554). คู่มือครูที่ปรึกษากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : ยูเร็นสอิมเมจกรุ๊ป.

กรรณิการ์ นิละนันท์. (2555). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับ

- ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จันจิรา ไชยรัตน์ และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2561) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร
สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12.
หัวข้อพิเศษ : งานวิจัยพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ
“วลัยลักษณ์วิจัย” ครั้งที่ 10 ระหว่างวันที่ 27-28 มีนาคม 2561 (หน้า 1-8). นครศรีธรรมราช :
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- ชรินทร์ คำหล้า. (2553). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้เทคนิคการเทียบระดับ (Benchmarking)
: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเวียงหมอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- เขาวลิต จินดารัตน์. (2551). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา : ยุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง)**
เพื่อปฏิรูปรอบ 2 และประเมินภายนอกรอบ 3. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- นุรมาน พิทักษ์สุสันต์. (2564). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอ
สายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- บรรทม รวมจิตร. (2553). การศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเวียงแก่นวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปาริวรรณ โคตรชมพู. (2554). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
ข้า้อพพิทาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- แพรวพรรณ สุนันต์. (2552). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการ
ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- วิทยา ชุมหล่อ. (2557). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 12. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ศรินทร์ มีเพียร. (2560). การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียน
ศรีราษฎร์ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ศิริ โชคสกุล. (2559). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์ 9 จังหวัดสมุทรปราการ.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สงกรานต์ เนียมทอง. (2557). การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนไพศาลวิทยา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2546). แนวดำเนินการของสถานศึกษาเพื่อจัดกิจกรรมเสริม
ประสบการณ์พัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. (2563). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2563-2565**.
[Online]. Available : <https://www.rayong1.go.th/rayong1/>. [2566, มีนาคม 20].

- สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา. (2550). พระราชบัญญัติส่งเสริมเด็กและเยาวชน. [Online]. Available : <http://www.astcorner.com>. [2566, มกราคม 31].
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3. (2560). รายงานสถานการณ์ทางสังคม ระดับกลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออก จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรีและตราด ประจำปี 2560 (รายงานสถานการณ์). ชลบุรี : สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2550). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โรงเรียนราชประชานุเคราะห์. กาญจนบุรี : โล้วเฮงหมงมีเดีย.
- สุจิตรา ช่างโชติ. (2556). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนระยองปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Arlington Pubic Schools. (2019). **Student Support Manual**. [Online]. Available : <https://www.apsva.us/wp-content/uploads/2019/08/2019-Final-Student-Support-Manual-Web-Version-.pdf-iss-your-school>. [2023, March 16].
- Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Journal of Education and Psychological Measurement**, 30 (3), 607-610.
- National education psychological service. (2017). **Student Support File: Guidelines**. [Online]. Available : <https://www.sess.ie/sites/default/files/inline-files/Student-Support-File-Guidelines.pdf>. [2023, March 16].
- State of Victoria Department of Education and Training. (2018). **STUDENT SUPPORT SERVICES HANDBOOK NOVEMBER 2018**. [Online]. Available : <https://www.education.vic.gov.au/Documents/school/principals/spag/safety/stusupphandbook.pdf>. student handbook/currentstudenthandbook.pdf. [2023, March 16].
- The College of St. Scholastica. (2017). **Services Student Handbook**. [Online]. Available : http://resources.css.edu/sss/student_handbook/. [2023, March 16].
- Washington State Office of Superintendent of Public Instruction. (2017). **Integrated Student Supports (ISS)**. [Online]. Available : <https://safesupportivelearning.ed.gov/voices-field/what-stage-implementing-integrated-student-supports-in-your-school>. [2023, March 16].

รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัย ในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต

MODEL FOR PREVENTING AND SOLVING CRIMES BY THE UNIVERSITY POLICE IN THE RANGSIT UNIVERSITY COMMUNITY AREA

ชาตรี รุ่งดำรงค์* และ กฤษณพงศ์ พุตระกูล

นักศึกษาปริญญาเอก คณะอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต และ

คณะอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต.

Chartree Rungdumrong* and Krisanaphong Poothakool

Ph.D. Candidate, Faculty of Criminology and Justice Administration, Rangsit University and

Faculty of Criminology and Justice and Administration, Rangsit University

*Corresponding author E-mail : chatree4460@gmail.com

(วันที่รับบทความ : สิงหาคม 4, 2567 ; วันแก้ไขบทความ : สิงหาคม 19, 2567 ; วันตอบรับบทความ : สิงหาคม 20, 2567)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต 2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต 3. เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะและรูปแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาและอุปสรรคของการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิตที่สำคัญ 6 ปัญหา ได้แก่ 1. ปัญหาและอุปสรรคของการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิตที่สำคัญ 6 ปัญหา ได้แก่ 1) ปัญหากฎหมายและกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยรังสิต เช่น ปัญหาการระเบียบของมหาวิทยาลัยรังสิตไม่สามารถบังคับใช้กับประชาชนภายนอกมหาวิทยาลัย และไม่เอื้ออำนวยให้ตำรวจมหาวิทยาลัยสามารถดำเนินการจับกุมหรือเข้าระงับเหตุได้ เป็นต้น 2) ปัญหากระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงาน เช่น ขั้นตอนการปฏิบัติงานบางอย่างมีหลายขั้นตอนเกินไปทำให้ปฏิบัติตามได้ยาก และปัญหาการตัดสินใจคำสั่งมีหลายขั้นตอนมากเกินไปทำให้การทำงานล่าช้า 3) ปัญหาคุณภาพและจำนวนกำลังพลของตำรวจมหาวิทยาลัย เช่น ตำรวจมหาวิทยาลัยขาดความรู้ในการคิดวิเคราะห์ประเมินสถานการณ์ และขาดความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และจำนวนของตำรวจมหาวิทยาลัยมีน้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการงานที่รับผิดชอบ เป็นต้น 4) ปัญหาการขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัย เช่น ขาดแคลนกล้อง CCTV ที่ทันสมัย และขาดแคลนคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย เป็นต้น 5) ปัญหาประชาชนไม่ให้ความร่วมมือหรือให้ความช่วยเหลือของตำรวจมหาวิทยาลัย เช่น ไม่ให้ความร่วมมือ และการไม่เชื่อฟังคำสั่งของตำรวจมหาวิทยาลัย เป็นต้น และ 6) ปัญหาสภาพแวดล้อมในพื้นที่ชุมชนเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัย เช่น ปัญหาพื้นที่ที่คับแคบ และพื้นที่ในชุมชนเอื้อต่อการก่ออาชญากรรม เป็นต้น

2. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิตมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การพัฒนากฎหมายและกฎระเบียบ 2) การพัฒนากระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงาน 3) การพัฒนาคุณภาพตำรวจมหาวิทยาลัย 4) การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ 5) การพัฒนาการยอมรับของประชาชน และ 6) การปรับปรุงภูมิทัศน์ของสภาพแวดล้อมในพื้นที่ชุมชน

3. ข้อเสนอแนะและรูปแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัย ได้แก่ 3.1 ข้อเสนอแนะ ได้แก่ 1) ควรจะดำเนินการพัฒนากฎหมายและกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับอำนาจการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ภายนอกมหาวิทยาลัย 2) ควรจะปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัยรังสิต 3) ควรจะตรวจสอบคุณภาพและปริมาณของตำรวจมหาวิทยาลัยอย่างน้อย 3 เดือนครั้ง 4) ควรจะให้การส่งเสริมและสนับสนุนการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงาน 5) ควรจะดำเนินการประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ของตำรวจมหาวิทยาลัยให้ประชาชนเข้าใจ 6) ควรจะแก้ไขปัญหพื้นที่ที่

ซ้อนและปรับปรุงสภาพแวดล้อมในชุมชนให้มีความปลอดภัย 3.2 รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยรังสิต มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนากฎหมายและกฎระเบียบ ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาคุณภาพตำรวจมหาวิทยาลัย ขั้นตอนที่ 4 การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ ขั้นตอนที่ 5 การพัฒนาการยอมรับของประชาชน ขั้นตอนที่ 6 การปรับปรุงภูมิทัศน์ของสภาพแวดล้อมในพื้นที่ชุมชน

คำสำคัญ : การป้องกันอาชญากรรม, ตำรวจมหาวิทยาลัย, ชุมชน

Abstract

Objectives of this research article were : 1. To study the problems and obstacles in preventing and solving crimes by the university police in the Rangsit University community area. 2. To study ways to develop the efficiency of preventing and solving crime problems by the university police in the Rangsit University community area. 3. To obtain suggestions and models for preventing and solving crime problems by the university police in the university community area.

The results of the research showed that :

1. In terms of problems and obstacles in preventing and solving crime problems by the university police in the Rangsit University community area, six important problems were identified, including 1) Problems with the laws and regulations of Rangsit University, such as the problems with Rangsit University regulations that cannot be enforced on people outside the university and do not allow the university police to make arrests or stop incidents, etc. 2) Problems with work processes and procedures, such as some work procedures having too many steps, making them difficult to follow, and problems with decision-making having too many steps, making work slow. 3) Problems with the quality and quantity of university police personnel, such as university police lacking knowledge in analyzing and evaluating situations, lacking knowledge of laws regarding crime prevention and suppression, and the number of university police being too small and insufficient for the workload they are responsible for, etc. 4) Problems of lack of modern technology in the operations of university police, such as lack of modern CCTV cameras and lack of modern computers, etc. 5) Problems with people not accepting the role and duties of university police, such as not cooperating and not obeying university police orders, etc. and 6) Environmental problems in community areas are obstacles to the work of university police, such as overlapping areas and areas in communities that are conducive to crime, etc.

2. Six guidelines for preventing and solving crime problems by the university police in the Rangsit University community area were 1) developing the quality of university police, 2) using modern technology, (3) developing procedures and operating procedures, 4) promoting public acceptance, and 5) developing laws and regulations, and 6) improving the landscape of the environment in community areas.

3. Suggestions and models for preventing and solving crime problems by the university police as follows : 3.1 Suggestions include : 1) University laws and regulations regarding the authority to perform duties in areas outside the university should be developed. 2) University operating procedures should be improved to be in line with the university police's operational guidelines. Rangsit 3) The quality and quantity of the university police should be inspected at least every 3 months. 4) The use of modern technology should be promoted and supported in operations. 5) The role and duties of the university police should be publicized. People understand 6) The problem of overlapping areas should be resolved and the environment in the community improved to be safe.

3.2 Model for preventing and solving crime problems by the university police in the Rangsit University community area has 6 steps : Step 1 Development of laws and regulations Step 2 Development of work processes and procedures Step Part 3 Improving the quality of university police. Step 4 Using modern technology. Step 5 Developing public acceptance. Step 6 Improving the landscape of the environment in the community area.

Keywords : Preventing and Solving Crime, University Police, Community

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อกล่าวถึงมหาวิทยาลัยสามารถให้ความหมายได้ คือ สถาบันอุดมศึกษาที่มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงหลายสาขาวิชาหรือหลายกลุ่มสาขาวิชา เพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญา และประกาศนียบัตรบัณฑิตแก่ผู้สำเร็จการศึกษา รวมทั้งดำเนินการวิจัยและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ และเมื่อกล่าวถึงชุมชน สามารถให้ความหมายได้ คือ กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคมขนาดเล็ก อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกันและมีผลประโยชน์ร่วมกัน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : ออนไลน์) ดังนั้น หากจะนิยามคำว่า “ชุมชนมหาวิทยาลัย” ก็สามารถให้ความหมายได้ว่ากลุ่มคนหรือประชากรที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคมในบริเวณมหาวิทยาลัย และบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัย ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต ตั้งอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรปากคลองรังสิต โดยทั่วไปแล้ว มีลักษณะเป็นชุมชนเมือง มีประชากรซึ่งเป็นประชากรแฝง โดยเฉพาะนักศึกษาที่ลงทะเบียน รวมทั้งพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ของชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 23,833 คน (สำนักงานทะเบียนมหาวิทยาลัยรังสิต, 2566 : 15) มีการลงทุนของกลุ่มธุรกิจหลายประเภทเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นหอพัก ร้านอาหาร ผับ บาร์ สถานบันเทิง เป็นต้น ส่งผลให้จำนวนการก่ออาชญากรรมในพื้นที่ของชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิตมีจำนวนสูงถึงเอกสารสถิติคดีอาญาของสถานีตำรวจภูธรปากคลองรังสิต

ตารางที่ 1 สถิติคดีอาญา (คดี 4 กลุ่ม) สถานีตำรวจภูธรปากคลองรังสิต

ประเภทความผิด	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566
	รับแจ้ง (ราย)	รับแจ้ง (ราย)	รับแจ้ง (ราย)	รับแจ้ง (ราย)	รับแจ้ง (ราย)	รับแจ้ง (ราย)
1. ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ	12	18	10	18	15	12
2. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	45	50	35	49	41	38
3. ความผิดพิเศษ	33	27	20	24	22	18
4. ความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	581	650	895	731	807	397
รวม (รับแจ้งคดีกลุ่ม 1-3 และจับกุมคดีกลุ่ม 4)	671	745	960	822	885	465

ที่มา : (สถานีตำรวจภูธรปากคลองรังสิต, 2566 : 10)

จากสถิติคดีอาญาของสถานีตำรวจภูธรปากคลองรังสิต พบว่า ปัญหาอาชญากรรมในชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิตอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะปัญหายาเสพติด ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มคดีความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย มีสถิติมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือกลุ่มคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ และคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดสถานีตำรวจภูธรปากคลองรังสิตที่รับผิดชอบในการป้องกันอาชญากรรม มีจำนวน 24 นาย (สถานีตำรวจภูธรปากคลองรังสิต, 2566 : 10) ซึ่งตามมาตรฐานสากล ตำรวจ 1 คน ดูแลประชากร 450 คน (United Nation, 2009 : Online) ในขณะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดสถานีตำรวจภูธรปากคลองรังสิตที่รับผิดชอบในการป้องกันอาชญากรรมคิดเป็นสัดส่วนประมาณ 1 ต่อ 1,000 คน จากจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยรังสิต ประกอบกับชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิตมีพื้นที่มีอาณาเขตกว้างขวางมาก จึงทำให้ไม่สามารถตรวจตราเพื่อป้องกันอาชญากรรมได้อย่างทั่วถึง

จากปัญหาดังกล่าวผู้บริหารมหาวิทยาลัยรังสิต ได้จัดตั้งสำนักงานตำรวจมหาวิทยาลัยรังสิต เมื่อวันที่ 1 เดือนมีนาคม พ.ศ.2562 ตามนโยบายด้านการจัดการความปลอดภัยสำนักงานตำรวจมหาวิทยาลัยรังสิต เพื่อให้สำนักงานตำรวจมหาวิทยาลัยรังสิต เป็นหน่วยงานที่ให้บริการงานด้านระบบรักษาความปลอดภัยที่เป็นมาตรฐาน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัยรังสิต โดยมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลความสงบเรียบร้อย รักษาความ

ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้บริหาร คณาจารย์ นักศึกษา บุคคลภายนอกที่เข้ามาติดต่อในมหาวิทยาลัยรังสิต ตลอดจนทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมถึงการป้องกันอาชญากรรมในมหาวิทยาลัยรังสิตและชุมชนโดยรอบ ซึ่งมีข้อปฏิบัติการจัดการความปลอดภัยโดยการให้ความร่วมมือกันระหว่างคณะ วิทยาลัย สถาบัน หน่วยงาน และองค์กรภายนอก และดำเนินการด้านความปลอดภัยให้ถูกกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยและสอดคล้องกับกฎหมาย โดยมีรองอธิการบดี ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย กำกับดูแลการทำงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และรองผู้อำนวยการสำนักงาน ดูแลและรับผิดชอบการดำเนินงานของสำนักงานตำรวจมหาวิทยาลัยรังสิต (สำนักงานตำรวจมหาวิทยาลัยรังสิต, 2564 : 1-3)

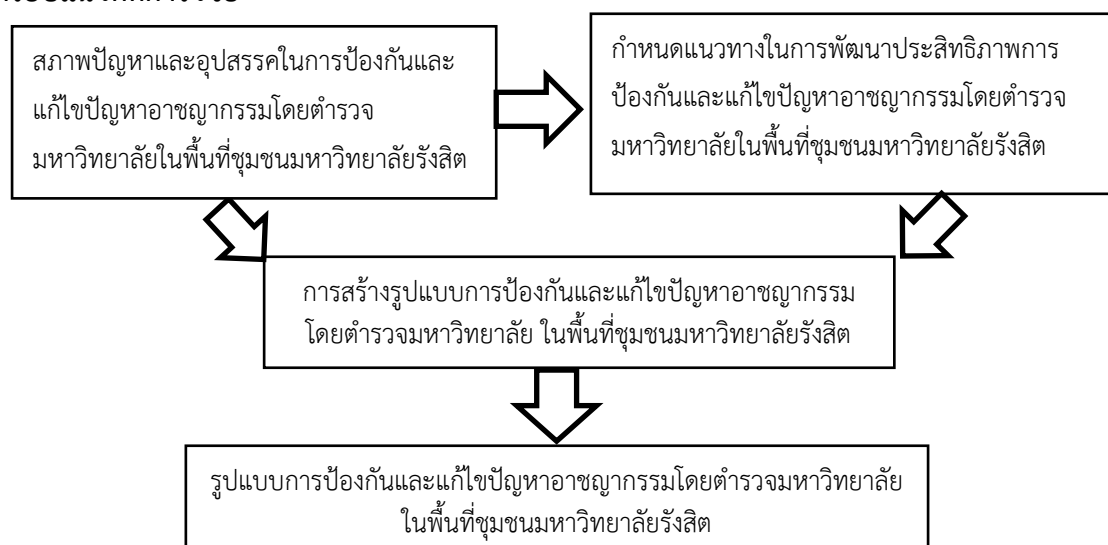
ในปัจจุบันปัญหาอาชญากรรมมีแนวโน้มที่รุนแรงและมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น การป้องกันและการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและชุมชน จึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการป้องกันและการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ทั้งในแง่มุมมองของการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การแจ้งเหตุด่วนเหตุร้าย การร่วมออกตรวจตรารักษาความปลอดภัยให้แก่ชุมชน หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ ประชาชนยังถือว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญที่สุดในการประเมินผลการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ และถือเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการให้บริการของหน่วยงานของรัฐ เพราะประชาชนนั้นเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงต่อนโยบายหรือการปฏิบัติงาน (ฤทธิพงษ์ พงษ์กุล, 2567 : 25)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาพัฒนาประสิทธิภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยและเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะและรูปแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยไปใช้ในชุมชนมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต
3. เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะและรูปแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม โดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต และแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งออกเป็น 8 กลุ่ม จำนวน 18 คน มีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 2 คน ประกอบด้วย 1. รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการนักศึกษา 2. รองผู้อำนวยการสำนักงานตำรวจมหาวิทยาลัยรังสิต

กลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่ตำรวจกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 1 จำนวน 4 คน ประกอบด้วย 1. รองผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 1 2. ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรปากคลองรังสิต 3. รองผู้กำกับการป้องกันปราบปราม สถานีตำรวจภูธรปากคลองรังสิต 4. รองสารวัตรป้องกันปราบปราม สถานีตำรวจภูธรปากคลองรังสิต

กลุ่มที่ 3 ตำรวจมหาวิทยาลัยรังสิต ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ตำรวจมหาวิทยาลัยรังสิตมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี จำนวน 2 คน ประกอบด้วย 1. หัวหน้างานตำรวจมหาวิทยาลัยรังสิต 2. ผู้ปฏิบัติงานตำรวจมหาวิทยาลัยรังสิต

กลุ่มที่ 4 พนักงานสอบสวน ที่เคยรับเรื่องร้องทุกข์ในคดีอาญาที่มีผู้กระทำความผิดและเหยื่ออาชญากรรมในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 2 คน ประกอบด้วย 1. พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองปทุมธานี 2. พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรปากคลองรังสิต

กลุ่มที่ 5 เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของเทศบาลตำบลหลักหก ได้แก่ ผู้ช่วยเจ้าพนักงานเทศกิจ เทศบาลตำบลหลักหก

กลุ่มที่ 6 ผู้ประกอบการในชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 3 คน ประกอบด้วย 1. ผู้ประกอบการหอพัก 2. ผู้ประกอบการอพาร์ทเมนต์ 3. เจ้าของสถานบันเทิงร้าน BARKUNG

กลุ่มที่ 7 นักศึกษามหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 3 คน ประกอบด้วย 1. นายกสโมสรนักศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต 2. นักศึกษาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต 3. นักศึกษาที่ไม่ได้พักอาศัยอยู่ในชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต

กลุ่มที่ 8 นักวิชาการด้านการป้องกันอาชญากรรม ได้แก่ นักวิชาการด้านการป้องกันอาชญากรรม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง แบ่งเป็น 5 กลุ่ม จำนวน 9 คน มีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 2 ประกอบด้วย 1. รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการนักศึกษา 2. รองผู้อำนวยการสำนักงานตำรวจมหาวิทยาลัยรังสิต

กลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 2 คน ประกอบด้วย 1. สารวัตรป้องกันปราบปราม สถานีตำรวจภูธรปากคลองรังสิต 2. รองสารวัตรป้องกันปราบปราม สถานีตำรวจภูธรปากคลองรังสิต

กลุ่มที่ 3 ตำรวจมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 2 คน ประกอบด้วย 1. หัวหน้างานตำรวจมหาวิทยาลัยรังสิต 2. ผู้ปฏิบัติงานตำรวจมหาวิทยาลัยรังสิต

กลุ่มที่ 4 ผู้พักอาศัยในชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 2 คน ประกอบด้วย 1. นักศึกษาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต 2. ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการบริหารหมู่บ้านเมืองเอก

กลุ่มที่ 5 นักวิชาการด้านการป้องกันอาชญากรรม จำนวน 1 คน ได้แก่ นักวิชาการด้านการป้องกันอาชญากรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต และการศึกษาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. การสัมภาษณ์เชิงลึก และ 3. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหามาตรฐานโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเรื่องการสร้างรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหามาตรฐานโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต

2. ผู้วิจัยนำประเด็นสรุปปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและแก้ไขปัญหามาตรฐานโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต ในแต่ละด้านมาจัดลำดับความสำคัญ

3. ผู้วิจัยดำเนินการจัดการสนทนากลุ่มเกี่ยวแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหามาตรฐานโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัย เพื่อกำหนดแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหามาตรฐานโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหามาตรฐานโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 สภาพปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและแก้ไขปัญหามาตรฐานโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต และแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหามาตรฐานโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ สรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านการปฏิบัติหน้าที่

1. ปัญหาประชาชนในชุมชนไม่ยอมรับบทบาทหน้าที่ของตำรวจมหาวิทยาลัย สำหรับแนวทางในการพัฒนา ได้แก่ 1) ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตำรวจมหาวิทยาลัยให้ประชาชนในชุมชนรับรู้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง และ 2) ควรจะมีการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ร่วมกันกับผู้นำชุมชน ผู้บริหารและพนักงานเทศบาลหลักหกและเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ปากคลองรังสิต เช่น ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหามาตรฐาน การฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตำรวจมหาวิทยาลัย การแจ้งเหตุ การขอความช่วยเหลือ การเข้าระงับเหตุ และการดำเนินการผู้ต้องหา เป็นต้น

2. ปัญหาจำนวนกำลังพลของตำรวจมหาวิทยาลัยมีน้อยเกินไป สำหรับแนวทางในการพัฒนา ได้แก่ ควรจะเพิ่มอัตราตำรวจมหาวิทยาลัยรังสิตให้มากขึ้นให้เพียงพอต่อความต้องการ

3. ปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน สำหรับแนวทางในการพัฒนา ได้แก่ ควรจะรายงานให้ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องรับทราบปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไข

4. ปัญหาตำรวจมหาวิทยาลัยเข้าถึงสถานที่เกิดเหตุได้ล่าช้า สำหรับแนวทางในการพัฒนา ได้แก่ 1) ควรจะจัดโครงการอบรมความรู้เกี่ยวกับพื้นที่ในชุมชนให้กับตำรวจมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 3 เดือนครั้ง 2) ควรจะปรับปรุงพัฒนาการติดต่อประสานงานระหว่างตำรวจมหาวิทยาลัยกับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งอุปกรณ์ กระบวนการ และผู้ประสานงาน 3) ควรจะเพิ่มขอบเขตอำนาจการปฏิบัติหน้าที่ให้กับตำรวจมหาวิทยาลัยด้านการระงับเหตุในชุมชนในกรณีเกิดเหตุเร่งด่วนดังกล่าว และ 4) ควรจะลดขั้นตอนการขอกำลังตำรวจมหาวิทยาลัยไปร่วมตรวจระงับเหตุด่วนในพื้นที่ชุมชนนอกมหาวิทยาลัย

5. ปัญหาตำรวจมหาวิทยาลัยไม่สามารถใช้อำนาจหน้าที่ในการเผชิญเหตุโดยตรงได้ สำหรับแนวทางในการพัฒนา ได้แก่ ควรจะติดต่อประสานงานกับผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรปากคลองรังสิตให้มากขึ้น เพื่อขอให้ผู้กำกับจัดฝึกอบรมการปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหามาตรฐานให้กับตำรวจมหาวิทยาลัยอย่างน้อยปีละครั้ง

1.2 ด้านกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัยรังสิต

1. ปัญหาภาระเบียดเบียนของมหาวิทยาลัยรังสิตไม่สามารถบังคับใช้กับประชาชนภายนอกมหาวิทยาลัยได้ สำหรับแนวทางในการพัฒนา คือ ควรจะจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายทั่วไปให้กับตำรวจมหาวิทยาลัยอยู่เสมอ เพื่อจะได้ปฏิบัติกับประชาชนภายนอกมหาวิทยาลัยได้อย่างถูกต้อง

2. ปัญหาเหตุบางเหตุตำรวจมหาวิทยาลัยก็ช่วยไม่ได้ สำหรับแนวทางในการพัฒนา คือ ควรจะปรับปรุงเพิ่มเติม กฎหมายและกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยรังสิต เพื่อเพิ่มอำนาจให้ตำรวจมหาวิทยาลัยสามารถปฏิบัติหน้าที่เพื่อระงับเหตุได้มากขึ้น

3. ปัญหากฎหมายและระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัยรังสิตบางข้อไม่ชัดเจนเท่าที่ควรและไม่เอื้ออำนวยให้ตำรวจมหาวิทยาลัยสามารถดำเนินการจับกุมหรือเข้าระงับเหตุได้เต็มที่ ทำให้ปฏิบัติตามยาก สำหรับแนวทางในการพัฒนา คือ ควรจะออกกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย ให้ครอบคลุมในเรื่องการทำงาน การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจมหาวิทยาลัยให้ชัดเจน

1.3 ด้านงบประมาณค่าใช้จ่าย ได้แก่

1. ปัญหางบประมาณไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัย สำหรับแนวทางในการพัฒนา คือ ควรจะต้องสอบถามหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงว่างบประมาณที่มีอยู่เพียงพอไหม ถ้ามีน้อยไปสิ่งที่ต้องการมีอะไรบ้าง และดำเนินการจัดสรรหาให้เพิ่มมากขึ้น

2. ปัญหางบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดซื้ออุปกรณ์ให้พร้อมใช้งาน และค่าตอบแทนตำรวจมหาวิทยาลัย สำหรับแนวทางในการพัฒนา คือ ควรจะจัดสรรงบประมาณส่วนกลาง เพื่อนำมาใช้ในกรณีที่จำเป็นเร่งด่วน

3. ปัญหาไม่มีงบประมาณจ้างวิทยากรมาอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของตำรวจมหาวิทยาลัย แนวทางในการพัฒนา คือ ควรจะแจ้งข้อมูลค่าใช้จ่ายที่เป็นจริงให้หน่วยงานที่รับผิดชอบทราบเพื่อดำเนินการหาทางแก้ไข

1.4 ด้านความรู้ความสามารถและจำนวนของตำรวจมหาวิทยาลัย

1.4.1 ปัญหาการขาดความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ได้แก่

1. ปัญหาตำรวจมหาวิทยาลัยขาดความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน สำหรับแนวทางในการพัฒนา คือ ควรจะเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญมาฝึกอบรมตำรวจมหาวิทยาลัยอย่างน้อย 3 เดือนครั้ง

2. ปัญหาตำรวจมหาวิทยาลัยขาดความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ประเมินสถานการณ์ สำหรับแนวทางในการพัฒนา คือ ควรจะจัดฝึกอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ประเมินสถานการณ์อย่างน้อย 1 เดือนครั้ง

3. ปัญหาตำรวจมหาวิทยาลัยใหม่ขาดความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพราะว่าการเปลี่ยนแปลงตำรวจมหาวิทยาลัยหน้าใหม่เข้าออกบ่อย สำหรับแนวทางในการพัฒนา คือ การฝึกอบรม ทบทวนความรู้ อย่างสม่ำเสมอ

4. ปัญหาตำรวจมหาวิทยาลัยใหม่ขาดความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม สำหรับแนวทางในการพัฒนา คือ ควรจะเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรปากคลองรังสิตมาอบรมให้ความรู้และฝึกซ้อมการป้องกันอาชญากรรมอย่างน้อยเดือนละครั้ง

1.4.2 ปัญหาจำนวนของตำรวจมหาวิทยาลัย ได้แก่ ปัญหาจำนวนของตำรวจมหาวิทยาลัยมีน้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหานี้ ได้แก่ ควรจะขอเพิ่มอัตรากำลังพลตำรวจมหาวิทยาลัย และดำเนินการเปิดรับสมัครและคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และพฤติกรรมที่ดีเหมาะสมกับการทำหน้าที่ตำรวจมหาวิทยาลัย เพื่อให้มีจำนวนเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

1.5 ปัญหาด้านวัสดุ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน ได้แก่

1. ปัญหาวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ สำหรับแนวทางในการพัฒนา คือ ควรจะเสนอขอจัดซื้อวัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการใช้ในการปฏิบัติงานให้เพียงพอต่อความต้องการ

2. ปัญหาวัสดุและอุปกรณ์มีเทคโนโลยีไม่ทันสมัย สำหรับแนวทางในการพัฒนา คือ ควรจะจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่มีเทคโนโลยีทันสมัยเหมาะสมกับการใช้ในการปฏิบัติงานในยุคปัจจุบันมาให้เพียงพอต่อความต้องการ

3. ปัญหาขาดแคลนกล้อง CCTV สำหรับแนวทางในการพัฒนา คือ ควรจะสำรวจพื้นที่ที่ลับตาเสี่ยงต่อการก่ออาชญากรรม และดำเนินการจัดซื้อกล้อง CCTV ใหม่และนำไปติดตั้งแทนตัวเก่า

4. ปัญหาขาดแคลนอุปกรณ์เสริม เช่น กรวยยาง และป้ายสามเหลี่ยม สายรัดข้อมือพลาสติก อุปกรณ์สื่อสารที่ทันสมัย วิทยุสื่อสาร แบตเตอรี่หรือถ่านเพื่อใส่อุปกรณ์ เป็นต้น สำหรับแนวทางในการพัฒนา คือ ควรจะจัดหาวัสดุอุปกรณ์เสริมมาให้เพียงพอต่อความต้องการ

1.6 ปัญหาด้านกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ได้แก่

1. ปัญหากระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานบางอย่างมีหลายขั้นตอนเกินไปทำให้ปฏิบัติตามได้ยากสำหรับแนวทางในการพัฒนา คือ ควรจะปรับลดขั้นตอนการปฏิบัติตามกฎระเบียบบางอย่างลงบ้าง เพื่อเอื้อให้ตำรวจมหาวิทยาลัยสามารถทำงานได้สะดวกขึ้น

2. ปัญหาตำรวจมหาวิทยาลัยไม่กล้าตัดสินใจเพราะเกรงใจคนที่มีตำแหน่งที่สูงกว่า ต้องรอคำสั่งจากผู้บริหารระดับสูงเท่านั้น สำหรับแนวทางในการพัฒนา คือ ควรจะลดทอนขั้นตอนการตัดสินใจลง เช่น การตัดสินใจบางเรื่องไม่ต้องถามถึงหัวหน้าสูงสุด เอาแค่หัวหน้าหน่วยปฏิบัตินั้นก็พอ เป็นต้น

1.7 ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมภายในชุมชน ได้แก่

1. ปัญหาพื้นที่ทับซ้อน สำหรับแนวทางในการพัฒนา คือ ได้แก่ ควรจะจัดโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการร่วมกัน 3 ฝ่าย เพื่อกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมร่วมกัน

2. ปัญหาสภาพแวดล้อมในพื้นที่ในชุมชนเอื้อต่อการก่ออาชญากรรม สำหรับแนวทางในการพัฒนา ได้แก่ 1) ควรจะสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างตำรวจมหาวิทยาลัยรังสิตกับเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรปากคลองรังสิต ผู้นำชุมชน และพนักงานของเทศบาลกก 2) ควรจะให้ตำรวจมหาวิทยาลัยออกตรวจในเวลากลางคืนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อป้องกันเหตุทะเลาะวิวาทอย่างต่อเนื่อง 3) มหาวิทยาลัยควรจะเป็นตัวกลางในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้นำชุมชน และเทศบาลหลักกกในการพัฒนาพื้นที่ในชุมชน 4) ควรจะนำกล้องบันทึก CCTV มาติดตั้งพื้นที่เหล่านั้นเพื่อช่วยป้องปรามการก่ออาชญากรรม และ 5) หน่วยที่เกี่ยวข้องควรจะทำประชาสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหานี้ในชุมชนร่วมกัน

1.8 ปัญหาด้านความร่วมมือของผู้นำชุมชนและประชาชน ได้แก่ ความร่วมมือของผู้นำชุมชนและประชาชนเป็นปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต สำหรับแนวทางในการพัฒนา ได้แก่ 1) ผู้บริหารมหาวิทยาลัยรังสิตควรจัดโครงการรณรงค์การรักษาความปลอดภัยในชุมชนร่วมกันระหว่าง มหาวิทยาลัยรังสิต ชุมชนรังสิต และเทศบาลหลักกก อย่างน้อย 3 เดือนต่อครั้ง 2) ควรจะเน้นการบูรณาการร่วมกันกับชุมชน เช่น เคยมีการสนับสนุนให้หอพักให้วิทยุสื่อสารแจ้งเหตุต่าง ๆ 3) ควรพูดคุยหารือในการออกไปทำงานร่วมกัน เช่น ออกไปดูพื้นที่ชุมชน ร่วมกันกับผู้นำชุมชน 4) ควรจะทำโครงการอบรมเกี่ยวกับการแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์ การแจ้งเหตุต่าง ๆ ร่วมกันกับทุกภาคส่วน 5) ควรจะให้ห้องความรู้แก่คนในชุมชนและควรสร้างเครือข่าย แจ้งเหตุและข้อมูลข่าวด้วย และ 6) ควรจะจัดให้มีเวทีการหารือร่วมกัน รับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะจากผู้นำชุมชน

จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิตที่สำคัญ 6 ปัญหา ได้แก่ 1) ปัญหากฎหมายและกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยรังสิตบางข้อเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัย 2) ปัญหากระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัย 3) ปัญหาคุณภาพและจำนวนกำลังพลของตำรวจมหาวิทยาลัย 4) ปัญหาการขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัย 5) ปัญหาประชาชนไม่ให้การยอมรับบทบาทหน้าที่ของตำรวจมหาวิทยาลัย และ 6) ปัญหาสภาพแวดล้อมในพื้นที่ชุมชนเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต

จากผลการสนทนากลุ่ม พบว่า แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คือ การพัฒนากฎหมายและกฎระเบียบ มีวิธีดำเนินการ 4 วิธี ได้แก่ 1) การสำรวจและประเมินผลเกี่ยวกับกฎหมายและกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย เพื่อวิเคราะห์ถึงข้อดีข้อเสีย โอกาส และอุปสรรคของกฎหมาย และกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย 2) การจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการร่วมระหว่างผู้บริหารมหาวิทยาลัย ตำรวจมหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรปากคลองรังสิต นักศึกษา ผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชน 3) การจัดทำคู่มือกฎหมาย และกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับอำนาจการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชุมชนภายนอกมหาวิทยาลัยของตำรวจมหาวิทยาลัยตามมติที่ประชุม และ 4) การประชาสัมพันธ์กฎหมาย และกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับอำนาจการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชุมชน

ขั้นตอนที่ ๒ คือ การพัฒนากระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ซึ่งวิธีการดำเนินการ ๔ วิธี ได้แก่ ๑) การสำรวจและประเมินกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัย เพื่อวิเคราะห์ถึงข้อดี ข้อเสีย โอกาส และอุปสรรคของกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ๒) การจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการร่วมระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง ๓) การจัดทำคู่มือกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัยตามมติที่ประชุม และ ๔) การประชาสัมพันธ์กระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและถือปฏิบัติร่วมกัน

ขั้นตอนที่ ๓ คือ การพัฒนาคุณภาพตำรวจมหาวิทยาลัยมี ๓ วิธีการ ได้แก่ ๑) การพัฒนาความมั่นคงในอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาการลาออกบ่อย ๆ ซึ่งมีมาตรการในการดำเนินการ ๔ มาตรการ ๒) การเพิ่มจำนวนกำลังพลเพื่อแก้ไขปัญหาการกำลังไม่เพียงพอต่อการภาระงาน และ ๓) การพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีมาตรการในการดำเนินการ ๓ มาตรการ

ขั้นตอนที่ ๔ คือ การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้มี ๓ วิธีการ ได้แก่ ๑) การสำรวจวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่อยู่เหมาะสมและเพียงพอต่อการปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัยหรือไม่ ๒) การสำรวจวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยว่ามีความเหมาะสมและมีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัยมีอะไรบ้าง และ ๓) การเสนอขอจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่จำเป็น เช่น เครื่องมือสื่อสาร และกล้อง CCTV เป็นต้น

ขั้นตอนที่ ๕ คือ การพัฒนาการยอมรับของประชาชน ซึ่งมี ๔ วิธีการ ได้แก่ ๑) การจัดทำคู่มืออธิบายบทบาทหน้าที่ของตำรวจมหาวิทยาลัย ๒) การจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการร่วมผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่ออธิบายทำความเข้าใจเรื่องบทบาทหน้าที่ของตำรวจมหาวิทยาลัย ๓) การประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ของตำรวจมหาวิทยาลัยให้ประชาชนได้รับทราบ และ ๔) การจัดกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างตำรวจมหาวิทยาลัย ผู้นำชุมชนและประชาชน

ขั้นตอนที่ ๖ คือ การปรับปรุงภูมิทัศน์ของสภาพแวดล้อมในพื้นที่ชุมชน มีวิธีดำเนินการ ๕ วิธี ได้แก่ ๑) การสำรวจข้อมูลและความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ที่บ้บซ้อนในชุมชนเมืองเอก ๒) มหาวิทยาลัยต้องเป็นตัวกลางในการจัดการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการร่วมผู้ที่เกี่ยวข้อง ๓) การจัดทำแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมในพื้นที่ที่บ้บซ้อนในชุมชนเมืองเอก ๔) การประชาสัมพันธ์แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมในพื้นที่ที่บ้บซ้อนในชุมชนเมืองเอก ๕) ร่วมมือกันปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ที่บ้บซ้อนในชุมชนเมืองเอกเพื่อป้องกันปัญหอาชญากรรม เช่น ร่วมมือกันตัดหญ้าและต้นไม้ให้สะอาดสวยงาม เป็นต้น

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอแนะและรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต

๓.๑ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต ได้แก่

๑. ทุกคนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมร่วมกัน
๒. ควรจะประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษารับรู้รับทราบเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตำรวจมหาวิทยาลัย เพื่อให้นักศึกษาและประชาชนได้เข้าใจในวัตถุประสงค์ กระบวน และขั้นตอนในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจมหาวิทยาลัย
๓. การปฏิบัติงานร่วมกับตำรวจในพื้นที่เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมดีมา แต่ควรจะมีกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้มีความคุ้นชินในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน
๔. ควรจะมีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้นำชุมชน ผู้บริหารเทศบาลหลักหก และเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรปากคลองรังสิต อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง
๕. ควรจะจัดทำ MOU ความร่วมมือกันด้านการปฏิบัติงานและการแลกเปลี่ยนความรู้

๓.๒ รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต (LPQTAI Model) สรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ L หมายถึง การพัฒนากฎหมาย และกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับภาระหน้าที่ของตำรวจมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ ๒ P หมายถึง การปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัยให้เหมาะสมและสอดคล้องกับภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

ขั้นตอนที่ ๓ Q หมายถึง การพัฒนาคุณภาพตำรวจมหาวิทยาลัย ให้มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นตอนที่ 4 T หมายถึง การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 5 A หมายถึง การประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ของตำรวจมหาวิทยาลัยให้ประชาชนเข้าใจ และยอมรับในบทบาทหน้าที่ของตำรวจมหาวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 6 I หมายถึง การร่วมมือกันปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ที่บ่มเพาะในชุมชนเมืองเอกเพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาได้รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต (LPQTAI Model) มี 6 ขั้นตอน สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คือ การออกกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัย เพราะการปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมปฏิบัติการกับพนักงานตำรวจในปัจจุบันยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายรองรับการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวมีสถานะเป็นเพียงราษฎรคนหนึ่ง ไม่สามารถตรวจค้น และไม่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้ ทำให้การปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัยทำได้ไม่เต็มที่ ดังนั้น การออกกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการแก้ไขปัญหาเพื่อให้ตำรวจมหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่มากขึ้น และสามารถปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันอาชญากรรม คือ การตรวจท้องที่ การปรากฏตัวของเจ้าหน้าที่และการเข้าระงับยับยั้งเมื่อมีเหตุเกิดขึ้น และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2565 มาตรา 7 ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชนและชุมชนมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญา การรักษาความสงบเรียบร้อย และการรักษาความปลอดภัยของประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของยุติวิชัย บุญญลิต (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดให้มีกฎหมายรองรับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการปฏิบัติการกิจของพนักงานตำรวจด้านการป้องกันอาชญากรรม ผลการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 ที่ใช้บังคับในปัจจุบันไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติส่งเสริมให้ประชาชนในท้องที่และชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการกิจของพนักงานตำรวจด้านการป้องกันอาชญากรรม โดยมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 กำหนดให้เพียงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรภาคเอกชนเท่านั้น เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติการกิจดังกล่าวร่วมกับพนักงานตำรวจ โดยไม่มีบทบัญญัติกำหนดให้ประชาชนในท้องที่หรือชุมชนสามารถเข้าร่วมปฏิบัติการกิจกับพนักงานตำรวจ ทำให้ประชาชนในท้องที่หรือชุมชนที่เข้าร่วมปฏิบัติการกิจกับพนักงานตำรวจในรูปแบบของอาสาสมัครตำรวจบ้านในปัจจุบัน ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานตำรวจโดยไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายรองรับ ดังนั้น การที่จะทำให้ตำรวจมหาวิทยาลัยสามารถปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรการออกกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ตำรวจมหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่มากขึ้น และสามารถปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 คือ การปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัย ทั้งอาจเป็นเพราะในช่วงที่ผ่านมาตำรวจมหาวิทยาลัยไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานหรือขั้นตอนในการปฏิบัติงาน และการติดตามประเมินผลการทำงานของตำรวจมหาวิทยาลัย ดังนั้น การปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัย ด้านการปฏิบัติงานเพื่อระงับเหตุร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรปากคลองรังสิต และด้านการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้ตำรวจมหาวิทยาลัยสามารถปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับตำรวจมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งให้ตำรวจมหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่บังคับใช้กฎหมายได้ทุกกฎหมายเหมือนกับตำรวจทั่วไปทุกประการ เพียงแต่จำกัดพื้นที่รับผิดชอบเฉพาะในเขตมหาวิทยาลัยเท่านั้น ส่วนความผิดซึ่งหน้า และการดำเนินการจับกุม สอบสวน สืบสวน ส่งฟ้องศาล มีอำนาจเช่นเดียวกับตำรวจทุกประการ เพราะเป็นตำรวจเหมือนกัน แต่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ของมหาวิทยาลัย เพื่อรักษาความปลอดภัยในมหาวิทยาลัยให้กับนักศึกษา คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย (American university, 2020 : Online) สอดคล้องกับงานวิจัยของอัครกร ธรรมศิริ (2561) ที่ศึกษาเรื่องแนวทางการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนรอบสถาบันการศึกษา กรณีศึกษามหาวิทยาลัยรังสิต ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนรอบสถาบันการศึกษา กรณีศึกษามหาวิทยาลัยรังสิตพบว่า ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติ และด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น การที่จะทำให้ตำรวจมหาวิทยาลัยสามารถปฏิบัติงาน

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรออกกฎหมายเพื่อให้ตำรวจมหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่มากขึ้น และสามารถปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้เหมือนหรือใกล้เคียงกับตำรวจมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่บังคับใช้กฎหมายได้ทุกกฎหมายเหมือนกับตำรวจทั่วไปทุกประการ เพียงแต่จำกัดพื้นที่รับผิดชอบเฉพาะในเขตมหาวิทยาลัยเท่านั้น

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาคุณภาพตำรวจมหาวิทยาลัย เพื่อแก้ไขปัญหาคุณภาพและจำนวนกำลังพลของตำรวจมหาวิทยาลัยที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัยให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับหลักสูตรการฝึกอบรมของตำรวจมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา ประกอบด้วย 1) การฝึกอบรมการสื่อสาร/การเจรจาต่อรอง 2) การฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน 3) การฝึกอบรมการแทรกแซงสถานการณ์วิกฤต 4) การฝึกอบรมจิตใจให้เป็นกลางไม่ให้มีอคติต่อผู้ก่อเหตุอาชญากรรม 5) การฝึกอบรมเพิ่มเติม เช่น การฝึกการใช้กำลังอย่างเหมาะสม การฝึกปฐมพยาบาลเบื้องต้น การฝึกจัดการข้อร้องเรียนการทำร้ายทางเพศ เป็นต้น (American university, 2020 : Online) สอดคล้องกับงานวิจัยของเกศสุดา อินทร์สาหร่าย (2557) ได้ศึกษาปัญหาเรื่อง ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของอาสาสมัครตำรวจบ้าน ผลจากการศึกษาพบว่า ปัญหาทางด้านสังคมมีอัตราที่จะเพิ่มขึ้นเท่าตัว การดูแลรักษาของเจ้าหน้าที่ตำรวจในความปลอดภัยทางด้านทรัพย์สินและชีวิตยังคงมีอัตราส่วนไม่เพียงพอต่อการเกิดอาชญากรรม ดังนั้น ควรจะจัดอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครตำรวจบ้าน ไม่ให้เป็นการเปิดช่องว่างให้อาสาสมัครตำรวจบ้านหาประโยชน์จากการเข้ามาช่วยเหลือในกิจการตำรวจ ดังนั้น การที่จะทำให้ตำรวจมหาวิทยาลัยสามารถปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องควรจะพัฒนาคุณภาพตำรวจมหาวิทยาลัย เพื่อให้ตำรวจมหาวิทยาลัยมีความพร้อมในปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมตามหลักการเตรียมความพร้อมของตำรวจมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา

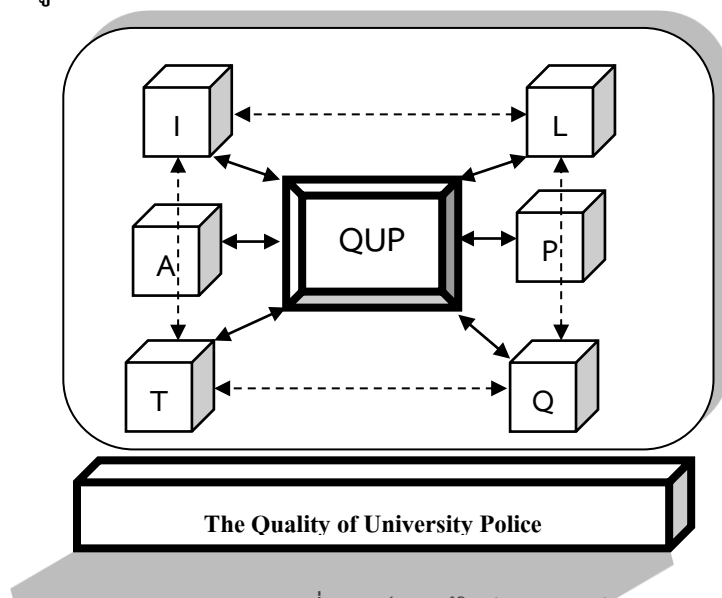
ขั้นตอนที่ 4 คือ การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมของตำรวจมหาวิทยาลัย ทั้งอาจเป็นเพราะตำรวจมหาวิทยาลัยยังขาดความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย และขาดเครื่องมือที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงานทำให้งานล่าช้า และไม่สามารถปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้น ควรจะนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม สอดคล้องกับหลักการการฝึกอบรมเพิ่มเติมของตำรวจมหาวิทยาลัยของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ส่งเสริมสนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมของตำรวจมหาวิทยาลัย (American university, 2020 : Online) สอดคล้องกับงานวิจัยของอารณีย์ วิวัฒนาภรณ์ และคณะ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาอาชญากรรมและความหวาดกลัวอาชญากรรมของผู้พักอาศัยในชุมชนเมืองเอก ผลจากการศึกษาพบว่า เทศบาลตำบลหลักหกควรติดตั้งกล้องวงจรปิดที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยในพื้นที่เพื่อควบคุมทางเข้าออกของชุมชน ดังนั้น การที่จะทำให้ตำรวจมหาวิทยาลัยสามารถปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารที่ควรส่งเสริมและสนับสนุนการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัย ตามหลักการการฝึกอบรมตำรวจมหาวิทยาลัยของประเทศสหรัฐอเมริกา

ขั้นตอนที่ 5 คือ การประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ของตำรวจมหาวิทยาลัยให้ประชาชนเข้าใจและยอมรับ ทั้งอาจเป็นเพราะประชาชนบางคนไม่ทราบบทบาทหน้าที่ตำรวจมหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการที่สำคัญของงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ตามทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ คือ หลักการดำเนินงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ มีขั้นตอนเพื่อให้เกิดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การพบปะและเยี่ยมผู้นำชุมชนและประชาชน ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาชุมชนและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน ขั้นตอนที่ 3 การร่วมกิจกรรมตามประเพณีและกิจกรรมชุมชน ขั้นตอนที่ 4 การประชุมวางแผนงานร่วมกับผู้นำชุมชนและประชาชน ขั้นตอนที่ 5 การเตรียมการจัดระบบงานและการประเมินความพร้อม ขั้นตอนที่ 6 การปฏิบัติการชุมชนเต็มรูปแบบ และขั้นตอนที่ 7 การติดตามผล การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข (Walter, 1967) สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตภาส ธนวัฒน์นกุล (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินการตามนโยบายตำรวจชุมชนสัมพันธ์ : ศึกษากรณีโครงการอาสาสมัครตำรวจบ้านในเขตสถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงใหม่ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคของโครงการฯ ประกอบด้วย การขาดความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ ประชาชนไม่ทราบบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจและอาสาสมัครตำรวจบ้าน ความไม่แน่นอนเกี่ยวกับความต่อเนื่องของโครงการฯ และการที่ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการคัดสรรอาสาสมัครตำรวจบ้าน ดังนั้น การที่จะทำให้ตำรวจมหาวิทยาลัยสามารถปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

อาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารที่ควรจะมีการประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ของตำรวจมหาวิทยาลัยให้ประชาชนเข้าใจยอมรับบทบาทของตำรวจมหาวิทยาลัย เหมือนการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมของอาสาสมัครตำรวจที่ประสบความสำเร็จมาแล้วในหลายประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐสิงคโปร์ มาเลเซีย เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 6 การปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ทับซ้อนในชุมชนเมืองเอกเพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรม เพราะสภาพแวดล้อมในพื้นที่ชุมชนเมืองเอกมีปัญหาพื้นที่รกร้าง เอื้อต่อการก่อปัญหาอาชญากรรม สอดคล้องกับทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม 4 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) การใช้ธรรมชาติในการเฝ้าระวัง 2) การควบคุมทางเข้าออก 3) เสริมสร้างการเป็นอาณาเขต 4) การบำรุงรักษาสถานที่ (Jeffery, 1977) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อารณีย์ วิวัฒนาภรณ์ และคณะ (2557) ที่ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาอาชญากรรมและความหวาดกลัวอาชญากรรมของผู้พักอาศัยในชุมชนเมืองเอก ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่นำไปสู่ปัญหาอาชญากรรม ได้แก่ ปัญหาพื้นที่รกร้าง ปัญหาไฟฟ้าส่องสว่างไม่เพียงพอ ปัญหาการขาดการควบคุมทางเข้าออก ปัญหาข้อจำกัดในการติดต่อและความถี่ในการออกตรวจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และปัญหาสถานบันทิ้งโดยรอบมหาวิทยาลัย ดังนั้น การที่จะทำให้ตำรวจมหาวิทยาลัยสามารถปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรจะมีการปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ทับซ้อนในชุมชนเมืองเอก ตามแนวทางในการออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันอาชญากรรมตามทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม 4 รูปแบบ คือ การใช้ธรรมชาติในการเฝ้าระวัง การควบคุมทางเข้าออก การเสริมสร้างการเป็นอาณาเขต และการบำรุงรักษาสถานที่

องค์ความรู้จากการวิจัย

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากแผนภาพองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยอธิบายได้ว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 L การพัฒนากฎหมายและกฎระเบียบ ขั้นตอนที่ 2 P การพัฒนากระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ขั้นตอนที่ 3 Q การพัฒนาคุณภาพตำรวจมหาวิทยาลัย ขั้นตอนที่ 4 T การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ ขั้นตอนที่ 5 A การพัฒนาการยอมรับของประชาชน ขั้นตอนที่ 6 I การปรับปรุงภูมิทัศน์ของสภาพแวดล้อมในพื้นที่ชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรจะดำเนินการการพัฒนากฎหมายและกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับอำนาจการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชุมชนภายนอกมหาวิทยาลัยของตำรวจมหาวิทยาลัย 2. ควรจะปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัยรังสิต 3. ควรจะตรวจสอบคุณภาพและปริมาณของ

ตำรวจมหาวิทยาลัย และจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพของตำรวจมหาวิทยาลัยทั้งด้านความและทักษะสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่อย่างน้อย 3 เดือนครั้ง 4. ควรจะให้การส่งเสริมและสนับสนุนการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ ในการปฏิบัติงานของตำรวจมหาวิทยาลัยรังสิต 5. ควรจะดำเนินการประชาสัมพันธ์รื้อบทบาทหน้าที่ของตำรวจมหาวิทยาลัยให้ประชาชนเข้าใจ 6. ควรจะดำเนินการแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนและปรับปรุงสภาพแวดล้อมในชุมชนให้มีความสะอาด มีบรรยากาศน่าอยู่อาศัยและปลอดภัย ไม่เปลี่ยว ไม่รกร้าง โดยติดตั้งไฟฟ้า และกล้องวงจรปิดในทุกเส้นทาง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องแนวทางการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ
2. ควรศึกษาเรื่องกลยุทธ์ในการพัฒนาศักยภาพของตำรวจมหาวิทยาลัยในประเทศไทย
3. ควรศึกษาเรื่องแนวทางการนำรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมโดยตำรวจมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชุมชนมหาวิทยาลัยรังสิต เพื่อเป็นต้นแบบนำไปเผยแพร่และเป็นแนวทางปฏิบัติให้แก่มหาวิทยาลัยอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กฤตภาส ธนวัฒน์นุกุล. (2559). การดำเนินการตามนโยบายตำรวจชุมชนสัมพันธ์ : ศึกษากรณีโครงการอาสาสมัครตำรวจบ้านในเขตสถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กฤษณพงศ์ พุตรระกูล. (2567). ตำรวจมหาวิทยาลัย : บทเรียนจากมหาวิทยาลัยรังสิต. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- เกศสุดา อินทร์สาหร่าย. (2557). ปัญหาเรื่องขอบเขตอำนาจหน้าที่ของอาสาสมัครตำรวจบ้าน. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. (2556). คำศัพท์. [Online]. Available : <https://dictionary.orst.go.th/> [2566, สิงหาคม 10].
- ยุติวิชัย บุญญลิต. (2560). การจัดให้มีกฎหมายรองรับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการปฏิบัติการกิจของพนักงานตำรวจด้านการป้องกันอาชญากรรม. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สถานีตำรวจภูธรปากคลองรังสิต. (2566). รายงานสถิติคดีอาญา. ปทุมธานี : สถานีตำรวจภูธรปากคลองรังสิต.
- สำนักงานตำรวจมหาวิทยาลัยรังสิต. (2564). ตำรวจมหาวิทยาลัยรังสิต. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สำนักงานทะเบียนมหาวิทยาลัยรังสิต. (2566). รายงานข้อมูลนักศึกษา. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อรรถกร ธรรมศิริ. (2561). แนวทางการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนรอบสถาบันการศึกษา กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อารณีย์ วิวัฒนาภรณ์ และคณะ. (2557). ปัญหาอาชญากรรมในชุมชนเมืองเอก. ปทุมธานี : สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- American university. (2020). American University Police. [Online]. Available : [https://www.american.edu/finance/publicsafety/upload/hireselectorientation presentation.pdf](https://www.american.edu/finance/publicsafety/upload/hireselectorientation%20presentation.pdf). [2023, August 10].
- Jeffery, Ray C. (1977). Crime Prevention Through Environmental Design. 2nded. Beverly Hills,CA : Sage.
- United Nations. (2009). Security for highest bidder : Shoddy policing for the many, costly private protection for the few. [Online]. Available : <https://www.un.org/africarenewal/magazine/october-2009/security-highest-bidder>. [2023, August 25].
- Walter C.R. (1967). The Crime Problem. New York : Appleton Eatery Crafts.

การบริหารจัดการเรียนรู้ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ แบบ New Normal LEARNING MANAGEMENT OF THE SUNDAY BUDDHIST STUDY CENTER IN THE NEW NORMAL STYLE

พระมหาไชยธมม ทหารสาย*

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

PhramahaChaithanom Harasai*

Sripatum University

*Corresponding Author E-mail : Poomin_1990@hotmail.com

(วันที่รับบทความ : เมษายน 5, 2567 ; วันที่แก้ไขบทความ : พฤษภาคม 26, 2567 ; วันที่ตอบรับบทความ : มิถุนายน 4, 2567)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการบริหารจัดการเรียนรู้ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ แบบ New Normal เพื่อเป็นการเตรียมรับมือกับสถานการณ์ความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เช่น การเมือง การสงคราม และโรคระบาด เป็นต้น ซึ่งผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ต้องมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ภายใต้รูปแบบที่แตกต่างจากอดีต เช่น การจัดสอนระบบทางไกลผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ การจัดการรายบุคคลเข้าเรียน เพื่อลดความเสี่ยง รวมถึงการพัฒนาด้านความปลอดภัยด้านอื่น ๆ เป็นต้น การพัฒนาระบบจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันสามารถจัดการเรียนการสอนออกเป็น 4 ระบบ คือ 1) ระบบ Online 100% 2) ระบบ On Site 3) ระบบ Hybrid learning และ 4) ระบบ Home School ซึ่งต้องเลือกให้เหมาะสมกับบริบทและความพร้อมของศูนย์ฯ โดยมีการประเมินความพร้อมด้านการให้บริการจัดการเรียนการสอน เช่น ความพร้อมด้านสถานที่ ความพร้อมด้านอุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยี ความพร้อมด้านผู้สอน ความพร้อมด้านผู้เรียน และการออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ มีการบริหารจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการบริหารจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการด้านเทคโนโลยีมากขึ้นร่วมกับการมีส่วนร่วม ได้แก่ บ้าน/ชุมชน วัด/องค์การทางศาสนา และโรงเรียน/หน่วยราชการ เพื่อให้การบริหารจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

คำสำคัญ : การบริหารจัดการเรียนรู้, ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์, แบบ New Normal

Abstract

The purpose of this article is to present the learning management of the Sunday Buddhist Study Center in the New Normal style in order to prepare for dealing with various uncertain situations that may occur at any time, such as war, politics, and epidemics, etc. The administrators of the Sunday Buddhist Study Center must organize the learning process to be in line with the situation under a format that is different from the past, such as organizing a teaching system remotely through various applications, scheduling people to attend classes in the center to reduce risk Including the development of safety in other areas, etc. Developing a teaching management system that is suitable for the current situation can be divided into 4 systems : 1. 100% Online system, 2. On Site system, 3. Hybrid learning system and 4. Home School system which must be selected to suit the context and readiness of the center. There is an assessment of readiness in various aspects of providing teaching and learning services, such as readiness of locations. Equipment readiness Media and technology. There is an assessment of readiness in various aspects of providing teaching and learning services, such as readiness of locations, readiness of equipment, media and technology, teacher readiness, learner readiness and designing the curriculum to be consistent with the situation. There is participatory learning management for the relevant sectors, which is a teaching management that is more integrated with technology along with participation,

including homes/communities, temples/religious organizations and schools/ government agencies in order to manage learning efficient and most effective.

Keywords : Learning Management, Sunday Buddhist Study Center, the New Normal Style

บทนำ

ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมและค่านิยมของคนในสังคมเปลี่ยนไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง ทำให้ผู้คนในสังคมปัจจุบันมีการดิ้นรนแข่งขันแสวงหาทางเอาตัวรอด ทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมือง อีกทั้งความต้องการฟื้นฟูจากความเสียหายด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากวิกฤตการณ์โรคโควิด 19 ระบาดที่ผ่านมา ผู้คนในสังคมใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับงาน การเดินทางและอื่น ๆ ส่งผลให้สถาบันครอบครัวอ่อนแอลง เกิดความเปราะบางทางจิตใจของเยาวชนและคนในสังคมเป็นอันมาก เพราะจิตใจขาดหลักยึดเหนี่ยวที่ถูกต้องจึงทำให้เกิดความหลงผิด ขาดวิจารณญาณ ตามมาด้วยปัญหาสังคม เช่น ปัญหาความรุนแรง อาชญากรรม ยาเสพติด เป็นต้น ประกอบกับความไม่แน่นอน ด้านการเมือง การสงครามและโรคระบาดเป็นต้น ที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์กลายเป็นความหวังหนึ่งที่สำคัญในด้านการเป็นองค์กรขับเคลื่อนศีลธรรมสู่สังคม เพื่อช่วยขัดเกลาจิตใจของคนในสังคมปัจจุบัน ที่มีวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากเดิม โดยศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จัดตั้งขึ้นโดยคณะสงฆ์ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ปลุกฝังคุณธรรม ทั้งด้านศีลธรรม จริยธรรม แก่เยาวชนให้มีความประพฤติถูกต้องดีงามตามทำนองคลองธรรม มีจิตสำนึกดี มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เป็นแหล่งให้ความรู้ความเข้าใจตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาสามารถนำหลักธรรมคำสอนไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตประจำวันได้ และเป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้าน วัดและโรงเรียน อันเป็นวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย (สุจินตนิพนธ์ หนูชู, 2557 : 239) มีการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นวิชาการทางพระพุทธศาสนา และเสริมวิชาเลือกเข้ามาทำให้มีผู้คนสนใจเข้าเรียนในศูนย์ฯ เพิ่มขึ้น แต่เมื่อเกิดการสะดุดในด้านการจัดการเรียนการสอนจากสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น สถานการณ์โรคโควิด 19 ระบาด เป็นต้น ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนต้องหยุดชะงักไประยะหนึ่ง เพราะไม่ได้มีการเตรียมพร้อมด้านทางเลือกอื่นที่เหมาะสมในการเข้าถึงกระบวนการเรียนการสอนได้ จึงทำให้มีหลายศูนย์ฯ ปิดตัวลง และมีเพียงบางศูนย์ฯ ที่สามารถปรับตัวได้ทันกับสถานการณ์ความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้น แต่ก็ยังเป็นเพียงการประคับประคองการจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์เท่านั้น โดยภายหลังสถานการณ์วิกฤตจากโรคระบาดโควิด 19 เรียกว่ายุค New Normal “ครู” เสนอใช้วิกฤตโควิดเป็นโอกาสปรับการจัดการศึกษาครั้งใหญ่ New Normal พัฒนาครูเพื่อให้พร้อมสู่โลกยุคใหม่ การปรับวิถีชีวิตทั้งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบปกติใหม่ (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.), 2563 : ออนไลน์)

อย่างไรก็ตาม สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในระยะเวลาที่ผ่านมาจะพบปัญหาเรื่องความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของศูนย์ฯ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของศูนย์ฯ เช่น ความพร้อมด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย และด้านหลักสูตรที่ยังไม่น่าสนใจเท่าที่ควร รวมถึงการขาดการติดตามประเมินผลอย่างจริงจังจากหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้อง ส่งผลให้การจัดการศึกษาของศูนย์ฯ ขาดการตรวจสอบประเมินผลด้านการบริหารจัดการเรียนการสอน ด้านคุณภาพผู้สอน คุณภาพผู้เรียน เป็นต้น ทำให้การจัดการศึกษาของศูนย์ฯ ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร โดยเฉพาะในยุคที่สถานการณ์ความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นได้ซึ่งอาจส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่ไม่ต่อเนื่อง ดังนั้น การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยพัฒนาศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้มีคุณภาพในด้านการบริหาร และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเน้นการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อสอดรับสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการ ทั้งโดยตรงคือนักเรียน ผู้ปกครองและโดยอ้อมคือ ประชาชนและสังคมโดยรวม นอกจากนี้แล้วศูนย์ฯ ยังช่วยปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของชุมชนด้วยการใช้ IT ในการแสวงหาความรู้จากโลกอินเทอร์เน็ต พร้อมไปกับการสร้างกระแสกระตุ้นเร้าให้ทุกภาคส่วนเกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาไทย โดยมีศูนย์ฯ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชนทั้งทางด้านจิตใจ และด้านเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งจะเป็พลังมหาศาลที่จะขับเคลื่อนเชื่อมโยงกิจกรรมการพัฒนาในทุกมิติสู่ชุมชน สร้างครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง ประเทศชาติมั่นคง (กรมศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2554 : 6) จากปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal มีความน่าสนใจและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน เพราะเป็นวิธีการที่จะช่วยแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสอดรับกับทุกสถานการณ์อย่างเหมาะสมแล้ว ยังช่วยพัฒนาด้านการจัด

การศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้มีคุณภาพ ด้วยการบูรณาการเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งสะดวกต่อการเข้าถึงการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. การจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

เนื่องจากการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นงานของการอุทิศเพื่อพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะภาคคณะสงฆ์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้ คณะสงฆ์ได้มีความเมตตาให้จัดศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยได้มีการอบรมแก่เยาวชนและประชาชน ที่เข้าวัดศึกษาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา เพื่อน้อมนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ดำรงตนในสังคมด้วยความสงบสุขตามความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาตามมาตรา 6 ที่ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 3) ภาคคณะสงฆ์จึงมีบทบาทสำคัญที่จะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งในความสำเร็จของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ประสบความสำเร็จเพราะมีการบริหารจัดการในรูปแบบ ศูนย์ภาค และศูนย์จังหวัดโดยทำหน้าที่เป็นประธาน ให้คำปรึกษา ส่งเสริม สนับสนุนและแก้ไขปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตรับผิดชอบให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อมาหน่วยงานภาครัฐโดยกรมการศาสนาได้เข้ามาอุปถัมภ์ดูแลสนับสนุนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ภายหลังต่อมาได้ปรับปรุงเป็นระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พ.ศ. 2547 โดยประกาศใช้เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2547 และระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พ.ศ. 2550 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2550 และล่าสุดกรมการศาสนาได้ประกาศใช้ระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วย ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พ.ศ. 2562 เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2562 มีระเบียบข้อบังคับที่ชัดเจนขึ้น โดยมีการกำหนดหลักสูตรที่ใช้จัดการเรียนการสอนเป็นวิชาบังคับและวิชาเลือก โดยวิชาบังคับใช้หลักสูตรธรรมศึกษาชั้นตรี โท เอก ของสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวงผนวกกับวิชาการทางพระพุทธศาสนาเป็นแกนหลัก วิชาเลือกกำหนดให้แต่ละศูนย์ฯ จัดการเรียนการสอนวิชาอื่นเพิ่มเติมอย่างน้อย 1 วิชา เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ การงานอาชีพ ทักษะศิลป์ นาฏศิลป์ เป็นต้น ตามความเหมาะสมของแต่ละศูนย์ฯ หรือตามบริบทของท้องถิ่นนั้น ๆ รวมทั้งการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของศูนย์ฯ กรมการศาสนาในฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ด้านการรับรองงานพระศาสนา โดยเฉพาะพระพุทธศาสนาที่ต้องทำนุบำรุงส่งเสริมเป็นพิเศษในฐานะที่เป็นศาสนาประจำชาติไทยมาตั้งแต่บรรพกาล จึงได้จัดตั้งโครงการส่งเสริมการศึกษาศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2520 เป็นต้นมา โดยในระยะแรกได้จัดสรรงบประมาณอุดหนุนวัดต่าง ๆ ที่เปิดดำเนินการโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ด้วยงบประมาณที่จำกัด และได้เห็นความสำคัญของการเผยแผ่ ปุจฉาวิสัชนาแก่เด็กและเยาวชนในรูปแบบการศึกษาสงเคราะห์ โดยการจัดตั้งโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อสอนวิชาพระพุทธศาสนาขึ้นในวัดที่ดำเนินการโดยพระสงฆ์ จึงได้เสนอโครงการส่งเสริมพระพุทธศาสนาต่อรัฐบาลเพื่อรับของบประมาณในการสนับสนุนมากขึ้น ซึ่งรัฐบาลทุกสมัยเล็งเห็นความสำคัญของงานด้านนี้ว่า เป็นการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสู่ประชาชนที่มีเด็กและเยาวชนเป็นเป้าหมายที่สำคัญยิ่ง จึงได้มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างต่อเนื่องทุกปี ภายหลังต่อมาในปี พ.ศ. 2523 เพื่อให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะทางและสอดคล้องกับระเบียบทางราชการโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั่วประเทศได้เปลี่ยนชื่อจากคำว่า “โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์” มาเป็นคำว่า “ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์” และกำหนดให้ใช้อักษรย่อว่า “ศพอ.” มาจนถึงปัจจุบัน (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2562 : 8-9)

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

การจัดการ (Management) หมายถึง การปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบายหรือแบบแผนที่วางไว้ นิยมใช้ในการจัดการธุรกิจ ส่วนคำว่าผู้จัดการ หมายถึง บุคคลในองค์กรซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบต่อกิจกรรมในการบริหารทรัพยากรและกิจการงานอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขององค์กร (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2545 : 18-19) การบริหารจัดการ มีลักษณะวิธีการดำเนินงานเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานองค์การซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การคิด หรือการวางแผน การดำเนินงานและการประเมินผล โดยมีจุดมุ่งหมายคือ การพัฒนาองค์กรให้ดีขึ้น เจริญก้าวหน้าและมั่นคงขึ้น (วิรัช วิรัชนิการวรรณ, 2548 : 5)

การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีต่อบุคคล เพื่อให้บุคคลพัฒนาตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ (หวน พันธุพันธ์, 2549 : 3)

การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ความสามารถ พฤติกรรม และคุณธรรม ค่านิยม ตรงกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลสามารถพัฒนาไปได้ตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินอยู่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550 : 12)

การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การดำเนินงาน และการควบคุมของกลุ่มบุคคล ที่มีจุดมุ่งหมายที่ต้องการ โดยการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ (ภารดี อนันต์นาวิ, 2551 : 22)

คำว่า “การบริหารการศึกษา” หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่ (ภาวิดา ธาราศิริสุทธิ และวิบูลย์ ไตวณะบุตร, 2542: 6)

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ ตั้งใจเรียน และเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนจะไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิตหรือไม่เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอน หากผู้สอนรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการที่ดีและเหมาะสม ย่อมจะมีผลดีต่อการเรียนของผู้เรียน ดังนี้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2553 : 12-13)

1. มีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้
2. เกิดทักษะหรือมีความชำนาญในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้
3. เกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน
4. สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
5. สามารถนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปอีกได้

1.2 การกิจในการจัดการศึกษา

ภารกิจในการจัดการศึกษาหรือการบริหารการศึกษา โดยจำแนกออกเป็น 5 ประเภทดังนี้

1) การบริหารงานวิชาการ เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนซึ่งครอบคลุมการนำหลักสูตรไปใช้ การทำแผนการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การประเมินการวัดผล และการนิเทศการสอน เป็นต้น ในส่วนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์นั้นได้เปิดการเรียนการสอนในส่วนของวิชาพระพุทธศาสนา วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษ ศิลปหัตถกรรมต่าง ๆ

2) การบริหารงานธุรการ เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการเงิน วัสดุครุภัณฑ์อาคารสถานที่ งานสารบรรณ งานรักษาพยาบาล และงานบริการต่าง ๆ เป็นต้น ในส่วนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีการบริหารงานธุรการคืออาคารเรียนอาศัยการใช้อาคารพื้นที่ของวัดและของโรงเรียน มีโต๊ะเก้าอี้ ส่วนวัสดุอุปกรณ์อาจได้รับการสนับสนุนจากคณะผู้ปกครองและผู้มีจิตศรัทธาร่วมด้วย

3) การบริหารงานบุคคล เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับบุคคล เริ่มตั้งแต่การสรรหาบุคคลที่มีคุณภาพมาเป็นบุคลากรในศูนย์ฯ การพัฒนาบุคลากร และการจัดการบุคลากรที่ไม่พึงประสงค์ให้พ้นจากงานในภาระหน้าที่ เป็นต้น ในส่วนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์นั้น ได้มีการดำเนินการบริหารงานบุคคลที่เข้ามาทำหน้าที่ครูผู้สอนโดยอาศัยการเป็นครูจิตอาสาทั้งพระสงฆ์และฆราวาส ซึ่งมีความสามารถตามความถนัดของครู โดยมาทำหน้าที่อย่างสมัครใจ เต็มใจในการที่จะมอบความรู้ให้แก่เด็กและเยาวชน

4) การบริหารกิจการนักเรียน เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น การปฐมนิเทศนักเรียน การปกครองนักเรียน การจัดบริการแนะแนว การบริการเกี่ยวกับสุขภาพนักเรียน การจัดกิจกรรมและการบริการต่าง ๆ เป็นต้น ในศูนย์พุทธศาสนาวันอาทิตย์เองก็มีการบริหารกิจการนักเรียน เช่น กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมการจิตอาสา เป็นต้น

5) การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นการบริหารงานที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชน เช่น การสอนให้นักเรียนนำความรู้ที่เรียนไปใช้ที่บ้านที่ชุมชน และเผยแพร่แก่คนรอบข้างในชุมชนด้วย การช่วยแก้ปัญหาในชุมชน การให้นักเรียนเข้าไปเรียนหรือฝึกงานในชุมชน รวมถึงการเชิญผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาต่าง ๆ ในชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียน เป็นต้น ในส่วนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์นั้น ถือว่าเป็นการสานสัมพันธ์ระหว่าง วัด บ้าน โรงเรียน (บวร) ทำให้ระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน ร่วมกันพัฒนาสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ (ภาคภูมิ ภูมาก, 2555 : ออนไลน์)

สรุปได้ว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เริ่มต้นก่อตั้งจากคณะสงฆ์และภายหลังมีหน่วยงานภาครัฐเข้าร่วมอุปถัมภ์ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาวิชาการทางพระพุทธศาสนาและวิชาเลือกอื่น ๆ ที่จัดสอนเพิ่มเติมตามความเหมาะสมในบริบทแต่ละศูนย์ฯ เพื่อขับเคลื่อนงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่สังคมโดยใช้ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนและประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม และมีหลักสูตรที่เน้นการปลูกฝังศีลธรรมอันดีงาม ตลอดถึงเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมพัฒนาสังคม อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม โดยมีกระบวนการคิด การวางแผน การดำเนินงาน การติดตามและประเมินผลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามภารกิจในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน-วัด-โรงเรียน

การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญของความสำเร็จในการนำองค์การไปสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคนของ 3 สถาบันหลัก คือ บ้าน วัด และโรงเรียนนั้น เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนซึ่งเป็นฐานของการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับโรงเรียนและชุมชนที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ด้วยเหตุผล 6 ประการ คือ 1) โรงเรียนเป็นแหล่งคัดเลือกคนให้ชุมชน 2) โรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาคนให้ชุมชน 3) โรงเรียนเป็นแหล่งรวมวิชาสาขาต่าง ๆ 4) โรงเรียนเป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรม 5) โรงเรียนเป็นศูนย์รวมของชุมชน 6) โรงเรียนและชุมชนมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนเป็นพลวัตสังคมที่ไม่มีวันเสื่อมสลาย (ชนะ สุ่มมาตย์, 2559 : ออนไลน์)

แนวคิดเรื่องการจัดการศึกษาโดยองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นแนวความคิดที่มีมานานแล้ว รูปแบบที่คุ้นเคยคือการจัดการศึกษาโดยความร่วมมือระหว่างบ้าน-วัด-โรงเรียน หรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า “บวร” ผลการจัดการศึกษาโดยความร่วมมือขององค์กรหลักทั้ง 3 ของชุมชนแบบนี้มีส่วนอยู่มากมาย โดยเฉพาะประเด็นการตอบสนองความต้องการในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนและในประเด็นการระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนา อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีการนำแนวคิดและหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based Management) ตามแนวปฏิรูปการศึกษาไปใช้ในการจัดการ แต่สาระของกระบวนการเรียนรู้ (Educational substance process) ก็ยังคงเหมือนเดิม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของการปกครองประเทศ ได้กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของรัฐจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่ได้บัญญัติหลักสำคัญของการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 9(2) ให้มีการกระจายอำนาจให้สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9(6) กระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมจากบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคลองค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และสถาบันสังคมอื่น ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (พนม พงษ์ไพบูลย์ และคณะ, 2556 : 109-123) ทั้งนี้เพราะเมื่อผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาย่อมจะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาดำเนินไปตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ช่วยให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและหวงแหนสถานศึกษาซึ่งส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษาและให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 22-24)

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาโดยกระบวนการมีส่วนร่วม ระหว่างบ้าน-วัด-โรงเรียน เป็นการสร้างพลังความเข้มแข็งของชุมชน โดยบ้าน หมายถึง คนในชุมชน วัด หมายถึง พระสงฆ์หรือผู้แทนทางศาสนา โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษารวมถึงหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานด้านการศึกษา มีการประสานความร่วมมือกันในการส่งเสริมการจัด

การศึกษา ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนกำหนดเป้าหมาย ร่วมดำเนินงาน ร่วมติดตามตรวจสอบและประเมินผล ร่วมปรับปรุงแก้ไขและร่วมรับผลประโยชน์ โดยแนวคิด ทฤษฎีและหลักการมีส่วนร่วมนี้ นับเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ

3. การจัดการศึกษาในยุค New Normal

ในทุกยุคทุกสมัยนั้น การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ใด ดังนั้นการจัดการศึกษาต้องสามารถรองรับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เพื่อตอบสนองนโยบายด้านการศึกษาซึ่งเป็นหลักในการพัฒนาชาติ โดยเฉพาะในปัจจุบัน โลกกำลังเผชิญกับปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เพราะสาเหตุนี้จึงมีคำว่า ยุค New Normal เกิดขึ้น สถานศึกษาต่าง ๆ ต้องปรับการจัดการเรียนรู้แบบปกติมาเป็นการจัดการเรียนรู้แบบปกติใหม่หรือการจัดการเรียนรู้แบบ Online แม้กระนั้นนอกจากการระบาดของโรคโควิด19 แล้ว ยังมีสถานการณ์ความไม่แน่นอนต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกระทันหัน เช่น สถานการณ์ความไม่สงบทางการเมือง หรือแม้กระทั่งการสงครามระหว่างประเทศ เป็นต้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการจัดการศึกษาที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มรูปแบบ โดยผู้สอนและผู้เรียนต้องพัฒนาตนเองอย่างเร่งด่วนในด้านเทคโนโลยีสำหรับการเข้าถึงการเรียนการสอน เพื่อรองรับกับทุกสถานการณ์ที่ไม่อาจคาดเดาได้

3.1 ความสำคัญของการจัดการศึกษาแบบ New Normal

Malee Boonsiripun (2563 : ออนไลน์) กล่าวว่า คณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์ราชบัณฑิตยสภา ระบุว่าราชบัณฑิตยสภาได้บัญญัติศัพท์ "New Normal" หมายถึง ความปกติใหม่ และคำว่า ฐานวิถีชีวิตใหม่ หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต New Normal หรือความปกติใหม่เกิดขึ้นหลังจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่การทำงาน การดูแลสุขภาพอย่างเคร่งครัด และในสถานการณ์โลกปัจจุบัน มีความไม่แน่นอนทั้งด้านการเมือง การสงคราม ที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนที่จะต้องปรับตัวการดำเนินชีวิตใหม่ในหลากหลายประการด้วยกัน การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีชีวิตแบบเดิม ๆ จึงเกิดวิถีชีวิตแบบ New normal ขึ้น สถานศึกษาต่าง ๆ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างเร่งด่วนในการพัฒนาการเรียนการสอนของครูมาเป็นแบบ Online เพื่อลดการเผชิญหน้ากันซึ่งเดิมมีการจัดการเรียนรู้แบบ Online บ้างแต่ไม่มากนักกลายมาเป็นจัดการเรียนรู้ Online 100% ต้องมีการเว้นระยะห่างระหว่างผู้เรียนและผู้สอน งดการเดินทางมาเรียนงดการมารวมกลุ่มกันเป็นจำนวนมากดกิจกรรมหลายๆกิจกรรมที่จัดเพื่อพัฒนาผู้เรียนมาเป็นกิจกรรมแบบ Online การสวมใส่หน้ากากอนามัย การประชุม Online สอบป้องกันวิทยานิพนธ์แบบ Online กิจกรรมทำบุญบำรุงศาสนา เช่น เวียนเทียน Online ลอยกระทง Online เป็นต้น

3.2 เครื่องมือการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal

การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal สถานศึกษาต้องจัดหาเครื่องมือที่เหมาะสมและพร้อมต่อการใช้งาน และมีการเตรียมพร้อมต่อทุกสถานการณ์ ได้แก่ 1) อาคารสถานที่ต้องตั้งจุดคัดกรอง และวัดอุณหภูมิ ตรวจโรคระบาด 2) ตรวจกระเป๋าและอุปกรณ์การเรียนเพื่อความปลอดภัยในสถานศึกษา 3) มีเครื่องมือสื่อการสอนที่สามารถถ่ายทอดผ่านระบบออนไลน์ได้ 4) ผู้เรียนทุกคนต้องสวมใส่หน้ากากอนามัย 5) สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนแบบเว้นระยะห่าง 6) จัดการเรียนการสอนแบบ Online เพื่อลดการเดินทางในการจัดการเรียนการสอนแบบ Online นั้นเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วผู้สอนผู้เรียนสถานศึกษาต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วนผู้พัฒนาระบบทางด้านสารสนเทศ เร่งพัฒนาเครื่องมือที่จะมาช่วยในการจัดการศึกษาและการประชุมทางไกลที่มีการดำเนินการอยู่บ้างแล้วแต่ในปัจจุบันการสอนทางไกลการประชุมทางไกลเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างมากจึงเกิดเครื่องมือที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอนการประชุมทางไกลเกิดขึ้นมากมายเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของผู้ใช้เช่น Zoom, Google Hangouts, Skype, Line, FaceTime, Facebook, Messenger, Microsoft Teams, True Virtual World, Google meet, Vroom, Web X เป็นต้น (กาญจนา บุญภักดี, 2563 : 2)

3.3 วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal

การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal ความสำคัญอยู่ที่การออกแบบการเรียนรู้อย่างไรให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเป้าหมาย โดยที่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดีมี ดังนี้ 1) ผู้เรียนทราบว่าต้องทำอะไรอย่างไร และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ 2) ผู้เรียนและผู้สอนทราบเป้าหมายที่ชัดเจน 3) ผู้สอนจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 4) การจัดการเรียนรู้เน้นการปฏิบัติที่ผู้เรียนรู้สึกสนุกกับการเรียน 5) เกิดการพัฒนาความสามารถอย่างต่อเนื่อง

และยั่งยืน 6) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับช่วงวัยของผู้เรียน 7) สร้างเสริมแรงจูงใจรางวัล และบทลงโทษที่ชัดเจนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ 8) จัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน (กาญจนา บุญภักดิ์, 2563 : 5)

3.4 การออกแบบการเรียนรู้ยุค New Normal

การออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองแบบรู้จักจริงสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงโดยมีขั้นตอนดังนี้ (กาญจนา บุญภักดิ์, 2563 : 3)

1) วิเคราะห์ถึงสิ่งที่เป็แรงผลักดันให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ นักจิตวิทยาบอกว่าไม่มีใครต้องการเรียนรู้ในเรื่องที่ตนเองไม่สนใจ เมื่อทราบความต้องการนั้นแล้ว ผู้สอนต้องหาสิ่งที่จะมากระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้

2) วิเคราะห์หกิจกรรมที่จะมากระตุ้นหรือผลักดันให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้

3) วิเคราะห์หาวิธีที่เหมาะสมกับผู้เรียนหรืออาจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการค้นหาวิธีที่เขาต้องการเน้นกิจกรรมมากกว่าทฤษฎี เช่น กิจกรรมลักษณะ Active Learning เป็นต้น

4) จัดเตรียมอุปกรณ์วิธีการสื่อต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน

5) จัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพอย่างเต็มที่

6) ให้ผู้เรียนได้ประเมินผลตนเองจากเป้าหมายที่ร่วมกันกำหนดค้นหาจุดดีจุดบกพร่องร่วมกัน

7) ปัจจัยหลักที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าสนใจทั้งผู้สอนและผู้เรียนได้แก่ ผู้สอนต้องเป็นครือมืออาชีพมีความรู้ความสามารถทราบเนื้อหาอย่างถ่องแท้ และที่สำคัญต้องมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างดี

3.4.1 การจัดการเรียนรู้ผ่านระบบ Online 100%

การเรียนผ่านระบบออนไลน์ 100 % เหมาะกับโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่มีความพร้อมทั้งด้านระบบการเรียนการสอนและหลักสูตรสำหรับการเรียนผ่านระบบออนไลน์ ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ และผู้ปกครองที่มีความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการเรียนออนไลน์ เช่น คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต สมาร์ทโฟนและอินเทอร์เน็ต

ข้อดีและข้อจำกัดการจัดการเรียนรู้ Online ยุค New Normal

ข้อดีและข้อจำกัดของการเรียนออนไลน์คือคุณครูสามารถจัดทำแผนการเรียนการสอนได้ทันสมัยและให้เด็ก ๆ เข้าถึงข้อมูลจากการค้นหาเพิ่มเติมได้ด้วยแต่ก็มีข้อจำกัดระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ดังนี้ (กาญจนา บุญภักดิ์, 2563 : 5-6)

ข้อดี

1. ลดเวลาการเดินทางของผู้สอนและผู้เรียน
2. ลดความเสี่ยงจากอันตรายด้านต่าง ๆ เช่น อุบัติเหตุ โรคระบาด เป็นต้น
3. มีช่องทางสื่อสารระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียนได้สะดวก
4. ใช้เครื่องมือออนไลน์ค้นคว้าข้อมูล
5. จัดการเรียนการสอนได้ทุกสถานที่ตลอดเวลาที่สะดวก
6. ช่วยลดปัญหาการจราจรหนาแน่น จากการใช้รถใช้ถนน อันส่งผลถึงภาวะโลกร้อน

ข้อจำกัด

1. การสอนทางไกล มีโอกาสเกิดความผิดพลาดในการสื่อสารและรับรู้ เพราะฉะนั้นต้องมีแบบทดสอบที่ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ชัดเจน

2. การเข้าถึงอุปกรณ์เรียนทางไกลรวมไปถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตมีข้อจำกัด
3. ผู้เรียนไม่มีสมาธิในการเรียน เพราะมีสิ่งเร้าภายนอกให้เสียสมาธิในการเรียน
4. ผู้เรียนอาจเข้าถึงข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ ในเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต
5. การใช้อุปกรณ์เป็นเวลานานส่งผลเสียด้านสุขภาพของผู้เรียน
6. ผู้ปกครองไม่มีเวลาเฝ้าดูแลเด็กเพราะต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ

ในกรณีที่สถานศึกษาเปิดทำการเรียนการสอนในสถานศึกษา การประเมินสถานการณ์ความพร้อมทั้งปรับแผนรองรับสถานการณ์ความไม่ปกติที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกช่วงเวลา กระทรวงศึกษาธิการ ฝ่ายบริหาร และผู้อำนวยการต้องหมั่นประเมินรอบการทำงาน โดยคำนึงถึงบทบาทการสอนที่มีคุณภาพของครู และส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ที่ดี

สถานศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็น และประเมินการทำงานของสถานศึกษาด้วย (Force and Unesco, 2020 : Online)

3.4.2 การจัดการเรียนรู้แบบ On Site แบบมีเงื่อนไข

การจัดการเรียนการสอนแบบ On Site คือ การเรียนในห้องเรียนหรือสถานศึกษา ซึ่งเหมาะกับโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่มีนักเรียนจำนวนไม่มาก และมีพื้นที่เพียงพอสำหรับการเว้นระยะห่าง และลดความเสี่ยงต่อโรคระบาด หรือถ้าโรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวนมากต้องมีการจัดตารางแบ่งกลุ่มผู้เรียนในเข้าใช้พื้นที่การเรียนอย่างเหมาะสม เช่น การแบ่งชั้นเรียน สลับวันกันเข้าเรียนเพื่อลดความหนาแน่น ควบคู่กับมาตรการด้านความสะอาดและลดกิจกรรมกลางแจ้งหรือกิจกรรมที่มีความเสี่ยงให้เกิดการติดโรคระบาดและฝุ่นละออง PM 2.5 อีกทั้งยังต้องสร้างเงื่อนไขหรือกติการะหว่างผู้เรียน ในการที่จะร่วมกันรักษาความปลอดภัยให้ตนเอง ไม่กระทำการสิ่งใดที่เป็นความเสี่ยงต่ออันตรายจากโรคภัยหรือภัยคุกคามอื่น ๆ (เบญจวรรณ เรืองศรี และคณะ, 2564 : 33)

3.4.3 การจัดการเรียนรู้แบบ Hybrid learning

Hybrid learning หรือ บางทีอาจจะเรียกว่า Blended learning คือการเรียนแบบผสมผสานรูปแบบใหม่ ที่เปิดให้ผู้เรียนสามารถเรียนแบบออนไลน์ วิดีโอสดจากห้องเรียน หรือ Live-streaming ร่วมไปกับการเข้าเรียนในห้องเรียน เพื่อพบครูผู้สอนหรือรับส่งงานกับครูผู้สอน แบบตัวต่อตัวหรือเป็นกลุ่ม Hybrid Learning ซึ่งการบูรณาการเทคโนโลยีการศึกษาสมัยใหม่ช่วยให้ครูสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบผสมผสาน ครูสามารถสอนทั้งในห้องเรียนและสอนทางไกลได้พร้อมกัน โดยที่ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนด้วยอุปกรณ์ใดก็ได้ การจัดการเรียนรู้แบบ Hybrid learning สามารถนำเครื่องมือที่ทันสมัย และมีลิตมิติเดียวต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ เช่น เครื่องบันทึกการเรียนการสอนพร้อมถ่ายทอดสด, ระบบ Video Streaming, จอทัชกรีน (Interactive Display), ระบบ Video Conference, ระบบส่งภาพไร้สาย และระบบควบคุมการเปิด-ปิดอุปกรณ์สลับภาพเสียงจาก iPad ช่วยหลีกเลี่ยงสิ่งกีดขวางภายในชั้นเรียน และมีสมาธิจดจ่อต่อการเรียนมากขึ้น นอกจากนี้ Hybrid Learning ยังเป็นวิธีการเรียนรู้ที่คาดว่าจะใช้กันอย่างแพร่หลาย จนกลายเป็นเรื่องธรรมดาในอนาคต ข้อได้เปรียบที่สำคัญอย่างหนึ่งของการเรียนแบบ Hybrid Learning คือ ระดับความสามารถของผู้เรียนที่เพิ่มขึ้น ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดาย โดยปกติการเรียนมีเพียงทางเลือกเดียวคือการเรียนในห้องเรียน ผู้เรียนทุกคนต้องเดินเรียน เปลี่ยนคาบตลอดหลักสูตร ซึ่งในกรณีของการเรียนรู้แบบผสมผสาน จะทำให้ผู้เรียนจำนวนมากสามารถเข้าร่วมชั้นเรียนได้พร้อมกัน ประโยชน์ที่สำคัญอีกประการของการเรียนรู้แบบ Hybrid Learning คือช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนของครู ซึ่งรวมการเรียนรู้ในห้องเรียนเข้ากับการเรียนรู้ออนไลน์ จะทำให้ชั้นเรียนขนาดเล็กลง แต่สามารถรองรับผู้เรียนได้เพิ่มมากขึ้น และสิ่งที่สำคัญที่สุดของการเรียนรู้แบบ Hybrid Learning คือการขาดเรียนของผู้เรียนลดลง ซึ่งบางครั้งผู้เรียนอาจไม่สามารถเข้าร่วมชั้นเรียนได้ แต่ยังสามารถเรียนออนไลน์ได้จากที่บ้าน ทำให้ไม่พลาดทุกกิจกรรมการสอนของครู (มาโครแครี่ สำนักงานใหญ่ ราชพฤกษ์, 2565 : ออนไลน์)

3.4.4 การจัดการเรียนรู้แบบ Home School

การจัดการเรียนรู้แบบ Home School เป็นการเรียนการสอนที่ผู้ปกครองจะมีบทบาทเป็นผู้จัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งอาจจะเป็นการเรียนคอร์สออนไลน์ควบคู่กับการจัดครูเฉพาะวิชาเข้ามาสอนที่บ้าน ตอบโจทย์รูปแบบการเรียนรู้ของลูกมาประยุกต์กับหลักสูตรของกระทรวงศึกษา ทั้งนี้ การเรียนแบบ Home School เหมาะกับกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเด็กที่มีปัญหาโรคประจำตัวที่มีความเสี่ยง หากต้องออกไปเรียนที่โรงเรียน ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบนี้คาดว่าจะมีเพิ่มขึ้นในอนาคต เนื่องจากผู้ปกครองอาจจะมีกังวลเรื่องความปลอดภัยของบุตรหลานจากโรคภัยไข้เจ็บ มลพิษมลภาวะ และภัยคุกคามอื่น ๆ (เบญจวรรณ เรืองศรี และคณะ, 2564 : 33)

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาในยุค New Normal มีการจัดการเรียนการสอนออกเป็น 4 ระบบ คือ 1) ระบบ Online 100% 2) ระบบ On Site 3) ระบบ Hybrid learning และ 4) ระบบ Home School เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่สามารถสอดคล้องกับสถานการณ์ความไม่แน่นอนในปัจจุบันได้อย่างลงตัว เนื่องจากปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยี เครื่องมือสื่อสารอย่างแพร่หลาย จึงทำให้การจัดการศึกษาด้วยการบูรณาการด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีความน่าสนใจและได้รับความนิยมกันในสถานศึกษาต่าง ๆ ในปัจจุบัน

บทสรุป

การจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ด้านพระพุทธศาสนาโดยบูรณาการร่วมกับศาสตร์วิชาอื่น ๆ ที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อผู้เรียนสอดคล้องกับสถานการณ์และตรงตามความต้องการของสังคม โดยเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เน้นการส่งเสริมด้านศีลธรรม จริยธรรมให้เด็กและเยาวชนตลอดถึงประชาชนผู้สนใจและได้เรียนรู้พระพุทธศาสนาและเป็นองค์กรหนึ่งที่ภาครัฐร่วมขับเคลื่อนการศึกษาด้านพระพุทธศาสนาสู่สังคม ด้วยกระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมจากบ้าน วัด โรงเรียน โดยมีการบูรณาการความร่วมมือในการบริหารจัดการศึกษาในศูนย์ฯ ในรูปแบบคณะกรรมการโดยสรรหาผู้แทนหรือแกนนำจากบ้าน วัด โรงเรียน ร่วมกันบริหารจัดการศูนย์ฯ พัฒนาระบบจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและเหมาะสมกับบริบทของศูนย์ฯ โดยสามารถจัดการเรียนการสอนออกเป็น 4 ระบบ คือ 1) ระบบ Online 100% 2) ระบบ On Site 3) ระบบ Hybrid learning และ 4) ระบบ Home School ซึ่งการจัดการเรียนรู้ 4 ระบบนี้มีข้อดีและข้อด้อยแตกต่างกัน แต่โดยรวมเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถรองรับกับสถานการณ์ความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทั้งสถานการณ์โรคระบาด การเมืองและ สงคราม ที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้น ศูนย์ฯ จึงต้องปรับระบบการเรียนการสอนให้พร้อมต่อทุกสถานการณ์ เพิ่มทางเลือกหรือช่องทางการเข้าถึงการเรียนการสอนอย่างเป็นมาตรฐาน โดยมีการศึกษาปัญหาที่เคยเกิดขึ้นแล้วและปัญหาที่อาจเกิดขึ้นใหม่ วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบการเรียนการสอนด้านต่าง ๆ ปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นปัญหา ประเมินความพร้อมทุกด้าน และทดลองการใช้งานระบบอย่างต่อเนื่อง จนเกิดความชำนาญ เกิดเป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนในแบบ New Normal

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา บุญภักดี. (2563). การจัดการเรียนรู้ยุค New Normal. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 19 (2), 1-6.
- กรมศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2554). แนวทางการดำเนินงานโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
ปีงบประมาณ 2554. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2562). ระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พ.ศ. 2562.
 บริษัททำไทยเพรส จำกัด.
- ชนะ สุ่มมาตย์. (2559). บ้าน วัด โรงเรียน : ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม. วารสารการพัฒนาคนที่ยั่งยืน. [Online].
 Available : <https://www.gotoknow.org/posts/131651>. [2567, มีนาคม 5].
- เบญจวรรณ เรืองศรี และคณะ. (2564). การจัดการเรียนการสอนในยุค New Normal Covid-19 โดยใช้รูปแบบ
 การเรียนการสอนแบบ On Site. วารสารวิชาการสังคมมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช,
 11 (2), 29-45.
- พนม พงษ์ไพบูลย์ และคณะ. (2556). รวมกฎหมายการศึกษาเข้าสู่โครงสร้างใหม่ กระทรวงศึกษาธิการ.
 กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช จำกัด.
- ภาคภูมิ ภูมาก. (2555). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา. [Online].
 Available : <https://www.gotoknow.org/posts/379318>. [2567, เมษายน 1].
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2551). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี : มนตรี.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตรณะบุตร. (2542). หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.
 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มาโครแคร์ สำนักงานใหญ่ ราชพฤกษ์. (2565). HYBRID LEARNING การเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่างออนไลน์
 และออฟไลน์. [Online]. Available : <https://www.mc.co.th/eshop/content/215-hybrid-learning>.
 [2024, April 2].
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียน
 เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : เทียนวัฒนา พรินท์ติ้ง.
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2548). การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์การตามรัฐธรรมนูญและ
 หน่วยงานของรัฐ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม.

- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- สุจินตนิท หนูชู (2557). รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีประสิทธิภาพ. **วารสารสุทธิปริทัศน์**, 28 (86), 234-255.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545**. กรุงเทพฯ : บริษัท พรักหวานกราฟิก จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2563). **School Reopening and Teacher Empowerment to Cope with the Next Normal in Education**. [Online]. Available : <https://www.nxpo.or.th/th/4856/>. [2024, March 31].
- หวน พันธุ์พันธ์. (2548). **การบริหารการศึกษา : นักบริหารมืออาชีพ**. นนทบุรี : พันธุ์พันธ์การพิมพ์.
- Force, T., and Unesco. (2020). **7 ways to help teachers succeed when schools reopen**. [Online]. Available : <https://www.educathai.com/knowledge/articles/362?fbclid=IwAR2VLQDYmsV5kGvsHb5FnXAqZjilFi6vz4ctTyHr1wYYNcPmFLsBG1HbO0>. [2024, March 1].
- Malee Boonsiripun. (2563). **การจัดการเรียนรู้ยุค New Normal**. [Online]. Available : <https://news.thaipbs.or.th/content/292126>. [2024, March 5].

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษา ตลอดจนบุคคลทั่วไป ด้านศาสนศึกษา ปรัชญา ภาษาและภาษาศาสตร์ จิตวิทยา การศึกษา สังคมวิทยาและรัฐศาสตร์ กฎหมาย บริหารธุรกิจ การศึกษาเชิงประยุกต์ด้านสังคมศาสตร์

โดยกำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม

ขอบเขตการตีพิมพ์

ศาสนศึกษา ปรัชญา ภาษาและภาษาศาสตร์ จิตวิทยา การศึกษา สังคมวิทยาและรัฐศาสตร์ กฎหมาย บริหารธุรกิจ การศึกษาเชิงประยุกต์ด้านสังคมศาสตร์

การส่งต้นฉบับ

ส่งต้นฉบับเอกสารพร้อมไฟล์ข้อมูลในรูปแบบ Word และ Pdf มาที่ Email : wongsurin2520@gmail.com, sutarak2536@gmail.com และ asawin.ko@mbu.ac.th สามารถสอบถามรายละเอียดได้ที่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 ติดต่อสอบถามรายละเอียดที่ พระครูสุภัทรสีลโสภณ (สายันท์ เปรมสีโล), ผศ.ดร. พระครูสังฆรักษ์ สุธารักษ์ ฐมมารุกโข และนายอัศวิน คงชำนาญ โทรศัพท์ 035-745-038, 081-044-7961, 082-614-7358, 087-852-3886 โทรสาร 035-745-037

เกณฑ์การตีพิมพ์/รูปแบบการตีพิมพ์

1.บทความที่ส่งมาเพื่อเผยแพร่ต้องเป็นบทความที่อยู่ในขอบเขตที่กำหนดเท่านั้น โดยไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รายงานหรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้จะต้องผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่ได้รับการตีพิมพ์

2. การพิมพ์ต้นฉบับจะเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ มีเนื้อหาที่สมบูรณ์ จัดพิมพ์แบบหน้าเดียว กระดาษพิมพ์ขนาด A4 (8.5x11 นิ้ว) จำนวนไม่เกิน 13 หน้า ใช้รูปแบบ Word ตัวอักษร TH SarabunPSK 14 Point

3. การตั้งระยะขอบ ให้ตั้งเป็นประเภทระยะขอบ เพื่อการเย็บเล่มหนังสือ

บน	2.54 ซม.	ล่าง	2.54 ซม.
ซ้าย	3.00 ซม.	ขวา	3.00 ซม.

หัวกระดาษและท้ายกระดาษ

จากขอบ หัวกระดาษ 1.5 ซม. ท้ายกระดาษ 1.5 ซม.

การใส่เลขหน้า ให้ใส่ด้านบนขวา โดยใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวปกติ

4. ข้อปฏิบัติกรพิมพ์แต่ละหัวข้อ

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

4.1 ชื่อเรื่อง/บทความ ชื่อเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 พอยต์ ตัวหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ

4.2 ชื่อผู้เขียนบทความ ระบุชื่อผู้เขียน ผู้ร่วมวิจัย (ถ้ามี) และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 12 พอยต์ ตัวหนา ไว้ด้านขวามือหน้ากระดาษ

4.3 สังกัดผู้เขียน คณะ สังกัด/หน่วยงานของผู้ร่วม (ถ้ามี) ขนาดตัวอักษร 12 พอยต์ ไว้ที่ตำแหน่งใต้ชื่อเรื่อง ไว้ด้านขวามือหน้ากระดาษ พร้อมระบุอีเมลผู้เขียน ที่ติดต่อในการส่งบทความ

4.4 บทคัดย่อ (Abstract) บทคัดย่อบทความวิจัย ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 พอยต์ ตัวหนา วกึ่งกลางหน้ากระดาษ ความยาวไม่เกิน 350 คำ หรือประมาณไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ A4 เนื้อหาในบทคัดย่อใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 พอยต์

4.5 คำสำคัญ (Keywords) ระบุดำสำคัญ 2-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ วกท้ายบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 พอยต์ ตัวหนา

4.6 เนื้อหา (Content) หัวข้อชิตด้านซ้ายกระดาษและใช้อักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยต์ ตัวหนา ส่วนเนื้อหาในแต่ละหัวข้อใช้อักษร TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 14 พอยต์ มีรายละเอียดดังนี้

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. กรอบแนวคิดการวิจัย (ถ้ามี)
4. สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)
5. วิธีดำเนินการวิจัย ระบุ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา/ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล แต่ละขั้นตอนควรเขียนให้กระชับและเป็นขั้นตอนที่เหมาะสม
6. ผลการวิจัย ระบุผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์อย่างกระชับ ซึ่งอาจมีตารางหรือภาพประกอบ
7. อภิปรายผลการวิจัย ระบุประเด็นที่สำคัญของผลการวิจัยในแต่ละวัตถุประสงค์ และอภิปรายโดยมีการอ้างอิงหรือเชื่อมโยงทฤษฎีและงานวิจัยสนับสนุน
8. องค์ความรู้จากการวิจัย (ถ้ามี)
9. ข้อเสนอแนะ ระบุรายละเอียดข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (ถ้ามี) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

4.7 ตาราง (ถ้ามี) ให้ระบุคำว่า “ตารางที่” ตามด้วยหมายเลขกำกับภาษาอังกฤษใช้คำว่า Table

4.8 ภาพ (ถ้ามี) รูปภาพประกอบบทความ ควรบันทึกไฟล์รูปภาพ เป็นนามสกุล JPEG. ให้ระบุคำว่า “ภาพที่” หรือ “แผนภาพที่” ตามด้วยหมายเลขกำกับ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Figure

4.9 การอ้างอิงในเนื้อหา ใช้ระบบ APA โดยระบุชื่อผู้เขียน ปีที่พิมพ์และเลขหน้า ดังตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงในเนื้อหา ดังปรากฏรายละเอียดด้านล่างนี้

4.10 เอกสารอ้างอิง ใช้ระบบ APA (American Psychological Association style) ดังตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงในเอกสารอ้างอิง ดังปรากฏรายละเอียดด้านล่างนี้

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) บทสรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (References)

สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้นใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียน ปี พ.ศ. และเลขหน้า ของเอกสารที่นำมาอ้างอิงกำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้เขียนบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด การอ้างอิงเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสารมีรายละเอียด ดังนี้

5. ตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงในเนื้อหา

5.1 หนังสือ

พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างอิงชื่อคัมภีร์/เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย เช่น

ในพระวินัยปิฎก คัมภีร์ปริวารว่าด้วยเรื่องการถึงอคติ (ความลำเอียง) มี 4 อย่าง คือ 1) ลำเอียงเพราะชอบ 2) ลำเอียงเพราะชัง 3) ลำเอียงเพราะหลง 4) ลำเอียงเพราะกลัว และการไม่ถึงอคติ (ความไม่ลำเอียง) มี 4

คือ 1) ไม่ลำเอียงเพราะชอบ 2) ไม่ลำเอียงเพราะชัง 3) ไม่ลำเอียงเพราะหลง 4) ไม่ลำเอียงเพราะกลัว (วิ.ป. 8/324/460)

ผู้เขียนคนเดียว

(สำราญ ศรีคำมูล, 2549 : 1)

(พระชินกร ทองดี, 2556 : 9)

(Bill, 2549 : 6)

ผู้เขียน 2 คน

(สำราญ ศรีคำมูล และสนิท วงศ์ปล้อมหิรัญ, 2560 : 31)

(พระชินกร ทองดี และพระมหาสุธารักษ์ เขมจิโต, 2556 : 3)

(John and David, 1984 : 12)

ผู้เขียน 3 คน

(สนิท วงศ์ปล้อมหิรัญ และคณะ, 2559 : 22)

(John Dewey, et al., 2000 : 9)

ผู้เขียนเป็นหน่วยงาน

(มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2559 : 10-15)

(Ministry of Education, 2019 : 4)

การอ้างอิงในเนื้อหา (การอ้างอิงเอกสารสองทอด)

ในกรณีที่ไม่สามารถสืบค้นจากเอกสารต้นฉบับ ต้องสืบค้นจากเอกสารที่ผู้อื่นได้ อ้างอิงไว้ (secondary source) เขียนได้ 2 แบบคือ

แบบที่ 1 การอ้างอิงผู้เขียนที่นำผลงานผู้อื่นมาอ้างอิง เช่น กัญจนวลัย นนทแก้ว (2546 : 24) ได้ อ้างอิง ดนัย เทียนพุ่ม (2539) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสารต้นฉบับรอง ตามด้วยคำ “อ้างถึง” สำหรับ เอกสารภาษาไทย หรือคำ “cited” สำหรับเอกสารภาษาอังกฤษ แล้ว ระบุชื่อผู้แต่ง และปีที่พิมพ์ ของเอกสารต้นฉบับ แรก ตัวอย่าง

(กัญจนวลัย นนทแก้ว, 2546 อ้างถึง ดนัย เทียนพุ่ม, 2539 : 144)

(French, 1995 cited Vass and Wiedeman, 1981 : 115)

* ในบรรณานุกรมจะปรากฏ กาญจนวลัย นนทแก้ว, 2546 และ French, 1995

แบบที่ 2 การอ้างอิงโดยระบุชื่อผู้แต่งต้นฉบับ (original) ที่ผู้อื่นนำมาอ้างอิง เช่น ชัยณรงค์ แก้วอยู่ (2554: 38) ได้อ้าง Lawdermilk and Laitas (2001) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ ที่ถูกอ้างถึง ตามด้วย “อ้างใน” สำหรับเอกสารภาษาไทย หรือคำว่า “cited in” สำหรับเอกสารภาษาอังกฤษ แล้วระบุชื่อผู้แต่งที่นำผลงานนั้นมาอ้างอิง ตัวอย่าง

(Lawdermilk and Laitas, 2001 อ้างใน ชัยณรงค์ แก้วอยู่, 2554 : 47)

(Philip H. Coomby, 2004 อ้างใน เกียรติชัย พงษ์พานิชย์, 2553 : 85)

(Lynn, 1990 cited in Teske and Schneider, 2002 : 74)

.....โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาท (Cronbach, 1974 อ้างใน ยุทธ ไทยวรรณ, 2543 : 9) ได้ความเชื่อมั่น....

.....ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1978 อ้างใน ประคอง กรณสูตร, 2538).....

* ในบรรณานุกรมจะต้องปรากฏ ชัยณรงค์ แก้วอยู่, 2554, เกียรติชัย พงษ์พานิชย์, 2553, Teske and Schneider, 2002, ยุทธ ไทยวรรณ, 2543, และ ประคอง กรณสูตร, 2538

หนังสือแปล

(ชูเมกเกอร์, 2557 : 15)

5.2 งานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์

(สายัณห์ วงศ์สุรินทร์, 2549 : บทคัดย่อ)

(พระมหาไพจิตร อุตตมธมโม, 2556 : 10)

(อาทิตย์ ชูชัย, 2557)

(Watson, 1990 : Abstract)

5.3 รายงานการประชุม

(นฤมล ชุ่มเจริญสุข, 2557 : 20)

(Anan Srita, 1990 : 45)

5.4 วารสาร

(สายัณห์ วงศ์สุรินทร์, 2557 : 76-85)

(พระมหาภุชณชัย สวัสดิ์, 2557 : 85)

5.5 หนังสือพิมพ์

(สมศรี หาญอนันตสุข, 2550 : 7)

(Krishman, 2007 : 1)

5.6 จุลสาร แผ่นพับ และแผ่นปลิว

(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2541)

(Research and Training Center on Independent Living, 1993)

5.7 โสตทัศนวัสดุ

(กฤตสุชิน พลเสน, 2555)

5.8 ซีดีรอม

(อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร, 2543)

(Social Science Index, 1999)

5.9 การสัมภาษณ์

(ไชยยา เรื่องดี, 2560, มกราคม 14)

(Born, 1990, June 15)

5.10 เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และวารสารอิเล็กทรอนิกส์

(สำนักงานหอสมุดมหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2554 : ออนไลน์)

(Kenneth, 1998 : Online)

หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

(ชุม, (นามแฝง), 25 ตุลาคม 2542)

(ศธ. ยุติการถ่ายโอนสถานศึกษาบัญชี 2, 2550)

เอกสารจากเว็บไซต์เว็บ (www.)

(ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, ม.ป.ป. : ออนไลน์)

(Ministry of Education, 2005 : Online)

(เย็นยง ราชวงษ์, 2549 : ออนไลน์)

การอ้างอิงราชกิจจานุเบกษา

(พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562, 2562)

6. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิง

6.1 ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง

การเขียนเอกสารอ้างอิง เรียงลำดับตามตัวอักษรภาษาไทยก่อน ตามด้วยการอ้างอิงภาษาอังกฤษ การเคาะเว้นวรรค 1 ครั้ง ในรายการที่สองไม่ต้องพิมพ์ชื่อผู้เขียน ให้ขีดเส้นเข้าไป 0.5 นิ้ว หรือ 1.27 ซม. หรือประมาณ 7 ตัวอักษร แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) เช่น

บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

_____. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บรรทัดแรกของเอกสารอ้างอิงแต่ละเรื่อง อักษรตัวแรกห่างจากริมกระดาษด้านซ้าย 3.00 ซม. บรรทัดที่สองและบรรทัดต่อไป ให้ย่อหน้าโดยเว้นอีก 0.5 นิ้ว หรือ 1.27 ซม. เช่น

สายัณห์ วงศ์สุรินทร์ และคณะ. (2557). การศึกษาองค์ประกอบความมีวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษา

ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร, 16 (1), 76-85.

6.2 ตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงในเอกสารอ้างอิง

1. หนังสือ

ผู้เขียนคนเดียว

สมพงษ์ ชูมาก. (2548). *กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ยุทธ ไถยวรรณ. (2548). *วิธีวิจัยทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

พระมหาณรงค์ กนต์ลีโล. (2548). *จุดเด่นของพระพุทธศาสนา*. เชียงใหม่ : บริษัททริโอแอดเวอร์ซิงแอนด์มีเดีย จำกัด.

นิศา ชูโต. (2545). การจัดการภายในองค์กร ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารจัดการทั่วไป*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Wilson, K. (2007). *Smart choice*. 2nd ed. London : Oxford University Press.

ผู้เขียนสองคน

ยุทธ ไถยวรรณ และกุสุมา ผลาพรหม. (2555). *พื้นฐานการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายศ. (2542). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

Best, J. W. and Kahn, J. V. (1986). *Research in Education*. 5th ed. New Jersey : Prentice-Hall.

ผู้เขียน 3 คน

ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (2547). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับงานวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บุญศิริการพิมพ์.

อวยพร พานิช และคณะ. (2548). *ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Sadlack, R. G., et al. (1992). *Social Reserch : Theory and Methods*. Chestnut : Hill Enterprises.

ผู้เขียนเป็นหน่วยงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). *การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสแควร์.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หนังสือแปล

ซูเมกเกอร์, อี. เอฟ. (2557). *จิ๋วแต่แจ๋ว : เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ [Small is beautiful]*. พิมพ์ครั้งที่ 4. (สมบุรณ์ ศุภศิลป์, แปล). นนทบุรี : สมิต. (ต้นฉบับ พิมพ์ ค.ศ. 1973).

แบร์รี สมาร์. (2555). *มิเชล ฟูกูต์ [Michel Foucault]*. (จามะรี เชียงทอง และสุนทร สราญจิต, แปล). กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (ต้นฉบับ พิมพ์ปี ค.ศ. 1994).

2. ราชกิจจานุเบกษา

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547. (2547, 1 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 121 ตอนพิเศษ 23 ก. 1-24.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา พ.ศ. 2549. (2549, 1 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 123 ตอนที่ 54 ง. 89-109.

3. งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัย

สุชาติ อ่อนสร้อย. (2559). *การศึกษาวิเคราะห์วัดตบ 7 ในคัมภีร์ขุททกนิกายธรรมบท*. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พวงเพชร พลทอง และคณะ. (2553). การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้และการพัฒนาดตนเองของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

พระครูวิจิตรธรรมวิเศษ (บุญเลิศ ปญฺญาวุโ). (2562). การพัฒนาการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. คุษฏีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พินิจ ทิพย์มณี. (2553). การวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการตายของประเทศไทย (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

Kasemsri, K. (2005). *Participatory Communication in City Radio FM 96.0*. Master of Science Thesis in Development Communication, Graduate Kasetsart University.

4. สัมมนา/ประชุมวิชาการ

ประดิษฐ์ มีสุข และทรงธรรม ชีระกุล. (2551). วิกฤตคุณภาพบัณฑิตศึกษากับบทบาทมหาวิทยาลัย. หนังสืองานทักษิณวิชาการ'51 “มหาวิทยาลัย ทักษิณกับทางแก่วิกฤตของชาติ”. ใน **โครงการทักษิณวิชาการมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา** ระหว่างวันที่ 16-19 สิงหาคม 2551 (หน้า 119-143). สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา.

Nicolaou, A.A. and Pitta Pantazi. (2011). A new theoretical model for understanding fractions at the elementary school. **Proceedings of the seventh congress of the European Society for research in mathematics education (CERME 7)**, pp. 366-375. Poland : University of Rzeszow.

5. วารสาร

สายัณห์ วงศ์สุรินทร์ และคณะ. (2557). การศึกษาองค์ประกอบความมีวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. **ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร**, 16 (1), 76-85.

พระมหาหมขวินทร์ ปุริสสุตโต และคณะ. (2560). วิเคราะห์คุณธรรมและคุณค่าที่ปรากฏในการเทศนามหาชาติ. **วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์**, 13 (1), 124.

Elstad, E., and Christophersen, K. (2017). Perceptions of Digital Competency among Student Teachers : Contributing to the Development of Student Teachers' Instructional Self-Efficacy in Technology-Rich Classrooms. **Education Science**, 7 (27), 1-15.

Suwanroj, T., et al. (2019). Confirmatory Factor Analysis of the Essential Digital Competencies for Undergraduate Students in Thai Higher Education Institutions. **Journal of Technology and Science Education**, 9 (3), 340-356.

Tsarapkina, J., et al. (2021). The Formation of Bachelors' Digital Competencies at the University. **Journal of Educational Psychology**, 9 (1), 1-10.

6. หนังสือพิมพ์

สมศรี หาญอนันตสุข. (2550, มิถุนายน 26). ภาครัฐธรรมนุญใหม่จะสร้างมิติใหม่ให้สังคมพุทธ. **มติชน**, 7.

Krishnan, E. (2007, June 26). Rebuilding self-esteem. **Bangkok post**, 1.

7. จุลสาร แผ่นพับ และแผ่นปลิว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2541). **ท่องเที่ยวสงขลา**. [แผ่นพับ]. สงขลา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

Research and Training Center on Independent Living. (1993). **Guidelines for reporting and writing about people with disabilities**. Lawrence : Research and Training Center on Independent Living.

วารสาร
นิสิตวัง
JOURNAL OF NISITWANG

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย